

XXVI.

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS
DIÁKKÖRI KONFERENCIA

Közgazdaságtudományi Szekció

2003. ÁPRILIS 24-25.

Gyöngyös

SZENT ISTVÁN EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI ÉS MEZŐGAZDASÁGI
FŐISKOLAI KAR • GYÖNGYÖS

**A MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁSOK JÖVEDELMEZŐSÉGÉNEK ÉS
ADÓZÁSÁNAK ÖSSZEFÜGGÉSEI BORSOD – ABAÚJ – ZEMPLÉN
MEGYÉBEN**

Készítette: **Belovecz Mária**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Számviteli és Pénzügyi Tanszék

Témavezető: Dr. Borszéki Éva
egyetemi docens

Magyarország történelmében mindig meghatározó szerep jutott a mezőgazdaságnak. Ez nem véletlen mivel az ország ökológiai adottságai megfelelőek a gazdasági növények termesztésére, mind talajviszonyok, mind éghajlati adottságok szempontjából. A növénytermesztés maga után vonja az állattartás lehetőségét is. A hegységekben a nagy méretű erdők az erdő- és vadgazdálkodás kialakulását tették szükségessé. A mezőgazdasági termelésnek főleg vidéken volt és van nagy jelentősége. Itt nagyon sokan foglalkoznak mezőgazdasági termeléssel, az ágazati jövedelmezőség azonban ingadozó és alacsony.

Dolgozatom célja, hogy bemutassam Borsod – Abaúj – Zemplén megye mezőgazdasági vállalkozásainak helyzetét. Ezt a vizsgálatot a vállalkozások 1996-2001-es adóbevallásaiban szereplő adatok alapján végeztem. A könyvvezetési mód alapján két csoportba – egyszeres és kettős – oszthatóak a vállalkozások, ezen belül tevékenységi bontásban végeztem a vizsgálataimat. A vállalkozások nettó árbevételét, eredményét, likviditását, a saját tőke nagyságát, valamint a támogatások mértékét és szerepét vizsgáltam, az adatbázisból számítható mutatók alapján.

Megállapítható, hogy a vállalkozások száma nőtt az elmúlt hat évben, viszont a jövedelmezőségük 2001-ben sem érte el az 1996-os szintet. 1998-99-ben mélyponton volt a mezőgazdaság, ebből megkezdődött a kilábalás, de nagyon lassú. A kisvállalkozások szerepe nő, 1996-ban a kettős könyvvezetésű vállalkozások az eredmény 98,6%-át adták, 2001-ben már csak a 87,4%-át. A támogatások mértéke eltérő volt az egyes években és az egyes ágazatokban. Összességében viszont megállapítható a támogatások csökkenő trendje. Borsod – Abaúj – Zemplén megyében a legjobb helyzetben az állattenyésztéssel foglalkozó vállalkozások vannak.

A MŰTÁRGY, MINT ÜZLET RÉGEN ÉS MA

Szerző: **Éder Zsuzsanna**, II. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

A műtárgypiac a gazdaság nehezen megismerhető része, mivel egyéni értékrendszerrel bír. Ez az üzletág óriási pénzmozgásokat eredményez a világban mind a legális, mind a fekete- és szürkegazdaságban. Az elmúlt századot végigkövetve megfigyelhető, hogy a műkereskedelemben és a műtárgy árverésekben mindig akkor következik be fellendülés, amikor a gazdaságban jelentős átalakulások mennek végbe: ekkor a biztos befektetést keresők a részvények és értékpapírok mellett a műkereskedelemben is a pénz értékálló elhelyezését látják.

Dolgozatom végig követi a műtárgypiac kialakulását, fejlődését főként Magyarországon, de betekintést nyújt a külföldi piacokba is. Bemutatom a ma létező összes kereskedelmi formát:

- az aukciók működését
- a galériás kereskedelmet
- a régiségkereskedéseket, és -vásárok hangulatát
- a zálogházakat

Részletes ismertetést adok a piac sajátosságairól és érdekességeiről. Számomra azért figyelemreméltó ez a téma, mert a múlt értékeit a jövőben rejlő lehetőségekkel lehet összehasonlítani. Úgy gondolom, ehhez a szakmához nem elég a tudás, annak megérzése is fontos, hogy melyik művész képe, melyik műtárgy az, amelyik pár év múlva is legalább ugyanannyit, de inkább többet ér az emberek számára, mint jelen pillanatban.

**PALACKOZOTT PROBLÉMÁK
AVAGY A BORGAZDASÁG HAZAI ÉS VILÁGPIACI HELYZETE**

Szerző: **Horváth Anikó**, III. évfolyam
BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar - Zalaegerszeg

Témavezető: Hóbor József
főiskolai adjunktus

A szőlőtermesztés és borkészítés tudománya évszázados múltra tekint vissza. Hazánkban is korán meghonosodott a növény, és ennek köszönhetően Magyarországon hagyományos borfogyasztói társadalom van, a kulturált borfogyasztás mindennapjaink része lett. Ezen kívül fontos gazdasági szerepet is betölt a borszektor, hiszen jelentős tételt tesz ki az exportált agrártermékek között és nemzetgazdaságunk egyik jelentős ágazata.

Elsősorban ez utóbbi, tehát gazdasági szempontból kívánom vizsgálni az ágazatot. Rövid történelmi és gazdaságföldrajzi áttekintés után szeretném a borgazdaság jelenlegi helyzetét szemléltetni.

Ehhez először is a törvényi előírásokat ismertetném (nemrég vált a bor is jövedéki terméké), hiszen nem beszélhetek érdemben a szektor kihasználtságáról és még nem értékesített lehetőségeiről a törvényileg megszabott határok említése nélkül.

A világ borgazdaságát egyrészt az Európai Unió, másrészt az ezen kívüli országok tekintetében vizsgálom, itt is külön kiemelve a szabályozások alakulását. Ezen áttekintés után rátérek hazánk borgazdaságának problémáira, és szeretném megoldási ötleteimet körülírni.

Persze nem sokat ér a tökéletesített termelési folyamat, a minőségjavítás, ha a fogyasztó nem értesül róla: ezért szenteltem külön fejezetet a bormarketingre.

Tehát akár borkedvelő, akár nem, érdekes ötletekkel és meglátásokkal találkozhat a dolgozatban.

**MOZGÁSBAN A MAGYAR ÁRAMSZOLGÁLTATÓ PIAC:
ÚJ KIHÍVÁSOK ÉS LEHETSÉGES STRATÉGIAI
VÁLASZOK**

Szerző: **Horváth Tamás**, végzés éve: 2002
Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
Stratégiai Management Tanszék

Témavezető: Dr. Barakonyi Károly
egyetemi tanár

Dr. Beke Márta
tudományos munkatárs

2003. január elsejével új fejezet kezdődik a magyar villamos energia piac történetében: a piacnyitás első lépéseként a végfogyasztó piac körülbelül 30%-át érintően liberalizálásra kerül. Versenyfeltételek teremtődnek meg ezzel egy olyan piacon, ahol az korábban soha nem fordult elő.

Nem kis változások előtt állnak ezáltal a magyarországi áramszolgáltató piac szereplői, hiszen a piaci akadályok folyamatos elhárulása révén egyre erőteljesebben olyan globális hatások keltette kihívások is érni fogják a cégeket, mint az e-business, a tőkepiacok elvárásai, avagy a piaci konvergencia. Mindez pedig olyan vállalatok életében fog bekövetkezni, amelyek eddig monopol jellegű privilégiumaiknak köszönhetően egy viszonylag ingerszegény közegben élhették mindennapjaikat. A szektort az elkövetkezendő pár évben valószínűleg generálisabb fordulatok fogják jellemezni, mint eddigi történetében együttvéve, s ezáltal az áramszolgáltató piac napjaink magyar gazdaságának talán legizgalmasabb területe.

Jelen dolgozat célja, hogy áttekintést adjon a magyarországi áramszolgáltató szektor jelenlegi helyzetéről, hogy felvázolja a piac szereplői előtt álló, s a közeljövőben végbe menő változások által generált legfőbb kihívásokat, valamint az arra adandó, illetve adható lehetséges válaszokat, illetve stratégiai lépéseket. A dolgozatnak nem célja az, hogy egyik, vagy másik vállalatot kiemelve egyéni megoldást kínáljon. Célja viszont az új – egyelőre még formálódó – versenyszituáció elemzése, valamint a főbb erővonalak, s lehetséges mozgásirányok felvázolása.

A téma boncolgatása során különféle elemző módszerek és modellek, valamint iparági szakértőkkel történt beszélgetések és empirikus vizsgálatok segítségével próbálunk helyzetelemzést rajzolni, majd elsősorban külföldi szakirodalomra, s külhoni példák prezentálására támaszkodva próbálunk lehetséges válaszokat megfogalmazni a felvetődött kérdésekre.

ÖREGSÉGI ÉS ROKKANTSÁGI NYUGDÍJAK EGYENLŐTLENSÉGÉNEK ALAKULÁSA 1994 ÉS 2002 KÖZÖTT

Szerző: **Janszky Annamária**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Statisztikai és Demográfiai Tanszék

Témavezető: Dr. Pintér József
egyetemi adjunktus

Dr. Késedi Ferenc
osztályvezető, Pénzügyminisztérium

A jövedelem-eloszlás, a jövedelmi egyenlőtlenségek a társadalom olyan jellemzői, melyek rávilágítanak a jövedelmek koncentrációjára, a szegények és gazdagok jövedelmének távolságára és arányára és a társadalmi struktúra leírásának egyik legfontosabb elemét adják. Ebben a témakörben számos vizsgálat készült Magyarországra vonatkozóan is a 60-as évektől. A 90-es évek vizsgálódásai kimutatták a rendszerváltás utáni jövedelmi egyenlőtlenség erősödését.

Dolgozatom célja hasonló vizsgálat a magyar nyugdíjrendszerre nézve. A nyugdíjrendszer egyenlőtlenségére ható tényezők áttekintése után kvantitatív módszerekkel megvizsgáltam, hogyan alakult a szegényebb és gazdagabb nyugdíjasok aránya. Majd egy kisebb kitekintést végeztem a jövőben várható változásokról.

A TÉGLAGYÁRTÁS HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Kemecsei Dóra**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Pénzügyek Tanszék

Témavezető: Sajósiné dr. Kováts Magdolna
főiskolai docens

A téglát több ezer éve használja az ember házépítésre. Magyarországon az ipari méretekben történő téglagyártás 1838-ban kezdődött: a dunai árvízben összeomlott házak újjáépítése megkövetelte az akkori értelemben vett tömegtermelést.

A rendszerváltás után a meglévő 106 gyár 57-re apadt, a létszám 8000-ről 3000-re csökkent. Ez is mutatja, hogy a téglaiipar rendkívül nehéz éveket élt át az elmúlt évtizedben. A piac teljesen átrendeződött, és csak a tőkeerős gyárak maradtak életben. A gyárbezárásokkal, összeolvadásokkal tarkított folyamat után kialakult jelenlegi helyzet már nem nagyon változik. A külföldi tőke aránya jelentős ebben az ágazatban.

Az utóbbi két évben a téglagyártás új lendületet kapott, dolgozatom ennek okait kutatja. A téglaiipar fellendülésének oka a felépült lakások számának nagymértékű növekedésében keresendő. A 2000-ben megjelent kedvezményes lakáshitelek hatására megugrott a kiadott lakásépítési engedélyek, és a befejezett lakások aránya, és az elkövetkező néhány évben ezek száma várhatóan tovább növekszik. Az utóbbi két évben épült lakások 83 százaléka készült téglából.

A megélénkülő építési kereslet hatására az egész építőipar fellendült, ami az építőanyag-ipar helyzetére is kedvező hatást gyakorolt. A megélénkülő lakásépítési szektor hatására elsősorban a falazati és tetőfedő anyagok iránti kereslet növekedett: az égetett agyag építőanyag-gyártásban (tégla és cserép) és a kőmegmunkálásban 20-30 százalékos növekedés mutatkozott.

Az uniós csatlakozás várhatóan nem hoz majd forradalmi változásokat az ágazatban, hiszen a külföldi tőke jelenléte már most is jelentős, és Európában is érvényesül, hogy az építőanyag-gyárak többsége a helyi keresletet elégíti ki. Az uniós csatlakozással járó, várhatóan hatalmas méreteket öltő infrastrukturális bővülés (autópálya-építés, szennyvíztisztítók, csatornahálózatok, hulladéklerakók építése) pedig elsősorban más típusú építőanyagokat fog majd érinteni. Másrészt viszont a normák harmonizációja miatt a téglagyártás szakmai, minőségbiztosítási, logisztikai feltételei javulni fognak, az intézményi reformok pedig javítani fogják a piaci átláthatóságot, és csökkentik a fekete gazdaság súlyát.

EGY MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALAT – A VADS KFT., BÉLMEGYER – GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Szerző: **Kis Sándor**, IV. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Üzemtani tanszék

Témavezető: Takácsné György Katalin
egyetemi docens

TDK dolgozatom témájául egy konkrét mezőgazdasági vállalat, a bélmegyeri Vadas Mezőgazdasági Termelő és Kereskedelmi Kft, gazdálkodási tevékenységének értékelését választottam.

A kft egy termelőszövetkezet átalakulásával jött létre 1989-ben, majd néhány év múlva egy újabb átalakulás következett be a vállalat életében. A dolgozatom első részében a magyarországi szövetkezeti átalakulást kiváltó tényezőket ismertetem, röviden bemutatom az átalakulást szabályozó jogszabályokat, illetve a megváltozott gazdasági- és társadalmi tényezőket. A dolgozat következő részében a kft létrehozásának körülményeit mutatom be, azokat a jellemzőket, amelyek eltérnek az átalakulás „hagyományos” rendjétől, valamint röviden leírom a törvényi szabályozás előtt végbement átalakulás speciális vonásait.

Ezután az átalakult Vadas Kft. gazdálkodásának alapjait, gazdasági tevékenységeit – a növénytermesztési ágazatokat, az állattenyésztési ágazatot valamint a szolgáltató ágazatot – mutatom be, és „értékelem” ezeket a ráfordítás-hozam, valamint bevételek-költségek alapján. Ebben a fejezetben térek ki a vállalat pénzügyi helyzetének bemutatására az éves beszámolók alapján. A kft szervezetének, vezetésének a leírását azért tartom fontosnak, mert egyrészt magyarázatul szolgál a gazdasági tevékenységek változására, másrészt a vállalat jövőjének – struktúrájának – szempontjából is meghatározó.

Ezt követően a gazdaságban feltárt problémákat mutatom be, és a megismert adatok, összefüggések és kutatásaim alapján néhány javaslatot teszek ezen problémák jövőbeni megoldására. Ebben a részben ismertetem még a vállalat vezetőinek jövőbeli elképzeléseit, terveit, célkitűzéseit és a fejlesztési irányvonalakat is.

A MAGYAR GYÜMÖLCSSZEKTOR JELLEMZŐI ÉS JÖVŐBELI KILÁTÁSAI

Szerző: **Kis Zsuzsanna**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Külkereskedelemtechnika Tanszék

Témavezető: Hrabovszki Zsuzsa
adjunktus

Magyarország kiváló természeti adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy valamennyi kontinentális gyümölcsfajtát megfelelő minőségben termesszük. Ma hazánkban 93.000 hektár területet fednek gyümölcsfák, amelyek évi 1 millió tonna termést hoznak. A termelés értéke körülbelül 50 milliárd Ft. Ez a megtermelt mennyiség fedezi a hazai fogyasztást, és a külföldön is megjelennek legsikeresebb gyümölcsök, amelyek magyar agrárexportnak 15 %-át adják. Legnagyobb felvevőpiacainkat Németország, Ausztria és Hollandia jelentik. A jó terméseredmények ellenére is importálunk gyümölcsöket, de ezek legnagyobb részt mediterrán gyümölcsök. A gyümölcs-kereskedelmünk egyenlege tartósan aktívumot mutat.

Az ágazatban nagyon sok probléma, a gazdák és kereskedők munkáját nehezítő körülmény létezik. A gyümölcsöket termelők, illetve értékesítő gazdák egymástól függetlenül lépnek fel a piacon, s így nagyon kiszolgáltatottakká válnak a piaci mechanizmusoknak és a felvásárló partnereknek. Ezt a problémát olyan koordináló és integráló szervezetek tudnák csak kiküszöbölni, mint például a terméktanácsok vagy a TЭСZ-ek (Termelői Értékesítési Szervezetek). Ezek szerepe hazánkban még minimális, így nem tudják kellőképpen védeni és képviselni a magyar gazdák érdekeit. TЭСZ-ek minél hamarabbi létrehozására van szükség, mert az Európai Unió a gyümölcsstermelőket csak ezen szervezeteken keresztül (tehát a gazdákat nem egyénileg) támogatja, s a csatlakozásunk után a magyar gazdák is csak így kaphatják meg a juttatásokat. Ezen gyümölcsstermelők által létrehozott szervezetek egyéb funkciót is ellátnak, így például közös kereskedelmi és marketingtevékenységet. A TЭСZ-ben való tagság segíti a gazdálkodást, csökkenti a termelők terheit és költségeit, azáltal, hogy közösen lépnek fel a piacon és közös gépparkkal rendelkeznek. Ösztönözni kell a TЭСZ-ek alakítását, mert fontos feladatot látnak el az ágazatban, és megkönnyítik a gyümölcsstermelők munkáját, a gazdaságok működését.

A magyar támogatási rendszer célja a gyümölcsstermelő gazdák helyzetének javítása, és a szektor egészének az uniós tagságra való felkészítése. Ennek érdekében pénzügyi segítséget nyújt a már említett szervezetek létrehozásához, működéséhez, az uniós előírások alkalmazásához. A programok ösztönzik a minőségi és környezetvédelmi szempontból életképes termelést, mert az Unióban is nagy hangsúlyt fektetnek ezen szabványok alkalmazására és betartására. Mivel ma még nagyon elaprózódott a magyarországi birtokszerkezet – ez pedig az egész gyümölcsszektor hatékonyságát rontja – ezért a gazdaságosság növelése érdekében támogatják a birtokkoncentrációt is. A minőségjavítást célzó géppark-felújítási és ültetvénytelepítési beruházások is prioritást élveznek.

EGY KONKRÉT PROJEKT PHARE-TÁMOGATÁS SEGÍTSÉGÉVEL TÖRTÉNŐ MEGVALÓSULÁSI FOLYAMATA

Szerző: **Kocsis Andrea**, IV. évfolyam
Dunaújvárosi Főiskola
Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: dr. Kiss Attila
főiskolai docens

A Magyarországon honos Európai Unió támogatások rövid áttekintését követően a dolgozat a Phare programokat tárgyalja. Kitér a múltban megvalósuló programokra és a jövő projektjeire is. A roma kisebbség hátrányos helyzetén javítani próbáló programok közül az 1999-es Phare-pályázat egyik nyertes munkáját mutatom be. Ez a projekt kuriózumnak számít az összesen 207 nyertes munka között, hiszen egyedülállóan a felnőttek képzését célozza meg. A projekt alanyai a börtön falai között élő roma analfabéták. Ez a sikeres projekt egy megoldási alternatívát javasol a magyarországi cigányság társadalomba való reintegrációjára.

AZ AMERIKAI FARMGYAKORNOK PROGRAM HATÉKONYSÁGÁNAK ÉS JELENTŐSÉGÉNEK VIZSGÁLATA A HAZAI AGRÁRIUMBAN

Szerző: **Krúdy Emese**, VI. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Tóth Tamás,
egyetemi tanársegéd

A magyar mezőgazdaság területén tanuló és dolgozó fiatal szakemberek támogatása – gyakorlati képzés formájában – majdnem együtt indult a kilencvenes évek elején kezdődő hazai mezőgazdasági változásokkal. A kialakult családi üzemek piaci pozíciójának megtartása, esetleges minőségi szintre hozása érdekében szükségessé vált és továbbra is szükséges az agrár szellemi tőke, minőségi és mennyiségi „bővítése”. A fiatal agrárszakemberek látókörének bővítésében a farmgyakornok képzés alappillérek tekinthető.

Dolgozatomban bevezetésképpen bemutatom, a magyar résztvevőkkel bíró amerikai farmgyakornok képzés támogatásának és az együttműködéses kapcsolatok kialakításának szükségszerűségét, és a hazai program kialakulásának lépéseit. A tanulmány első része betekintést ad a hazai és néhány európai gyakornok program működésébe, röviden bemutatva a hazai és kinti résztvevők munkáját. A második rész konkrét adatok alapján a még kint dolgozó illetve már a programot befejezett fiatalok magyarországi háttérét, jövőbeni rövid- és hosszú távú célkitűzéseit írja le, melyet kiegészít a „másik” oldal azaz a hazai és Európai Unió agrárszakember kereslet és kínálat bemutatása.

Vizsgálatom során a hazai és kinti támogatók által rendelkezésemre bocsátott összefoglaló tanulmányokra, a résztvevők személyes interjúira, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium adataira és a saját amerikai gyakorlati tapasztalataimra támaszkodtam.

A MEZŐGAZDASÁGI INTÉZMÉNYRENDSZER VIZSGÁLATA HAZÁNK EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSÁNAK TÜKRÉBEN

Szerző: **Lengyel Zsolt**, III. évfolyam
TSF Gazdasági Főiskolai Kar
Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Témavezető: Simon Sándor
főiskolai docens

A csatlakozás leghevesebb vitákat kiváltó (s hazánk szempontjából talán a legfontosabb) területe a mezőgazdaság. Fontos, hiszen hazánk jelentős agrárpotenciállal rendelkezik, és az ország jövője szempontjából sem mindegy, hogy mi lesz az ágazattal, melyből a társadalom jelentős része próbál megélni.

A problémák szülőatyja a mezőgazdasági túltermelés, mellyel jelenleg az Európai Unió küzd, és amely a Közös Agrárpolitika reformjához vezetett. Ahhoz, hogy hazánk át tudja venni ezt a komplex közösségi szabályozást, egy a mezőgazdaságot koordináló intézményrendszer kiépítésére van szükség. A közös előírások átvételével, pedig a fő célunk egy környezetbarát ún. „multifunkcionális agrártermelés” kialakítása, mely olyan mezőgazdaságot jelent, ahol az állattenyésztés és a növénytermesztés mellett nagy szerepet kapnak más kiegészítő tevékenységek is (pl. borászat, falusi turizmus, környezetvédelem, takarmány-előállítás stb.).

Az Európai Unió egy belső, határok nélküli piacot jelent, ahol az árak magasabbak, mint a jelenlegi hazai szint. A kibővült piac természetesen növeli a magyar termékek értékesítési lehetőségeit, ugyanakkor sokkal szigorúbb feltételeket is támaszt velük szemben. Az, hogy ebből a hazai agrárium nyertesként vagy vesztesként kerül ki, attól függ, hogy kedvező természeti adottságait mennyire tudja kihasználni, milyen minőségű terméket, milyen áron tud majd megtermelni, és ez mennyire tudja kielégíteni a megnövekedett piaci igényeket. Az EU többet termel a szükségesnél, és ezen a túlkínálatos piacon sikerre csak az számíthat, aki teljes mértékben meg tud felelni a feldolgozóipar és a kereskedelem által támasztott szigorú minőségi, szállítási, egészségügyi és egyéb feltételeknek.

Ennek megvalósításához, ellenőrzéséhez egy a mezőgazdasági folyamatokat követni és szabályozni tudó intézményrendszer szükséges. Hiába EU-konformak a törvények, ha azok végrehajtásához nincs meg a szükséges intézményi háttér. Ennek kiépítése azért is fontos, hogy külön lehessen választani a csak önellátásra termelőket a versenyszférától, mivel ők más-más támogatást igényelnek. Az intézményi háttér hiánya miatt nem tudjuk majd élvezni mindazon előnyöket, melyet a Közös Agrárpolitika a termelőknek és az országnak nyújthat. A támogatások szétosztásában is fontos szerep jut az intézményi háttérnek, mivel a kifizetések lebonyolítását, annak jogosságát, utólagos ellenőrzését is megvalósítja.

Az intézményi háttérre alapozva lehet majd megtenni azokat a lépéseket, amelyek a versenyképesség javításához nélkülözhetetlenek (pl. birtokreform, technológia fejlesztése, a minőség javítása stb.). A szükséges fejlesztések finanszírozásához segítséget nyújtanak az Európai Unió forrásai is (SAPARD, PHARE).

A MINŐSÉG ÉS A VEVŐI MEGELÉGEDETTSÉG KAPCSOLATA A BÁBOLNA TAKARMÁNYIPARI KFT-NÉL

Szerző: **Papp Katalin**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Üzemtani Tanszék

Témavezető: Dr. Takácsné dr. György Katalin
egyetemi docens

Az iparszerű termék-előállítás elterjedésével azokat a műszaki paramétereket, amelyek a használatra való alkalmasságot legjobban jellemezték, előírásokban, szabványokban rögzítették. A terméket akkor tekintették használatra alkalmasnak, ha megfelelt az előírásokban rögzített követelményeknek. Azonban a vevők számára az a fontos, hogy a termék az elvárásainak megfelelő legyen.

A vállalat alapvető célja a vevői szükségletek kielégítése a profit elérése mellett. A gazdaságos és hatékony vállalati működés vezérfonala - legyen az termelő vagy szolgáltató szervezet - a ténylegesen feltárt vevői igény kielégítése kell hogy legyen.

Az elégedettség bonyolult fogalom, hiszen számtalan szubjektív elemet hordoz magában. A vevői elégedettség mérése arra hivatott, hogy megmutassa: a vevő, a fogyasztó mennyire elégedett a vásárolt áru, szolgáltatás egy-egy jellemzőjével, azaz a megvásárolt jószág tulajdonságainak halmaza mennyire felel meg előzetes elvárásainak.

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a Bábolna Takarmányipari Kft-nél alkalmazott vevői elégedettség mérése, a mérés során kapott információk visszacsatolása hogyan hat a minőségügyi és élelmiszerbiztonsági rendszerre és a hatékonyság növelésére. A kft-nél alkalmazott vevői elégedettség mérés teljes körűen történik, valamennyi szerződött partnert és márkaképviselőt érint.

A vevői visszajelzések feldolgozottsága még nem teljes, de már a most rendelkezésre álló adatok alapján következtetni lehet, hogy a vevők mivel elégedettek és mivel nem.

A MAGYAR NŐI KÉZILABDASPORT GAZDASÁGI ALAPJAI

Szerző: *Péntek András*, IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: András Krisztina
tanársegéd

Dolgozatomban egy magyar sikersportág helyzetét vizsgáltam a 2000/2001-es idényben. Ez az idény különösen érdekes volt, hiszen a Dunaferri SE 1999-es Bajnokok Ligája győzelme, valamint a női válogatott Sidneyben szerzett olimpiai ezüst- és Romániában szerzett Európa-bajnoki aranyérme.

A professzionális sportüzlettel kapcsolatos rövid elméleti bevezető után először a sportág aktuális helyzetét vizsgáltam meg, kitérve itt olyan fontos tényezőkre, mint a Bajnokok Ligája azóta megvalósult átalakítása, az olimpiai és Európa-bajnoki sikerek hatása, az azóta szintén megvalósult rájátszással kapcsolatos kérdésekre.

Kiemelt fontosságot kapott a dolgozatban a sportág eladása a három vevői csoportoknak: a nézőknek, a médiának és a szponzoroknak. Az általános jellemzésben az előbbieket mellett helyet kap a mindenhol hangoztatott utánpótlás nevelés kérdése gazdasági szempontból megközelítve.

Az általános vonások megismerése után részletesebben ismertetem a magyar mezőnyből kiemelkedő négy klub: a Herz-FTC, a Győri Graboplast ETO, a Dunaferri SE és a székesfehérvári Cornexi-Alcoa helyzetét, finanszírozásukban, gazdálkodásukban és működési környezetükben tapasztalható eltéréseket. A négy, nemzetközi szinten is élcsapat után az első, teljes mértékben üzleti alapokon nyugvó, magántulajdonban lévő kézilabda csapat, a Ferropatent-Szekszárd SE esetét mutatom be.

A lehetőségeimhez mérten átfogó magyar körkép után dolgozatomban megvizsgáltam egy nyugat-európai ország (Dánia) és klub (az Ikast Bording) példáját is. Dániában sikeresség tekintetében hasonló szinten van a női kézilabda sport a magyarral (az olimpián ők győzték le a magyar válogatottat), a sportág háttere azonban teljesen eltérő. Több nagy egyesületet jegyezzenek a tőzsdén, ezért üzleti adataik is hozzáférhetőbbek, mint a magyar csapatokéi. A dán csapatok gazdálkodását a már említett Ikast-Bording esetén keresztül mutatom be, mely a Viborg mellett az egyik legnagyobb és legnépszerűbb dán egyesület.

Természetesen a dolgozat megírása óta eltelt másfél-két évben több változás is történt, ezekre a szóbeli forduló alkalmával szeretnék kitérni.

A VILLAMOSENERGIA-SZEKTOR HELYZETE MAGYARORSZÁGON AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁS TÜKRÉBEN

Szerző: *Tóth Andrea*, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Matematika - Statisztika Tanszék

Témavezető: Horváth Jenőné
docens

A kutatás célja, hogy bemutassa a magyar villamosenergia-szektor helyzetét kialakulásától napjainkig, illetve újabb lehetőségeket tárjon fel a villamos energia előállítására vonatkozóan.

A dolgozat két, egymással összefüggő részből áll. Az első részben szó esik a hazai villamosenergia-szektor kialakulásáról, struktúrájáról, a hazai és más közép-európai országok villamosenergia-kereskedelméről, amelyet egy statisztikai elemzés támaszt alá, továbbá a 2003. évi piacnyitásról és várható következményeiről. A statisztikai elemzésben leginkább lineáris és exponenciális trendfüggvények alkalmazására kerül sor, illetve a fejlődés átlagos ütemének és a trendfüggvényekből történő előrejelzés számítása említendő még a kutatás módszereként.

A második rész a szektor jövőbeni lehetőségeire koncentrál, így a különböző formában megjelenő megújuló energiaforrások kiaknázhatóságával és kihasználtságával foglalkozik. (Megújuló energiaforrások közé tartozik a napenergia, szélenergia, vízenergia, biomassa, és geotermikus energia, amelyek mindegyikéből villamos energiát lehet előállítani.) Ezen szempontok alapján sor kerül Magyarország adottságainak bemutatására, az Európai Unió gyakorlat és Magyarország gyakorlata közötti összehasonlításra, illetve az e téren várható tendenciák elemzésére is.

A TEJIPAR, MINT ÁGAZAT ELEMZÉSE AZ EGERTEJ KFT. PÉLDÁJÁN KERESZTÜL

Szerző: **Tóth Mária**, IV. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Gazdálkodástani Intézet

Témavezető: **Bottyán László**
egyetemi adjunktus

Dolgozatomban a magyar tejipart, mint ágazatot mutatom be, illetve elemzem részben egy konkrét vállalat, mégpedig az EGERTEJ Kft. példáján keresztül. Választásomat a tejipar jelentősége, a hazai élelmiszeriparon belül elfoglalt meghatározó szerepe indokolja. Különösen aktuális egy ilyen elemzés az Európai Unióhoz történő csatlakozás előtt, mivel az piacbővüléssel, vagy szűküléssel járhat attól függően, hogyan alkalmazkodunk az új körülményekhez. Lényeges tehát, hogy ismerjük vállalatunkat, kapacitáskihasználásait, fejlettségüket, a kutatási és fejlesztési tevékenységüket, valamint piaci alkalmazkodó képességüket.

Célom a tejipar jelenlegi helyzetének bemutatása országos szinten – kitekintve az Európai Unió szabályozására -, valamint egy konkrét vállalat, mégpedig az Egertej Kft. példáján keresztül.

Munkám első felében az ágazaton belül érvényesülő tendenciákra, felmerülő problémákra, mint például a tulajdonviszonyok megváltozására, a kereslet csökkenésére, a piac beszűkülésére, a kapacitások kihasználatlanságára, a minőség fontosságára mutatok rá.

A másik felében az Egertej Kft. tevékenységét mutatom be konkrét termelési és kapacitáskihasználási adatokkal, ezek elemzésével, ágazati szinten történő összehasonlításával.

Végül, de nem utolsó sorban a tejiparban érvényesülő tendenciák várható alakulását vázoló fel.

Igyekeztem kellő részletességgel kitérni a jelenlegi magyar tejipart, és az Egertej Kft.-t jellemző, illetve érintő problémákra, lehetőségekre, valamint azokra a jelentős változásokra, amelyek az Európai Unió csatlakozásunk után a magyar tejiparra várnak.

AZ ŐSZIBARACK TERMÉKPÁLYA TERMELÉSI ÉS ÉRTÉKESÍTÉSI FELTÉTELRENDSZERE AZ EU-CSATLAKOZÁS TÜKRÉBEN

Szerző: **Zöldi Zsuzsanna**, V. évfolyam
SZIE Gazdasági- és Társadalomtudományi Kar
Üzemtani Tanszék

Témavezető: **Dr. Takácsné dr. György Katalin**
egyetemi docens

Az őszibarack-termelés a gyümölcsstermelés 7%-át adja, a zöldség-gyümölcs termelésnek pedig 2,8%-át Magyarországon. Az Európai Unió zöldség-gyümölcs piaci szabályozásában a friss zöldségek, gyümölcsök a kevésbé szabályozott termékek közé tartoznak. Az EU piacsabályozásának egyik legfontosabb eszköze a termelők értékesítő szervezeteinek létrehozása, a támogatásokhoz ezeken a szervezeteken (TÉSZ) keresztül juthatnak a termelők, kedvezőbb értékesítési lehetőségeket teremtenek a termelők számára.

A telítődött piacot magas minőségi követelmények jellemzik, a post harvest tevékenység nélkül a piacon való megjelenés nem lehetséges. Mindez megfelelő anyagi háttérrel feltételez. A hazai termelők stabilitása és versenyképessége igényli a támogatást, elsősorban a fejlesztési és beruházási támogatásokat a megfelelő jövedelem, színvonal biztosítása érdekében.

Az éles versenyben az ágazat szétaprózottsága, kiszolgáltatottsága hátrányt jelent. A kereskedelmi láncok, szupermarket-hálózatok szerepe döntő, nemzetközi és hazai terjedésük indokoltá teszi az integrálódást.

Dolgozatomban áttekintem az őszibarack-termelés nemzetközi és hazai helyzetét, természetes versenyképességét, ültetvény- és birtokszerkezetét. Ezen kívül foglalkozom a termelés műszaki-, technikai- és technológiai színvonalával és a zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezetek (TÉSZ-ek) szerepével. A magyarországi őszibarack termelés költség- és jövedelemviszonyainak elemzése, valamint piacra jutásának jelenlegi helyzeté bemutatása után a termékpálya szabályozás EU és magyar gyakorlatával foglalkozom.

Végezetül keresem a választ, hogy vajon a fent említettek hiányában képes lesz-e megfelelni az ágazat a megváltozott szigorú minőségi követelményeknek, és a magyar piac szükségleteit kielégíteni?

II

EMBERERŐFORRÁS-
MENEDZSMENT,
MUNKAERŐPIAC

AZ ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS KEZDETE

Szerző: **Antal Krisztina**, V. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Európa Gazdaságtana Intézet

Témavezető: Dabasi Halász Zsuzsanna
egyetemi adjunktus

Dolgozatom arra hívja fel a figyelmet, hogy ma már mindenkinek, mindenkor és mindenütt készen kell állnia a továbbtanulásra annak érdekében, hogy meg tudjon felelni a naponta megújuló technológiai, gazdasági és társadalmi változásoknak.

Manapság, ugyanis szinte minden napról-napra változik, és szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy az általunk elsajátított tudás folyamatos bővítés és használat nélkül gyorsan elavul. Ahhoz, hogy megfeleljünk fejlődő világunk kihívásainak, szem előtt kell tartanunk, hogy az eddig hagyományosnak mondott tanulási folyamat mára már radikálisan átalakult: a tanulás és a munka közti határ folyamatosan elmosódní látszik, s a tanulás ma már kitölti egész életünket, elkísér minket életünk végéig. Ez a szemléletváltás pedig akkor valósulhat meg igazán a mai és a jövő generáció felfogásában, ha az oktatási rendszer felvállalja ennek tudatosítási szerepét.

Magyarországon sajnos még nem túl ismert és elfogadott az *egész életen át tartó tanulás* fogalma, de az Európai Unióban a *Life Long Learning* már számos programban elsőrendű prioritásnak számít. Megszületett az Unió egész életen át tartó tanulásról szóló *Memoranduma*, melynek célja az volt, hogy segítséget adjon az egyes országoknak saját programjaik megvalósításához, illetve ösztönzést adjon egy európai dimenziójú, tisztázó vitához. E hat kulcsfontosságú üzeneten keresztül mutatom be, hogy milyen feladatok várnak még ránk a jövőben.

A jelenlegi tanulmány legjelentősebb eredményének érzem, hogy össze kívánja hangolni a magyar oktatásban rejlő erősségeket a világ kihívásaival. A magyar tanulók és tanárok szemléletmódjába be kell építeni azt a filozófiát, hogy az oktatás egyszerre lesz tudásgyár és parkoló-pálya, ahol a munkaerő-felesleget tárolni és felzárkóztatni lehet a gazdaság későbbi kihívásaihoz. Bár e dolgozat csak az iskolarendszerű oktatással foglalkozik, a későbbiekben meg kívánom még vizsgálni a felnőttoktatással és továbbképzéssel kapcsolatos kérdéseket is.

A KARRIERMENEDZSMENT MEGVALÓSULÁSÁNAK FOLYAMATA EGY MULTINACIONÁLIS VÁLLALATNÁL

Szerző: **Bajári Cecília**, V. évfolyam
VE Mérnöki Kar
Szervezési és Vezetési Tanszék

Témavezető: Dr. Bittner Péter
egyetemi docens

A munkavállalók megtartásában napjainkban egyre nagyobb szerepet tölt be a vonzó karrierlehetőségek biztosítása, így egy jól kidolgozott karriermenedzsment rendszer a munkaerőpiacon versenyelőnyt jelent. A vállalat oldaláról megközelítve pedig a karriermenedzsmentnek biztosítani kell, hogy a cég működése szempontjából kulcsfontosságú pozíciókba csak olyan szakemberek kerüljenek, akik magas teljesítményükkel járulnak hozzá a vállalat sikeréhez. Vizsgálatom tárgyául egy multinacionális vállalat karriermenedzsment rendszerét választottam, ugyanis a működtetéshez szükséges feltételek hiányában nehézségek merültek fel. Így a problémák feltárását, okainak meghatározását és a hatékony karriermenedzsment rendszer megteremtésének, feltételeinek kidolgozását tűztem ki célul. A problémák feltárását a kérdőíves felmérésem (melléklet) és interjúim kiértékelésével végeztem és az alábbi problémákat azonosítottam:

- Hatékony teljesítményértékelési rendszer hiánya;
- Szervezeti-, és munkavállalói érdekek nem egyeznek;
- Motiváció hiánya;
- Nem vezetői funkció a munkatárs menedzselése.

Egy - a teljesítményértékelés bevezetésével, az egyéni és szervezeti érdekek összhangba hozásával és az embereket leginkább motiváló tényezők figyelembevételével kialakított - komplex karrier tervezési rendszer bevezetése jelentené a legkézenfekvőbb megoldást a fent említett problémák megoldására.

A **karrier tervezési rendszer** működésének lépései:

1. A figyelembe vehető munkatársak körének meghatározása;
2. A karriertervezési adatlapok kitöltése;
3. A karriertervezési adatlap nyilvántartásba vétele;
4. A jelölt alkalmasságának vizsgálata;
5. Az előmenetel megtervezése;
6. Az előmenetelhez szükséges végzettségek megszerzésének megtervezése;
7. A karriertervben nyilvántartottak támogatása;
8. Az előrehaladás értékelése;
9. A karriertervezési folyamat befejezése.

A karrier tervezési rendszernek a szervezet humán erőforrás rendszerébe kell illeszkednie a képzéssel és a teljesítményértékeléssel együtt. A személyes feladatok (pl. önértékelés) és a szervezeti közreműködés (pl. képzési szükségletek elemzése) kiegyensúlyozott kombinációjának kell lennie. A program hatékonyságának megítéléséhez fontos, hogy a program eredményei mérhetőek legyenek, és az elért sikereket közreadják. A szervezetnek elsőként észlelnie kell a hiányosságot vagy problémát, látni kell, hogy a változások hogyan hatnak a szervezetre, meg kell határozni a beavatkozás lépéseit és a változtatásokat fenn kell tartani.

**VÉGSŐ MEGOLDÁS?
AZ ÖNGYILKOSSÁGOK ALAKULÁSÁNAK ELEMZÉSE KÜLÖNÖS
TEKINTETTEL A GAZDASÁGI KÖRÜLMÉNYEKRE ÉS OKOKRA**

Szerző: **Dobos Enikő**, IV. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Üzleti Statisztika és Előrejelzési Tanszék

Témavezető: Dr. Ilyésné dr. Molnár Emese
egyetemi adjunktus

Kutatásomban a deviáns-viselkedés egyik formájával, az öngyilkosságokkal foglalkoztam. Deviánsnak minősül minden kulturális normáktól eltérő viselkedés, melyet társadalmi beilleszkedési zavaroknak is nevezhetünk. Kialakulásában szerepet játszó faktorokat mikro- és makroszintű elméletek segítségével ismertettem. A deviancia fogalmának és elméleteinek bemutatása után röviden áttekintettem fajtáit, különös tekintettel az öngyilkosságra.

Többféle szemszögből lehet elemezni az öngyilkosságok, suicidumok alakulását. Dolgozatomban a gazdasági szempontokat részesítettem előnyben, arra kerestem a választ van-e kapcsolat az öngyilkosság, valamint az általam kiválasztott gazdasági tényezők között. Megvizsgáltam a nem, életkor, családi állapot, iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, kiváltó okok és körülmények kapcsolatát az öngyilkosságokkal. Elsősorban a kiváltó okokra voltam kíváncsi, ezért ezeket egy modell segítségével rendszereztem, hangsúlyozva azokat a külső faktorokat, melyek véleményem szerint hatással vannak az emberek életére. Durkheim szerint – kinek kutatásai ezen a területen mérvadóak – a külső okok, mint pl. szegénység nem lehetnek okai az öngyilkosságnak. Dolgozatomban figyelembe vettem meglátását is.

Miskolcon és vonzáskörzetében 1999-2001 között bekövetkezett suicidumok elemzése alapján minden általam figyelembe vett relációban tudtam kapcsolatot kimutatni. Ezek többnyire közepes erősségűek voltak. Egyrészt, azért itt végeztem el kutatásomat, mert Borsod – Abaúj - Zemplén megye jó alany hátrányos gazdasági helyzetével, magas munkanélküliségi rátájával és alacsony nettó jövedelmeivel a külső okok befolyásoló hatásának kimutatására, másrészt személyes okok is vezettek erre.

Végül következtetést vontam le, hogy gazdasági szempontból kik a veszélyeztetettek, és Durkheim meglátása milyen mértékben helytálló az általam megfigyelt esetekben.

**A MOZGÁSKORLÁTOZOTTAK TÖRVÉNYBE FOGLALT JOGAINAK
ÉRVÉNYESÜLÉSE BÉKÉSCSABÁN**

Szerző: **Gál Andrea**, III. évfolyam
TSF Gazdasági Főiskolai Kar

Témavezető: Cseh Katalin
főiskolai adjunktus

A mozgáskorlátozott emberek helyzetéről készült felmérés, különösen Békéscsaba területén. A vizsgálat tárgya a gyakorlatban megjelent lehetőségek, előrelépések feltárása a mozgáskorlátozottak számára.

Az 1998-as esélyegyenlőségi törvény által jogot és lehetőséget kaptak a társadalmi érvényesülésre, nagyobb figyelembevétellel és széleskörűbb támogatással alátámasztva. A törvény szellemisége azonban még nem teljesen lett átültetve a gyakorlatba. Korlátozó feltételek ezenkívül jelenlegi gazdasági helyzetünk, az infrastruktúra, a közlekedés terén meglévő hiányosságunk.

Az esélyegyenlőségi törvényben meghatározott célterületek a következők: oktatás és képzés, környezet és lakóhely, közlekedés, kommunikáció, foglalkoztatás, egészségügy, támogató szolgálat, kultúra és sport. A pályaműben az egyes területek részletesebb elemzésére kerül sor, helyenként diagramokkal is alátámasztva.

A kutatási tevékenység legfontosabb tapasztalatai, megállapításai:

Békéscsaba városa az akadálymentes környezetet nézve nagyon alacsony szinten áll, szinte kezdeti stádiumban. Nagyon sok fejlesztéshez pályázati támogatások elnyerése szükséges, hiszen az önkormányzat nem képes mindent saját költségvetésből finanszírozni, holott neki döntő szerepe van a program megvalósulásában. Megoldás lehet a szomszédos önkormányzatok összefogása, vagy több intézmény társulása.

Az innovációs feladatok mellett a másik nagyon fontos, megoldásra váró probléma a mozgáskorlátozott személyek foglalkoztatása. Alulképzettségükből adódóan foglalkoztatási lehetőségük minimális. Számukra többféle képzési lehetőséget kellene teremteni, amelyek piacképes szakmát biztosíthatnának nekik.

A mozgássérültek esélyeit segítő integrált oktatás fejlődése, elterjedése szintén szükséges, és ez a folyamat már el is indult Békéscsabán. Az intézmények többségében az elfogadás jelent problémát, ami az ismeretek hiányából adódik. A másik akadály az iskolák anyagi és eszközbeli ellátottságának hiánya. E probléma csökkentésén különböző pályázatokkal lehetne segíteni.

A médiákban alapvetően azt a szemléletet kell közvetíteni, sugározni, hogy a fogyatékossgal élő ember is értékes a társadalom számára. Ha az emberek tudatában ez a kép van, akkor a segítségnyújtás szervezettebb formában történik, jó jogszabályok, támogatások születnek és számos lehetőség a kibontakozásra.

A pályamű célja, hogy az olvasó minél több ismeretet szerezzen a mozgáskorlátozott emberek életéről, esélyegyenlőségük korlátairól és ezek leküzdésének lehetőségeiről azért, hogy kedvezőbb társadalmi háttér teremtsjön az érintettek jobbító törekvéseihez.

KÜLFÖLDIEK A MUNKAERŐPIACON

Szerző: **Hajdu Bianka**, IV. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Világgazdaságtan Tanszék

Témavezető: dr. Majoros Pál
tanszékvezető főiskolai tanár

Dolgozatom a külföldi munkaerőről szól, amely egyre nagyobb mértékben található meg a világ országainak munkaerőpiacain. Két fejlett, OECD-tag országot vizsgálok, Spanyolországot és Magyarországot, a két országban élő és dolgozó külföldieket, és a mindig kérdéses migrációs politikát. E két ország közül Spanyolország, mint EU tagállam formálja migránsokat érintő szabályozását, Magyarországnak pedig, a csatlakozásra való felkészülési folyamat keretében, szintén az európai uniós normáknak megfelelően kell alakítania ezt a területet. Ez azért sem könnyű, mert az Európai Unió migrációs politikája még kialakulatlan, gyerekcipőben jár. Ezért a mostani, és a jövőben csatlakozó tagállamok előtt áll a helyes és következetes migrációs politika megalkotásának feladata.

A dolgozat első fejezete a migráció területén eddig megalkotott elméleteket mutatja be, és rálátást ad a múlt és a jelen munkaerő-vándorlásába. Következtetése, hogy a munkaerő-vándorlás egyre összetettebb folyamattá válik, és természetéből következően elválaszthatatlan egyéb, nem kifejezetten a munkavállalás céljával történő vándorlásoktól – mint a családgyesítés és a menekülés.

A dolgozat második fejezete az Európai Unió tagállamai által az utóbbi 30 évben követett bevándorlási politikát tekinti át, hangsúlyozva annak hiányosságait, és a jelenlegi viszonyoknak már nem megfelelő voltát. Az EU tagállamok „zárt határok” és „nulla migráció” szavakkal jellemzett szabályozása nem válasz a körülöttünk tapasztalt vándorlásokra. Ezt felismervén, az Európai Unió törvényhozó szerve, a Bizottság részéről egyre sürgetőbben fogalmazódik meg a valódi bevándorlási politika megalkotásának szükségessége, annak létrejötte azonban még várat magára.

A harmadik fejezet a spanyol, majd a magyar eseten keresztül vizsgálja a nemzetközi migrációt. A két ország az őket érintő áramlás különböző fázisában található. Spanyolország, mint befogadó ország, 30 éves tapasztalattal rendelkezik a területére érkező munkaerő-vándorokat illetően, Magyarország az utóbbi tíz évben vált tranzit országból, befogadó és tranzit országgá.

A dolgozat végkövetkeztetése, hogy a nemzetközi migráció, a migrációs hálók, a migrációs kultúra, valamint a várható gazdasági és demográfiai fejlődés hatására egyre több személyt fog érinteni. A jelenség megfelelő kezeléséhez elengedhetetlen olyan normákat közvetíteni a lakosság felé, amelyek kedvező feltételeket teremtenek a nemzetközi munkaerőmozgás építő jellegű megvalósulásához. Ebben meghatározó szerepe lesz az Európai Unió által létrehozandó migrációs politikának, amelynek formálásában mindkét vizsgált ország részt vesz.

A TOBORZÁS ÉS KIVÁLASZTÁS KÉRDÉSEI A MCDONALD'S MAGYARORSZÁG KFT-NÉL

Szerző: **Hegyi Renáta**, IV. évfolyam
SZTE Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar
Élelmiszergazdaságtan és Marketing Tanszék

Témavezető: Gulyás László
adjunktus

Miközben a világ fejlett felének gazdasági életében a humán erőforrás menedzsment a 20. század folyamán egyre jelentősebb szerepre tett szert, hazánkban – és az egész szocialista tömbben - 1945 és 1990 között a klasszikus humán erőforrás menedzsment politikai okok miatt nem létezhetett. De 1990 után hazánkban gőzerővel indult meg a szakma újjászületése.

Dolgozatom első fejezetében felvázolom a humán erőforrás menedzsment szakma nemzetközi fejlődésének főbb állomásait, illetve magyarországi újjászületésének fontosabb dimenzióit.

Dolgozatom második fejezetében ezen dimenziók közül kiemel az egyik dimenziót, a nemzetközi vállalatok által importált HR-modelleket és ezen dimenzió tárgyalása során bemutatom az egyik Magyarországon jelenlévő nagy nemzetközi vállalat, a McDonald's Magyarország Kft. humán erőforrás menedzsment tevékenységét.

Ezen belül részletesen elemzem, hogy a McDonald's Magyarország Kft. hogyan toborozza, illetve választja ki alkalmazottait. Bemutatom, hogy a McDonald's Magyarország Kft.-nél a toborzás és kiválasztás 2 szinten zajlik, egyrészt a központban, másrészt az éttermekben.

A központi kiválasztás belső forrásból előléptetéssel, áthelyezéssel és külső forrásból pedig az OJE programmal történik. Az ún. OJE-programot, melynek központi eleme egy ún. AC-eljárás (assessment-center) szintén részletesen elemzem.

Dolgozatom következő részében szintén részletesen megvizsgálom az éttermi toborzás magyarországi jellemzőit is.

A konklúziók részben rámutatnak arra, hogy a McDonald's viszonylag rövid - alig több mint egyévtizedes) magyarországi múltja ellenére rendkívül sikeresen beilleszkedett a szolgáltatási szférába. Fejlődése azóta is töretlen, ami az ésszerű és szigorú toborzási és kiválasztási rendszernek is köszönhető.

Dolgozatom első fejezetét a vonatkozó szakirodalmi források felhasználásával készítettem el, míg a McDonald's-cal foglalkozó második részhez számos ún. „Belső forrás-t használtam. Ezzel az elnevezéssel illetem a McDonald' különböző a toborzásra és kiválasztásra vonatkozó belső dokumentumait, illetve azokat a személyes interjúkat, melyeket a toborzásban és kiválasztásban részt vevő HR-szakemberekkel folytattam.

Remélem, hogy dolgozatommal sikerrel járulok hozzá a magyarországi humán erőforrás menedzsment szakma legfrissebb fejleményeinek felvázolásához.

A BÉRMUNKÁZTATÁS MAGYARORSZÁGI HELYZETE

Szerző: **Horváth Judit**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Humán Erőforrás Tanszék

Témavezető: **Matiscsákné Dr. Lizák Marianna**
egyetemi adjunktus

Dolgozatomban először az atipikus foglalkoztatási formákat, a részmunkaidős foglalkoztatást, a munkaerő-kölcsönzést, a távmunkát és az outsourcingot ismertetem röviden, majd munkám további részében az outsourcing egyik sajátos fajtáját, a bérmunkáztatás mutatom be.

A bérmunkáztatás során a bérmunkát megrendelő a tulajdonát képező alap- és segédanyagok késztermékké történő feldolgozásával bízza meg külföldi partnerét, aki tevékenységéért bérmunkadíjban részesül.

Ahhoz, hogy kialakulhasson a bérmunkakapcsolat két gazdaság között, számos feltételnek kell egyidejűleg teljesülnie. Az egyik legfontosabb a felek közötti jelentős bérkülönbség, de emellett a többi sem elhanyagolható: a bérmunkavállaló megfelelően képzett legyen, a bérmunkáztató sokáig alacsonyán tudja tartani a béreket, a két gazdaság közötti földrajzi távolság és a közbiztonság a bérmunkavállaló országban.

Magyarországon már a hetvenes években is vállaltak vállalatok bérmunkát, azonban a bérmunkavállalás céljai, ágazatai napjainkra módosultak. Különösen a rendszerváltást követően nőtt meg a magyar bérmunkavállalás száma, a KGST piacának összeomlása, likviditási zavarok miatt számos vállalat így próbálta orvosolni problémáját. A 90-es évek elején Magyarország különösen kedvelt volt a bérmunkáztatók körében, mert a volt szocialista országokhoz képest az alacsony bérek jól képzett munkaerővel párosultak. Napjainkban az EU-tagországok béréhez történő fokozatos felzárkózás következtében egyre csökken azon gazdasági ágazatokban a bérmunkakapcsolatok száma, melyek csupán a hazai alacsony bérek miatt jöttek létre. Ezen bérmunkáztatók a tőlünk keletre, illetve dél-keletre eső országokba helyezték át bérmunkakapcsolataikat. Magyarország három legnagyobb bérmunkáztató partnere uniós tagország: Németország, Ausztria és Olaszország.

A külföldi megrendelésre végzett bérmunka a hazai gazdaságban jelentős súlyt képvisel, és szilárd helyet foglal el. Véleményem szerint a bérmunkáztatás kérdése az uniós csatlakozás miatt igen aktuálissá vált.

Azt, hogy hogyan fognak alakulni a magyarországi bérek az uniós csatlakozásunk után, egyelőre még csak sejteni lehet. Mindenesetre a legoptimistább vélemény szerint is 2-3 kormányzati ciklus szükséges ahhoz, hogy a legalacsonyabb bérű tagországokhoz felzárkózzunk. Az átlag uniós bérek elérésével meg fog szünni hazánk bérmunkázásban mért komparatív előnye, de addig is ez a gazdasági kapcsolat elősegíti Magyarország beilleszkedését a nemzetközi munkamegosztásba.

DÉL-PEST MEGYE ÖNKORMÁNYZATAINAK ÉS CIVIL SZERVEZETEINEK FORRÁSTEREMTÉSI LEHETŐSÉGEI, EGYÜTTMŰKÖDÉSÜK AZ ÖNKORMÁNYZATI FELADATELLÁTÁSBAN

Szerző: **Kocsir Ágnes Teréz**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Vezetéstudományi Tanszék

Témavezetők: **Gósi Mariann**
tanszéki mérnök

Dr. Mészáros Aranka
egyetemi adjunktus

A nonprofit szervezetek a maguk sokszínűségével és értékelítettségével egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert a mindennapi életben, hiszen önmagában sem a piac, sem az állam nem képes valamennyi társadalmi kihívásra válaszolni, még akkor sem, ha ez a két szektor szorosan együttműködik. Éppen ezért a harmadik szektor egyre nagyobb részt lát el azon társadalmi feladatok közül, melyeket a kormányzat és az állam már nem képes kellő pontossággal és megfelelő minőségben ellátni.

A dolgozat ezen fontos, de kevésbé sem egyszerű szektor magyarországi történetét, működését, funkcióit kívánja ismertetni. Felvázolja a gazdasági és jogi szabályozást a kialakulás függvényében, kitérve a nonprofit törvény nyitott kérdéseire. A harmadik szektort élő orgánusként kezeli, így mutatja be a szervezetek belső felépítését, működésük elveit és szerepüket a mai társadalom életében, amely elsősorban a jövedelemelosztásban nyilvánul meg. Bemutatja az állam és a nonprofit szektor, valamint a szektor és az önkormányzat kapcsolatát. Felvázolja az önkormányzatok feladatait, valamint azon területeket, ahol szükség van a nonprofit intézményekre. Ismerteti a forrásteremtés lehetőségeit a nonprofit szervezetek és az önkormányzatok esetében, a pénzügyítés és a központi támogatások elnyerésének vitás kérdéseit, valamint az emberi erőforrás helyzetét.

A dolgozat a két terület gyakorlati működését is bemutatja Dabason, valamint a várost környező kisebb településeken. Felsorolja a feladatokat a közoktatás, az egészségügy, valamint a szociális ellátás területén, különös gondot fordítva a szervezetek humán erőforrás gazdálkodására, és a pénzügyi forrásaira. Bemutatja az együttműködést Dabas város önkormányzata és civil szervezetei között, valamint a környező kisebb településeken fennálló helyzetet (Inárcs, Kakucs, Újhartyán, Hernád), a fejlesztendő területek megnevezésével, olyan javaslattal kiegészítve, amely segíthet a szellemi erőforrások hatékonyabb kihasználásában.

TÁVMUNKA A VIRTUALIZÁLÓDÓ MUNKA VILÁGÁBAN

Szerző: **László Krisztina**, IV. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Humán Erőforrás Tanszék

Témavezető: Dr. Tóthné dr. Sikora Gizella
egyetemi docens

A globalizálódó, változó világ új foglalkoztatási formákat hozott, és hoz létre. A rugalmas munkavégzési formák kialakulása mögött sokrétű társadalmi és gazdasági, nemzetközi szinten is érvényesülő okok állnak. Ezek hatása alól senki, sem munkavállalók, sem a munkaadók nem vonhatják ki magukat.

Az új típusú foglalkoztatás egyik legnagyobb rugalmasságú típusa a **táv munka**. Ez a forma alapvetően felülírja az eddigi általános szemléletmódot a **munkahely**, illetve áttételesen a **munkaidő** fogalmáról. Egyre több tevékenység, munkafeladat válik alkalmassá arra, hogy a hagyományos munkahelyen kívül, távol a munkáltató központjától végezzék el. A távmunka számos **előny forrása** lehet. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a távmunka csak akkor éri el a kellő hatékonyságot, ha a megfelelő tevékenységre alkalmazzák, ha illeszkedik a távmunkás személyiségéhez, és ha megteremtik a szükséges szervezeti és technikai feltételeket.

Mielőtt egy vállalat belevágná a távmunka bevezetésébe, fontos, hogy kellően tájékozódjon a saját jellemzőiről, a helyzetéről, a távmunka által elérhető előnyökről, megtakarításokról, illetve ezekkel összevetve a szükséges ráfordításokról. Összességében elmondható, hogy a távmunka alapvetően több előnnyel jár együtt, mint amennyi ráfordítást igényel. Mégis vannak bizonyos helyzetek, vállalatok és körülmények, amelyek megnehezítik, vagy éppen veszteségesé, lehetetlenné teszik a távmunka alkalmazását. Ezért szükséges az általánosságok helyett a konkrét munkáltató szemszögéből megvizsgálni ezt a munkavégzési formát.

Dolgozatomban a távmunka bevezetését vizsgálom egy fiktív vállalkozásnál. Fontos, ha egy vállalat érdeklődik a távmunka alkalmazása iránt, akkor a megvalósítás előtt elvégezze a szükséges vizsgálatokat. Fel kell mérni a távmunkával elérhető előnyöket, a támogatásokat, illetve a megvalósítás és a működtetés ráfordításait. Ezt szolgálja az általam javasolt **megvalósíthatósági tanulmány**. A tanulmány két részből áll: a szöveges értékelés és számszerű kiértékelés. Ez utóbbi alapelve, hogy amit lehet, fejezzen ki pénzben. Másfelől strukturálja az adatokat havi vagy negyedéves bontásban, a vállalkozás belső elszámolási és számviteli rendszeréhez igazodva. A tanulmány a vezetői döntés kiindulási alapja, amikor is a távmunka mellett, vagy ellen dönt.

Az állam és a társadalom szerepe fontos a távmunka terjedése szempontjából, különösen mivel a távmunka révén csökkenthető a munkanélküliség, mérsékelhető az egyes régiók közötti foglalkoztatási és egyéb gazdasági szakadék.

A DOLGOZÓI ELÉGEDETTSÉG VIZSGÁLATA A VIDEOTON HOLDING RT. ELEKTRO-PLAST VÁLLALATNÁL

Szerző: **Nagy Zsuzsanna**, V. évfolyam
Veszprémi Egyetem Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Szervezési és Vezetési Tanszék

Témavezető: Dr. Bittner Péter
egyetemi docens

A sikeresen működő vállalat egyik legfontosabb pillére: az **EMBER**. Az eredményes működés nagymértékben köszönhető az alkalmazottaknak, azok munkához, vállalatához való hozzáállásának.

A magyar vállalatok többségénél problémát okoz, hogy a dolgozók elégedettsége és a vállalat iránti elkötelezettsége alacsony szintű. Ezt észlelve cégek többsége rendszeresen végez dolgozói elégedettség vizsgálatot, hogy feltérképezze, mely tényezők milyen mértékben váltják ki az alkalmazottakból az elégedettség csökkenését. Ezt két okból is nagyon fontos: egyrészt a cégek az okokat megismerve képesek csak ténylegesen kiküszöbölni a problémákat, megfelelően motiválni, „kielégíteni” a dolgozókat, és önös érdekeiket követve javítani eredményességükön; másrészt így lehetőségük nyílik különböző minőségi díjak (például: Európai Minőségi Díj, Nemzeti Minőségi Díj) megpályázására, elnyerésére – mely jobb piaci pozíciót, good-will javulást eredményez -, mivel rendelkezésükre áll az ehhez szükséges egyik feltétel, vagyis a dolgozói elégedettség mértéke a vállalatnál.

A kaposvári VIDEOTON Holding Rt. Elektro-PLAST Vállalat immár harmadik alkalommal kérdőíves felmérés keretében kéri ki dolgozói véleményét folyamatos visszacsatolásban javítva ezáltal a kérdőívet és a vállalati működést. A vizsgálat során a kitöltött kérdőívek kiértékelése, elemzése volt a feladatom.

Dolgozatomban kérdőív bemutatása után a kapott eredményeket értékelem, levonom a megfelelő következtetéseket, meghatározom a problémákat, az okokat, és javaslatokat teszek megoldásukra.

DOLGOZÓK MOTIVÁLÁSA – SZOLGÁLTATÁSOK MINŐSÉGE

Szerző: **Pinczés Marianna**, végzés éve: 2002
TSF Gazdasági Főiskolai Kar
Elméleti- és Alkalmazott Humántudományi Tanszék

Témavezető: Dr. Nagy Zsuzsanna
főiskolai docens

Ha felidézem szebbnél-szebb gyermekkori emlékeimet, elsők között jut eszembe a fürdőzés, a strand képe, a gyógyvíz varázslatos illata. Így egyáltalán nem véletlen az, hogy kötődök Hajdúszoboszlóhoz, a városomhoz, és az ott található gyógyfürdőhöz, amiről a dolgozatomat írtam.

Lassan nyolc évtized áll az általam bemutatott szolgáltatóvállalat, a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. mögött, melynek köszönhetően egyre nagyobb hírnévre tett szert ország- és világszerte egyaránt. Mint a társaságok egytől-egyig, az Rt. is arra törekszik, hogy eredményeit megtartsa, sőt folyamatosan javítsa, s ezáltal növekedő forgalomra, profitra tegyen szert.

Ehhez nélkülözhetetlen követelmény a kiváló minőségre való törekvés.

Az 1990-es években a magyar modernizáció szándéka összekapcsolódott az integrációval; azzal a törekvéssel, amely az Európai Unióhoz való csatlakozást tűzte ki célul. A hazánkban működő vállalatok többnyire tisztában vannak azzal, hogy az EU piacain csak olyan termékekkel és szolgáltatásokkal állják meg a helyüket, amelyek megfelelnek az ottani hatósági, fogyasztói előírásoknak és igényeknek. Tudják azt, hogy az EU-ba a termékek és szolgáltatások minőségének javításán át vezet az út. Mindez azt jelenti, hogy többségében felismerték a minőségbiztosítási rendszerek alkalmazásának fontosságát.

Azonban a kiváló minőség elérése megfelelő emberi erőforrás hiányában megvalósíthatatlan. A dolgozók azok a kulcsfontosságú résztvevők a folyamatokban, akik kielégítő szaktudással, motiválással hozzásegítik a cégeket céljaik eléréséhez.

A Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt.-nél erre különösen nagy gondot fordítanak, ugyanis 1999 óta úgynevezett minőség-érdekeltségi rendszer működik náluk. Ennek a rendszernek a vizsgálata dolgozatom kutatási témája, mivel magában foglalja a dolgozók motiválását és a minőségi munka kérdéseit egyaránt.

Ennek tükrében munkám során a motiváció és a minőség kapcsolatát, jelentőségét vizsgáltam meg, mivel a szervezetfejlesztés szerves részének, közvetett eszközének tartottam. A következtetéseket a vendégek által kitöltött kérdőíveken túl a vezetők mélyinterjúja, és a dolgozók által kitöltött kérdőívek eredményeinek elemzése alapján vontam le.

Dolgozatomat a gyógyturizmus jelentőségével, a hazai gyógyfürdők általános képével kezdtem; valamint bemutattam a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő Rt. rövid történetét és tevékenységét, továbbá a lakosság szerepének fontosságát a város idegenforgalmának fejlődésében. Ezt követően a motiváció elméleti és a cégre jellemző gyakorlati kérdéseire tértem ki, majd a szolgáltatások minőségének összetevőit boncolgattam, és a minőségbiztosítási rendszer bevezetéséről nyújtottam átfogó képet.

TÁVMUNKA ÉS SZAKMAI GYAKORLAT A MISKOLCI EGYETEMISTÁK SZEMÉVEL

Szerző: **Raffay Klára**, IV. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Humán Erőforrás Tanszék

Témavezető: Matiscsákné dr. Lizák Marianna
egyetemi adjunktus

Az információs társadalomban a hagyományos képzés és a távoktatás közelít egymáshoz. Az egyetemi hallgatóknak rendelkezniük kell a távtanulók kompetenciáival (önállóság, flexibilitás, mobilitás, technikai ismeretek), amik közel azonosak a távmunkásokéival, ezért az egyetemistákat potenciális távmunkavállalóknak tekinthetjük.

Dolgozatomban a távmunka és a gyakorlati képzés konvergenciáját vizsgáltam, azt, hogy mennyire végezhető távmunka szakmai gyakorlat keretében. A Miskolci Egyetem nappali tagozatos hallgatóinak körében végzett kérdőíves megkérdezés során nemcsak a távmunkavégzéshez szükséges eszközök meglétét és a munkavégzésre alkalmas helyeket, hanem a hallgatók informáltságát, (táv)munkavállalási hajlandóságát és a jelenlegi munkavállalási szokásaikat mértem fel.

Dolgozatom első felében a távoktatás, a távmunka fogalmait tisztáztam. Az Európai Unió stratégiai jelentőséget tulajdonít a távmunkának, és a távfoglalkoztatás a magyar foglalkoztatáspolitikának is szerves része lett, ezért külön kiemelttem a távmunka elterjesztéséért indított kormányzati programokat.

Dolgozatom második felében kérdőíves felmérésem eredményeit, valamint következtetéseimet foglaltam össze, amelyeket figyelembe vettem, amikor felvázoltam, milyen lehetőségek és veszélyek rejlenek a szakmai gyakorlat keretében végzett távmunkában.

Javaslataim megfogalmazásakor a távmunka magyarországi helyzetét, a hallgatói kompetenciákat, és a kormányzati szándékokat emeltem ki. A távmunka a jövő foglalkoztatási formája, melynek elterjesztésében az egyetemisták, mint a jövő munkavállalói stratégiai szerephez juthatnak. Ehhez azonban fontosnak tartom, hogy a gyakorlati képzés részeként bevezetésre kerüljön a „táv-szakmai gyakorlat”, és a hallgatók megkapják az ilyen típusú gyakorlat hatékonyságához szükséges infrastrukturális, képzési, és törvényi támogatásokat is.

HOGYAN LEGYÜNK OKOSAK MÁSKÉPP?

Szerző: *Varga Irén*, V. évfolyam
PTE, Közgazdaságtudományi Kar
Ipargazdaságtan Tanszék

Témavezető: Farkas Ferencné dr.
egyetemi docens

Dolgozatom témája az érzelmi intelligencia (a továbbiakban EI). Céлом az volt, hogy ezen a témakörön belül kiemeljek és összefogjak néhány olyan területet, amelyeket a vállalatvezetés szempontjából kulcsfontosságúnak tartok. Olyan területeket vizsgálok, mint az önismeret, az empátia, a kommunikációs képességek és a konfliktuskezelés, melyek mind-mind az érzelmi intelligencia részei. Igyekszem mindenütt hangsúlyozni, hogy az adott kompetenciának miért van nagy jelentősége a vállalat életében, és a vezetésben.

Az első fejezetben az érzelmi intelligencia jellemző vonásait és fontosságát hangsúlyozom, továbbá kitérek az IQ-val való kapcsolatára is. Igyekszem rávilágítani a biológiai sajátosságokra is. Ezt követően térek át az EI néhány részének bővebb bemutatására.

Elsőként az önismeret fogalmát helyezem a középpontba, ugyanis ezt tartom az EI legfontosabb pillérének, hiszen senki sem lehet érzelmileg intelligens mindaddig, amíg saját érzelmeivel, és azok okaival nincs tisztában. Csak ezután kerülhet sor mások érzelmeinek megismerésére, elfogadására, vagyis az empátiára. Az empátia tudatos formája megkönnyíti a munkahelyi problémák kezelését, s mivel fejleszthető is, nagy figyelmet érdemel a vezetőktől. Az empátiás készségek és képességek után a kommunikációt veszem górcső alá. Egy szervezetnek lételeme a kommunikáció, ennek csatornáin keresztül áramlanak az információk, ez tartja életben a vállalatot, akár az emberi szervezetet a vérkeringés. Természetesen nem csak az áramlás sebessége a fontos, hanem az áramló információk, a kommunikációs közlések minősége is. Ha a kommunikáció nem működik megfelelően, akkor konfliktusok keletkezhetnek. A konfliktus okai persze másfélék is lehetnek, ezekre is részletesen kitérek dolgozatomban. Ha egy konfliktus már kialakult, akkor pedig kezelni kell valamiképpen. Ehhez nem árt, ha van egy moderátor, aki tudja, hogyan kell elősegíteni a probléma megoldását, ezért részletesen tárgyalom az ehhez szükséges kompetenciákat is. Ezután a hatalomról, és a hozzá kapcsolódó problémákról ejtek néhány szót.

Az elméleti fejtegetés után megvizsgálom azt, hogyan is alkalmazzák az EI-t a gyakorlatban. Megkérdezek olyan embereket, akik vezető tanácsadóként, vagy trénerként dolgoznak, hogy a vállalatok használják-e az általam felsorolt elveket, és ha igen, akkor mely területeken, és milyen formában.

Dolgozatomban törekszem a tárgyilagosságra, mindemellett saját véleményemet is igyekszem érvényre juttatni, jóllehet nagyrészt egyetértek az általam idézett szerzők gondolataival.

AZ ÉRDEK EGYEZTETÉS TRIPARTIT RENDSZERE AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

Szerző: *Vargyas Eszter*, IV. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Gazdaságelméleti Tanszék

Témavezető: Dr. Pauker Csaba
egyetemi adjunktus

A dolgozat a háromoldalú érdekegyeztetés témakörét járja körbe.

Az első részben az érdekegyeztetés jelentőségét, fogalom rendszerét, illetve történelmi háttérét és fejlődését igyekszem megjeleníteni.

Ezt követően az egyes EU tagállamok –részletesen Anglia, Németország, Belgium, Spanyolország, Ausztria – (tripartit) érdekegyeztetési rendszerében fellelhető sajátosságokat, azok okait, illetve következményeit elemzem.

A harmadik szakaszban az Európai Unió országai fölé épülő szupranacionális szintű tripartit érdekegyeztetési rendszert vizsgálom, illetve megpróbálom bemutatni azt, hogy egyes gondolkodók szerint a szociális párbeszéd milyen szerepet tölt be az Európai Unió integrációjában.

A befejező részben a rendszerváltozás után Magyarországon kialakított háromoldalú érdekegyeztetés előzményeinek, születésének, illetve átalakulásának lényeges lépéseit fejtegetem, és kutatom a választ arra kérdésre, hogy a rendszer kialakítására tett próbálkozások miért csak többé-kevésbé jártak sikerrel. Végül néhány, az érdekegyeztetéssel kapcsolatos aktuálpolitikai problémát is érintek.

BÉREZÉS ÉS ÖSZTÖNZÉS HAZÁNK KÖZSZOLGÁLATI SZEKTORÁBAN – HELYZETKÉP ÉS TRENDEK

Szerző: **Vincze Brigitta** V. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Humán Erőforrás Tanszék

Témavezetők: Dr. Fekete Iván
egyetemi docens

Dr. Chaudhuri Sujit
egyetemi docens

Dolgozatom keretén belül egy olyan témát próbáltam körbejárni – köztisztviselők és közalkalmazottak illetményrendszere és az azt érintő 1999-2002-es években zajló változások –, melynek a hazai szakirodalomban kevés figyelmet szenteltek.

Véleményem szerint a kérdés aktualitását indokolja egyrészt az, hogy közeledve a csatlakozás időpontjához Magyarországnak is igazodnia kell az EU ezen területére vonatkozó szabályozásaihoz, és figyelembe kell venni, hogy az EU által működtetett alapok támogatásra, felzárkózásra elkülönített pénzeket csak így lehet sikeresen megpályázni.

Másrészt a köztisztviselői és közalkalmazotti szféra egymással függelmi kapcsolatban áll. A közalkalmazotti szférában lévő oktatók képzik a később köztisztviselői szférában dolgozókat. A jelenlegi illetményviszonyok finoman szólva is feszültséget okoznak a két terület között. Ezt súlyosbítja a versenyszektor és a közszolgálat közötti jelentős jövedelem-különbségek.

A kormánynek jól felfogott érdeke lenne, hogy magasan képzett, a folyamatokat átlátó és etikailag kikezdzhetetlen köztisztviselői kar álljon a háta mögött, illetve, mert a közigazgatás kimutatható gazdasági erőt jelent. Egy zöldmezős beruházáshoz akár 15-20-féle szakhatósági engedély, hozzájárulás szükséges. A külföldi vagy hazai vállalkozó, befektető először a hivatallal találkozik, és az „hossa őt helyzetbe” - vagy lehetetleníti el.

Mindezeket figyelembe véve a mindenkori kormány és parlament céljának kell lennie a köztisztviselőket és közalkalmazottakat érintő kérdésekben és határozatokban a megfelelő képzettségű szakemberek alkalmazása, a minőségi köztisztviselő és közalkalmazotti állomány örökös fenntartása.

Ezen területen belül két – egy oktatási (felsőoktatási) és egy önkormányzati intézmény – konkrét, a törvénymódosítások eredményeképpen kialakult helyzetének esettanulmányát készítettem el.

GAZDASÁGELMÉLET

A METALCOOP RT. TÖRTÉNETE A VÁLSÁGELMÉLET TÜKRÉBEN

Szerző: **Deutsch Nikolett**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Vezetéstudományi Intézet

Témavezető: Dr. Szakály Dezső
egyetemi docens

Megváltoztatni a kedvezőtlen folyamatok irányát, azaz: "Víz felett maradni, partot fogni" A válságot csak kevés szervezet tudja elkerülni, csak kevés tud felkészülten reagálni rá. Éppen ezért kapnak napjainkban kiemelten fontos szerepet a változásokkal, illetve a válságokkal foglalkozó elméletek, és azok gyakorlati hasznosításában jártas szakemberek.

A dolgozat a válságkezelés elméletének fényében kívánja bemutatni egy olyan vállalat történetét, melyet tulajdonképpen egyetlen ember akarata hívott életre, tett nemcsak regionális szempontból jelentős vállalkozássá.

A dolgozatban a Metalcoop Rt. történetét kíséreljük végig a vállalat megalakulásától kezdve, a kisipari tevékenységtől a részvénytársasággá való alakulásig, s a fejlődésen keresztül egészen annak bukásáig. Eközben megismerhetjük a magyar átalakuló gazdaság világát, a vállalat létét befolyásoló külső és belső tényezőket, valamint a helyes és elhibázott lépéseket.

AZ EURO BEVEZETÉSÉNEK OPTIMÁLIS IDŐPONTJA (AVAGY A FORINT HÁTRALÉVŐ ÉVEI)

Szerző: **Dombi Ákos**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Gazdaságelméleti tanszék

Témavezető: Dr. Mach Péter
egyetemi docens

Mostanában egyre gyakrabban hallhatunk mind a fiskális, mind a monetáris politika vezetőitől olyan véleményeket, amelyek Magyarország mielőbbi Euró övezeti tagságát sürgetik. A minél korábbi monetáris uniós tagság prosperálása a politika, a gazdaság és lassan a mindennapi lét porondján is általános jelenséggé vált. Valóban renget haszonnal járna –és itt nem csak gazdasági szempontokra gondolok–, de sajnos a dolgoknak van egy másik oldala is, aminek ugyan tudatában vagyunk, mégsem tulajdonítunk neki megfelelő figyelmet. A konvergencia játszáról van szó. A Maastricht-i kritériumok teljesítése során ugyanis addicionális negatív hatások ronthatják a kialakult idilli képet, és egyáltalán nem biztos, hogy az ennek kapcsán felmerülő reálgazdasági veszteségek olyan méretűek lesznek, amik megengedik számunkra az ilyesfajta struccpolitikát a problémával kapcsolatban. Sőt elképzelhető, hogy érdemesebb lenne a rövidtáv helyett, középtávban gondolkozni az EMU csatlakozást illetően.

Egyelőre úgy tűnik a költségvetési és az inflációs kritérium realizálása lesz problematikus. Mivel a költségvetési deficit kritérium teljesítése, a Stabilitási és Növekedési Egyezményből kifolyólag, tulajdonképpen már EU tagként is kötelező érvényű lesz, ezért nyilvánvalóan csak az inflációs kritériumhoz való konvergálás okozhat olyan reálgazdasági költségeket, amik közvetlenül az EMU csatlakozásunkhoz kapcsolhatók. Ezért tanulmányomban csak a Maastricht-i konformitás jegyében végrehajtandó dezinfláció költségeivel foglalkozom, majd az ezeket figyelmen kívül hagyó – egyébként nagyon színvonalas – jegybanki tanulmányok „részeredményeire”, és saját dezinflációval kapcsolatos kutatásaimra támaszkodva megpróbálom költség -haszon alapon megállapítani az Euró bevezetésének optimális időpontját.

A fent említett dezinflációs költségek feltárása érdekében, szisztematikusan elemzem a jelenlegi EMU-val szembeni inflációs többlet komponenseit: a ciklikus és az alapvetően a Balassa – Samuelson hatás által generált strukturális tényezőt. A ciklikus inflációs komponensnél rámutatok egy gazdaságpolitikai-mixre, amely képes azt hatékonyan és viszonylag költségmentesen kezelni. Ezután behatóbban foglalkozom a Balassa – Samuelson (strukturális) hatással Magyarországon, az emiatt felmerült inflációs többlet mértékével, annak lehetséges kezelési alternatíváival és az azokhoz kapcsolódó reálgazdasági költségekkel. Végezetül kitérek egy olyan jelenségre, amely valószínűleg csak EU csatlakozásunk után fog, inflációs többletet generáló tényezőként, teljes önmagában érvényesülni: a hazai fogyasztói árszerkezet „betegségére”, amely alapvetően a korábban regulált áraknak tudható be.

A tanulmány záróakkordjaként, a korábban említett szempontok alapján, ajánlást teszek az Euró bevezetésének optimális időpontjára.

GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS ÉS AZ EMBERI TŐKE KAPCSOLATA

Szerző: **Gódor János**, II. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Somogyi Ferenc
tanszékvezető, főiskolai tanár

A dolgozatom címe a gazdasági növekedés és az emberi tőke címet viseli. A témaválasztás úgy érzem nagyon aktuális, hiszen a világ gazdaságainak növekedési periódusai, trendekhez való igazodása nagyon fontos és tanulságos. Fontos, hiszen a rendszerváltás utáni Magyarországnak figyelni kell mindazon gazdasági növekedéssel kapcsolatos problémákra, melyet dolgozatomban ismertetek.

A dolgozatom felépítése:

1. Jánossy féle trendvonal ismertetése
2. A trendvonal alkalmazásával bemutatásra kerül néhány a második világháború utáni ország növekedési trendvonala
3. Az 1973-as olajársokkot követően a KGST és néhány nyugat-európai ország alkalmazkodását vizsgálom a külső belső feltételváltozásokra.
4. Külső alkalmazkodásnál kiemelem:
 - ár és volumenhatást
 - pótlólagos nettó erőforrás bevonást
 - exportvolumen-hatást
 - cserearány-változást
 - exportexpanziót
 - növekedésslassulást
5. Belső feltételeknél kiemelésre került:
 - termelés
 - termelékenység
 - foglalkoztatás
6. Végezetül az emberi tőke szerepének a fontosságát emelem ki a gazdasági növekedésben

KONDRATYEV-CIKLUSOK ÉS A MAGYAR GAZDASÁG

Szerző: **Lux Gábor**, IV. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Statisztikai és Demográfiai Tanszék

Témavezető: Dr. Sipos Béla
egyetemi tanár

A dolgozat célja a hosszútávú gazdasági ciklusok (hosszúhullámok) elméleteinek rövid ismertetése, valamint ezek kimutatása a XX. századi Magyarország gazdaságában. A dolgozat összefoglalja a Kondratyev elméletéig elvezető elmélettörténeti lépcsőfokokat:

- Dr. Hyde Clarke vizsgálódásait a gazdasági éhség- és pánikidőszakok periodikusságáról, röviden kitérve Jevons szerepére.
- A XIX.-XX. század fordulóján megjelenő, nagyrészt marxista alapról induló kutatók (Alexander Israel Helphand, van Gelderen, deWolff) elképzeléseit, amelyek az empirikus bázis hiánya ellenére a hosszúhullám-elmélet előfutárainak is tekinthetők.

Kondratyev elméletét a dolgozat részletesen ismerteti, beleértve a levont következtetéseket és az elmélet kritikáját is. Kitér a Schumpeter által kidolgozott és a későbbiekben sokak által vizsgált innovációs elméletek szerepére, amelyek a Kondratyev-modell egyfajta továbbgondolásának is tekinthetők.

A dolgozat második része kísérletet tesz arra, hogy Kondratyev módszereit alkalmazva kimutassa a hosszúhullámok meglétét a magyar gazdaságban, mezőgazdasági és ipari volumenindexek alkalmazásával. Megvizsgálja, hogy mennyire lehetséges (ha egyáltalán lehetséges) összehasonlítani a Trianon előtti és utáni gazdasági adatokat, illetve azt, hogy milyen sajátságokkal rendelkeznek a hosszúhullámok egy, a Kondratyev által vizsgált fejlett nyugati gazdaságoktól több szempontból eltérő közegben. Néhány mutatón keresztül részletesebb elemzés tárgyává teszi a Kondratyev-ciklusok "késését" mint jellegzetes közép-európai jelenséget, összehasonlítva azokat nyugati megfelelőikkel.

A dolgozat az elemzésből levont következtetésekkel zárul.

**A VÁLLALATI HOZZÁADOTT ÉRTÉK ÉS A VÁLLALATI TÖBBLETÉRTÉK
KAPCSOLATÁNAK ELEMZÉSE TÖBBVÁLTOZÓS STATISZTIKAI
MÓDSZEREKKEL**

Szerző: **Szegő Szilvia Piroska** III. évfolyam
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Zakár Tivadar
tanszéki mérnök

Célkitűzésem e dolgozat kapcsán tőzsdén szereplő cégek hozzáadott értéke és tőkepiaci értéke kapcsolatának elemzése, az elemzésbe vont cégek minősítése többváltozós statisztikai módszerekkel. A mutatószámok képzéséhez szükséges alapadatokat az elemzés időszakára elkészített Éves Beszámolókból vettem. Olyan vállalati kört alakítottam ki, melyet a kiválasztott időszak folyamán jól lehet jellemezni.

A minősítés alapját a hozzáadott érték és a tőkepiaci érték kapcsolatának elemzése adta, melyhez szorosan kapcsolódott a piaci kockázat mértékének meghatározása. Többváltozós statisztikai eljárások közül a klaszter analízist és a diszkriminancia analízist alkalmaztam a minősítés során. A klaszter analízis segítségével kialakított csoportok felülvizsgálatát diszkriminancia analízissel végeztem. Továbbá vizsgáltam az egyes típusjelenségek okait korreláció és regresszió analízissel.

A klaszter analízis során kialakított csoportok esetében a diszkriminancia analízissel történő ellenőrzés átsorolásokat hajtott végre, melynek eredményeként a helyesen kialakított csoportok minősítésére kerülhetett sor. Az egyes eljárások több esetben is azonos csoportbesorolásokat eredményeztek, mely során megállapítható, hogy ezen cégek szorosan összetartoznak. Következtetésként levonható, hogy a klaszter analízis - két eset kivételével - nem eredményezett helyes besorolásokat, tehát csak a diszkriminancia analízissel történő ellenőrzés után lehetett pontos minősítést végezni.

Az egyes eljárások során kialakított csoportokat az ebittel számított tőkepiaci érték és a saját tőkére jutó nyereség mutató eljárásba történő bevonása rendezte át leginkább. Azonban az ennek következtében átrendezett csoportok között is találkozhatunk hasonlóságokkal. Vannak cégek melyek oly szorosan összetartoznak, hogy egy-egy mutató nem változtatja meg azonos csoportban történő elhelyezésüket. Egyes csoportokban szereplő cégek bár eltérő tulajdonságokkal rendelkeznek, mégis hozzáadott érték termelés, tőkepiaci érték és ezekhez szorosan kapcsolódó piaci kockázat vonatkozásban szorosan összetartoznak.

A PHILLIPS-GÖRBE RELEVANCIÁJA AZ ELMÚLT FÉL ÉVSZÁZADBAN

Szerző: **Zsibók Zsuzsanna**, III. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Gazdaságelmélet Tanszék

Témavezető: Dr. Oroszi Sándor
egyetemi tanár

A '70-es, '80-as években számos olyan jelenség tűnt fel a világgazdaságban, amelyekből szinte mindenki arra következtetett, hogy a Phillips-görbe által leírt összefüggések hamisak. A kúsó infláció némely helyeken vágtató inflációba csapott, megjelent a stagfláció, azaz egyszerre nőtt a munkanélküliség és az infláció is, tehát pozitív kapcsolat mutatkozott a kettő között. Vajon ezzel kudarcot vallott a Phillips-görbe? Új Phillips-görbét kell definiálnunk? A dolgozat bemutatja az ehhez kapcsolódó elméleteket és a modern Phillips-görbét is.

Számos közgazdász foglalkozott a Phillips által felvetett problémával, sokan elvetették, illetve továbbfejlesztették a modellt. Közülük a leghíresebb a Nobel-díjas Milton Friedman. Elméletében definiálta a munkanélküliség természetes rátáját illetve kibővítette az eredeti modellt az inflációs várakozásokkal. Friedman természetes ráta-hipotézisében csak rövid távon létezik negatív átváltás az infláció és a munkanélküliség között, hosszú távon a Phillips-görbe függőleges egyenes, helyzetét a természetes munkanélküliség szintje határozza meg. A negatív meredekségű Phillips-görbék egy-egy inflációs várakozáshoz kötődnek. Friedman következtetései szerint a munkanélküliség csak az infláció állandó gyorsításával tartható a természetes szintje alatt. Az e mögött rejlő összefüggések részletes kifejtésének egy egész fejezetet szenteltem a dolgozatomban.

A '90-es években egyre több autentikus közgazdász fogalmazta meg a gondolatot, hogy mégse mondott csődöt a Phillips-görbe doktrina. Felvetették, hogy az 1958-as tanulmány – ha nem is magyaráz meg mindent – alapjában véve helyes összefüggést írt le.

Néhány tényezővel módosítani kell az eredeti elméletet, mert Phillips nem vett minden összefüggést figyelembe. Ez egyértelműen nem Phillips hiányossága, ugyanis számos olyan változás történt a gazdaságban, amelyek még nem jelentek meg az általa vizsgált időszakban. Minden releváns tényező bevonásával juthatunk el a modern Phillips-görbéhez, amely megmutatja, hogy miként határozódik meg az infláció az azt befolyásoló tényezők által. A dolgozat utolsó része azt próbálja bizonyítani tehát, hogy a Phillips-görbe – a megváltozott feltételek között módosult tartalommal – mégis létezik.

IV

GAZDASÁGINEFORMATIKA

AZ INTERNETES ÉS A TELEFONOS ÜGYFÉLKAPCSOLATOK HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA

Szerzők: **Bender Zoltán**, V. évfolyam
Rácz Csaba, V. évfolyam
Kleizer Péter, V. évfolyam
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Információ- és Tudásmenedzsment Tanszék

Témavezető: dr. Kiss Ferenc
tanszékvezető-helyettes, egyetemi adjunktus

Az utóbbi évtizedben megfigyelhető az a tendencia, miszerint a vállalatok piaci pozícióik megtartása és fejlesztése érdekében a gyártási folyamat- és termék-központúság helyett az ügyfélközpontúság felé fordulnak.

Azok a vállalatok, amelyek hatékony, gyors ügyfélkapcsolatra törekednek (leginkább a szolgáltatást nyújtó vagy termékhez kapcsolódó szolgáltatásra jelentős hangsúlyt helyező szervezetek) alapvetően két út közül választhatnak: Interneten vagy a telefonon (call center) keresztül lépnek kapcsolatba az ügyfelekkel. TDK dolgozatunkban ezt a kétféle ügyfélkapcsolati rendszert vizsgáltuk meg.

Elemeztük ezeknek a rendszereknek a hatékonyságát. Megvizsgáltuk a felmerülő költségeiket, illetve azt, hogy a vállalatok milyen szolgáltatásokat nyújtanak a segítségükkel. Összehasonlítást végeztünk vállalati és vevői szemszögből egyaránt.

Az elégedettség mérésével is foglalkoztunk, mivel a vállalatoknak tudniuk kell az ügyfelek elégedettségét, hogy ismerjék szolgáltatásaik színvonalát, illetve hatékonyságát. Készítettünk egy lehetséges kérdőívet, amivel a vállalat felmérheti ügyfelei elégedettségét.

Ahhoz, hogy a vállalatok el tudják dönteni, hogy melyik a számukra leginkább megfelelő ügyfélkapcsolati rendszer, majd kialakítsák, és hatékonyan üzemeltessék, szükségük van egy speciális szemléletmódra, ez pedig a CRM (Customer Relationship Management). Ezért tartottuk fontosnak, hogy dolgozatunk első részében a CRM-et is bemutatassuk, mint értékesítési filozófiát.

VÁLLALATI MENEDZSMENT FELADATOK ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEI AZ "IS" FEJLESZTÉSE SORÁN

Szerző: **Farkas Gabriella**, IV. évfolyam
Takács Enikő, IV. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Csonka Béla György
főiskolai adjunktus

Az információ érték, ami a szervezet versenyképességének egyik legmeghatározóbb erőforrása. Az információs forradalom idejét élve elmondhatjuk, hogy a szükséges információk kiválasztása, rendszerezése, további felhasználása az eredményes működés érdekében ma már egy vállalat életében szinte elképzelhetetlen egy megfelelő vállalatirányítási információs rendszer megléte nélkül. Vajon az összes menedzser tudja, hogy milyen nagy jelentősége van az információnak? Tisztában vannak azzal, hogy egy korszerű, a szervezet érdekeit szolgáló információs rendszer (IS) nagyon sok előnyt biztosít? Mi, mint külső szemlélők, tudjuk, hogy milyen feladatok várnak rájuk? Valóban sikerül ezeket a feladatokat tökéletesen megvalósítani a gyakorlatban és beszerezni egy tökéletes vállalatirányítási rendszert (VIR)? Dolgozatunkban ezekre a kérdésekre keressük a választ. Esettanulmányokon keresztül bepillantást nyerhetünk a vállalati menedzsment feladatok gyakorlati megoldásaira az IS fejlesztése során. Munkánk során két multinacionális vállalattal vettük fel a kapcsolatot, továbbá felkerestünk egy önkormányzati tulajdonban lévő szolgáltató tevékenységet folytató részvénytársaságot, végül - de nem utolsó sorban - egy szövetkezet életébe is bepillantást nyertünk. Láthattuk, hogy a VIR beszerzése és bevezetése mindinkább külső tanácsadó cégek segítségével történik, így az ő oldalukról is megvilágításba helyeztük témánkat. Bár munkánkban a teljességre törekedtünk, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy elméleti ismereteinket csupán négy tanulmány gyakorlati példájával támasztjuk alá, amely nagyon kevés ahhoz, hogy minden problémát feltárjunk, de talán egy lépéssel közelebb kerülhetünk a vállalati menedzsment általános feladataihoz a megfelelő IS kiválasztása és bevezetése során. Segítve ezzel a munkával vezetőket, magánszemélyeket, érdeklődőket a minél sikeresebb megvalósításban.

KOMPLEX DÖNTÉSTÁMOGATÓ RENDSZER TERVEZÉSE PÉNZINTÉZETEK SZÁMÁRA A SAS ESZKÖZRENDSZERÉVEL

Szerző: **Hasznics Milán**, IV. évfolyam
Tóthfalussy Balázs, IV. évfolyam
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Információ- és Tudásmenedzsment Tanszék

Témavezető: Csicsman József dr. Kiss Ferenc
Matematikus tanszék-vezető helyettes
egyetemi adjunktus

dr. Mátyók Györgyi
igazgató, Postabank Rt.
egyetemi adjunktus

Napjaink vezetői információs rendszerei leginkább az ipari szektor esetében nyújtanak megfelelő teljesítményt, míg a pénzügyi területen az ipari rendszerek egyszerű testreszabásával létrejött megoldások nem kellően hatékonyak. A pénzügyi szervezetekre vonatkozó speciális szabályozások, valamint az ügyfelek és a vezetők bizalmának egyidejű fenntartása igen komoly nehézségeket vet fel, melyek feloldására csak olyan esetben van lehetőség, ha a pénzügyi szektor eltérő tulajdonságait is figyelembe vesszük.

Munkánk első lépéseként a SAS rendszerrel ismerkedtünk meg, mely szoftver már Magyarországon is több ízben bizonyította képességeit az adattárházak építése és a stratégiai döntéshozatal támogató rendszerek létrehozása terén.

A következőkben megvizsgáltuk azokat a nehézségeket, melyeket tipikusan a pénzügyi intézeti működés esetében jelentkeznek. Dióhéjban áttekintettük a döntéstámogatás és adattárház technológia legfontosabb jellemzőit, mely területeken szerzett tapasztalatainkat beépítettük a létrehozandó rendszerbe.

A továbbiakban elkészítettük a döntéstámogató rendszer magas szintű logikai rendszertervét, melyben helyet kaptak a működtető rendszereket modellező, a vezetői rendszereket megvalósító és az ügyfélkapcsolatokat kezelő modulok.

Végül abbéli reményeinket szeretnénk kifejezni, hogy olyan rendszert sikerült megterveznünk és részben megvalósítanunk, mely mintául és alapul szolgálhat a későbbi fejlesztésekhez, valamint rugalmassága és újszerű szemlélete alapján kiállja a kor követelményeit.

AZ INTERNET ÉS ÜZLETI LEHETŐSÉGEI

Szerző: **Illés József**, végzés éve: 2002
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Gazdasági Matematika tanszék

Témavezető: Dr. Kovács Endre
egyetemi adjunktus

Századunk második felében zajlik az információs forradalom. Jelenleg egy, a világot átölelő, rohamosan fejlődő kommunikációs infrastruktúra kialakulásának lehetünk tanúi, amely nemzetek feletti.

Az Internet jelentősége és dinamikus fejlődése kétségtelen, áthatja az élet minden területét. Az éppen csak lendületbe jövő elektronikus kereskedelem (e-commerce) és az elektronikus üzlet (e-business) rendkívül gyors sebességgel hódítja meg az üzleti életet és már most is dollár milliárdokban mérhető.

Dolgozatom célja, hogy ízelítőt nyújtson az Internet világából, alkalmazási lehetőségeiről, különös tekintettel az e-kereskedelemre. Célom volt továbbá az, hogy a hazai helyzetet elemezzem, néhány már működő alkalmazást bemutassak, következtetéseket vonjak le. Megpróbáltam meghatározni az e-kereskedelem jövőjét, fejlődési tendenciáit. Fontosnak tartottam, hogy az olvasó kialakítson egy véleményt, felfedezzen egy olyan tendenciát, ami az Internet jövőbeni helyét megmutathatja az -akkorra már az Internet által is alakított - társadalomban.

Külön részt szenteltem a napjainkban oly gyorsasággal fejlődő mobil kommunikációra is, mely egyre jobban kezdi áthatni a számítástechnikát.

Külön témakörként kezelttem a biztonság kérdését, mivel kiemelkedő jelentőségűnek bizonyult mind az Internet eddigi története során, mind az e-kereskedelem működését megalapozó tényezők között.

Vajon jogmentes terület-e az Internet? Erre a kérdésre kerestem a választ a jogi fejezetben, hiszen a terület nem szabályozása nagy károkat okozhat mind a szolgáltatóknak, mind a felhasználóknak.

Bízom benne, hogy munkámmal hozzájárultam mind az Internet, mind pedig az e-kereskedelem jobb megértéséhez.

AZ ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS

Szerző: **Kiss Péter**, végzés éve: 2002
Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar
Informatika Tanszék

Témavezető: Benkőné dr. Deák Ibolya
főiskolai docens

2001 szeptemberében hatályba lépett az elektronikus aláírásról szóló törvény, amelynek révén létrejött az elektronikus üzletvitel, és az elektronikus kormányzat egyik fontos jogi alappillére. Dolgozatom témaválasztását ezen aktualitás, valamint személyes érdeklődésem indokolta. Célul tűztem ki, hogy bemutatom az elektronikus aláírás mögött álló ún. nyilvános kulcsú infrastruktúrát - kitérve a kriptográfiai alapokra és a tanúsítványok használatára -, és ismertetem a törvény legfontosabb elemeit, valamint annak a pénzügyi jogszabályokra gyakorolt hatását. Fontosnak tartottam megvizsgálni a téma üzleti vonatkozású kérdéseit is, ezért alaposan elemeztem a hazai hitelesítés-szolgáltatási piac keresleti és kínálati oldalát.

Megállapítottam, hogy a kínálati oldalon a közeljövőben kevés szereplő várható, amit a kereslet nem megfelelő szintjével magyaráztam. Véleményem szerint az elektronikus aláírás használata a papír alapú dokumentumokkal kapcsolatos adminisztrációs terhek csökkentésében játszhat majd kiemelt szerepet (jellemzően a nagyobb vállalatoknál és a közigazgatásban), ám ezek feltételei részben hiányoznak.

A témát részletesen kifejtő hazai szakirodalom híján sok idegen nyelvű anyagot dolgoztam fel, amelyek döntő része az internetről származik. Egyes (jogi és üzleti jellegű) kérdések megvitatása érdekében felvettem a kapcsolatot a témában illetékes személyekkel (Hírközlési Főfelügyelet, Miniszterelnöki Hivatal, hitelesítés-szolgáltatók munkatársai).

Bízom benne, hogy munkámmal hozzájárultam az elektronikus aláírás működésének megértéséhez, ugyanis ezen ismeretek hiánya is gátolhatja használatának jövőbeni elterjedését.

KÉPFELISMERÉS A FAIPARBAN, AVAGY EGY GYAKORLATI PÉLDA AZ AGRÁRINFORMATIKÁRA

Szerző: **Nagy Elemér Károly**, V. évfolyam
Budapesti Műszaki Egyetem VIK

Zsizsik Jácint, végzés éve: 2002
SZTE Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar
Műszaki és Informatika Tanszék

Témavezető: Dr. Mester Gyula
egyetemi tanár

A számítógépes képfeldolgozás az elmúlt harminc évben folyamatosan fejlődött, de még ma is messze áll a tökéletességtől. Jelenleg sok részterületére vannak jobb-rosszabb megoldások, azonban nincs általános, minden területen egyaránt alkalmazható módszer, szoftver. Kutatási területünk a motoros fűrészsel kivágott fák életkorának, minőségének felismerése, beleértve, hogy ez és a fa többi jellemzői (életkor, méret, fajta, egészség) olyan információt jelentene egy fatelepnak, erdészet vezetésének, amely alkalmas lehetne az üzleti számításokra, feltéve, hogy ha az így szerzett információk kb. kilencven százalékban pontosak.

A fa életkorát úgy lehet a számítógépes képfeldolgozás eszközeit felhasználva meghatározni, hogy a fa valamely részének nézetéből határozzuk meg azt. Célszerűnek látszik ezért a kivágott fa törzsét/tuskóját vizsgálni, azon belül is az évgyűrűk számát, tekintettel arra, hogy ez a nézet minden kivágott fánál rendelkezésre áll. Természetesen amennyiben a fát nem egyenesen vágják át, hanem pl. ékeléssel, akkor a kiértékelendő képet a feldolgozás előtt a megfelelő síkba kell transzformálni. Vannak olyan eszközök, (pl. fatomográf), amelyekkel mindez - bár nagy költséggel - a kivágatlan fáknál is meghatározható.

A gyakorlatban azzal kell kezdeni, hogy egy arra alkalmas eszközzel meghatározzuk a fa átmérőjét, felületének domborzatát és képét, majd a domborzat és a fénykép vagy más, digitálisan feldolgozható kép alapján előállítjuk a síkba transzponált képet, kivágva belőle a hátteret (egységesen szürkére állítva, méghozzá a képen szereplő nem kivágandó képpontok átlagával adott szürkére). Az így kapott képen egyszerű eljárásokkal bármikor megkereshetők a fa körvonalai, így felülete és területe könnyen számítható. A következő feladat a fa középpontjának meghatározása abból a célból, hogy onnan kiindulva számoljuk meg az évgyűrűket (feltételezve, hogy nem egy középpontfüggetlen algoritmust használunk). Erre a gyenge mesterséges intelligenciát lehet felhasználni, vagy - a KISS jegyében - a geometriai közepét lehet a fa közepének tekinteni.

Alkalmazási javaslatom a merevlemez tárolással történő és huszonnégy tús mátrixnyomtatóra vonatkozik, a gazdaságossága és megbízhatósága miatt. A kísérleti-elemzési stádiumban a megfelelő kimenetnek egy Javában létrehozott ablak tűnik.

ÜZLETMENET-FOLYTONOSSÁG BIZTOSÍTÁSA A WORLD TRADE CENTER TRAGÉDIÁJÁNAK TÜKRÉBEN

Szerző: **Venez Béla**, VI. (II.) évfolyam
SZE Informatikai és Villamosmérnöki Intézet
Informatika Tanszék

Témavezető: dr. Raffai Mária
egyetemi docens

Természetes, hogy mindenki – legyen magánszemély, kisvállalat, nagyvállalat, konzern vagy multinacionális cég – egyaránt félti a hosszú évek, évtizedek kemény munkájával létrehozott értékeit (tőke, tapasztalat, a fogyasztók és partnerek bizalma, piaci pozíció, image stb.), és igyekeznek mindent megtenni a sikeres folytatás, az eredményes jövő érdekében.

De valóban megtesz-e mindent a menedzsment? Gondolnak-e a vezetők a váratlanul bekövetkező, a folyamatos munkát, létet, eszközöket és az emberi értékeket fenyegető veszélyekre, amelyek néha végzetes, a teljes megsemmisüléshez, csődhez vezető károkat okoznak? Megelőzik-e a bajt, felkészülnek-e a váratlan helyzetekre, tudják-e mi egy katasztrófa esetén a teendő, és egyáltalán: intézkednek-e a mindennapi munka mellett arról, hogy helyreállítható legyen a keletkezett kár?

Hogyan lehet felkészülni a váratlan eseményekre? Mit kell tenni annak érdekében, hogy mindenki tudja, mi a feladata a váratlan szituációkban; hogyan lehet minél rövidebb idő alatt, minél kisebb energiával és ráfordítással helyreállítani a normális állapotot? E kérdésekre keresem a választ; a jelen dolgozatnak éppen az a célja, hogy betekintést nyújtson abba az elő- és felkészítő jellegű elemzési és tervezési folyamatba, amellyel a folyamatos üzletvitel katasztrófa esetén is biztosítható, illetve gyorsan helyreállítható.

A World Trade Center ellen 2001. szeptember 11-én elkövetett terrortámadás során azok a vállalatok, amelyek preventív módon készültek fel a véletlen eseményekre és hatásokra, túléltek a katasztrófát, és csökkenteni tudták a veszteségeket.

E dolgozat olvasója végigkísérheti azt a folyamatot, melynek során egy katasztrófatervezés felmerülésének igényétől kezdve a feltárás, részletezés, a potenciális fenyegetések elemzése, továbbá a katasztrófát megelőző, a katasztrófa bekövetkezésekor és a helyreállításkor végzendő teendők meghatározását, valamint a dokumentáció elkészítését, azaz a helyreállítást szabályzó kézikönyvet. A helyreállítási stratégia alapján képes a vállalat biztosítani és helyreállítani a normális állapotot, az üzletmenet folytonosságát.

ÜZLETI INKUBÁCIÓ: KLASZTER ALAPON

Szerző: **Bajmócy Zoltán**, V. évfolyam
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Lengyel Imre
tanszékvezető, egyetemi docens

Egyre inkább elfogadott az a nézet, hogy a klaszterek létrejötte a globális kihívásokra adott szükségszerű válasznak tekinthető. Felülről jövő kezdeményezéssel klasztereket létrehozni nem lehetséges, de a meglévő szerveződések támogatása igen hatékony tud lenni a kevésbé fejlett országokban is. A dolgozat megmutatja, hogy az üzleti inkubáció kiemelkedő szerepet vállalhat a klaszterfejlesztésben, sőt a két gondolatkör összekapcsolása új távlatokat nyithat az üzleti inkubáció fejlődésében.

A dolgozat felvázolja miként állhatnak az inkubátorok klaszterfejlesztési célok szolgálatába, megvizsgálja az inkubátorok működésének legjobb nyugat-európai és amerikai gyakorlatát, majd bemutatja, hogy milyen tényezők megléte szükséges a sikeres működéshez.

A klaszterek fejlesztését célul kitűző üzleti inkubátorok hosszú távon is önfenntartóak tudnak maradni tradicionális társaikkal ellentétben, hiszen működésük előrehaladtával egyre nagyobb lehetőség mutatkozik a magántőke bevonására. Így egy hagyományosan piachelyettesítő vállalkozásfejlesztési eszköz, fejlett, fenntartható piacfejlesztő eszközzé válhat, amely nem okoz súlyos torzulásokat a piac szerkezetében.

A dolgozat vizsgálja az inkubátorok hazai működését, bemutatja, hogy a hazai trendek ellentétesek a nyugat-európában tapasztaltakkal, majd javaslatot tesz a hazai inkubációs intézményrendszer átalakításának lehetőségeire. A hazai inkubátorok szinte kivétel nélkül tradicionálisnak tekinthetőek. Egy részük képes a fejlődésre: tradicionálisból specializált inkubátorrá válni, más részük azonban különböző okok miatt hosszabb távon sem tudja elérni a fenntartóságot.

A dolgozat az inkubációt a legújabb felfogásoknak megfelelően értelmezi. Az inkubátor jóval szélesebb fogalom, mint a hazánkban általánosan elterjedt „inkubátorház” értelmezés. Magában foglalja az ipari parkok bizonyos formáitól kezdve, a tudományos parkokon, az innovációs és technológiai központokon keresztül, az intézmények széles spektrumát.

AZ ADÓ- ÉS PÉNZÜGYI ELLENŐRZÉSI HIVATAL KÉNYSZERINTÉZKEDÉSÉNEK TERÜLETEI, HATÁSUK A PÉNZÜGYI BEVÉTELEKRE

Szerző neve: **Bali Judit**, IV. évfolyam
NYME Közgazdaságtudományi Kar
Pénzügytan Tanszék

Témavezető: Dr. CSc. Lentner Csaba
egyetemi docens

Az állami költségvetés legnagyobb bevételi forrásait az adók biztosítják. Az ezredfordulón a természetes személyek és a belföldi – adókedvezményeket nem élvező – vállalkozások adják a magyar központi költségvetés bevételeinek közel 80 százalékát. Fontos követelmény, hogy az adórendszer az egyének és a vállalkozások számára legyen méltányos, reagáljon stabilizáló jelleggel a gazdasági élet változásaira, ne torzítsa a termelési tényezők hatékony felhasználását. A legfontosabb, hogy legyen olcsó, egyszerű, könnyen betartható és betartatható.

Új adóformák bevezetése felveti a társadalmi érdekképviselők tiltakozását, majd ha ez eredménytelen marad, az adókikerülő és kijátszó magatartások felerősödését.

A rendszerváltás kényszerű velejárója volt a rejtett gazdaság térnyerése. Az 1990-es évek közepén Magyarországon a feketegazdaság aránya meghaladta a 30 százalékot. Ebből következően a magyar költségvetés mintegy 4 milliárd dollár adóbevételről esett el.

A jövedelemelvitkolás adóhiánynál is fontosabb következménye a közteherviselés elvének csorbulása, valamint az, hogy az adótörvények kijátszása más bűncselekményekhez is hozzájárulhat és így ezen keresztül a társadalom kriminalizálódhat.

Az adóhatóságoknak tehát fel kell lépni az adócsalás ellen, amelynek eszközei az adóhatósági kényszerintézkedések. Dolgozatomban az APEH történetének rövid áttekintése után a kényszerintézkedések formáit és folyamatát – úgymint az adóellenőrzés, a behajtási tevékenység, és az adónyomozás –, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal 2001. évi kényszerintézkedéseinek bevételekre gyakorolt hatását mutatom be.

Ezen kényszerintézkedések végső célja természetesen az, hogy az egyének és vállalkozások körében az önkéntes jogkövetés megvalósuljon.

A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ RENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA BEVEZETÉSÉTŐL NAPJAINKIG

Szerző: *Csajkó László*, III. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Számviteli és Pénzügyi Tanszék

Témavezető: Dr. Borszéki Éva,
tanszékvezető, egyetemi docens

Minden állampolgár tudja, hogy adót fizetni szükséges és kötelező. Az 1988-as adóreform gyökeres változtatásokat hozott a személyek adóztatásában. Ennek keretében vezették be a Személyi Jövedelem Adót (SZJA), mely az évek során számos módosításon esett át. Célul tűztem ki a személyi jövedelemadó rendszerének bevezetésétől napjainkig történő vizsgálatát, a várható változásokat is figyelembe véve. Dolgozatomban az alábbi három főbb szempontot figyelembe véve vizsgáltam:

- Ez az adórendszer milyen mértékben tud eleget tenni az adórendszerekkel szembeni követelményeknek. Megállapítottam, hogy a magyar adórendszer a legtöbb követelménynek megfelel, gondok vannak azonban a stabilitással, a költségességgel és az egyszerűséggel. Javaslatokat fogalmaztam a lehetséges változtatásokat illetően.
- Megvizsgáltam az átlagos adóteher alakulását az adórendszer bevezetése óta. A számszaki részekre, illetve a teljes időszorra vonatkozó szakirodalom és statisztika bizonyos hiányosságokat tükröz, ezért az értékelést saját számításokkal egészítettem ki, bemutatóva mit jelentettek a változások az átlagos jövedelmű foglalkoztatott számára. A számítások azt igazolják, hogy a vizsgált időszakban az állam adóterhek mérséklésére irányuló törekvései nem valósultak meg.
- Végül a magyar személyi jövedelemadó-rendszert más országok adórendszereivel hasonlítottam össze. A fejlettebb országokhoz képest ilyen téren nem állunk jól, a túl szűk sávok következtében az átlagos adóterhelés nemzetközi viszonylatban magas. A közelgő EU-csatlakozásnál az adóteher mérséklésének különösen nagy a jelentősége.

Összefoglalásként kijelenthetem, hogy a magyar adórendszer az európai viszonyoknak jelentős részben megfelel. A további javításra váró rész még elég nagy számú, különösen az adóterhelés csökkentésére és az egyszerűsítésre lenne szükség mihamarabb.

IPARI PARKOK MAGYARORSZÁGON – JELENLEGI HELYZETÜK, JÖVŐBELI ELKÉPZELÉSEIK

Szerző: *Csákvári Tamás*, IV. évfolyam
BKÁE Közgazdaságtudományi Kar
Mikroökonómia Tanszék

Témavezető: Dr. Molnár László
egyetemi tanár

A magyarországi ipari parkok gazdasági szerepe egyre nagyobb jelentőségű, hozzájárulnak a térségfejlesztéséhez, a munkahelyteremtéshez, a vállalatok innovációs erejének növeléséhez.

A dolgozat célja, hogy bemutassam az ipari parkok eddig elért eredményeit, megtudjuk a sikeres ipari parkok titkát és a sikertelenek problémáit. Dolgozatomban kitérek az állam ipari parki politikájának elemzésére és hatékonyságára. Bemutatom az ipari parkok szerepét nemzetközi viszonylatban. Továbbá kitérek a kívánatos fejlesztési lehetőségekre.

ÚJ KIHÍVÁSOK A BIZTONSÁG TERÉN A HARMADIK ÉVEZRED KEZDETÉN

Szerzők: *Horváth Adrienn*, II. évfolyam
Horváth Márta, II. évfolyam
Molnár Tímea, II. évfolyam
Török Gabriella, II. évfolyam
SZE Műszaki Tudományi Kar
Logisztikai és Szállítmányozási Tanszék

Témavezető: Dr. Tárnok Ilona
egyetemi docens

Korunk „fősodra”, a globalizáció velejárója a biztonság iránti kereslet megnövekedése, úgy a gazdaság és a tradicionális biztonság/biztosítás terén, mind szélesebb értelemben. A 2001 szeptemberi WTC-katasztrófa óta újra és újszerűen vetődnek fel a biztonsággal kapcsolatos kérdések, a konkrét biztosítási ügyletektől a biztonságpolitikáig.

A dolgozat ezeket az új vetületeket kísérli meg összefoglalni, azok fő jellemzőit megfogalmazni, különös tekintettel a pénzügyi szférára gyakorolt hatásokra.

A MONETÁRIS MECHANIZMUS FELÉPÍTÉSE ÉS MŰKÖDÉSE A MAGYAR GAZDASÁGPOLITIKÁBAN

Szerző: *Kovács Eszter*, végzés éve: 2002
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Közgazdasági Tanszék

Témavezető: Dr. Dedák István
egyetemi adjunktus

A monetáris mechanizmus a monetáris intézményeket, a monetáris politikát és gyakorlatot foglalja magába. Az intézményi rendszer adja a formai keretet, a politika és gyakorlat a monetáris mechanizmus tartalmi, érdemi része. A bankrendszer adja az intézményesített keretet, amelyben a monetáris rendszer megvalósítja a monetáris politikát és kialakítja a monetáris gyakorlatot. A monetáris mechanizmus másik fő pillére a monetáris rendszer, mely a monetáris politikát és gyakorlatot foglalja magába. A monetáris politika általánosabb, az eddigi tapasztalatok alapján dönt a monetáris politikai eszközök alkalmazásáról. A monetáris gyakorlat a mindennapi tapasztalatok összessége, a monetáris politika megvalósulását mutatja egy adott gazdasági környezetben. Nagyon fontos e két összetevő közti összhang és egyensúly.

Dolgozatom célja, hogy áttekintést adjon a monetáris mechanizmus működéséről Magyarországon (1995-2001). Megismertesse a magyar bankrendszert és szervezetet, különösen a Magyar Nemzeti Bankot, mint a monetáris politika közvetítőjét. A monetáris rendszeren belül bemutassa az alkalmazott monetáris politikát és annak monetáris politikai eszköztárát, valamint az MNB jelenlegi monetáris gyakorlatát.

A magyar monetáris politika legfőbb célja az infláció fenntartható csökkentése, az EU inflációs szintjének elérése. Kitűzött céljait a jegybank monetáris politikai eszközök alkalmazásával éri el. A monetáris politikai eszköztár a monetáris környezet, a bankrendszer változása következtében folyamatosan változott. Az MNB egyrészt arra törekedett, hogy kitűzött céljait a lehető legkisebb költség mellett érje el, másrészt az alkalmazott eszközrendszer minél jobban igazodjon az Európai Unió normáihoz. Az árfolyamsáv szélesítése, a forint csúszó leértékelésének eltörlése közelítés az EU-ban alkalmazott árfolyam mechanizmushoz. A kötelező tartalékszabályozásban a kötelező tartalék mértékét folyamatosan csökkentette a jegybank. A kötelező tartalékrendszer átlagolási periódusának két hétről egy hónapra növelése elősegítette, hogy a hazai bankok ne szenvedjenek hátrányt a nemzetközi piacon. A kamatpolitikai eszközök is közelítettek a nemzetközi normákhoz; a kamatfolyosó 8-12 százalékpontos szélessége 4 százalékponttal csökkent, ez megakadályozta a kamatok túlzott mértékű ingadozását. A monetáris politika rugalmassága, gyors reagálása a változásokra a gyakorlat részletes ismeretétől függött. A fejlett információs rendszernek köszönhetően a monetáris politika gyorsan reagált a változásokra. Az MNB-nek sikerült megteremteni a monetáris mechanizmus összehangolt működését. A kialakított monetáris intézményrendszer megfelelő keretűl szolgál a monetáris rendszernek, segíti annak működését. A monetáris rendszer szintén megfelel a magyar gazdaságpolitika céljainak, elvárásainak.

PROBLÉMÁK ÉS LEHETSÉGES MEGOLDÁSOK AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELEM ADÓZTATÁSÁBAN

Szerző: **Lak Tibor**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Témavezető: Dr. Borszéki Éva,
egyetemi docens, tanszékvezető

A tudományos diákköri munkám témája az Új Gazdaság kialakulásával, az elektronikus kereskedelem szélesebb körben való elterjedésével, az internet kapcsán felmerülő újabb és újabb kérdések megfogalmazódásával válik aktuálissá napjainkban. Az elektronikus kereskedelem fejlődésével különböző problémaforrásokkal kerülünk szembe.

Ilyen probléma, hogy a nemzeti és nemzetközi adózási alapfogalmak a területhez köthetőségre épülnek, de az e-kereskedelemben a telephely létrejötte nehezen érhető tetten. Ezzel párhuzamosan a termékek és szolgáltatások fizikai megjelenése is egyre kevésbé meghatározó. Az ügyletek megkötésének és lebonyolításának sebessége növekszik, és ezáltal ellenőrizhetősége csökken. A fenti problémák alapján felmerül az adóztathatóság hiánya vagy ellenkező esetben a kettős adóztatás. A TDK dolgozat ezen problémák okainak elemzésével, következményeivel és kezelhetőségével kíván foglalkozni.

Az adópolitikai kérdések minél előbbi tisztázásának igénye vitathatatlan. Az internet nagykorúságát jelzi, hogy az egyes nemzeti jogrendszerek fokozatosan kiterjesztik hatókörüket az on-line szférára is, és a weben kialakult új társadalmi viszonyok számára megalkotják a szükséges keretet, definiálják az alapvető játékszabályokat. Várhatóan rövid időn belül megtörténik az internetes tevékenységek besorolása a "hagyományos" adónemek tárgyi hatálya alá, valamint megszülehetnek speciális internet adók is.

A GAZDASÁGPOLITIKA PRIORITÁSAINAK VÁLTOZÁSA A RENDSZERVÁLTOZÁSTÓL NAPJAINKIG

Szerző: **Lévai Csaba**, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Gazdaságpolitika és Közösségi Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Hoós János
egyetemi tanár

A dolgozat célja, hogy bemutassa a mindenkori Magyar Kormány gazdaságpolitikai cél- és eszközrendszerét, valamint azokat a külső tényezőket, amelyek behatárolták a gazdaságpolitika aktorait.

A gazdaságpolitika alakítói számára a fiskális-, monetáris-, valamint az árfolyampolitika áll rendelkezésükre, hogy a gazdaságot makroszinten befolyásolni tudják. Ezek az eszközök önmagukban is nagyhatásúak, ezért a kívánt eredmény eléréséhez összehangolásuk szükséges.

A makrogazdasági politika meghatározott célok és eszközök együttese. Magában foglalja egyrészt a kormánynak a gazdaság egészére vonatkozó céljait, másrészt azt az irányítási és ellenőrzési eszköztárat is, amelyekkel -szándéka szerint- a célokat képes megvalósítani.

A rendszerváltozás új helyzetet teremtett a gazdaságpolitika irányítói számára.

A GDP csökkenése volt megfigyelhető, az infláció folyamatosan növekedett, a munkanélküliség is magas volt. Az elsődleges feladat volt ezen káros folyamatok megállítása és a gazdaságot fenntartható növekedési pályára állítani.

1993-94-ben a folyó fizetési mérleg hiánya olyan méreteket öltött, hogy az elsődleges cél a hiány lefaragása lett.

A magyar kormány az 1993-94. évi egyensúlyromlásra válaszul szigorú stabilizációs programot vezetett be.

A szociális megszorító intézkedések, valamint a forint csúszó-leértékelése meghozta a kívánt hatást és a folyó fizetési mérleg hiánya csökkent.

Napjaink legfontosabb feladata, hogy az ország gazdasági mutatói megfeleljenek a maastrichti-kritériumoknak, hogy Magyarország csatlakozhasson az Európai Unióhoz és később az Európai Monetáris Unióhoz.

Vizsgálatom tárgya ezen gazdaságpolitikai célok és eszközök változása és jövőbeli várható folyamatok előrejelzése.

ADÓREFORM-KILÁTÁSOK MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Nátrán Roland**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Gazdaságelméleti Tanszék

Témavezető: dr. Mach Péter
egyetemi docens

A Marketing Centrum közvéleménykutató cég által 2000 nyarán, Magyarországon készített felmérés szerint a megkérdezettek 72 százaléka gondolja úgy, hogy a magyar adórendszer igazságtalanul osztja el a közterheket. A többség szerint a magyar adórendszer vesztesei a bérből és fizetésből élők, vagyis a társadalom nagyobbik, szegényebbik része. Ez egyfelől komoly feszültségeket gerjeszt, másfelől generálja a feketegazdaság térnyerését, az adókerülés és adócsalás gyakorlatának elterjedését. Ma a világban általános tendencia az adóterhek csökkentése, az adórendszer egyszerűsítése (ld. Tony Blair, Gerhard Schröder, Vladimir Putyin, stb. elmúlt 1-2 évben meghirdetett ezirányú programjait). Ez alól Magyarország sem kivétel, a 2002 áprilisi országgyűlési választásokat megelőző kampány során a parlamentbe jutott pártok mindegyike (leghangsúlyosabban a Szabad Demokraták Szövetsége) beemelte választási programjába a témát. A tervek megvalósítása azonban a világon mindenütt komoly nehézségekbe ütközik, jelentős költségvetési, államháztartási problémákat hoz a felszínre. Ezenkívül a reformok számos közös törekvése ellenére sem beszélhetünk valamely általános, egyezményesen elfogadott, optimális adóstruktúráról, még az egységesülő Európai Unión belül sem (eltekintve természetesen az adózással összefüggő egyes – szorosan behatárolt – részterületekre vonatkozó közös irányelvektől). Magyarország Kelet-Európában elsőként vezetett be piacorientált adórendszert, amelyen az egyes kormányok azóta is folyamatos korrekciókat hajtottak/hajtanak végre. Ahhoz, hogy minél teljesebb mértékben érvényesülhessenek egy optimális adórendszertől általában elvárt tulajdonságok (úgy mint a horizontális és vertikális méltányosság, az alacsony holtteher-veszteség, a kedvező adminisztrációs költségek, az adórendszer egyszerűsége és átláthatósága) az adórendszer további korrekciójára van szükség. Ezt támasztja alá, hogy a mai magyar adórendszert nemzetközi összehasonlításban is számos kedvezőtlen tulajdonság jellemzi: magas a jövedelmek adókon keresztül történő újraelosztása; a magas adóelvonás negatív hatásait az elvonás kedvezőtlen szerkezete tovább mélyíti; az szja esetében az OECD országokkal összevetve túlzott mértékű progresszivitás figyelhető meg; az adórendszer szabályozásának szempontjai között uralkodó a költségvetés finanszírozási szükséglete, és csak korlátozottan érvényesülnek a jól működő adórendszertől elvárt, már említett további szempontok. A magyar adórendszer átalakításának legfontosabb elvi célkitűzései egyértelműen meghatározhatók: szilárdabb adóalkotmányosságra, az adórendszer időtálló stabilitására, az adóterhelés csökkentésére és az adóbevételek decentralizálására, az adóalap szélesítésére ill. Európai Unió konvergenciára van szükség. Ennek alapfeltétele, hogy az adóreform egy jól előkészített államháztartási reform keretében valósuljon meg, miáltal csökken a költségvetés teljes finanszírozási szükséglete, és az újraelosztás mértéke. Végül az adóreform sikeres végrehajtásának elengedhetetlen feltétele egy egyensúlyorientált, kiszámítható és stabil fiskális politika megteremtése.

MOL KONTRA ÁLLAM – LIBERALIZÁCIÓ SZÜLETŐBEN

Szerző: **Pozsgai Dávid**, III. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Társadalomtudományi Tanszék

Témavezető: Hinek Máttyás
adjunktus

Dolgozatom több érdekes problémát is felvet, mely aktualitásából kifolyólag és abból, hogy emberek széles körét érinti közkedvelt téma ma Magyarországon, úgy mint az Európai Unióban. Hogy lehet, hogy Magyarország legnagyobb vállalata (MOL) önköltségen támogat magyar, nemzetközi termelő vállalatokat és magyar gázfogyasztókat egy törvénytelen gázár-szabályozás miatt, amit az állam kényszerít rá? Mit jelent, hogy várhatóan 2003. január elsején megnyitjuk nemzeti gázpiacunkat? Hogy lehet, hogy ugyanazért a gázért csak töredékét fizetjük, mint Európa bármely más országában? Miért lett olyan veszteséges a gázüzletág, hogy a MOL el kívánja adni? És ha olyan rossz üzlet, miért kínálnak érte tetemes összegeket? Meddig mehet el az állam egy magánvállalat perspektivikus üzletágának tönkretételében? Mi lehet a megoldás, ami kivezet ebből a tarthatatlan helyzetből? Ezekre a kérdésekre keresem a választ, és a köztük lévő összefüggésekre próbálok rávilágítani. Mindeközben figyelemmel kísérhetjük a földgáz fokozatos térnyerését a világ primer-energiaszektorában és kitekinthetünk Magyarországon legnagyobb vállalatának a nemzetközi piacokon való harcaira.

A SZOVJET-JUGOSZLÁV KONFLIKTUS ÉS A JUGOSZLÁV ÖNIGAZGATÁSI RENDSZER

Szerző: **Stickl Tamás**, II. évfolyam
SZE Jog- és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Honvári János
intézetigazgató- helyettes

A Balkán a történelem során sokszor vált háborús pusztítás színterévé. Ennek oka egyrészt földrajzi fekvésében, másrészt széttagoztságában, sokféle nemzetiségében keresendő. Eleinte az oszmán török és az európai világ ütközőzónájának szerepét töltötte be, később pedig az Osztrák-Magyar -Monarchia és a cári Oroszország közti ellentéteket élezte tovább.

A II. Világháborúban ismét megindult a nagyhatalmi versengés e területért.

1944. október 20-án a Vörös Hadsereg a partizánokkal karöltve felszabadította Belgrádot. Szeptember-novemberre az ország keleti része, majd 1945. májusára Bosznia, Horvátország és Szlovénia is felszabadult. Jugoszláviát a partizánok szabadították fel, Sztálinnak így lényegesen kisebb lehetősége volt befolyásolni az eseményeket, mint a kelet-közép-európai államokban. A németek távozása és a politikai ellenfelek likvidálása után Tito ragadta magához a hatalmat.

Tito először mint partizán vezér lépett föl, később, a németek elűzése után miniszterelnöki tisztséget töltött be (1945-1953), majd haláláig (1980. május 4.) államfő volt. Valójában egymaga irányította Jugoszláviát, amit a halála után bekövetkezett gyors szétesésénél semmi sem bizonyít jobban.

Tito konföderációs terve és a Szovjetunió nagyhatalmi törekvései hamarosan érdekkellentétekhez vezettek, amit a gazdasági problémák tovább éleztek.

A Szovjetunióval történt 1949-es szakítás után más úton indult el, mind a többi szocialista ország. Képes volt úrrá lenni a külső és belső ellentéteken, egyensúlyozni a hatalmas, atyáskodni akaró Szovjetunió és a nyugati világ között. Jugoszláviában az általa megálmodott öngazgatás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, de az adott korban célját elérte, sikerült elkerülnie a szovjet intervenciót, átmenetileg nagyobb szabadságot és jobb körülményeket teremtve, mint a többi szocialista országban működő rendszer.

Nem véletlen, hogy nálunk kétszer is megpróbálták alkalmazni: először 1956-ban, másodsor 1986-ban.

KÍNA, AVAGY A XXI. SZÁZAD SZUPERHATALMA (?)

Szerző: **Szunomár Ágnes**, III. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola
Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

Témavezető: Dr. Bilecz Endre Csicsmann László
főiskolai docens főiskolai tanársegéd

A forradalom győzelmével 1949-ben kommunista uralom kezdődött Kínában, és ezzel megindult egy máig tartó folyamat, melyet sokan csak úgy emlegetnek: „a kínai gazdasági csoda”.

A Kínai Népköztársaság története három szakaszra tagolódik:

- Az elsőben (1949-1957) a kommunista párt megpróbálta elérni a nemzet biztonságát, valamint a gyors iparosítást, ebbéli törekvéseikben azonban, amelyek során a Szovjetunió felülmúlása volt a cél, eltértek az eredeti forradalmi elveiktől.
- A második periódusban (1958-1976) a maoista modell kifejlődésének lehetünk tanúi, amely felelevenített néhány valódi forradalmi problémát és megpróbálta ezeket beépíteni a növekedési politikába.
- A harmadik szakasz (1977-1989) a szocialista modernizáció szakasza, amely a kínai és a külföldi technikák együttélésében és egy felemás reformfolyamatban öltött testet.

Az immár több mint két évtizedes kínai reformfolyamat során nemcsak a gazdaság teljesítménye növekedett meghökkentő ütemben, hanem jelentősen megváltoztak a gazdaság egyes szektoraiiban alkalmazott módszerek és a mindezek alapjául szolgáló hivatalos ideológia is.

A hetvenes évek elején a reformok elindításakor alapvető hangsúlyváltásra került sor: az osztályharc óriási károkat okozó erőltetése helyett a gazdasági fejlődést állították a középpontba, négy alapvető szektor (mezőgazdaság, ipar, honvédelem, tudomány és technológia) modernizációját jelölve meg fő feladatként. A modernizációt hangsúlyozó cél kitűzése ellenére kezdetben a figyelem előterében mégis inkább az ipar és a mezőgazdaság bruttó termelési értékének megnégyszerezése, tehát zömmel mennyiségi stratégiai feladat kijelölése állt. Fokozatosan csatlakozott ehhez, majd a reformokkal azonos fontosságúvá vált a „nyitott kapuk” politikája, a nemzetközi együttműködésből származó előnyök maximális kihasználására való törekvés.

A "sajátosan kínai színezetű szocializmus" építésének jelszava elég tágnak és rugalmasnak bizonyult ahhoz, hogy az egymást követő reformlépések általános keretétül szolgáljon.

A Kínai Népköztársaságban zajló folyamatok napjaink legaktuálisabb kérdései közé tartoznak. A 2002. novemberében deklarált generációváltás, az IMF előrejelzései szerinti 0%-os infláció, párosulva 7-8%-os gazdasági növekedéssel a 2002-es évben, a reformok folytatásának garantálása mind azt bizonyítják: új szuperhatalom van születőben.

A NÉMET ÚJRAEGYESÍTÉS GAZDASÁGPOLITIKAI VONATKOZÁSAI

Szerző: *Till Barbara*, IV. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar

Témavezető: dr. Marinovich Endre
kari főigazgató

A dolgozatom célja, hogy bemutassam a két Németország integrációját elősegítő gazdaságpolitikai program leglényegesebb elemeit, legfőbb céljait s az újraegyesítés óta eltelt 12 év tapasztalatait. Az újraegyesítés egész Közép-Kelet-Európa gazdasági, politikai és államszerkezetét gyökeresen megváltoztatta.

Németország Magyarország legfontosabb kereskedelmi, gazdasági partnere így fontos, hogy milyen irányban fejlődik a német gazdaság.

Az európai uniós tagság küszöbén érdekes tanulságokat szolgáltathatnak Magyarország számára a német újraegyesülés tapasztalatai, az ott felvetődő problémák kezelése, hiszen a Szövetségi Köztársasághoz való csatlakozással a keleti tartományok automatikusan az Európai Közösség határain belülre kerültek, ami együtt járt a közös politikák nagy részének azonnali átvételével.

Dolgozatom a német újraegyesítés gazdaságpolitikai programjának legfőbb mozzanatait, a valutaunió történelmi jelentőségét, az egység finanszírozásának kérdését illetve a struktúraváltás és a munkaerőpiac problémáit, valamint a sajátosságokat mutató privatizáció folyamatát a Treuhand tevékenységén keresztül elemzi.

Dolgozatomban arra teszek kísérletet, hogy áttekintsem az újraegyesítést, amelynek finanszírozása kulcskérdés mind a mai napig, hiszen a keletnémet gazdaság átalakítását nem lehetett volna megvalósítani anélkül a roppant mennyiségű nyugatnémet pénzügyi transzfer nélkül, amelynek értéke évi kb. 180-200 milliárd márkára tehető. A finanszírozás rendszere roppant bonyolult szinte áttekinthetetlen, hiszen a nyugatnémet állami transzferek mellett jelentős mértékű pénzügyi támogatás érkezik az Európai Unió különböző pénzügyi alapjaiból és intézményeitől is.

A struktúraváltás történelmi és gazdasági jelentősége és nehézsége vitathatatlan, de fontos kérdés, ezért szeretném bemutatni a gazdaságstruktúra átalakításának folyamatát különös tekintettel a mezőgazdaságra és az iparra, mivel ezeken a területeken volt talán a legdrasztikusabb és a legfájdalmasabb a változás.

Végül az elmúlt 12 év eredményeit, tapasztalatait összegzem, valamint a keletnémet gazdaság kilátásairól szólok néhány szót.

„MIÉNK A JÖVŐ?” JÓLÉTI GAZDASÁGPOLITIKA, ÉS MEGVALÓSULÁSA MAGYARORSZÁGON

Szerző: *Vereskuti Bálint*, végzés éve: 2002
NYME Közgazdaságtudományi Kar
Közgazdaságtudományi Intézeti Tanszék

Témavezető: Dr. habil Gidai Erzsébet
dékán

A dolgozat rövid összefoglalását adja a jóléti közgazdaságtannak, annak magyarországi leképeződésének neves szerzők irodalma, napi- és hetilapok, folyóiratok, valamint személyes tapasztalatok alapján.

Először a Magyarországon zajló privatizációs folyamatok elemzése történik meg — annak makrogazdasági és külpolitikai hatásait is figyelembe véve, illetve hogy hogyan szolgálhatná a jóléti politikát és annak konkrét megvalósulását.

Ezek után az általános részekről kezdve az éppen aktuális folyamatokra összpontosítva a figyelmet további elemzések és következtetések levonása a következő pont.

Ehhez kapcsolódva röviden a magyar népesség egészségügyi állapotának alakulása is bemutatásra kerül — a Központi Statisztikai Hivatal és az Egészségügyi Minisztérium kimutatásai, kutatásai alapján.

Végül rövid összefoglalás és értékelés fejezi be a dolgozatot, melyben személyes véleményemnek is megpróbálok hangot adni.

A dolgozatot több látványos melléklet — grafikon, táblázat — is kiegészíti; egyrészt kivetítésre alkalmas fóliákon, valamint egy rövid számítógépes prezentáción is.

A dolgozat elkészítésében Dr. habil Gidai Erzsébet mellett többek közt segítségemre volt a Miniszterelnöki Hivatal Sajtó- és Információs Főosztályán főosztályvezetői posztot betöltött dr. Navracsics Tibor egyetemi tanár is.

**AZ IPARI PARKOK HELYZETE MAGYARORSZÁGON – AZ ELSŐ
SZEVEDI IPARI PARK ÉS A PÉCSI IPARI PARK ÖSSZEHASONLÍTÓ
ELEMZÉSE**

Szerző: **Wolfúrt Orsolya**, végzés éve: 2002
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Lengyel Imre
tanszékvezető, egyetemi docens

Dolgozatom szerkezete két témakörre bontható. Az első részben az ipari parkok külföldi, és magyarországi fejlődését mutatom be. Részletesen ismertetem az ipari parkokkal kapcsolatos különféle definíciós álláspontokat, törvényi szabályozást. Abból a célból, hogy világosan kirajzolódjon az ipari parkok szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben, párhuzamot állítok fel a gazdasági elméletek és az ipari parkok gyakorlati, működési tapasztalatai között. A hazai fejlődési fázisokat néhány konkrét ipari park példájával próbálom alátámasztani. Fontosnak tartottam, hogy külön kihangsúlyozzam, és részletesen elemezzem az ipari parkok működéséből származó regionális és lokális előnyöket, hisz ezek tükrében ítélnéjük meg azok fontosságát.

A második részben két ipari parkot (Első Szegedi Ipari Park, Pécsi Ipari Park) hasonlítok össze. Az összehasonlítás alapjául az ipari parkok legfontosabb működési paramétereit, elmúlt években elért eredményeit, illetve az általam összeállított kérdőív feldolgozott eredményeit vettem alapul.

A részletes szempontok alapján történt összehasonlítás után összefüggéseket vontam le arra vonatkozólag, hogy mely tényezők determinálják egy ipari park sikeres működését.

VI

GAZDASÁGTÖRTÉNET

A XX. SZÁZAD GAZDASÁGTÖRTÉNETE A KONDRATYEV-CIKLUS TŰKRÉBEN

Szerző: **Brenkus Krisztián**, V. évfolyam
BKAE Társadalomtudományi Kar
Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Témavezető: dr. Szávai Ferenc
docens

Mitől fluktuál a világgazdaság? Miért alakulnak ki válságok, elkerülhetjük-e őket, vagy csökkenthetjük-e hatásukat, vagy megfordítva a kérdést, fokozható-e a gazdaság prosperitása? A XVIII. század folyamán a mozgások ciklikussága egyre kifejezőbb lett, s ez felkeltette a statisztikusok érdeklődését. Az orosz **N. D. Kondratyev** a fluktuáló gazdaság hosszú és mérhető hullámaira hívta fel a figyelmet, és hipotézisét nemcsak megfogalmazta, de empirikusan bizonyítani is próbálta.

A történészek hívták fel a figyelmet a Kondratyev-ciklus történeti magyarázó erejére. A kutatásaimhoz szükséges inspirációt ebből merítettem és célommá, a dolgozat céljává tűztem ki, hogy egy empirikus vizsgálat keretében a Kondratyev-ciklus segítségével hívásával vizsgálom meg Európa XX. századi gazdaságtörténetét.

A dolgozatban hét európai ország – *Ausztria, Anglia, (Cseh)szlovákia, Franciaország, Lengyelország, Magyarország, Németország* – statisztikai alapján folytattam a kutatást. A történeti magyarázatok elmélyítése részletes vizsgálatokat tett szükségessé. A dolgozatom első részében a hosszú periódusú ciklus ismertetésével foglalkozom. A Kondratyev-hullámok szabályszerűségeire, Kondratyev kutatásaira és eredményeire részletesen kitérek, mivel ez szolgáltatja dolgozatom metodikai alapjait. A következőkben a Kondratyev által kidolgozott módszertan alapján elvégzett empirikus vizsgálat eredményeit tematikusan összegzem, kiemelt figyelmet szentelve a mezőgazdaság hosszú hullámainak. Kísérletet teszek a mezőgazdasági ciklusok regionális összefüggéseit körülírni, melyek társadalmi, rendszerbeli eltérésekkel is összekapcsolódnak. Végül megvizsgálom, milyen sajátosságokat hordoz magával a XX. században a hosszú hullám, miként alkalmazható a gazdasági válságoknak, a technika fejlődésének, a mezőgazdaság szerepének, és a szocialista országok sajátos fejlődési menetének vizsgálatánál.

KATONAI ELMÉLET ÉS GYAKORLAT GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI HÁTTERE ZRÍNYI MIKLÓS ÉLETPÁLYÁJÁN

Szerző: **Burger Csaba**, III. évfolyam
BKAE Társadalomtudományi Kar
Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Témavezető: dr. Szántó Tamás
adjunktus

Zrínyi Miklós korában a hadvezetés többféle tudományterület ismeretét követelte meg. Egy sereg felállításához szükséges alapismereteken kívül a pénzügyi háttér megteremtése és a logisztikai problémák megoldása is egyetlen személyre hárult, a sereg vezetőjére, aki legtöbbször földesúr is volt.

Zrínyi munkáiból kitűnik a felismerés, hogy a hazai seregek végvári katonaságból, átmeneti császári seregekből és egyéb magáncsapatokból ill. hajdúkból való összeállítása nemhogy a török kiűzését, de még a status quo fenntartását sem teszi lehetővé. Ezért regulárisan szervezett, fix gyalogság-lovasság arányú, szabályosan kiképzett csapat felállítását szorgalmazza. Javaslatában részletesen kidolgozott, tiszta és világos érvelésmóddal illusztrálja, hogyan kell eljárni a toborzás, a katonának alkalmas emberek kiválasztása és a kiképzés során.

Az így felállított csapatok mozgatása a hazai földrajzi viszonyok között, továbbá az emberek élelmeszer-ellátása és a török ellen javasolt stratégia pontosan kidolgozott tervét találhatjuk meg Zrínyi írásos munkáiban. Az utánpótlás megszervezésére számításokat is végző Zrínyi pontos hazai ismeretekkel rendelkezik a szükséges gabona és hús beszerezhetőségéről, a szállításról és a hazai útviszonyokról. A seregek szervezését és vezetését nemzeti alapon kívánta végrehajtani, a császári irányítástól függetlenül.

A tervek ismertetése után fény derül annak hibáira is. Elsősorban Zrínyi pénzügyi javaslatait megvizsgálva, látható a dolgozattól, hogy a potenciális földesúri és nemzeti jövedelmek elégtelen erőforrást biztosítanak egy ilyen nemzeti sereg felállítására. További hiányosság a Habsburg-házzal való viszony féloldalsága: Magyarország - Pázmány Péter szavaival élve - a kalapács és az üllő közé szorult.

A vallási ellentétek feloldására is törekvő hadvezér fejében kialakított tervek megvalósításának zálogát az Erdélyi Fejedelemségben látta. Mégis, a Habsburgok tétlensége és rosszakarása keresztül húzta még a sikeresen induló tetteit is. Így az eszéki híd felperzselése, Kanizsa és Pécs visszafoglalásának lehetősége és Zrínyiújvár stratégiai helyzetének új lehetőségei egy zseniális hadvezér és vezető életének sikertelen mérföldköveivé váltak. A császárság számára kellemetlenné váló „Zrínyi-problémát” végül jobbnak látta az udvar saját hatáskörben megoldani a vadkan-elmélet segítségével.

MENTALITÁS ÉS ÉLETVISZONYOK GYŐRÖTT A SZÁZADELŐN ÉS TÜKRÖZŐDÉSÜK A SAJTÓHIRDETÉSEKBEN (1900-1914)

Szerző: **Karácsonyi Imre**, III. évfolyam
BKÁE Társadalomtudományi Kar
Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Témavezető: dr. Sárosi Mária
adjunktus

Hogyan teltek a városi polgár mindennapjai a „boldog békeidőkben”? Milyen befolyással volt a hétköznapi életre a gazdasági háttér dinamikus változása a kapitalizálódó Osztrák-Magyar Monarchia egy vidéki nagyvárosában? Találunk-e összefüggéseket az országos politika, a társadalmi átalakulás és a helyi mentalitás között?

Többek között ezekre a kérdésekre keres választ jelen dolgozat. A gazdasági és az ehhez kapcsolódó politikai-törvénykezési háttér áttekintése után az 1900 és 1914 közti győri gazdaságfejlődést vizsgáljuk meg. Külön figyelmet érdemel a hagyományos gazdasági struktúra (gabonakereskedelem, terményfeldolgozás, folyami áruszállítás) átalakulása: egyfelől a mezőgazdasági feldolgozóipar, másrészt a modern könnyű- és nehézipar megjelenése és országos élvonalba emelkedése. Nem elhanyagolható a gazdasági fejlődés következményeként tapasztalható népességnövekedés és a társadalmi rétegszerkezet átalakulása sem.

A rohamos változások különleges lenyomatát adják a korszak gazdag helyi sajtójának hirdetései. Mivel a városban megjelenő lapok főként a közép- és kispolgárság különféle csoportjaihoz szóltak, a dolgozat részleteiben a polgárság mindennapjait és ehhez kapcsolódó mentalitásbeli sajátosságokra vet fényt. A felsőbb rétegek, valamint a munkásság életmódja ellenpontként jelenhet meg. Vezérfonalként szolgált az összeállítás során, hogy az átlagpolgár mennyi időt tölthetett valamely tevékenységformával. Így vesszük sorra előbb a magánélet, majd a gazdasági élet és az egyén kapcsolatát, utóbb pedig a közösségi élet és a kultúra főbb aspektusait. Dolgozatunk a monarchiabeli élet utolsó időszakára, a háborús évekre való kitekintéssel zárul.

A TISZAÖRSI TERMELŐSZÖVETKEZET HELYZETE AZ AGRÁRSZOCIOLÓGIA TÜKRÉBEN

Szerző: **Kolozsvári Ernő**, II. évfolyam
NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar, Mosonmagyaróvár
Vezetési- és Szervezetfejlesztési Tanszék

Témavezető: Dr. habil Veszeli Tibor
egyetemi tanár

Dolgozatom céljával azt választottam, hogy áttekintsem Tiszaörs település mezőgazdaságában végbement legfontosabb változásokat, a ma működő Magvető Szövetkezet helyzetét és problémáit. E gazdasági ág története ebben az alföldi községben hűen mintázza a magyarországi falvak termelőszövetkezeteinek változásait az elmúlt néhány évtizedben.

Munkámban kitérek az agrárgazdaság helyzetére, történetére az „ősidőktől” a rendszerváltás időszakán keresztül egészen a mai napig.

Egy rövid ismertető a térség természeti, éghajlati és talajtani adottságairól nyújt információt, hiszen alapjában ezektől a tényezőktől függ a mezőgazdaság életképessége.

Az agrárágazatot leginkább meghatározó időszak Magyarországon a szövetkezeti rendszer korszaka volt, emiatt tartom fontosnak, hogy az első részben a szövetkezet megalakulásáról, majd legfontosabb adatairól adjak információkat.

Ezek után áttekintem a „Tiszaörsi Petőfi Mg. Tsz.” működésének történetét és átalakulási folyamatát. Ezen belül kitérek a szövetkezet korábbi helyzetére, termelési mutatóira, az aktuális tervek célkitűzéseire, a termelőszövetkezet vagyongoszlására, és a csőd okaira. Itt különös figyelmet fordítok a háztáji termékek integrálására, melynek köszönhetően a tagság megélhetése, jóléte biztosítva volt.

A következő részben a Petőfi Mg. Tsz. megszűnése után alakult jogutód szövetkezetek ismertetésére térek rá, majd a Tiszaörs központtal alakult új szövetkezet történetét elemzem egész a megszűnéséig, valamint a csőd eljárás okait és körülményeit írom le.

Végül az utolsó folyamatot mutatom be, melynek során a három újonnan alakult, nem jogutódként létrejött szövetkezet legfontosabb adatait ismertetem. Majd ezek közül kiemelem a Magvető Szövetkezetet, leírom működésének főbb jellemzőit, mai állapotát, vállalati stratégiáját. Mindezek mellett kitérek a szövetkezet által bérbe adott ingatlanok mai hasznosítására.

Az összefoglalásban ezen termelőszövetkezetek átalakulásainak Tiszaörs községre gyakorolt hatásait elemzem. Leírom a legfontosabb gazdasági problémákat, amelyek itt megtalálhatóak. Magyarázatot keresek ezen problémák okaira.

**SZOCIALIZMUS ÉS MUNKANÉLKÜLISÉG?
A MUNKERŐGAZDÁLKODÁS PROBLÉMÁI A SZOCIALISTA MAGYAR
GAZDASÁGBAN**

Szerző: **Kovács Norbert**, IV. évfolyam
SZE Jog és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Honvári János
egyetemi docens

A II. világháborút követően, néhány év eltelte után, politikai és gazdasági váltás ment végbe Magyarországon, amely komoly változásokat eredményezett mind a politikai, mind a gazdasági életben. Ennek hatása a munkaerőpiacra is begyűrűzött, a teljes foglalkoztatottság megteremtésének célkitűzése, a dolgozó ember ideál létrehozása erre az időszakra vezethető vissza. A politika által megalkotott irányelvek nem egyszer ellentétbe kerültek a piaci mechanizmusokkal, s így nem véletlen, hogy a szocialista magyar gazdaságnak is meg kellett küzdenie a munkanélküliség rémével. Szembesülnie kellett a felmerülő költségproblémákkal, a technika fejlődésével párhuzamosan a szelektív munkaerőkereslet megjelenésével, valamint azzal a természetes jelenséggel, hogy adott gazdasági körülmények mellett mindig lesznek olyanok, akik nem akarnak munkát vállalni.

Azt, hogy a teljes foglalkoztatottság megteremtése nagy nehézségekbe ütközött, s nem is járt mindig sikerrel, a történelem tényszerűségei, úgy vélem, híven tárják elénk, s bár a politikai irányítás a vállalatok és gazdasági szereplők döntési szabadságának helyenkénti durva korlátozásával a kényszerhelyzeteket fenntartotta, a feszültségeket nem tudta hatékonyan orvosolni. Az államapparátus kampányai és bürokratikus beavatkozásai azonban egy ideig sikeresen csökkentette a munkaerőpiaci feszültségeket. A beavatkozások azonban sohasem jelentettek tartós megoldást. A viszonylagos egyensúlyi helyzetből való legkisebb kibillenés a probléma újbóli felbukkanását eredményezte, amelyet egyre nehezebben lehetett orvosolni. A megbúvó ellentétek, térségünkben, 1979-ben a Rábánál csúcsondottak ki igazán, s jelezték egyrészt az egyre súlyosodó problémák fokozódó jelenlétét, másrészt a politikai vezetés számára szokatlan, nehezen feldolgozható problémát jelentettek.

Az állam mesterségesen tartotta fenn a munkanélküliség állapotát, mégpedig úgy, hogy a vállalatok többségénél jelentős belső munkanélküliség alakult ki. Ez magában hordozta azt a veszélyt, hogy a '80-as évek viszonyai között egyre inkább érlelődő politikai gazdasági arculatváltás nagy számú s megfelelő szociális intézményrendszer hiányában nehezen kezelhető munkanélküliséget hoz magával.

MAGYARORSZÁG BELKERESKEDELME 1945 UTÁN

Szerző: **Kővári Anita**, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola
Társadalomtudományi Tanszék

Témavezető: Fülöp Tamás
főiskolai adjunktus

A dolgozat a magyar belkereskedelem történetét mutatja be az 1945-1968 közötti időszakban, és igyekszik feltárni azokat a társadalmi, gazdasági változásokat, amelyek nagyban befolyásolták a belkereskedelem helyzetét a szocialista rendszerben.

A tanulmány 1945-től az egész európai kontinensre kiterjedő háborús nehézségek leküzdésétől kezdi tárgyalni ezt az időszakot, melynek egyenes folytatása a háború utáni újjáépítés problémáinak feltárása, rámutatva a politikai megosztottságból eredő nehézségekre, illetve eltérő jellegekre.

Ezt követően a dolgozat kitér Magyarország második világháború utáni helyzetére, ezen belül is a háborús kötött gazdálkodásról a szovjet típusú tervgazdálkodásra való áttérés negatív hatásaira.

Ennek folytatása az ebben az időszakban kialakult kereskedelmi helyzet tárgyalása, amelyben a dolgozat ezen a téren a háború után jelentkező súlyos nehézségeket, és ezek felszámolására törekvő intézkedéseket érzékelteti. A problémák megoldását ebben az időszakban a vezetés a kereskedelem államosításával, illetve az egész belkereskedelem szervezetének, irányításának átalakításával kívánta megoldani.

Ezt követi a Rákosi-rendszer, illetve Magyarország helyzetének bemutatása az 50-es években, ahol a jellemző vonások mellett, a kereskedelem negatív változásait is felvázolja a tanulmány. Ezek a negatív hatások a szakmai tudás háttérbe szorítása, az ipar és a kereskedelem összhangjának romlása, valamint azok a politikai intézkedések voltak, amelyek az áruk és az ellátás színvonalának romlásához vezettek.

Ezt követően esik szó az 1953-as gazdaságpolitikai fordulatról, amely az egész gazdasági életben végbemenő folyamatokra hatással volt, így a magyar belkereskedelemre is.

„A gazdaság helyzete 1956 után” című fejezetben a dolgozat bemutatja a belkereskedelem helyzetét 1957-1968 között, ezen belül a konszolidáció hatásait, illetve azt, hogy ennek következményeképpen hogyan változott a fogyasztás és az áruforgalom 1958-1968 között. Ebben a fejezetben olvashatunk a belkereskedelem hálózatának változásairól, a nagykereskedelem korszerűsítésének szükségességéről, valamint a kiskereskedelem fejlődéséről, ezen belül is a korszerű értékesítési módok kialakulásáról.

A dolgozat a kereskedelem irányításában bekövetkező változások leírásával végződik, ahol megfogalmazódik a kereskedelmi képzés bevezetésének, illetve korszerűsítésének szükségessége.

**A MAGYAR KONYHA ÉS VENDÉGLÁTÁS TÖRTÉNETE A 19. SZÁZADTÓL
NAPJAINKIG. AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS JELENTŐSÉGE A MAI
MAGYAR VENDÉGLÁTÁSBAN**

Szerző: **Pataki Péter**, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Dr. Petó Mária
főiskolai docens

Dolgozatom elején bemutattam a történelmi változások hatását a vendéglátásra. A Napóleoni háborúk után gazdasági fejlődés indult meg hazánkban. Megerősödött a polgárság, amely új életstílust képviselt, megjelentek a kávéházak. Kialakult az étkezés hármasság tagolódása. A reformkor és a szabadságharc legnagyobb eredménye a jobbágyfelszabadítás és a paraszti élet elismerése volt. Ekkor találtak rá az egyszerű paraszti és pásztor ételekre. A paraszti konyha ételeit a vidékről a városokba költöző lakosság is magával vitte. A XIX. század egyik talán legfontosabb momentumát a magyar gasztronómia szempontjából a francia konyha értékeinek átültetése volt. A magyar főúri kastélyokban már korábban sem volt ismeretlen a francia ízvilág, de az igazi kibontakozás ebben az időben ment végbe. A legfontosabb, amit a francia gasztronómiának köszönhetünk az a saláták és főzelékek elterjesztése volt. Az olasz hatások egész gasztronómiánkat átölelik (sonka, tésztafélék fogyasztása). E kor fejlett vendéglátásához neves szakemberek is kapcsolódtak, mint például Gundel Károly, aki ételkreációival, valamint világszínvonalú éttermével vívta ki az elismerést. A cukrászat jeles egyénisége ebben az időszakban, a sok híres szakember mellett (Kugler Henrik, Gerbaud Emil) Dobos C. József, a dobostorta és számos más élelmiszer (tartósított spárga, tokaji borecet stb.) megalkotója. A XX. században, a világháborúk és az államosítások nagy hatással voltak a vendéglátás fejlődésére. Az államosítás jóvoltából eltűnnek a hangulatos, díszes kávéházak, helyüket az egyszerű, a kommunista ideológiának megfelelő üzletek jelennek meg. A mai magyar ételkészítés és vendéglátás rátért arra az útra, amely már nem a múltba, hanem a jövő felé mutat. A gasztronómia feladata, hogy a magyar étkezési kultúrát az egészséges táplálkozás irányába terelje. E munka már megindult és fokozatosan előtérbe kerülnek az egészségesebb élelmiszerek, soványabb húsfélések, a friss zöldségek, a gyümölcsök. Háttérbe szorulnak a hagyományosan zsíros, magyaros ételek. A vendéglátás szerepvállalása az egészséges táplálkozásban elsősorban a megfelelő technológiák és az ismeretek terjesztése terén elengedhetetlen. Új nyersanyagokat és technológiákat alkalmaznak. A társadalmi és gazdasági fejlődéssel együtt hazánkban is meghonosodtak különböző életformák, étkezési szokások, amelyek közül legkiemelkedőbb a vegetarizmus. A jelenlegi vendéglátás meghatározó szereplői a gyorséttermek. Legismertebb és legkedveltebb képviselője a Mc Donald's, amely 1988-ban jelent meg hazánkban és azóta is töretlen a sikere. Több gyorsétterem kivonulni kényszerült a piacról, egyedül a Burger King vette fel a harcot vele. Hazánkban jelenleg szűkül az oktatás, kevesebb elméleti és gyakorlati ismeretekkel kerülnek ki a szakemberek - szakmai felhígulás. Az Európai Unió csatlakozás általános gazdasági hatásai elsősorban az idegenforgalom fejlesztésére lehetnek kedvező hatással, azáltal hogy Magyarországot megismerik a tagországok. Fontos kérdés lesz a kiváló szakemberek "ittthon" tartása, hogy öregbítsék az eddig is magas színvonalú magyar gasztronómia hírnevét.

**A GAZDASÁGI FEJLŐDÉS TÖRTÉNELMILEG ISMÉTLŐDŐ KIHÍVÁSAI ÉS
KORLÁTAI MAGYARORSZÁGON – KAPCSOLATOK KUTATÁSA AZ
OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA ÉS AZ 1989 UTÁNI MAGYARORSZÁG
KÖZÖTT**

Szerző: **Szabó Zsolt**, IV. évfolyam
BKÁE Társadalomtudományi Kar
Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszék

Témavezető: dr. Szávai Ferenc
docens

A dolgozat célja, hogy feltárja az Osztrák-Magyar Monarchia fejlődési pályáját, valamint az 1989 utáni Magyar Köztársaság gazdasági és társadalmi kilátásai közötti hasonló vonásokat. Az összefüggések elsősorban a gazdaság elmaradottságból fakadó modernizációs kényszerén, a társadalom feszültségein keresztül kerülnek megvizsgálásra, nem feledkezvén el a nemzetközi környezet hatásairól sem.

A dolgozat fő vonala, hogy a nyitott-zárt, illetve a szerves-szerveetlen fejlődés lehetőségét a két korszakban körbejárja. A nemzetközi kapcsolatok intenzitása miatt először a nyugati kapocs, Ausztria bemutatása történik meg, majd a belső makrogazdaság néhány kulcseleme és néhány társadalmi probléma felvázolása után a keleti irányú kitekintésnek enged teret a dolgozat.

A belső viszonyok tárgyalása két dinamikus és két statikus elem megvizsgálásával történik. Elemzésre kerül egyrészt a külkereskedelem dinamikája, a fő partnerek és termékek szerepe; másrészt a fő külföldi tőkebefektetők illetve a magyar tőke kivitel jelentősége kerül górcső alá.

A statikus elemek közül először a mezőgazdaság taglalására kerül sor, teret engedve az agráriumot érintő stratégiai kérdéseknek, majd bemutatva a mindkét korban felbukkanó pozitív és negatív párhuzamokat. A második részben a modernizáció és iparosítás problémájának bemutatása kerül terítékre, ugyancsak stratégiai szerepének gondolatával indítva, melyet a sikerek és árnyoldalak ismertetése zár.

A társadalmi vonatkozást illetően a keretek szabta korlátok miatt csupán néhány elem ismertetésére nyílik mód: a demokratikus deficit, az uralkodói szimbólumok, a nemzetiségi és kisebbségi kérdés, az elitváltás, a nemzetépítés, a társadalmi polarizáció és az oktatás területét beemelve a dolgozatba.

Az elemzést Magyarország és a közép-kelet-európai térség kapcsolatának felvázolása és a dolgozat elején feltett kérdésekre adott válasz zárja.

ÜZLET VAGY HATALOM? – GONDOLATOK A MAGYARORSZÁGI ÜZEMANYAGÁRRÓL

Szerző: *Tóth Enikő*, IV. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: dr. Csányi Márta
főiskolai docens

Az üzemanyagárak változása korunk talán legtöbbet vitatott kérdése. A téma aktualitása az évek során nem változott. A szinte minden embert közvetlenül és közvetetten érintő kérdésről alig tudunk valamit. Az árváltozáson és az ahhoz csatolt pár soros indoklácson kívül a hírekben sem közölnek több információt.

Dolgozatom célja, hogy bemutassam mindazokat a tényezőket, amelyek a hazai fogyasztók által megfizetett árak kialakulásához hozzájárulnak. Külön figyelmet fordítok a kilencvenes évek elején kialakult piaci csatározásokra, hiszen az igazi nagy változások a rendszerváltás után következtek be.

A kilencvenes évektől kezdve komoly üzleti csaták színtere az üzemanyag-piac. A harc téje a piacvezető szerepének megszerzése. Bár az olaj- és az üzemanyag-piac liberalizációja lehetővé tette a szabad kereskedelmet a vállalatok számára, a monopóliumok azóta sem szűntek meg Magyarországon.

A magyarországi fogyasztói árak mozgását, a világpiaci árak és a kereslet határozza meg. Ezek alapján alakul ki a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi ár is. A magyar fogyasztók viszont gyakran alig érzékelnek valamit a kedvező világpiaci tendenciákból. Ennek egyik oka az árak jelentős részét kitevő adók, és adójellegű befizetések, melyek az évek során gyakran módosultak. A konkrét adatokon kívül azonban számításokat nem tudunk végezni, hiszen a magyarországi üzemanyagárak kialakulását üzleti titkok lengik körül.

A címben feltett kérdés üzletre vagy hatalomra összpontosít, de valójában ez a két tényező elválaszthatatlan egymástól ezen a területen.

A választott témám jelentős, bár eddig szakirodalom még nem foglalkozott vele jelentősen. Ezért a dolgozatom fő forrásai a napi, heti és havi lapok, de mellette a *Mol Rt.* tájékoztatója is segítette az elemző munkámat.

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN GAZDASÁGI REFORMELKÉPZELÉSEI A HITELBEN

Szerző: *Végyári Zsuzsanna*, II. évfolyam
Szolnoki Főiskola
Társadalomtudományi Tanszék

Témavezető: Fülöp Tamás
főiskolai adjunktus

A XIX. század gazdasági és hitel helyzetét a kor legnagyobb gazdasági jellegű alkotásán, Széchenyi Hitel című művén keresztül elemzem. A gróf az akkori gazdasági problémák közepette megvilágította azok forrását, ami meglátása szerint a hitel hiánya volt. A műben részletesen elemezte a mezőgazdaságban fellelhető hibákat, ezeket megfogalmazta a kereskedelmet illetően is, és minden esetben a hitel hiányának problémájához jutott. Természetesen a hitel hiányának tényén kívül más tényezőkben is látott kivetni valót, melyekre megoldásokat is javasolt. Ezek a problémák az emberi hozzáállásban, földrajzi helyzet kihasználásában, fejlesztések véghezvitelében voltak megtalálhatóak. Viszont ezek azok, az akkori Magyarországon felvetődött problémák, melyeknek megoldása a magyar felső rétegtől függött. Végül ezek a hiányosságok azért nem tudták megoldani mert nem volt biztosítva az a pénzügyi háttér, ami segíthette volna őket.

Széchenyi meglátta korának elmaradottságát, a Hitelben javasolt is megoldásokat, melyeket a későbbiekben részben, vagy egészben meg is valósítottak. Ő a korabeli földbirtokosokhoz képest gazdálkodási, műveltségi szempontból meghaladta korát. Értem itt azt a kapitalista jövedelemszerzési tevékenységet, amit Széchenyi az utazásai során tapasztaltak alapján folytatott. Azt szerette volna, ha a hozzá hasonló birtokosok is az általa javasolt úton haladtak volna, de volt, hogy nem támogatókkal találkozott, hanem bírálókkal és az általa támogatott reformokat ellenzőkkel. Legfőbb bírálója Gróf Desseffy József a Taglalat írója, aki ellenvetéseit fogalmazza meg művében.

Mindezeket összevetve arra a megállapításra juthatunk, hogy a legnagyobb magyar egyik legnagyobb alkotása korának egyik legkiemelkedőbb műve, mely, ha nem is gazdasági, de erkölcsi, nemzeti szempontból napjainkra is tartogat mondanivalót.

**A MEGKÉSETT FEJLŐDÉS POROSZ ÚTJA
A CSÁSZÁRI NÉMETORSZÁG GAZDASÁGI FEJLŐDÉSÉNEK SAJÁTOS
FORRÁSAI**

Szerző: **Vonyó Tamás**, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Világgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Majoros Pál
főiskolai tanár

Az 1871-ben – az európai nagyhatalmi egyensúlyt megrázó módon – egyesített Németország gazdasági felemelkedése hosszú ideje a nemzetközi történetírás figyelmének középpontjában állt, hiszen a Második Birodalom nagyhatalmi szerepének alappilléreit rakta le. Mivel a császári Németország fellépése a világpolitika porondjára valósággal felborította az európai erőegyensúlyt, a mögötte álló gazdasági expanzió különös jelentőségét mind a kortársak mind az utókor felismerte.

Wehler 1973-ban megjelent tanulmányában teljességgel ki az a felfogás, amely Németország dinamikus, megjelenésében igen agresszív fejlődését egy egyedi német modernizációs modellre – *Sonderweg* – vezette vissza. E népszerű érvelés szerint 1848-ban a liberális polgárság elvesztette a politikai kezdeményezés lehetőségét, így a hatalom egyedüli birtokosa a porosz arisztokrácia maradt. A gazdasági modernizáció által magát fenyegetve érző *junkerréteg* ugyanakkor csak a politikai és társadalmi vezető szerep monopolizálásával tudta hatalmát konzerválni. Törekvésében segítségére sietett a 'Nagy Válság' által kikényszerített oligopolisztikus piaci struktúra, melynek keretében a nagyipar képviselői nagyban rá voltak utalva a birodalmi kormányzat gazdasági intervenciójára, és így támogatták az expanzív külpolitikai kurzust. Így a német politikai gondolkodás meghatározó eleme egészen az 1945-ös megsemmisítő vereséig a kifelé igen agresszív képet mutató nacionalizmus lett.

A jelen tanulmány szerzője nem tesz kísérletet arra, hogy eldöntse a *Sonderweg* körül több évtizede folyó tudományos vitát. Célja arra korlátozódik, hogy a császárság gazdasági modernizációjának sajátosságaira koncentrálna bizonyítsa, hogy a fenti koncepció hibásan értékelt a konzervatív államhatalom szerepét az ország iparosításában. A dolgozat kiemeli, hogy az 1879-es gazdaságpolitikai fordulatot követő majd négy évtizedes fejlődés alapjai jóval a nemzeti egység létrejötte előtt megteremtődtek. Hangsúlyozza továbbá, hogy a német gazdaság szerkezetét valóban meghatározó nagyfokú vállalati koncentráció nem a hosszú deflációs időszak, hanem a nehézipar technológiai fejlődésének és az erre adott piaci válaszoknak a következménye volt. Végül a birodalmi gazdaságpolitika vizsgálatánál rámutatunk arra, hogy a császári kancellária nem követett modern értelemben vett neomerkantilista gyakorlatot, sokkal inkább a porosz kameralizmus hagyományaira támaszkodott. A protekcionizmus felerősödése elsősorban a nagyipar vezető pozíciójának és hatékony érdekképviseletének következménye volt, tehát a német gazdasági fejlődés valódi logikája éppenséggel ellentétes Wehler érvelésével.

A szerző külön fejezetben foglalkozik azokkal a tanulságokkal, melyekkel a német gazdasági fejlődés egyes aspektusainak megértése szolgálhat a jelenkor közgazdászai és gazdaságpolitikusi számára, és amelyek mindenekelőtt a tárgyalt kérdéskör aktualitását bizonyítják.

VII

INTEGRÁCIÓ,
GLOBALIZÁCIÓ I.

REGIONÁLIS POLITIKAI PARADIGMÁK VÁLTOZÁSA MAGYARORSZÁGON AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ KÖVETKEZTÉBEN

Szerző: **Bertalan Ágnes Laura**, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar
Közgazdasági Intézet

Témavezető: Dr. Fábíán Attila
egyetemi docens

Hozzávetőleges becslések alapján hazánkban átlagosan hetente három konferencia, eszmecsere, stb. foglalkozik valamilyen megközelítésben a régiókkal. Hasznos gondolatok hangzanak el az európai integrációról, a gazdaság- és területfejlesztés lehetőségeiről, egy új közigazgatási rendszerről.

Regionális problémákkal az Európai Közösség már a Római Szerződés óta szembesült, mégis a régiók előtérbe kerülése az 1970-es évekre tehető. A közösség a területi egyenlőtlenségek mérséklésére megalkotta támogatási rendszerét, melynek alapját a regionális szerkezeti felépítés adja.

Ennek megfelelően Magyarország számára a belépés előtt az egyik legfontosabb feladat a hatékony stratégiai tervezést szolgáló nagyrégiók kialakítása, hiszen a strukturális alapok támogatása e nélkül nem lenne elérhető.

Hazánk területfejlesztési politikájának kialakításakor mindenképp figyelembe kell venni történelmi örökségeinket, Trianon következményeit, szocialista tervgazdaságunk eredményeit, az átmenet gazdasági vívmányait és nemzetközi versenyhelyzetünk átalakulását. Meg kell birkóznunk egy kettészakadt ország és társadalom nehézségeivel, az ipari szerkezet átalakulásával, az infrastrukturális fejlesztésekkel, a munkaerő-átképzéssel, illetve az ország csatlakozásra való felkészítésével.

Az európai integráció nagy követelményeket támaszt a decentralizáció és a szubszidiaritás megvalósítását illetően is. Számos hatáskör és döntési jogkör tisztázásra szorul, ami a közigazgatási rendszer hiányosságainak köszönhető. Gyakori problémaként jelentkezik a források elaprózódása.

A közélet szereplői ma még megoszlanak; a regionalisták az Európai Unióban alkalmazott régiók kialakításában gondolkodnak, míg a megyepártiak elvetik a magyar valóságtól idegen elvet.

Kérdés, hogy a ma még csak területfejlesztési, statisztikai régióknak mondható régió hazánkban vajon mikor válik olyan szerves egész területi egységgé, melyre méltán mondhatjuk, hogy igen, ez már olyan, mint az Unióban.

AZ EURÓPAI UNIÓ MEZŐGAZDASÁGÁNAK ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI POLITIKÁJÁNAK VÁLTOZÁSA

Szerző: **Fábíán-Seremetyev Márk**, III. évfolyam
BMF Keleti Károly Gazdasági Főiskolai Kar
Vállalkozásmenedzsment Intézet

Témavezető: Véghné Dr. Vörös Mária
főiskolai docens

Dolgozatom egy nagyon aktuális témát fejt ki, mely ma és főleg a jövőben Magyarország számára az egyik legfontosabb kérdés az Európai Unióhoz való csatlakozás során. Bemutatja az Európai Unió Közös agrárpolitikájának és vidékfejlesztésének kialakulását, ezek reformjait és mai szerkezetét. Ismerteti Magyarország és az EU mezőgazdasági politikájának harmonizációját, és saját tapasztalatok felhasználásával bemutatja a magyar gazdák felkészültségét az EU-val kapcsolatban.

A téma vázlata:

1. A Közös Agrárpolitika kialakítása, céljai, következménye
2. A KAP 1992-es reformja és főbb elemei:
 - vidékfejlesztési politika
 - környezetvédelmi rendelkezések
 - strukturális alapok (SAPARD)
3. A KAP 2000-es reformja és a jelen
4. Az Európai Unió és Magyarország agrárpolitikájának harmonizációja

EU CSATLAKOZÁS ELŐTT AZ EGRI BORVIDÉK

Szerző: **Hauser Richárd**, végzés éve: 2002.
Eszterházy Károly Főiskola Gazdaságtudományi Kar - Eger
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Gaál Béla
tanszékvezető, főiskolai tanár

Az elmúlt évtizedben a borászat és borkereskedelem Magyarországon jelentősen átalakult, mely folyamat ma is tart. Gyakran hallani, hogy a kilencvenes évek elején bekövetkezett társadalmi-gazdasági átalakulás egyik nyertese a borgazdaság. A közelmúltban egyre fokozódó mértékben került előtérbe a minőség kérdése. Így kezdődött el hegyközségekben – Egerben is – az eredetvédelmi rendszerek, a helyi szabályozások bevezetése, melyeket országos törvények kísérnek. A várható EU csatlakozás lehetősége új távlatokat nyit, de egyben számos problémát és bizonytalanságot tár föl.

A nemzetközileg híres Egri Borvidéken eddig is komoly erőfeszítéseket tettek a minőségi bortermelés, a jó hírnév visszaállítása, erősítése és megtartása érdekében. Ennek bizonyítéka, hogy 1987-ben a világ 134 városa közül Eger is megkapta „A szőlő és bor városa” kitüntető címet. E cím viselése komoly kihívást jelent a helyi bortermelők számára. A versenyképesség növelése, a világpiaci rang megszerzése a borászokat – a körzet ökológiai adottságait kihasználva – egy nemzetközileg elismert, a helyi sajátosságokat érvényesítő szőlőtermesztési és borkészítési stílus kialakítására ösztönözi. A jó minőségű terméket a piacon jól kell tudni eladni. Az „eladás művészete”, a marketing adta lehetőségek jelentősége felértékelődött, azok tudatos használata megkerülhetetlen.

Ezek természetesen jelentős anyagi háttérrel, kvalifikált szakembereket, nagyfokú tájékozottságot és komoly együttműködést kívánnak meg. Ki kell használni azt az óriási helyzeti előnyt, hogy Eger Észak-kelet Magyarország leglátogatottabb idegenforgalmi centruma. Ez a tény szinte tálcán kínálja a lehetőséget az idegenforgalom, a szőlő- és borkultúra, a kulturális élet összekapcsolására és harmonizálására. Az utóbbi években e törekvéseknek már jó néhány példáját tapasztalhattuk.

A MAGYARORSZÁGI MUNKAERŐ-ÁRAMLÁS ÁTMENETI KORLÁTOZÁSÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSE AZ EU KELETI BŐVÍTÉSE KAPCSÁN

Szerző: **Hegedüs Dóra**, IV. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Szakdiplomácia Tanszék

Témavezető: dr. Nyusztay László
tanszékvezető

Milyen végzettségű emberekre van szükség az EU tagországaiban? Ki az, aki nagy valószínűséggel elhagyja az országot, ha lehetősége lesz rá? Beszéljen két-három idegen nyelvet, legyen tájékozott a nemzetközi gazdasági, kereskedelmi, politikai életben. Mindannyiunkban felmerül az a kérdés, hogy a munkaerő szabad áramlása esetén külföldön vagy itthon vállaljon-e munkát. Vonzó a magasabb jövedelem, a jobb egzisztenciális lehetőségek, a szakképzettség tényleges elismerése. Hosszabb gondolkodási idő áll rendelkezésünkre, hiszen a külföldi munkavállalás útjába más akadályok is gördültek.

Az EU egyes tagországi Magyarország csatlakozása esetén nem akarják azonnal megnyitni határait a magyar munkavállalók előtt. A Közös Álláspont a 2+3+2 éves formulát tartalmazza, miszerint maximum 7 évig korlátozhatják a munkavállalást a tagországok.

A döntés nyilvánosságra hozatala óta nap, mint nap új tanulmányok születnek annak vizsgálatára, hogy van-e alapja a migrációs félelemnek, amely a korlátozás háttérében áll, hiszen egyre több országban tapasztalható munkaerőhiány, amelyet csak külföldi munkavállalók alkalmazásával tudnának ellensúlyozni.

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy vajon a megfelelő szakképzettségű, nyelvtudású emberek vállalnának-e munkát a csatlakozás után. Egy primerkutatás keretében vizsgálatot végeztem másod- és harmadéves főiskolások körében.

A felmérés eredményéből kiolvasható, hogy nem kizárólag az EU tagországainak van oka a félelemre, hanem ugyanúgy Magyarországnak is, hiszen az általam megkérdezettek mindegyike külföldre menne dolgozni. Ez ugyan nem vetíthető ki az egész társadalomra, hiszen nem reprezentatív mintavétellel készített felmérés.

Az utóbbi időben az országok egyre inkább a migráció egy különös formáját támogatják. Szeretnék elérni a migránsok szelektálását, miszerint kizárólag azokat a szakembereket engednék be országukba, akikre igazán szükség van.

A korlátozás mellett és ellen szóló érveket megismerve arra a következtetésre jutottam, hogy a korlátozás miatt valóban nem érezhetjük úgy magunkat, mint az EU teljes jogú tagjai, a megállapodás azonban elfogadható, hiszen egy maximum hét éves időszakra van szó, amelyet csak megalapozott indokkal lehet fenntartani.

MAGYARORSZÁG EU-CSATLAKOZÁSÁNAK ÉRDEKRENDSZERE ÉS MEGÍTÉLÉSE A KÖZVÉLEMÉNY TÜKRÉBEN

Szerző: **Keszthelyi Anita**, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Európai Unió Tanszék

Témavezető: Ferkelt Balázs
tanársegéd

*„A nyugat-európai integrációnak szüksége van stabil és fejlődőképes szomszédságra, a kelet-európai átalakulásának pedig dinamikus és megbízható integrációs fogódzóra.”**

Magyarország EU-csatlakozása már a rendszerváltás óra központi kérdés mind a politikusok és a gazdasági szakemberek, mind a közemberek számára. Az egymás után következő kormányok és a média is jelentős szerepet játszik abban, hogy a magyar nemzet szinte egy emberként áll az uniós belépés kérdése mellett. Véleményem szerint a csatlakozási tárgyalások lezárását követő népszavazáson teljesen nyilvánvaló, hogy a nagy többség a csatlakozás mellett fog szavazni.

Tapasztalatom szerint azonban a magyar állampolgárok nagy része csak rendkívül felületes EU-ismeretekkel rendelkezik. Tisztában vannak ugyan a tagságból adódó alapvető jogokkal és az országra gyakorolt hatásaival, de már sokkal kevésbé tudják, hogy milyen kihatással lesz saját, személyes életükre. Nem csoda, hiszen sem a média, sem a szakirodalom nem foglalkozik részletesen a témával. Egyrészt ez a tény, másrészt saját kíváncsiságom vezényelt, amikor eldöntöttem, hogy TDK dolgozatom keretében a csatlakozás előny-hátrány mérlegét fogom kidolgozni. Remélem, hogy a végeredmény tényleg a valós állapotot tükrözi. Ugyanakkor el kell ismernem, hogy a dolgozat terjedelmi korlátjai nem tették lehetővé az egyes tényezők részletes bemutatását. Erről a témáról több száz oldalt is lehetne írni, és minél inkább beleástam magam, annál inkább tárgult a tényezők és a hozzájuk kapcsolódó információk köre.

Érdekelt azonban a dolog gyakorlati aspektusa is. Tudni akartam, hogy főiskolám hallgatói miként vélekednek az Uniós csatlakozásról, hogyan szavaznának egy esetleges népszavazáson és milyen mélységű információkkal rendelkeznek egyes, a csatlakozásból fakadó előnyökkel és hátrányokkal kapcsolatban. Az általam végzett kérdőíves felmérés meglehetősen hosszadalmas munka volt, utólag mégis úgy érzem, hogy megérte. Sajnálatos módon az adott feltételek nem tették lehetővé a reprezentativitás megteremtését, arra azonban elegendő volt, hogy tájékoztató jelleggel viszonylag hű képet tudjak festeni a válaszadó diákok attitűdjéről és tájékozottságáról.

Végezetül meg kell állapítanom, hogy az elmélet és a gyakorlat az Uniós kérdések esetében rendkívüli módon összefügg. Hiába minden gazdasági fejtegetés és politikai megfontolás, ha a közvéleményt nem sikerül meggyőzni azok helyességéről. Elég egyetlen elutasító referendum, és a politikusok által eddig elért eredmények egy pillanat alatt semmissé válhatnak. Nagy hangsúlyt kell ezért fektetni a „tömegek” tájékoztatására, meggyőző, ám őszinte képet nyújtva a csatlakozás előnyeiről és hátrányairól. Úgy vélem, Magyarország e tekintetben a helyes úton jár...

* Balázs Péter: Európai egyesülés és modernizáció. Bp.: Osiris Kiadó, 2001, 245. p.

AZ EURÓPAI UNIÓ AGRÁR-SZABÁLYOZÁSÁNAK HATÁSAI A TEJÁGAZATRA – AUSZTRIA PÉLDÁJA –

Szerző: **Kneisz Ildikó**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Regionális Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Kalocsai Kornél
Ph.D. hallgató

1955 óta (Messinai Konferencia) él az elhatározás, hogy a mezőgazdaságot belefoglalják az európai Közös Piac rendszerébe. Az agrárágazat ún. multifunkcionális szerepének megőrzése érdekében feltétlenül szükség van az Európai Unióban a Közös Agrárpolitika fenntartására. Ezzel egyetértett az EU-hoz 1995-ben csatlakozó Ausztria is, amely ország mezőgazdasága igen nagyveszteségeket szenvedett el a csatlakozást követően. A komoly termelési és strukturális válságból való kilábaláshoz jelentős segítséget nyújtottak az Unió közvetlen támogatásai, melyek lehetővé tették a fellendülést. A támogatásoknak azonban nem csak pozitív oldaluk volt, sajnos hátrányokkal is jártak. Beilleszkedve az EU gazdasági rendszerébe, Ausztriára nem várt más, mintsem alkalmazkodni az új feltételekhez és lehetőségekhez, az osztrák agrárgazdaság számára oly fontos területen is, mint a tejágazat.

Az Európai Unió tejpiaca komoly szabályozást igényel, ami belátható az elmúlt évek termelési és beszállítási adataiból is. A tendenciák alakulásából egyértelműen látszik, hogy az egyre növekvő termelés a tejtermékek esetében a következő évekre is prognosztizálható. Bár a fogyasztás is évről évre növekszik a Közösség tagállamaiban, a kínálat még mindig jóval meghaladja a keresletet még akkor is, ha az Unió külpiaci akcióit is számításba vesszük.

A tejpiaci szabályozás az 1970-es években kezdődött meg az Unióban, több-kevesebb sikerrel. A mai rendszer felállítására 1984-ben került sor a „tejmennyiséget szabályozó rendelet” bevezetésével. A szabályozás célja a mennyiségi problémák megoldása, valamint az árak további szabályozása volt. A tejkvóták bevezetése óta azoknak már többszöri emelésére került sor, amely a jelenlegi megállapodásoknak megfelelően 2006-ig folytatódik is, miután megtörténik a kvótarendszer „félidős” felülvizsgálata, mely feltehetően jóváhagyja a kvóták fenntartását 2008-ig (az Agenda 2000 alapján).

Ausztria számára az uniós tejpiaci szabályozás komoly korlátokat jelent, mivel a termelés visszafogása mellett az ágazat strukturális átalakulásához is jelentős mértékben hozzájárult, ami a termelők számára és a termelési struktúra átrendeződésében egyaránt megmutatkozik. Az egyes tartományok tejpiaci súlyát ez ugyan nem érintette igazán, de a tejtermelő vállalkozások jövőbeli stratégia-lehetőségei ez által is meghatározódtak.

A világ tejpiacának vezető helyét birtokló Európai Unió számára a jelenlegi pozíció már nem tűnik megingathatatlanak, hiszen elég csak az ugrásszerűen fejlődő ázsiai országokra gondolni, vagy a rendkívül nagy potenciállal rendelkező USA-ra.

Az EU-ra pillanatnyilag egy másik nagy feladat is vár, mégpedig a várhatóan 2004. májusában csatlakozó országok mezőgazdaságának (tejágazatának) európai integrálása.

A MAGYAR MUNKAVÁLLALÓK MUNKAVÁLLALÁSI LEHETŐSÉGEI EURÓPÁBAN

Szerző: **Simon Hajnalka**, VI. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Üzletstudományi Tanszék

Témavezető: Dr. Káldy Zoltánné
főiskolai tanár

Sokat emlegetett kérdéskör a csatlakozás után az Unióba tömegesen beáramló munkaerő nagyságának hangsúlyozása. Az aggodalom számunkra már nem újdonság, hozzászokhatunk az Unió déli bővítése során (Spanyolország, Portugália, Görögország) hangoztatott félelmekhez. A munkaerőpiac egyensúlyban tartása nehéz feladat, szinte minden ország állandó küzdelmet folytat a munkanélküliség ellen. Így érthető, hogy Európa nyugati országai félnek az olcsó keleti munkaerőtől.

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy milyen foglalkoztatáspolitikai szabályokat hozott az EU saját polgárai, az Uniós állampolgárok számára, hogyan viszonyulnak harmadik ország állampolgáraihoz saját, illetve más Európai Unión kívüli országok munkaerőpiacain, miben nyilvánul meg a magyar munkavállalók jogvédelme külföldön, melyek a külföldi foglalkoztatás legális lehetőségei ma és végül, hogy mire számíthatunk majd a csatlakozás után.

A választott téma nem csupán politikai-gazdasági aktualitása miatt fontos a számomra. Végzős hallgatóként nagy szükségét érzem annak, hogy az eddig felhalmozott tudást és ismereteket a megfelelő módon, helyen és időben fektessem be a munkaerőpiacon.

Először úgy gondoltam, hogy csak Európai Uniós kérdésekkel fogok foglalkozni, később rájöttem, hogy elengedhetetlen más európai, de nem Európai Uniós tagország figyelembevétele is. Így került be Svájc, Szlovákia, Csehország és Románia a vizsgálandó országok körébe. Kutatásom során azt tapasztaltam, hogy a gyakorlatban felhasználható hasznos információ mélyen el van rejtve a bürokrácia útvesztőiben, így aztán még lehetősége sincs az átlagpolgárnak arra, hogy átlássa a jelen állapotot, tudja, hogy milyen munkaerőpiacra lépünk be a csatlakozással, ismerje, hogy milyen csatornákon juthat ki külföldre legálisan dolgozni. Úgy érzem, hogy dolgozatomban a foglalkoztatáspolitikai csak egy kis szegmensét tekintettem át, ezért diploma dolgozatomban szeretném ezt a témakört tovább bővíteni és kitérni oktatáspolitikai kérdésekre is.

A MAGYAR VÁLLALATOK EU-S FELKÉSZÜLÉSE

Szerző: **Szabó Barnabás**, III. évfolyam
BKÁE Közgazdaságtudományi Kar
Világgazdasági Tanszék

Témavezető: Flamm László
kutató munkatárs

Minden vállalat alapvető célja a profit. Magyarország 2004-re tervezett uniós csatlakozása intenzív felkészülést igényel a hazai cégektől. Változik a jogi környezet, új partnerek, új piacok, s ezzel együtt új versenytársak is megjelennek, a verseny fokozódása várható.

Véleményem az, amit a BKÁE Európai Uniós Munkacsoportjával végzett kutatások is igazolnak (s ezért született ez a dolgozat), hogy nem elég „csak úgy általában”, ad hoc jelleggel felkészülni a változásokra, hanem egy komplex cselekvési programot kell készíteni minden vállalatnál, s azt rövid időn belül végre kell hajtani, majd – s ez az, ami csak nagyon kevés helyen történt eddig meg, - a program eredményességét utólag ellenőrizni kell.

Ennek a dolgozatnak a célja, hogy rávilágítson azokra a kritikus pontokra, amelyeken előrehaladást kell elérni a magyar vállalatoknak. Mindezt megpróbáltam egy egységes programba foglalni, azonban ne felejtjük el, hogy jelentősen függ a vállalati profittól (agrár, szolgáltató, ipari) és a vállalatmérettől is. Ne várjunk tehát egy olyan dokumentumot, amely leírja, hogy konkrétan mit kell tenni, ugyanis ez ebben a formában lehetetlen – a felkészítés fő jellemzője éppen az, hogy vállalatonként eltérő. Ezzel együtt mégis úgy vélem, felvázolható egy olyan felkészülési program, amely többé-kevésbé szektorsemleges, és útmutató lehet a felkészülés során.

A programba beletartozik a vállalati átvilágítás éppúgy, mint a felkészülés gazdasági prioritásainak meghatározása, vagy a humán erőforrás fejlesztése. A továbbiakban ezeket a területeket próbálom bővebben kifejteni, kiegészítve a felkészülés egy negatív és egy pozitív példáját bemutató esettanulmánnyal, valamint a kifejezések értelmezésének megkönnyítését, és a további tájékozódás során előkerülő szakmai szövegek megértését segítő szótárral.

KI FIZET KINEK? MAGYARORSZÁG EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSÁNAK KÖZÖSSÉGI KÖLTSÉGVETÉSI VONATKOZÁSAI

Szerző: **Szécsi Gábor**, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Európai Integráció Tanszék

Témavezető: Vándor János
főiskolai docens

Ki fizet kinek, de főleg mennyit? A csatlakozási tárgyalások utolsó két hónapjában már csak ezek, azaz a költségvetési és az ezt befolyásoló fejezetek nincsenek lezárva. Bár a bővítés pénzügyi feltételei nagy vonalakban meghatározhatók, a dolgozat célja, hogy pillanatfelvételt adjon a pénzügyi csomagot meghatározó körülményekről, mivel a tárgyalások a dolgozat megírásakor még folynak. A rendelkezésre álló adatok alapján részletesen elemzésre kerül, hogy milyen pénzügyi feltételekre számíthatnak a tagjelölt országok az Európai Unió bővítés kapcsán, azaz milyen összegeket és milyen címen kell befizetni a közösségi költségvetésbe, valamint milyen formában fognak hozzájutni támogatásokhoz és milyen ütemezésben. Mivel a legtöbb becslés és számítás a jelenlegi pénzügyi kereteket nem lépi túl, ezért ez az elemzés is a 2006-ig terjedő időszakra vonatkozik.

Az összegzés kísérletet tesz arra, hogy megjósolja, milyen ellentétekre és vitákra lehet számítani 2007 és 2013 között, azaz a következő pénzügyi tervezési periódusban, illetve milyen következtetések vezethetők le a magyar gazdasági szereplőkre a tárgyalások mostani állásában. Ez a fejezet ad lehetőséget az objektív elemzést követő szubjektív értékelő adalékokra is a magyar helyzettel kapcsolatban.

A dolgozat lezárása 2002. november legelején megtörtént, ezért a későbbi eredményeket és fejleményeket nincs lehetőség számba venni. Ennek ellenére viszonylag pontos becslés adható a bővítés pénzügyi sarokszámaival illetően, mivel olyan széleskörű tagállami kompromisszumhoz kötődnek, melytől, jóllehet az utolsó pillanatig megvan az elvi lehetőség, eltérni aligha lehetséges.

AZ EURÓPAI UNIÓ ÚTKERESÉSE

Szerző neve: **Szolcsányi Bálint**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Európai Unió Tanszék

Témavezető: Vándor János
docens

A XXI. század eleje új -sokak szerint minden eddiginél nagyobb- kihívásokat állít az Európai Unió elé. Az egyik legnagyobb probléma az intézmények kérdésköre, az Unió működőképességének fenntartása. Az integráció struktúrájának, belső szerkezetének alapja gyakorlatilag változatlan, ám Rómában hat állam együttműködésére terveztek megfelelő intézményrendszert, mely 15 tagország esetében teljesítőképességének határára ért. Az átalakítást sürgeti a küszöbön álló bővítés, mely végképp elodázhatalanná teszi az intézményi reformokat.

Számtalan problémát hoz magával az Unió önnön fejlődése is. *Romano Prodi* szavaival élve „a pre-politikai korszaknak vége.” Azaz napjainkban a figyelem a gazdasági kérdések rendezése helyett egyre inkább a politikai együttműködés által felvetett problémák megoldása felé fordul, és ez megválaszolendő kérdések, megoldandó problémák egész seregét veti fel.

Ahhoz, hogy a politikai együttműködés is sikerrel járjon, az EU-nak nagyobb legitimitást kell szereznie, és ezeken a területeken igencsak problémás -ha nem egyenesen lehetetlen- a teljesítményen alapuló legitimitáció elérése. Az EU legitimitációjának növeléséhez elengedhetetlenül szükséges annak átláthatóvá tétele, hisz a polgárok csak akkor fogadhatnak el valamit, ha értik is azt.

A reformokat a már felsorolt okokon kívül az EU nagyszabású tervei is elengedhetlenné teszik. A Lisszaboni Csúcs az integráció egyik céljaként jelölte meg, hogy 2010-re Európa a világ vezető gazdasági hatalmává váljék, Tampereben pedig egy közös bevándorlási és menekültügyi politika kidolgozását határozták el a tagállamok képviselői.

A dolgozat az Európai Unió jövőjéről szóló vitát, az ennek keretei között elhangzott javaslatokat vizsgálja, azt kutatja, hogyan próbál meg az EU választ adni az előtte álló kihívásokra. Mivel a témában majdhogynem naponta változik a helyzet, igencsak gyakoriak új fejlemények, fontosnak tartom megjegyezni, hogy a dolgozat kézírata 2002. októberében-novemberében zárult le. A kézirat lezárása és a konferencia megrendezése közötti időszak legfontosabb eseményeit a szóbeli prezentáció során ismertetem.

AZ EURÓPAI UNIÓ ELŐCSATLAKOZÁSI ALAPJAINAK PÉNZÜGYI MONITORINGJA, FELKÉSZÜLÉS A STRUKTURÁLIS ALAPOKRA

Szerző: **Szócs Anita**, IV. évfolyam
BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: Dr. Illés Ivánné
docens

Az Európai Unió tagjelölt országokkal kapcsolatos strukturális politikája tulajdonképpen a későbbi lehetőségekre való felkészítés. A jelenlegi előcsatlakozási alapokat 2004-től a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap váltja fel. Bár a csatlakozás politikai döntés, sok múlik azon, hogy a csatlakozás előtti pénzeket hogyan használják fel a kedvezményezettek, mekkora a tagjelölt országok abszorpciós kapacitása és nem utolsó sorban mennyire hatékony a támogatások felhasználását figyelemmel kísérő monitoring rendszer.

A jól kiépített és megfelelő eszközrendszerrel rendelkező monitoring nem más, mint a program tervezése során meghatározott célok teljesülésének, vagyis végeredményben a program megvalósulásának folyamatos nyomon követése, valamint a döntések hatékonyságát javító döntéstámogató rendszer.

A monitoring alkalmazása jelenleg a magyar államigazgatásban és az államháztartásban leginkább azokon a területeken használatos, amelyek beruházási programjaikat a különböző nemzetközi pénzügyi intézmények hiteleinek és az Európai Unió Előcsatlakozási Alapjainak támogatásainak felhasználásával valósítják meg. A monitoringgal kapcsolatos problémák azért is válnak egyre fontosabbá és sürgetőbbé, mert hazánk EU-tagsága idején a Strukturális Alapok támogatásai igénybeviteléhez elengedhetetlen a hatékony monitoring rendszer megléte. A magyar társfinanszírozó képesség korlátozott volta, a közösségi támogatások sokrétűsége és eredmény-orientáltsága, a potenciálisan érintett közigazgatási szervezetek nagy száma, a 6-7 éves időtartamú programok információigénye mindenképpen igényli egy egységes államháztartási, területfejlesztési monitoring rendszer kiépítését.

Dolgozatomban egyrészt az előcsatlakozási alapok magyarországi monitoring szabályozását mutatom be, amely végigkíséri a programok alakulását a tervezésétől a tendereljáráson, szerződéskötésen, megvalósításon át a pénzügyi lebonyolításig, összevetve az Európai Unió elvárásaival, amelyet az előcsatlakozási alapok, illetve már a Strukturális Alapok monitoringjával szemben támasztanak. Az eltérések nagy része a PHARE és a Strukturális Alapok jellege közötti alapvető különbségekből fakad, valamint abból, hogy 2000-ig maga az Európai Unió sem tartotta szükségesnek 2000-ig a közösségi szintű monitoring szabályozás kidolgozását, így ezt a tagjelölt országok oldották meg a maguk módján. Másrészt bemutatom a programok végrehajtásához és monitoringjához kapcsolódó intézményrendszert, azok feladatait, hatáskörét és felelősségét, melyekre szükség van a programok hatékony és eredményes végrehajtására.

EURO – TEGNAP, MA, HOLNAP

Szerző: **Tóth Tamás**, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola
Pénzügy-Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Mrena István
főiskolai docens

Európa már az Unió bevezetése óta hatalmasat változott. Az országok közti egységes gondolkodást egységes gazdaság, majd egységes politika, majd egységes pénz követte. Ez egy olyan közös jövőbe mutat, ahol már fizikai valójában is él a „tőke, munkaerő, szolgáltatás és áruk szabad áramlása”. Nem csupán az országok között kerültek lebontásra a falak, de a bankok és más hitelintézetek közti tranzakciós különbségek is múltéi lettek.

Egy olyan közös pénz került bevezetésre, melyet 300 millió ember nap, mint nap használ, emberek és vállalatok milliói elfogadnak. Egy olyan művészi termék, melyben tükröződik 12 ország kultúrája és összetartása egymással és a velük kapcsolatban álló országokkal.

Jelentős gazdasági hatást gyakorolt a bevezető országokra és a Gazdasági és Monetáris Unió tagokkal kapcsolatban álló országokra egyaránt. 1999-től el kellett fogadniuk a vállalatoknak, hogy kereskedelmi kapcsolataik ezentúl euróban bonyolódnak, illetve a lakosság számára értékesítendő árukat és szolgáltatásokat az értékesítés megkönnyítésére euróban és a nemzeti valutákban is fel kell tüntetni. A lakosoknak, hogy két árat kell figyelnie a boltokban és mindenütt egy új pénzre ütköznek. Hatalmas feladatot rótt a bankokra, akiknek tájékoztatva az ügyfeleket és euróra váltva a nemzeti valutákban denominált számlákat fel kellett készülniük tranzakciós költségek csökkenésére és a konverziós költségek megszűnésére, miközben elő kellett készíteniük a 2002-es euró készpénz bevezetést. Mindezekhez törvényi szabályozással a KBER és az EKB nyújtott biztos háttérrel.

2002. január 1-vel pedig megérett az előző évek gyümölcse a lakosoknak, akik már várták az új pénz megjelenését, a vállalatoknak, akik a változás következtében igyekeztek minél nagyobb bevételhez jutni és a pénzintézeteknek, akik feladatuk kapták a nemzeti valuták begyűjtését és megsemmisítését.

Természetesen Magyarország is be kíván ebbe a gazdasági „mozgalomba” lépni, s mivel ennek lépéseit mi is szemmel követhettük a jelenlegi GMU tagoknál, egyértelműen bízhatunk abban, hogy mi sokkal simulékonyabban, az akadályokat könnyebben véve tudunk belépni és bevezetni ezt a közös valutát, ehhez minden kellő lépést megtettünk és meg is fogunk tenni.

És mindezt egyetlen cél érdekében. Ez a cél pedig nem más, mint leendő közös pénzünk, az euró.

AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS MAGYARORSZÁG A MEZŐGAZDASÁG TÜKRÉBEN

Szerző: **Tóth Andrea**, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Fáyiné Dr. Péter Emese
Tanszékvezető, egyetemi docens

A kutatásom célja az volt, hogy feltárjam a magyar mezőgazdaság helyzetét, lehetőségeit az Európai Unióhoz való csatlakozás tükrében. Ehhez felhasználtam az Internetet, különböző folyóiratokat valamint a Külügyminisztérium kiadványait.

A dolgozat felépítése:

1. Magyarország és az Európai Unió kapcsolatainak fejlődése
2. A magyar agrárgazdaság
3. A magyar élelmiszeripar
4. Mezőgazdasági termék- és élelmiszerkereskedelem
5. Minőség szabályozás és fogyasztóvédelem az EU-ban
6. Magyar-EU agrárkapcsolatok
7. Az Európai Unió Közös Agrárpolitikája (KAP)
8. Az Agenda 2000 és következményei
9. A magyar erdőgazdaság és az Európai Unió
10. Az EU-csatlakozás várható hatásai
11. Felkészülés az EU tagságra

Az EU-tagság a maitól sok tekintetben lényegesen eltérő feltételrendszert fog jelenteni a magyar mezőgazdaság számára. A tagság várhatóan a mainál kedvezőbb közgazdasági feltételeket teremt az ágazatnak, azonban kihívást is jelent. A KAP-szabályozás átvétele kedvező támogatási feltételeket fog jelenteni az ágazatnak, de hosszú távon a termelői jövedelem döntő részét a piacról származó árbevétel fogja kitenni.

Az egységes piac a mainál sokkal szigorúbb feltételeket támaszt a termelők számára. Az Európai Unió az agrártermékek piacán túltermeléssel küzd, sikerre csak az számíthat, aki megfelel a szigorú követelményeknek és a lehetőségekhez képest a legalacsonyabb áron kínálja áruját.

AZ EURÓPAI UNIÓ REGIONÁLIS POLITIKÁJÁNAK SZEREPE AZ ÍR FELZÁRKÓZÁSBAN

Szerző: **Varga Livia Judit**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kara
Külgazdaságpolitikai Intézeti Tanszék

Témavezető: Ferkelt Balázs
tanársegéd

Dolgozatomban az ír gazdasági csoda, valamint annak regionális vonzatai kerülnek bemutatásra, kitekintéssel arra, milyen lehetőségei maradnak Írországnak a bővülő Európai Unióban, melyet az immár általuk is elfogadott Nizzai Szerződés lehetővé tesz.

Fontosnak tartottam az ír regionális gondolkodás bemutatása előtt, hogy milyen általános gazdasági helyzethez alkalmazkodva kell a helyi szempontokat érvényesíteni. Nem lehet figyelmen kívül hagyni az írországi helyzet vizsgálatakor, hogy az ország alapvetően a külföldi működő tőkéktől függ. Az ipari dualizmus regionális tekintetben is megfigyelhető. A külföldi vállalatok által preferált keleti régió, azon belül is elsősorban Dublin környéke, és az ország többi része között jelentős fejlettségbeli különbségek tapasztalhatók. A fejletlenebb régiók számára nagy kihívás, hogy infrastruktúrájukat, humán erőforrásait megfelelő szintre fejlesztve megpróbálják rávenni a külföldi és a sokkal szerényebb mértékű hazai tőkét arra, hogy náluk telepedjenek le.

Másrészt legalább ilyen jelentőségű annak feltárása, hogy milyen módon és mértékben járult hozzá az integrációs tagság az ország gazdasági fejlődéséhez, valamint hogy a közösségi támogatásokat milyen hatékonysággal használták fel a regionális különbségek csökkentésére, a gazdasági és szociális kohézió erősítésére.

Végül a dolgozat utolsó részében azon kihívásokat említem, melyekkel Írországnak napjainkban ill. a közeljövőben kell szembenézni. Ezek egyrészt a jelenlegi és az elmúlt időszak világgazdasági (de elsősorban az amerikai) recessziójához köthetők, hiszen Írországot ez mind a konjunktúra-érzékenységet tekintve, mind a külföldi tőkére való ráutaltsága miatt kedvezőtlenül érinti. Másrészt új helyzetet teremt az Unió 2004-re tervezett keleti bővítése is, mivel ehhez alkalmazkodnia kell az Unió intézményrendszerének, támogatási politikáinak is. Mára már nyilvánvaló, hogy Írország elveszti 2007-től korábbi jelentős támogatásainak egy részét, azonban ez nem elsősorban a bővítés negatív következménye, hiszen gazdasági fejlettségét tekintve sem jogosult már a korábbi juttatásokra. Írország, bár az első népszavazás eredménye alapján azt hihetnénk, nem ellenzi a bővítést. A tavalyi ír „nem” sokkal inkább szólt a Nizzai Szerződés a hagyományos ír semlegességet veszélyeztető részének, mintsem az új tagok felvételének. A 2002. október 19-én megtartott népszavazás 49,5%-os részvétel mellett meggyőző többséggel, 63%-kal jóváhagyta az EU állam- és kormányfői által 2000 decemberében aláírt Nizzai Szerződést, lehetőséget teremtve

ezzel arra, hogy a csatlakozni vágyó kis országok az ír gazdasági csoda tanulságait is felhasználva sikeres tagjai lehessenek az Európai Uniónak.

AZ EURÓPAI UNIÓS AGRÁRTÁMOGATÁSI RENDSZER HAZAI ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI ÉS KORLATAI

Szerző: *Vásáry Miklós*, V. évfolyam
SZIE Gazdasági és Társadalomtudományi Kar
Számviteli és Pénzügyi Tanszék
Gazdasági és Integrációs Tanszék

Témavezetők: Dr. Borszéki Éva
tanszékvezető

Dr. Puskás János
egyetemi docens

Az Európai Unió legfrissebb agrárpolitikai reformtervezete ismét átalakítaná a Közös Agrárpolitikát. A tervezet értelmében lehetővé kell tenni, a közös költségvetés és a bővítés érdekeit szolgálva a piaci folyamatok szabad érvényesülését. A versenyképesség érdekében csökkentenék a piaci beavatkozások, és a közvetlen kifizetések mértékét, ezzel egy időben az agrárgazdaság strukturális átalakítását szolgáló támogatási formákat erősítenék.

Ezeket a folyamatokat a tagjelölt országoknak különös figyelemmel kell kísérniük, hiszen termelőinek a csatlakozás után az átalakított feltételrendszernek kell megfelelniük. A hazai gazdálkodóknak naprakész ismertekkel kell rendelkezniük, hogy saját igényeiknek megfelelően, ki tudják használni a rendszer nyújtotta előnyöket, ismerniük kell a különböző támogatások fajtáit, és ezek igénylésének feltételeit.

Tanulmányomban bemutatom a hazai és az uniós támogatási rendszerek kialakulását, jelenlegi helyzetét és várható tendenciáit. Konkrét termelők helyzete alapján elemzem a számukra most elérhető juttatások megoszlását, mértékét, jelentőségét illetve azt, hogy Magyarország csatlakozása és teljes jogú taggá válása után milyen kilátásaik lehetnek.

VIII

INTEGRÁCIÓ,
GLOBALIZÁCIÓ II

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ELSŐ ÉVTIZEDE AZ EURÓPAI UNIÓ TEVÉKENYSÉGÉNEK TÜKRÉBEN

Szerző: *Csejtei Ágoston*, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Dsc. habil. *Gidai Erzsébet*
egyetemi tanár

Tizenöt év telt el azóta, hogy a Környezet és Fejlődés Világbizottság az ENSZ közgyűlése elé terjesztette „Közös jövőnk” című történelmi jelentőségű beszámolóját. A bizottság egyhangúlag, fenntartások és megjegyzések nélkül kialakított ajánlásai, a globális prioritások alapvető átcsoportosításának szükségességére hívták fel a figyelmet. Az 1992-es Rio de Janeiróban tartott „Föld-csúcs” értekezleten a kormányok megerősítették a fenntartható fejlődés elveinek fontosságát, és elkötelezték magukat amellett, hogy gyermekeinket és unokáinkat megszabadítsák annak veszélyétől, hogy olyan bolygón kelljen élniük, amelynek ökológiai rendszerei és forrásai már nem tudják kielégíteni szükségleteiket.

A 2002-es johannesburgi csúcsertekezletre világossá vált, hogy a gazdasági fejlődés alapvető iránya (trendjei?) az elmúlt évtizedben nem változtak, egyre nagyobb szakadék tátong a Rióban kitűzött célok, valamint a gazdag és szegény országok mindennapi valósága között.

A dolgozatomat rövid történelmi áttekintéssel kezdem, bemutatom a fenntartható fejlődés három mérföldkövének tekinthető konferenciáját: Rio de Janeiro, New York (Rio+5), Johannesburg.

Megvizsgálom azt, hogy milyen okok vezettek ahhoz, hogy a gazdasági életben továbbra is a fenntartható fejlődés érvényesítésével ellentétes célok léteznek, melyek alapvetően hátráltatják a riói, valamint a johannesburgi célok megvalósítását. Bemutatom, a legfőbb problémákat, ezek gazdasági okait és hatásait.

A fenntartható fejlődésben leginkább meghatározó kilenc ország eddigi tevékenységének összehasonlítására teszek kísérletet, kiemelve az Európai Uniót, mely az egyetlen, aki teljesen elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett. Kiemelem a haladás meglévő problémáit az Uniós országokon belül.

Végül elemzem a magyarországi helyzetet, milyen lépéseket tettünk meg Rió óta, és jelenleg hol tartunk a többi országhoz képest.

AMERIKAI ÉS MAGYAR VÁLLALATI KULTÚRA

Szerző: *Gyenes Péter*, IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Vezetési és Szervezési Tanszék

Témavezető: *Bakacsi Gyula*
docens, tanszékvezető helyettes

Dolgozatomban a korábbi kutatásokat és szakirodalmat felhasználva hasonlítom össze a tipikus magyar és a tipikus amerikai vállalati kultúrát, kiemelve azokat a pontokat, ahol a kettő összeütközésbe kerül.

Megpróbálom jelezni, milyen gondok léphetnek fel akkor, ha egy amerikai vállalat saját, otthon már „bevált” megoldásait megpróbálja alkalmazkodás, helyi viszonyokhoz való igazítás nélkül ráerőltetni magyar leányvállalatára, partnerére.

Az összehasonlítást egy általam felállított hatfokozatú szempontrendszer alapján végzem. A hat szempont: hierarchia, ösztönzés, döntési mechanizmus, csapatmunka, vállalathoz való viszony, kommunikáció.

Minden szempontonál ismertetem a tipikus magyar és a tipikus amerikai vállalati kultúra jellemzőit, majd bemutatom az eltérésekből származó lehetséges konfliktusokat.

Az összehasonlítás során mind a hat dimenzióban jelentős eltéréseket találtam a két kultúra között, és ezek az eltérések – a hierarchia dimenzió kivételével – komoly gondokat okozhatnak az együttműködésben.

Természetesen nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a dolgozat nem felmérésekre, hanem csak irodalmi áttekintésre épül, így lehetséges, hogy ezek a problémák a valós üzleti életben nem jelentkeznek. Ennek megállapítására szándékomban áll a későbbiekben esettanulmányokat írni, esetleg egy átfogó kutatást végezni, amely megállapítja, valóban léteznek-e ezek a konfliktusok az amerikai tulajdonban lévő magyar vállalatoknál.

KELET ÉS NYUGAT KÖZT A FELZÁRKÓZÁSRÓL, AVAGY GÖRÖGORSZÁG TELJESÍTMÉNYE AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓBAN

Szerző: *Hegyesi Adrienn*, III. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Regionális Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Zsúgyel János
egyetemi adjunktus

Dolgozatomban Görögország Európai Unión belüli helyzetének alakulását vizsgáltam, melyben a „megszokott” gazdaságpolitikai, gazdaságtörténeti, illetve politikai szempontú tárgyalás mellett egy másik megközelítési módot is felhasználtam. Az elemzés kereteit kiszélesítvén Görögországnak, mint gazdasági egységnek kulturális egységként való kezelését alkalmaztam, amely a történelmi múlt tárgyalásától kezdve, az állam és közjó sajátos, e térségben kialakult felfogásán keresztül, a kultúrák összeegyeztethetőségének vagy együttműködésének univerzális kérdéséig jelölte ki tárgyalandó témáinkat.

Ennek ellenére az alapkonfliktus, vagyis a tradícióiban és egész civilizációjában is egyaránt keleti, és a nyugat által csak koronként változó, ám mindig szerény mértékben befolyásolt Görögország különállósága az integrációs szervezeten belül sosem tisztázódott, sőt valójában fel sem merült, talán azért, mert az Európai Unió – deklarált céljai ellenére – mindeddig önmagát is pusztán gazdasági és politikai konstrukcióként vette tekintetbe. Dolgozatomban központi kérdésként tárgyaltam azt a jelenséget, hogy Görögország maga sem nézett szembe sem saját belső sokszínűségével (Itt elsősorban a nemzetállam és kultúrnemzet koncepcióknak az egész Elbán és Lajtán túli világban jellemző együttélésére gondoltam.), sem a Balkán világában rá háruló külpolitikai szereppel, de még a nyugati gazdasági ideáltípus itteni társadalomra való alkalmazhatatlanságával sem.

Görögország XX. század második felében érvényes célkitűzési közül meghatározó az Európai Unióhoz történő felzárkózás igénye. A felzárkózási kísérlet a dolgozatban értékelt szakirodalmi források alapján és véleményem szerint lényegében zátonyra futott, noha voltak és vannak is komolyan számba veendő, s mintegy közhelyszerűen emlegetett „uniós átlaghoz közelítő” mutatói, többek között a céltudatos monetáris politika eredményeként teljesített maastrichti kritériumok, mely Hellász számára lehetővé tette a Gazdasági és Monetáris Unió tagságának elérését.

SKANDINÁV EGYSÉGESSÉG? AVAGY SVÉDORSZÁG, FINNORSZÁG ÉS NORVÉGIA INTEGRÁCIÓS MAGATARTÁSA

Szerző: *Német János*, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Gazdaságelmélet Tanszék

Témavezető: Dr. Mach Péter
egyetemi docens

Ifj. Dr. Zeller Gyula
egyetemi docens

Skandináviát, annak kultúráját, társadalmait a közvélemény jellemzően egységesnek tekinti. Néhány történelmi esemény ezt alá is támasztja, hiszen elég, ha csak az 1814-től 1905-ig tartó svéd-norvég unióra gondolunk. Az északi népek jellemzően lapos, nem hierarchikus jellegű kultúrák, bizonyos függetlenséget nehezen adnak fel (világháborús semlegesség). Jellemző a konszenzusos, nem főntről lefelé irányuló, közvetlen utasításokat mellőző döntéshozatal. Ez a tradíció részben magyarázza, hogy vonakodva adják fel monetáris önállóságukat (lásd Dánia, Norvégia, Svédország). Ugyanakkor a politikai életben egyre inkább terjed az a monetáris unióra jellemző felfogás, mely szerint bizonyos jogköröket nemzetek feletti szintre kell delegálni. A téma kiválasztásánál, illetve annak kidolgozásánál az a kíváncsiság vezérelt, amely az integráció, valamint az egyes európai társadalmak magatartása iránt érdeklődőkre jellemző. A kérdés Magyarország közelgő uniós csatlakozása miatt is érdekes, véleményem szerint hazánk szempontjából nem mellékes, hogy vajon egyes országok miért tagadják meg részben vagy teljesen az európai egységesülés bizonyos szintjeit. A dolgozat elején hipotézisként fogalmazom meg az európai országok nemzeti, kulturális önállóságának megőrzését. Bemutatom, hogy a sok szempontból egységesülő Európa ellenére a bemutatott északi országok mennyire erősen kötődnek értékeikhez, önállóságukhoz, egyedi társadalmi jellemzőikhez. Az uniós csatlakozás küszöbén Magyarországon gyakran emlegetett félelem a magyarság asszimilálódása, az ország „európai gyarmattá” válása. Következtetésként levonható, hogy noha hazánk gazdasági igényei sokban különböznek Skandináviáétól, azért a kiragadott országok egyéniségeinek, szokásainak megőrzése megnyugtathatja az integrációval szembefordulókat, nem fognak ugyanis eltűnni a Magyarországra jellemző egyedi kulturális vonások.

A dolgozatban röviden bemutatom az integráció eddigi történetét, majd átfogó képet adok a vizsgált három ország jelenlegi helyzetéről, az Európai Unióhoz fűződő kapcsolataikról, és a monetáris integráció kérdésére adott válaszaikról. Néhány gazdasági mutató, jellemző kiemelésén keresztül taglalom az egyes országok makrogazdasági helyzetét, illetve annak várható alakulását. A kooperatív vs. kompetitív föderalizmus aktuális vitájának felhasználásával okokat keresek az integráció bizonyos szintjeinek elutasítására. Norvégia érdekesnek mondható magatartása az utóbbi eszköz segítségével például könnyen magyarázható. Zárásként összefoglaló gondolatokat ejtek a várható jövőbeni folyamatokról, esetleges veszélyekről (konvergencia helyett divergencia), a politika, a társadalom szerepéről, valamint a Magyarország számára levonható következtetésekről.

AUTOÉRTÉKESÍTÉS JOGI SZABÁLYOZÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Szerző: **Pintér Roland**, I. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Lakatos István
egyetemi docens

Kutatásom témájaként azért választottam ezt a szerintem aktuális témát, mert nem igazán ismert az emberek számára mit is foglal magában ez a hárombetűs rövidítés GVO. Minden szakmabelinek szükséges e rendeletek ismerete, hiszen nekik is fel kell készülniük az átállásra. Jelentős előny Magyarország autógyártásának, hogy csatlakozás előtt fel tudunk készülni, és végig tudjuk kísérni a szabályozások hatásait az Unió országokban. A dolgozatomban először is tágabb értelemben véve vizsgálom magának az Uniónak a felügyelő szerveit, ezt követően szűkítve a szervek bemutatását rátérek konkrétan a járműgazdaságot szabályozó szervek feladatainak bemutatására és az ezzel kapcsolatban felmerülő egyéb sajátosságokra, valamint e kapcsán felmerülő aktuális és már hatályát vesztes rendeletekre. Bemutatom, hogy Magyarországon milyen körülmények között várjuk ezt a szükségszerű változást. Eladási statisztikákkal és pontos értékekkel, érvelek. 2002-es GVO rendelet bizonyos mértékben a vevők érdekeit tartja szem előtt. A vevők érdeke az első, amikor a márkaszervizbe belépve több márkából is választhatja ki a magának legmegfelelőbb autót. Elfogultság nélkül kaphatunk ajánlatokat az értékesítő Hölgytől/úrtól, ugyanis már nem érdeke a preferált márká eladása, mert nem köti kizárólagos szerződés a gyártóhoz. Ellenben a „nulla kilométeres autó” vásárlók nagy százaléka új autó vásárlása esetén olyan szempontokat is szem előtt tart, hogy a garanciális javításon kívüli időszakban felmerülő problémákat a megvásárlás helyén milyen szerviz háttérrel és referenciával tudják biztosítani számára. Az új rendelet értelmében nem szükségszerű szerviz biztosítása. Felmérések szerint a kereskedők azonban továbbra is fenntartják a javítás kizárólagosságát, ugyanis a jövedelmük nagy részét az alkatrész eladás és a javítás teszi ki. Számszerűen új autó után „csupán” 7%-ot, javítás és alkatrész eladás után 10-15%-ot realizálhatnak. Nagyobb szabadságot kaptak és még több kedvezményt fognak a közeljövőben kapni azok, akik az új autó illatát szeretnék érezni a kocsijukba beszállva.

ELADNI, AMI MÉG MEGMARADT - A GATS ÉS A SZOLGÁLTATÁSOK PIACOSÍTÁSA A FENNTARTHATÓSÁG MÉRLEGÉN

Szerző: **Scheiring Gábor**, IV. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Világgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Majoros Pál
tanszékvezető, főiskolai tanár

A szolgáltatások piacosítása a globalizáció legaktuálisabb és egyik legproblematisabb területe. A GATS egyezmény célja a szolgáltatási szektor fokozatos liberalizációja, holott az eddig nem tartozott a nemzetközi kereskedelempolitikai megállapodások hatásköre alá. Ezért sokan a GATS egyezményt a GATT aláírása óta legfontosabb kereskedelempolitikai megállapodásnak tekintik. Ennek ellenére eddig nem állt az érdeklődés középpontjában, hazánkban alig-alig foglalkoztak vele, kritikus elemzése, a fenntarthatóság ökológiai és szociális szempontjai alapján történő értékelése pedig teljesen elmaradt.

Dolgozatomban célja ezért elsősorban a figyelem felkeltése. Jogászoknak kellene kritikus szempontból megvizsgálni az egyezmény szövegének interpretációjából fakadó ellentmondásokat. Társadalomtudósoknak, ökológusoknak kellene megvizsgálni, hogy az egyes szolgáltatási területek, kiemelten a közszolgáltatások piacosítása milyen társadalmi és környezeti deficitet jár. Végül politológusoknak, társadalomfilozófusoknak kellene megvizsgálni, hogy az egyezmény mennyiben erodálja a demokráciát, és mennyiben járul hozzá a fenntarthatóság politikájához. Mivel magyar nyelvű irodalom ebben a témában alig áll rendelkezésre, munkám során elsősorban idegen nyelvű anyagokra támaszkodtam. Dolgozatomban öt fejezetre tagoltam. Az alapvetés, és a GATS jelentőségének bemutatása után az egyezményvel kapcsolatos általános kérdések tárgyalása következik. Ennek során bemutatom a szerződés felépítését, szerkezetét, majd az általános (horizontális) problémákra térek ki (az egyezmény célja, kiterjedtsége, rugalmassága illetve rugalmatlansága). A harmadik fejezetben tárgyalom az egyezményvel kapcsolatos politikai kérdéseket. Ezek a befektetővédelem, az üzleti lobbizás tevékenysége, valamint az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek, a szubszidiaritásnak, és a demokratikus kormányzásnak a GATS kitételeivel való ütközése. A dolgozat negyedik része két szektor (víz és energia) piacosításának környezeti és társadalmi problémáit tárgyalja alaposan, az előző fejezetekben felhozott problémákra adott gyakorlati példaként. Ezt követi a megállapítások összegzése záró fejezetként. Munkám eredményeként a dolgozat fő mondanivalója, hogy a szolgáltatások liberalizáltságának egyre magasabb szintre emelése a GATS céljaként közel sem biztos, hogy közelebb vinne bennünket egy fenntartható társadalmi-gazdasági rendhez, hogy a szolgáltatások piacosítása átfogóan javítaná az élet minőségét. Általánosan levonható az a következtetés, hogy sok szolgáltatási szektor, leginkább a közszolgáltatások esetében nem valósítható meg a szabad piac, nem hozható létre kielégítő mértékű verseny, és a javak piaci úton történő allokációja súlyos működési zavarokat okoz. Több szolgáltatási szektor óriási társadalmi és környezeti költségekkel, externáliákkal működik, melyekre a neoliberais, szabadpiaci ideológia alkalmazása nem jó gyógyír, hiszen csak felerősíti, és nemzetközi szinten elterjeszti a kapitalizmus inherens problémáit.

A SAPARD MINT TANULÓPROGRAM

Szerző: **Szabó István**, IV. évfolyam
SZE Jog- és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdasági Tanszék

Témavezető: Dr. Honvári János
egyetemi docens

Kiss Miléna
vezető pályázatkezelő szakreferens

Közel két éves kálváriát követően nemrégiben lehattunk szemtanúi egy intézmény megszületésének, ami nagyban hozzájárul ahhoz, hogy Magyarország felkészülten csatlakozzon az Európai Unióhoz.

Dolgozatomban bemutatom a SAPARD (Különleges Csatlakozási Program a Mezőgazdaság és a Vidék fejlesztésére) mint nemzetközi program az Európai Unió és Magyarország politikájába, stratégiájába történő illeszkedését, valamint a magyar példán keresztül annak működését, beindulásának folyamatát, a hazai program hátulütőit, amelyekhez megoldási javaslatokat igyekszem hozni.

A SAPARD egy tanulóprogram. Tanulóprogram az intézményrendszer, a gazdák és összességében a magyar agrárium számára. Ugyan az intézményrendszer kiépítése és az akkreditáció késedelme miatt éves támogatási keretektől hazánk nem esik el, mégis az elvesztegetett évek megbosszulhatják magukat, ha a csatlakozásig rendelkezésre álló hónapokat nem intenzíven használjuk ki.

A programban minden szereplőnek aktívan részt kell vennie, le kell szűrnie a tanulságokat, amennyiben célunk, hogy a magyar agrárium versenyképessé váljon, a csatlakozással megnyíló EMOGA Orientáció szekciójából származó támogatásokhoz hozzá szeretnénk jutni, és azokat a leghatékonyabban fel szeretnénk használni.

A hazai és nemzetközi tapasztalatokat leszűrve pedig Magyarország számára a legalkalmasabb intézményrendszereket tudjuk megalkotni, amelyek szintén elősegítik a gördülékeny integrációt, hogy az „okos Magyarország” valódi partnere legyen az Európai Uniónak.

TÖMEGKÉPZÉS VERSUS ELITKÉPZÉS FOKOZÓDÓ DILEMMÁK A MAGYAR FELSŐOKTATÁSBAN

Szerzők: **Szabó Balázs**, III. évfolyam
Torda Péter, III. évfolyam
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Gazdaság- és Üzletpolitika Tanszék

Témavezető: dr. Veress József
tanszékvezető

A magyar felsőoktatás az elmúlt fél évszázadban jelentős változásokon ment keresztül úgy, hogy ezalatt a felsőfokú képzés és a munkaerőpiac kölcsönösen formálták egymást. Egyre gyakrabban vetődik fel a kérdés, hogy ezek az interakciók kedvezően hatnak-e a magyar gazdaság fejlődésére. Ezzel a problémával foglalkozik Polónyi István és Timár János: Tudásgyár vagy papírgyár című könyve (Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2001.). A megjelenést követően a könyv témája szakmai körökben éles vitákat váltott ki, és számos cikk született az egyetemek és főiskolák helyzetének megítéléséről (Élet és Irodalom, Népszabadság, Magyar Nemzet). Az eltérő álláspontok megismerését követően célunk az volt, hogy az oktatás és a gazdaság többszörösen összetett kapcsolatrendszerét bemutassuk, külön kiemelve az itt jelentkező gazdasági versenyt és a munkaerőpiac elvárásait.

A dolgozat első fejezeteiben az elmúlt ötven év felsőoktatást érintő folyamataival foglalkozunk. Az ötvenes, hatvanas évek megalapozatlan munkaerő-piaci becslései a felsőoktatásra negatív hatást gyakoroltak. Ezt követően a hetvenes években indultak meg az első reformkísérletek, de valódi változást nem tapasztalhattunk. A rendszerváltozás után a piacgazdaság kialakulásával párhuzamosan a felsőoktatás szerkezete is módosult, és a képzés tömegessé vált. A hallgatói létszám nagymértékű emelkedése azonban számos gazdasági és társadalmi dilemmát vetett fel, amit a későbbiekben részletesen elemzünk.

A történeti bevezetést követően az oktatás és a gazdaság összefüggéseit vázoljuk fel. Az oktatás közgazdaságtudományi elméleteinek (emberi tőke elmélete, reflexivitás, befektetés vagy fogyasztás) bemutatása után kitérünk az oktatás globalizálódó piacára, és a munkaerőpiac új elvárásaira is, majd a felsőfokú képzés minőségének változásait tárgyaljuk (intézmények közötti különbségek, a tehetség Gauss-eloszlása).

A dolgozat végén három lehetőséget vázolunk fel a tömegképzés és elitképzés egyensúlyának megteremtésére (kétciklusú képzés, post-secondary képzés, differenciált oktatás).

A TÁRSADALOM PROBLÉMÁI A GLOBALIZÁLT VILÁGBAN

Szerző: **Szöllősi Rita Bernadett**, I. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Dr. Kacsirek László
egyetemi docens

A dolgozat elsősorban azokra a veszélyekre és fenyegető jelekre hívja fel a figyelmet, melyek a globalizáció jelenlegi tendenciájával bekövetkezhetnek, ha nem történik ellenintézkedés. *A népességrobbanás problémája*, vagyis a világ túlnépesedése. Ennek a folyamatnak a beláthatatlan következményeire igyekszik a dolgozat rávilágítani, az élettér lecsökkenésére, a városok növekedésének káros hatásaira, az elidegenedésre, mely az idegengyűlölet egyik forrása. *A bevándorlás a fejlett ipari országokba* ezt csak tovább fokozza, hiszen először a másba, idegenbe köt bele az ember. A másik oldalon, pedig ott áll az idegenek be nem illeszkedése, az integrációtól való teljes elzárkózása. Ez ad tápot a szélsőjobb-oldali pártok térnyerésének, a bevándorlási törvények szigorításának. A túlnépesedéssel szorosan összekapcsolódó szintén nagy probléma *a világ élelmiszere*. Az U.S.A. által kifejlesztett „tömeg-élelmiszer” politika káros következménye, hogy a rejtett költségeket nem veszi figyelembe, csak a mennyiség a lényeg. Ezzel a módszerrel szemben már létezik egy a természeti adottságokat sokkal jobban figyelembe vevő termelési mód is, elterjesztése azonban még várat magára. Továbbá amíg a farmereket, gazdákat előnytelen helyzetbe kényszerítik, sajnos nem fog ez sem javulni. Mint ahogy nem javul *a fejlődő országok támogatása* sem. Az IMF és a Világbank elsősorban nem támogatást, hanem kölcsönöket ad és spártai gazdasági intézkedések bevezetését kényszeríti ki, míg a valódi támogatások összege reálértékben folyamatosan csökken. Ez a reménytelen helyzet vezet sok fejlődő országban lázadásokhoz és helyi *háborúkhoz*, melyek fő oka a nyersanyagért folytatott küzdelem. Ezeket a fegyveres konfliktusokat a multinacionális vállalatok sokszor még segítik is. Szintén a globalizáció káros hatásai, közé sorolja a dolgozat a *jóléti állam gyengülését*. Amennyiben a nemzetközi pénzügyi forradalom a hatalmi egyensúlynak a nemzeti és nemzetközi hatóságoktól a magánpiacok felé történő drámai eltolódásához vezetett. Ennek igen fájdalmas eredménye a *munkanélküliség* lett, melynek növekedése még máig nem állt meg, és maga után hozta a szakszervezetek gyengülését, elősegítve ezzel a spekulációk lehetőségét is. Persze a munkanélküliség *társadalmi egyenlőtlenségekhez* vezet. Fenyegető jövőképként megjelenik a 20: 80-hoz társadalmi a „tittyntanmen”-tel karöltve. Az országok *versenyfutását a tőke beáramlásáért*, hogy ez miként kapcsolódik a pénzügyi deregulációhoz, mi is az a Tobin – adó és miért nem vezették még be. Milyen törekvések érvényesülnek a *multinacionális vállalatok* tevékenységeiben, hogy visszaszorítsák a munkavállalóknak a szociális háló által adott biztonságát, és miként játszzák ki a kormányok ellen a pénzügyi dereguláció adta lehetőségeket, sőt egymás ellen a kormányokat. Végül a *szabad kereskedelem mítoszával* zárul a dolgozat, melyben olyan kérdések merülnek fel, hogy: pontosan mi a szerepe a GATT-nak és a WTO-nak? Mik azok a sajtóban nem igazán hangoztatott célok, amiért létrejöttek az intézkedések, melyeket akár protekcionizmusra is lehet használni.

JÁRMŰKERESKEDELEM AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Szerző: **Szunyog Zoltán**, végzés éve: 2002
SZE Jog és Gazdaságtudományi Kar
Világ gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Novák Tamás
egyetemi tanársegéd

Dolgozatomban az Európai Unió járműkereskedelmének sajátosságait mutatom be. Ez a téma azért érdekes, mivel nem az általános versenyszabályok érvényesek rá, hanem külön bizottsági rendeletek szabályozzák új járművek értékesítését 1985 óta. A témának az adja az aktualitását, hogy 2002. Július 17-én fogadták el az új rendeletet, mely 1985 óta már a harmadik változat. Erre az új szabályozásra azért volt szükség, mivel az ezt megelőző, melyet 1995-ben fogadtak el, 2002. szeptember 30-ig volt érvényes. Ha nem alkották volna meg az új, 1400/2002-es rendeletet, akkor erre a szektorra is az általános verseny szabályok lettek volna érvényesek, melyek nem megfelelőek a járművek kereskedelmének, és karbantartásának a szabályozására. Az új rendelet 2002. október 1-én hatályba lépett, azonban 1 év átmeneti időt biztosít a gyártóknak az új rendszer alkalmazására, s két cikkely csak 2005 októberétől lesz hatályos. Ez az új szabályozás nagyon nagy változásokat fog hozni a járműkereskedelemben, ugyanis ez az Európai Unióban található mintegy 280000 kereskedés életét alapvetően fogja megváltoztatni. Ezekben a kereskedésekben 60 autógyár termékeiből, évente mintegy 15 millió darabot értékesítenek, s az alkalmazottak száma eléri a 2 millió főt. Az új szabályozás a liberalizációt segíti elő ebben a szektorban, azaz elméletileg a jövőben bárki kereskedhet új autókkal, aki megfelel a gyártó által támasztott követelményeknek. Mario Monti elmélete szerint egyértelműen a fogyasztók fognak jól járni, mivel a nagyobb verseny miatt kedvezőbb áron tudnak járműveket vásárolni és szolgáltatásokat igénybe venni. Azonban a másik oldalról sem szabad elfelejtenünk, ugyanis a „kis kereskedések” megélhetése sokkal nehezebb lesz, mivel a jelenlegi átlagos eladási számot (200db) meg kell triplázni ahhoz, hogy valaki fent tudjon maradni, azaz a nagy és tőkeerős vállalkozásoké a jövő. Ez már csak azt a kérdést veti fel, hogy mi fog történni a 2 millió munkavállaló azon részével, akiknek a munkahelye a felvásárlások miatt meg fog szűnni.

Dolgozatom első részében bemutatom a járműkereskedelem szabályozásának európai uniós jogi alapjait, majd a járműkereskedelemre vonatkozó korábbi szabályozásokat mutatom be. Ezután azt elemzem, hogy miért is volt szükség az új szabályozásra, és milyen lehetőségek közül kellett választani az Európai Unió Bizottságának. A dolgozatomban második felében bemutatom, hogy milyen lépcsőfokokon keresztül jutott el a Bizottság az új szabályozás elfogadásáig. Ezután bemutatom az új rendszer jellemzőit, és megpróbálom bemutatni, hogy milyen hatásai lehetnek az európai járműkereskedelemre. Dolgozatomban végén kitérek a magyar vonatkozásokra is, hiszen Magyarország közelgő európai uniós csatlakozása miatt a hazai kereskedőknek is meg kell kezdeni a felkészülést az új rendszerre, mivel ha ezt nem teszik meg, akkor akár az egész szektor válságba kerülhet hazánkba 2004. május 1. után.

**AZ ÚJ REGIONALIZMUS EGY PÉLDÁJA EURÓPÁBAN:
AZ OLASZ-MAGYAR-SZLOVÉN-HORVÁT QUADRILATERALE
EGYÜTTMŰKÖDÉS**

Szerző: *Zeley Zsófia*, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Szakdiplomácia Tanszék

Témavezető: Dr. Nyusztay László
főiskolai tanár

Az 1996-ban, Trilaterale néven alakult, majd 2000 óta Quadrilateralává (Q4) bővült olasz–magyar–szlovén–horvát négyoldalú együttműködés egy olyan szubregionális csoportosulás, amely az új regionalizmus jegyeit viseli magán: tagjai eltérő fejlettségi szinten álló államok, s céljaik túlmutatnak a hagyományos kereskedelmi feladatokon.

A dolgozat elsősorban arra kíván választ adni, hogy az Inotai András által, az új regionalista, nagy gazdasági térségekre megfogalmazott érvek, mennyire igazak általában a szubregionális társulások esetében, s hogy hogyan mutatkozik ez konkrétan a Quadrilaterale esetében.

A külső érvek között, melyek az új regionalizmus természetét tükrözik, kiemelhető Magyarország, Szlovénia és Horvátország hosszú távú célja, az Európai Unióhoz való csatlakozás. Számukra a felkészülési folyamat fontos része lehet a Q4. Olaszország szempontjából a biztonságpolitikai érv jelentős, konkrétan a Balkán-félsziget fokozottabb ellenőrzése, illetve térségünkben az olasz befolyás növelése, a német és osztrák befolyás kárára.

A belső érvek, melyek a hagyományos régióképző ismérveken alapulnak, egyrészt a földrajzi meghatározottságra, másrészt a szubregionális piac méretgazdaságossági előnyeire, harmadrészt pedig a dinamikus gazdasági növekedés igényére épülnek.

Az érvek elemzésével párhuzamosan bemutatásra kerülnek a Q4 együttműködés főbb projektjei is: a dandár (Többnemzetiségű Szárazföldi Kötelék) és az V. számú európai közlekedési folyosó.

Magyarország érdekeltsége minden fejezetben külön hangsúlyt is kap: elsősorban az adriai kikötőkkel való kapcsolat lehetőségei, illetve a térségben játszott sajátos "Ny-K-i összekötő" szerepe miatt.

Az elemzést a Quadrilaterale jövőbeli (2004 utáni) lehetőségeinek tárgyalása zárja, kiegészítve Magyarország külpolitikai prioritásainak esetleges változásaival, melyeket a Q4-ben, illetve az EU-ban betöltött "hídfej"-szerepe eredményezhet.

IX

KÖRNYEZETGAZDASÁGTAN
ÉS – MENEDZSMENT

Szerzők: *Albrecht András*, I. évfolyam
Fenyvesi Gergely, I. évfolyam
Zöldi Kovács Máté, I. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
főiskolai docens

Dolgozat témája:

Biogazdaságok (napjaink helyzete, fejlődésük bejáratása, jövőjük, alkalmazott módszereik)

Dolgozat rövid vázlatja:

I. fejezet:

- vizsgálódás az áruházakban, célközönség, vásárlók definiálása
- alapvető fogalmak tisztázása
- jogi háttér, aktuális hazai problémák, az export helyzete
- mennyiségi adatok hazánkban és a nagyvilágban
- hazai organikus termények

II. fejezet:

- ismérve
- a biogazdálkodásra való átállás útjai, a környezetkímélő mezőgazdaság
 - hazai sajátosságok
 - prognózisok, jövőképek, egy falanszter

III. fejezet:

- talajfajták, a termelés alapfeltételei, fontos elemek, tápanyagok, talajlakó organizmusok
- biogazdálkodási módszerek (elsősorban kisgazdasági)
- nagyüzemi biogazdálkodási módszerek, a Babócsai Határőr Mezőgazdasági Szövetkezet bemutatása

A dolgozat célja:

A dolgozat célja, hogy megismertesse az olvasót a biogazdálkodás jelen helyzetével, jövőjével és alkalmazott módszereivel. A hangsúlyt az alapvető fogalmak megismertetésére, érdekességek bemutatására helyezi és nem a puszta, száraz mutatószámok és tények felsorolására. (A legfontosabb számszerűsíthető adatokat természetesen feltárja az olvasó előtt.)

Másodlagos célja a megfelelő szemléletmód kialakítása, illetve kedvcsinálás egy otthoni, valódi biokert létrehozásához.

Szerzők: *Baranyi Szilvia*, II. évfolyam
Kelemen Barbara, II. évfolyam
Andrejszki Richárd, II. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
főiskolai docens

A hulladékgyűjtés és a hulladékkezelés égető probléma napjainkban szinte a világon. Az elhasznált, kidobott értékeink hova kerülnek, mi történik velük sokunkat hidegen hagy. Magyarországon – Európa nyugati feléhez viszonyítva – meglehetősen elmaradott állapotok uralkodnak mind a felfogásban, mind a szabályozás terén.

E dolgozat célja nem más, mint általános képet nyújtani a hulladékgyűjtésről, bemutatva azt, hogy a hulladékokkal való munka nemcsak hogy nem egy kellemetlen foglalatosság, hanem hasznos, összetársadalmi érdeket szolgáló munkafolyamat. E munka felépítése is ezt szolgálja.

A Bevezetésben megismerkedhetünk a hulladék fogalmával, történetével, valamint a hulladék által felvetett problémákkal.

Az Első fejezet bemutatja a hulladékok széles palettáját, eredet és halmazállapot szerint csoportosítva.

A Második fejezet ad képet a hulladékgyűjtésről, figyelemmel a törvényi előírásokra. Külön kiemeli e rész a szelektív hulladékgyűjtést és a komposztálható hulladékok összegyűjtését.

A Harmadik fejezet a hulladékok kezeléséről és tárolásáról szolgáltat információt.

A Zárzó összefoglalja a dolgot, illetve megoldási alternatívákat kíván nyújtani a Magyarországi helyzet javításához, fejlesztéséhez.

Munkánk során végig igyekeztünk összehasonlításokat végezni magyar és külföldi szabályozások, szokások között, ez több alpontra is elöjön. Megpróbáltuk saját tapasztalatunkat ötvözni a már meglévő irodalommal, információkkal, adatokkal. E dolgozat nem lehet teljes, hisz ez olyan széles terület, hogy több tucatnyi könyvet lehetne publikálni róla, mégis bízunk benne, hogy munkánk – kiegészülve az előadással – átfogó képet nyújt a hulladékgyűjtésről.

FENNTARTHATÓ FOGYASZTÁS – MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓ – KÖRNYEZETTUDATOSSÁG

Szerző: **Csordás Izabella**, V. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: dr. Tasnádi József
docens

Dolgozatom címe három fontos fogalmat rendel egymás mellé. Ezeket a fogalmakat ma általában még csak elkülönülten kezelik a vállalatok és a fogyasztók is. A nyugati országokban és néhány nagyobb vállalat felsővezetői köreiből azonban már felismerték a vállalati politikába szervesen illeszkedő környezeti politika szerepét.

Publikációm célja a fenntarthatóság fogalmi kereteinek felvázolása, a fogyasztás és a vállalati termelőtevékenység környezeti vonatkozásainak bemutatása, a marketingkommunikáció bővülő szerepkörének megvilágítása.

A környezetvédelmi tevékenység, a működés környezetvédelmi aspektusainak kommunikálását a vállalatok gyakorlati boldogulása szempontjából kiemelkedően fontosnak tartom. Természetesen azzal a feltétellel, hogy az üzenet mögött valós tartalom áll. Ezért is szerepel a kommunikációs szempont hangsúlyosan e dolgozatban.

A szakirodalomban fellelt, illetve a saját magam által felállított néhány elméleti levezetést, kategorizálást öt vállalat, illetve azok ide kapcsolódó tevékenységeinek gyakorlati bemutatásával támasztom alá. A szekunder kutatást ilymódon a MOL Rt., a Henkel Magyarország Kft., az Egyesült Vegyiművek Rt., a Szentendrei Papírgyár Rt. és a Nabi Rt. közép-, illetve felsővezetőivel készült mélyinterjúk egészítik ki.

Osztom többek között a Henkel vezérigazgatójának konklúziójellegű véleményét, miszerint a marketingkommunikáció jelenlegi formája ki fog húyni. A vásárló már megtanult az árhatékony és a minőség alapján szelektálni. Ezen a területen egyre elhalványulnak a különböző termékek közötti különbségek. A döntés alapja hamarosan az lesz, hogy a fogyasztó tud-e azonosulni a vállalattal, a vállalat nem csak üzleti célú tevékenységével. Ma még a termékmarketing az elsődleges terméktulajdonságokra összpontosít, de ez is módosulni fog: az üzenetben helyet kap az - akár környezetvédelmi tartalmú - vállalati imázs.

EGY ÚJ KOR KIHÍVÁSA A MENEDZSMENTRENDSZER SZÁMÁRA: MENEDZSMENT VAGY KÖRNYEZETMENEDZSMENT?

Szerző: **Deák Barbara**, V. évfolyam
Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Kar

Témavezetők: Szász Tibor
egyetemi docens

Kormos János
egyetemi docens

Történelmünk során minden időben felismerték, hogy a környezetet ért káros hatások ellen valamilyen formában fel kell lépni. Az is egyértelmű tény, hogy a technikai haladás, a fejlődés nem állhat meg; persze a „racionálisan gondolkodó” környezetvédők sem ezt kérik, csupán annyit, hogy a társadalmi – gazdasági – technikai fejlődés és az ennek következtében beálló környezeti változás ne borítsa fel a környezet egyensúlyát (fenntartható módon kell használni).

Megállapítható, hogy kultúránk és technikai fejlettségünk segítségével sikerült elérnünk, sőt túllépünk a kritikus határt, azaz hatékonyabban változtatjuk meg környezetünket, mint ahogy az az eddigi állapotát visszaállítani képes. Megítélésünk szerint e folyamat ellensúlyozására új, vagy tartalmában módosított, közgazdaságilag megalapozott, jogi eszközökre is szükség van. Ezen eszköz lehet a környezetbarát termékjelölés, amely védjegyként funkcionál.

Célom: A környezetbarát termékjelölés gazdasági szerepét kívánom meg bemutatni a dolgozatom kereti között.

TDK – dolgozatom a piac szabályainak megfelelően **két részre tagolódik.**

Az első részben a **kínálati oldalt** vettem részletesebb elemzés alá, ahol azt próbáltam meg elemezni, hogy vajon érdemes-e, megéri-e az egyes vállalatnak átalakítania hagyományos menedzsmentrendszerét környezeti menedzsmentrendszerre (amelynek jelentős részét képezi a környezetbarát termékjelölés) és ha igen, akkor ez hogyan történik, milyen alapvető változásokat szükséges foganatosítania annak érdekében; hogy a magasztos cél (a környezeti állapot általános javulása) elérésén túl, vállalati profitot is realizáljon. Az egyes vállalat szintjén túllépve, hogyan változhat(na) meg az egyes iparág, illetve a tovagyrűző hatáson keresztül, hogyan változna meg a teljes gazdasági szerkezet.

A második részben a **keresleti oldalt** elemeztem közel 1000 kérdőív statisztikai feldolgozása alapján. A keresleti oldal ilyen alapos elemzésére azért került sor, mert az elméleti alapokat követően, nem sikerült megértenem, hogy miért nem él az általunk teremtett „modern világ” azzal a fantasztikus lehetőséggel, hogy a környezetünket úgy védjük, hogy eközben még profitot is realizálunk!

Keserűdes **következtetésként** azt vonhattam le, hogy mindaddig, amíg a keresleti oldalon ilyen nagymértékű ismeretlenség figyelhető meg (mégpedig csupán 22% ismeri, 45% már látta ugyan, de nem tudja, hogy mit jelent és 33% még csak nem is látta!), addig a kínálati oldal sem fog specializálódni ennek hiányában. Mindezek alapján az a következtetésem, hogy nagyfokú marketingtevékenységre van szükség, a nemes „kettős” cél elérése érdekében.

HOGYAN TOVÁBB? AVAGY ÚTBAN A FENNTARTHATÓ VILÁG FELÉ

Szerző: **Fazekas Tamás**, II. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Detkiné Viola Erzsébet
főiskolai docens

A környezetpusztítás következményeit nap mint nap tapasztalhatjuk. Az emberek már nem szükséges cáfolhatatlan tényekkel, tudományosan megalapozott mérésekkel bizonyítani környezetünk elszennyeződését. Elég körülnézni, a rádiót hallgatva, televíziót nézve megerősödik bennünk a baj világméretű. Ma már tényként kezelhetjük, hogy globális válságban élünk, amelyben benne foglaltatik a környezeti, a gazdasági és a kulturális válság is.

A fenntartható gazdasági fejlődés megteremtése érdekében – olyan fejlődést jelent, amely biztosítja a jelen szükségleteinek a kielégítését, anélkül, hogy lehetetlenné tenné a jövő generációk szükségleteinek kielégítését (Közös Jövők 1987) - mindannyiunk közös célja, hogy meg kell őriznünk a természeti erőforrások minőségét által nyújtott szolgáltatásokat

Alapvető követelmény tehát Földünk ökológiai rendszerének megőrzése, úgy hogy közben a gazdasági növekedés szükséges mértéke fenntartható legyen. Ennek érdekében olyan élet- és gondolkodásmódot, valamint fejlődési alternatívákat kell kialakítani a modern tudományos technika által nyújtott előnyök elfogadásával és felhasználásával, melyek figyelembe veszik a természet adta szűkös korlátokat is.

Egy rövid történeti áttekintés után ismertetem a fenntartható fejlődés lényegét, értelmezésének főbb irányzatait és alapelveit. Majd a fenntarthatóság mérésének problémáját elemzem, továbbá bemutatok néhány a jólét, és a fenntarthatóság mérésére alkalmas mutatót, jelezve, hogy a növekedés nem ekvivalens a fejlődés fogalmával.

Mindezek után kísérletet teszek arra, hogy bemutassam, hogy az elmondottak milyen módon és hogyan vihetők át a gyakorlatba. Külön ágazatonként bemutatásra kerül, hogy az energiagazdaság, az ipar és a mezőgazdaság területén milyen stratégiákra lenne szükség fenntarthatóság megvalósításához.

Felmerül az a kérdés is, hogy az oktatásnak és a gazdaság résztvevőinek - elsősorban a vállalatoknak, a kormánzatnak és a civil szerveződéseknek – milyen szerepük van abban, hogy hogyan térhetünk át minél gyorsabban a fenntartható világra. Természetesen ezeket is igyekszem bemutatni.

És végezetül, de nem utolsó sorban Magyarország jövőbeni Európai Unió csatlakozásával kapcsolatos teendőket ismertetem, természetesen figyelembe véve a közösségi környezetvédelmi politika irányelveit, eszközeit, valamint a legfontosabb előírásokat, melyeket mindenképpen be kell vezetnünk a taggá válás érdekében.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS NÉHÁNY KÉRDÉSE A RIÓTÓL JOHANNESBURGIG TERJEDŐ IDŐSZAKBAN

Szerző: **Fogarasi Klára**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Szakdiplomácia Tanszék

Témavezető: Dr. Nyusztay László
tanszékvezető, szakigazgató

A fenntartható fejlődés sajátossága, hogy a keretében kezelt problémák alól egyetlen ember sem vonhatja ki magát. A környezeti ártalmak, a működő gazdaság, vagy a szociális egyenlőtlenségből adódó feszültség kezelésének kérdése közös ügyünk.

Az idén Johannesburgban tartott Fenntartható Fejlődési Világtalálkozó (World Summit on Sustainable Development 2002, WSSD) kapcsán a téma néhány napra a világon mindenhol az érdeklődés középpontjába került. A világtalálkozó jó alkalmat nyújt arra, hogy az 1992-es Rió de Janeiroi ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáját (United Nations Conference on Environment and Development, UNCED) és annak eredményeit, a nemzetközi szervezetek közreműködését, a fenntartható fejlődés néhány kérdésének előrehaladását (immár megfelelő távlatból) kissé nagyító alá vegyük. A TDK dolgozat terjedelmi megkötései miatt természetesen nem vállalkozhat az egész folyamat elemzésére, a legtöbb elem csak említés szintjén szerepel benne.

A dolgozatban felsoroltam néhány megelőző egyezményt, a Riói konferenciát röviden jellemeztem, említettem néhányat az 1992-t követő, a fenntartható fejlődés egyes témáiban tartott konferenciák közül. Közelebről szemügyre vettem az 1997-es Rió+5 konferencia, és a Monterrey Megegyezés eredményeit. Részletesebben csak az egyik Riói Egyezményrel foglalkoztam, mégpedig az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményének sorsát követtem nyomon. Vázoltam ezen kívül néhány, a nemzetközi szervezetek keretében a fenntartható fejlődés jegyében alkotott programot. Az említett nemzetközi szervezetek köre messze nem teljes, csak ízelítő ebből a szintén hatalmas témából. Végül a 2002-es Világtalálkozóval szemben támasztott elvárásokból, a konferencia eredményeiből, és a különböző szervezetek, a kormány és a civil oldal első reakcióiból gyűjtöttem össze néhányat. Magyarország részvételével, a fenntartható fejlődés kapcsán felmerült hazai kérdésekkel szintén csak felületesen foglalkoztam.

A SZÁMÍTÓGÉP HALÁLA ÉS FELTÁMADÁSA

Szerzők: **Kádár Mónika**, IV. évfolyam
Pető Orsolya, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Európa Gazdaságtana Intézet

Témavezető: Dr. Tóthné dr. Szita Klára
egyetemi docens

Felgyorsult világunkban a hulladéktermelés minden téren kezd túlnőni a megengedhető kereteken, és ezen belül is az elektromos hulladékok kezelése nem tűr további halasztást. Dolgozatunkban a számítógépek használat utáni kezelési módjait hasonlítjuk össze környezeti és gazdasági szempontból. Az összehasonlítást életciklus-elemzéssel végeztük el, egy számítógépes program segítségével. Rávilágítunk három kezelési mód: az égetés, a deponálás és a visszaforgatás környezetkárosító és környezetet kímélő hatásaira, és szám adatokkal támasztjuk alá, hogy a visszaforgatás a legelőnyösebb eljárás a számítógépek három legjellemzőbb anyagát (ólom, üveg és PVC) véve alapul.

A dolgozat második részében két európai környezetkímélő gyakorlatot mutatunk be, előnyeikkel és hátrányaikkal. A visszavételi program az elhasznált PC-k visszavételére és újrafeldolgozására koncentrál, illetve az ezt elősegítő, környezetvédő infrastruktúra kiépítésére. Felhívja a figyelmet, hogy a hulladékkezelés nem a termék hasznos élettartamának végén, hanem a gyártás során használt alapanyagok gondos megválogatásakor kezdődik. A másik európai eljárás a környezeti címkézés módszere, mely elleni legfőbb kritika, hogy a rendszer nem egységes, és hogy egyetlen ömke nem képes átfogóan jellemezni egy olyat többszörösen összetett terméket, mint amilyen a számítógép. Dolgozatunk végén kiemeljük a magyar környezeti törekvések ígéretességét. Az Európai Unió által diktált feltételeknek és követelményeknek hazánknak is meg kell felelnie - s talán nem is olyan nagy erőfeszítések árán, mint ahogyan azt az első pillantásra gondolnánk. Azt is meg kell azonban jegyeznünk, hogy a jelenlegi módszerek korántsem tökéletesek, sőt! folyamatos fejlesztést igényelnek azért, hogy az elektronikus hulladékok kezelésének egyre súlyosbodó problémáján világszinten, együttesen és egységesen tudjunk felülkerekedni.

A HAJDÚ-BIHAR MEGYÉBEN BEVEZETENDŐ ÚJ HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI RENDSZER GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HATÁSAINAK ELEMZÉSE

Szerző: **Kovács Krisztina**, IV. évfolyam
Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Közügazdaságtan Tanszék

Témavezető: Szász Tibor
egyetemi docens

Hajdú-Bihar megyében egy új regionális hulladékgazdálkodási rendszer épül ki a közeljövőben. Az ISPA pályázat keretében támogatott beruházás megvalósulásával bevezetésre kerül a szelektív hulladékgyűjtés immár nem csak az ipari hulladék, hanem a lakossági hulladék esetén is. Az intézkedés során a megyét három régióra osztják fel, és minden régióban egy-egy hulladéklerakó épül meg.

Dolgozatomban összegyűjtöttem a projektnek a gazdaságra, illetve a társadalomra gyakorolt hatásait, és igyekeztem ezen hatások nagyságát a debreceni vonzáskörzetre vonatkozóan értékben kifejezni. A kedvező hatások bemutatásával elsődleges célom az volt, hogy felhívjam a figyelmet a hulladékgazdálkodás jelentőségére, és mindenki számára, aki a dolgozatom elolvassa világossá váljon, hogy elengedhetetlenül szükség van a fenntartható fejlődés megvalósítására és mindehhez a hulladékgazdálkodás fejlesztésére és az emberek tudatformálására. Habár a hulladékgazdálkodás fejlesztése igen költséges és nagyon jól szervezett munkát igényel, számos értékben is kifejezhető és ki nem fejezhető haszna van mind a gazdaság, mind a társadalom számára.

A társadalom jólétére gyakorolt teljes hatás értékének meghatározásához fizetési hajlandóságra épülő kérdőíves felmérést készítettem. A felmérésből megtudtam, hogy az emberek nagy része tisztában van a szelektív hulladékgyűjtés természeti környezetre gyakorolt kedvező hatásaival. Az általam megkérdezettek 96%-a hajlandó maga is szelektíven gyűjteni a hulladékot, és közülük sokan (közel egyharmaduk) akár többletköltséget is vállalna, amennyiben a szelektív gyűjtés bevezetésre kerülne. Mindezek alapján az általam meghatározott egy főre jutó átlagos fizetési hajlandóság értékére 9,1111% adódott.

Megállapítottam továbbá, hogy a lakossági hulladékszállítási díjak emelkedése várható, hiszen alkalmaznunk kell mind az EU elvárásaiban szereplő, mind a magyar hulladékgazdálkodási törvényben előírt szennyező fizet elvet, szemben az eddigi gyakorlattal, amikor is az önkormányzatok átvállalták a lakosságtól a hulladékszállítási, -kezelési és -ártalmatlanítási költségek jelentős részét.

Megbecsültem az elkövetkező néhány évben keletkező, másodnyersanyagként felhasználható hulladék mennyiségét analitikus trendszámítás segítségével. Ezáltal meghatároztam azon hulladékmennyiséget, amely nem kerül vissza a természeti környezetbe, valamint egy konkrét technológiát figyelembe véve azon természeti erőforrások mennyiségét, amelyeket nem kell igénybe venni ahhoz, hogy ugyanolyan termelési volument érjünk el.

A KISKUNHALASI KISTÉRSÉG FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Szerző: **Kovács Anikó**, V. évfolyam
NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
Vezetési és Szervezetfejlesztési Tanszék

Témavezető: **Dr. habil Veszeli Tibor**
egyetemi tanár

Milyen lehetőségei vannak egy dél-alföldi kistérségnek az új évezred és Magyarország EU-csatlakozásának hajnalán? Dolgozatom erre a kérdésre keresi a választ. Nem véletlen ez a témaválasztás, Kiskunhalason élek és érzékenyen figyelem, élem át, hogyan küszködik vagy tör előre ez a térség a mindennapok során.

A fenti kérdés megválaszolásához nem volt elég egyszerű „helybélinek” lenni, minden szempontot figyelembe kellett venni. Ehhez fel kellett kutatnom azokat a tanulmányokat, terveket, amelyek már vizsgálták ennek a komplex témának valamelyik szeletét. Ebben Kiskunhalas Város Polgármesteri Hivatala és a Kötöny Területfejlesztési Társaság volt segítségemre.

A vizsgált térség 9 településből áll, a központi szerepet az egyetlen város, Kiskunhalas tölti be. A mai kistérség kilenc települése volt a magja az egykori kiskunhalasi járásnak, ezek: Kisszállás, Tompa, Kelebia, Harkakötöny, Balotaszállás, Kunfehértó, Pirtó és Zsana. Dél-alföldre jellemző, hogy a települések egymástól viszonylag nagy távolságra helyezkednek el, 10-15 km-re, valamint a térség sajátossága, hogy a nyolc községből hét a 20. sz.-ban létrehozott ún. tanyaközség, kiterjedt tanyahálózattal. Emiatt adódnak azok a szervezési nehézségek, amik akadályozzák a fejlesztések gördülékeny végrehajtását.

Dolgozatom összefoglalja azokat az alternatívákat, melyek a kistérség erősségei alapján a fejlesztések vezérfonalát adhatják, valamint azokat a hiányosságokat, melyek pótlása, problémamegoldása elkerülhetetlen.

A földrajzi helyzetből adódóan fontos alappillér a térség határmentisége, melyet az infrastruktúra, a közlekedési hálózat és a turizmus fejlesztésével kell minél jobban kihasználni. A térség gazdaságában az elmúlt 20 évben olyan változások, átrendeződések mentek végbe, amiket nem lehet és nem is kell visszafordítani. A mezőgazdaság arányának drasztikus csökkenésével lehetőség nyílik a biotermesztés, gye- és erdőgazdálkodás, tájjellegű termékek előállításának előtérbe helyezésére. A turizmus jelentősége a lehetőségekhez mérten szerény. A térség két tranzitútja, a határ közelsége miatt inkább az átutazó és bevásárlóturizmus erősödését eredményezte, azonban törekedni kell az egyéb adottságok kihasználására, mint a termálfürdők, horgász- és fürdőtavak, és az egykor nagy hagyományokkal rendelkező, de mára „szétbombázott” lovasbázis újjászervezése és megismertetése. A vázolt irányvonalak mindegyike a fenntartható fejlődés alapján kell megvalósuljon, fontos a térség kevés számú, de annál érdekesebb természetvédelem alatt álló területének megóvása és lehetőség szerinti bevonása a többi ágazatba.

Elemzéseim alapján középtávon megvalósítható a fejlesztési koncepció által felvázoltak nagy része, de a szakembereknek nagyon figyelni kell arra, hogy a terület nem elszigetelt, alkalmazkodni kell a régió és a szomszédos mikrorégiók igényeihez, munkájához és ki kell használni azok erősítő szerepét.

ENERGIA-HELYZETKÉP NAPJAINKBAN FORRÁSOK ÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Mikoss Gábor**, II. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan tanszék

Témavezető: **Dr. Somogyi Ferenc**
tanszékvezető, főiskolai tanár

Az élethez, a világ alakításához energiára van szükség, ezért rendkívül fontos szerepet töltenek be a Földön a különböző módon nyerhető energiahordozók. A bolygónkon található fosszilis energiahordozók kiapadással fenyegetnek. Ez a gond motiválta dolgozatom témaválasztását.

Különböző nézetek léteznek arról, hogy a kiapadás mikor fog bekövetkezni, de az viszont már jól látható, hogy a fosszilis energiára hosszú távon nem alapozhat a civilizáció. Új megoldásokat kell találni, hogy lehetőség nyíljon a fosszilis energiahordozókról áttérni a megújulóakra. Tudjuk, hogy az átállást nem lehet egyik napról a másikra bevezetni, ezért a tudósok és szakemberek már kifejlesztettek köztes megoldásokat is a fokozatosság érdekében. Olyan rész és teljes megoldásokat fogok ismertetni dolgozatomban, amelyek hasznosíthatók hazánkban. A fosszilis energiahordozók leváltásának szükségessége nem vonható kétségbe a rendelkezésre álló ismeretek birtokában, ezért időszzerű és mindennapjainkat alapvetően érintő problémáról van szó. Közösségi és egyben egyéni érdek is, hogy felkészültek legyünk a várható kihívásokra. Dolgozatomban bemutatom a világ és Magyarország aktuális energiahelyzetét, mely bizonyítékaul szolgál a fejlesztések szükségességének. Kifejtek olyan alternatívákat, amelyek az átállás időszakának rész megoldásai lehetnének. Bemutatom azokat a lehetőségeket, amelyekkel végleges megoldásként számolhatunk. A hazai természeti és gazdasági feltételek figyelembevételével megvalósítható a fenntartható fejlődés, ha támogatási rendszer segítségével alakítja Magyarország a az energiahordozó termelést és felhasználást. Európa fejlett országai már tettek kiemelkedően fontos ilyen irányú politikai és gazdaságpolitikai lépéseket, de még nem „késtünk el”, ezért nagy jelentőséggel bír, hogy az átállásból származó előnyöket ne szalasszuk el.

A megújuló energiaforrásokra való átállás mindenkit érinteni fog, ezért úgy gondolom, nem szabad a fentebb említetteket figyelmen kívül hagynia semmilyen tudományág képviselőjének, és a mindennapi embernek sem.

A LÉG AUTÓELLENÁLLÁSA

Szerzők: *Mucalov Miroslav*, II. évfolyam
Terplán Sándor, II. évfolyam
Náray Anikó, II. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
főiskolai docens

Már több mint fél évszázada beszélünk az autók légellenállásáról, hiszen tudjuk, hogy kihat a sebességre és az üzemanyag - fogyasztásra egyaránt. A század elején még olyan csekély számban használtak autókat, hogy a környezetre gyakorolt hatásuk még nem igényelt különösebb odafigyelést. Ma azonban az a kérdés, hogy az autók levegőre gyakorolt hatását hogyan lehet csökkenteni, illetve megszüntetni. Ha az automobilizmus minőségi fejlődése nem előzi meg a mennyiségi fejlődést, akkor Földünk levegője hamarosan az ember számára elviselhetetlen lesz.

A bevezető után első fejezetünkben dióhéjban ismertetjük a gépjárművek káros anyag - kibocsátásával kapcsolatos előírásokat, valamint a zöldkártya helyzetét hazánkban.

Következő fejezetünkben ismertetjük a hazai gépjárműpark helyzetét, amely sajnos még mindig messze van a világ élvonalától. Negyedik fejezetünkben a ma használatos gépjárművek tulajdonságait elemezzük környezetvédelmi szempontból, illetve az azonnali megoldások lehetőségeit igyekszünk bemutatni. Sok lehetőség adódik, hogy ugyanaz a gépjármű kevésbé szennyezze a környezetet, mégis ritkán élnek az emberek ezekkel a lehetőségekkel.

Ötödik fejezetünk a már a csúcstechnikáról szól, bár lehetséges, hogy ami a dolgozat megírásakor még álom, az a Konferencia idején már valóság lesz. Hihetetlen fejlődésnek lehetnek tanúi azok, akik figyelemmel kísérik a gépkocsigyártás fejlődését, mi ezt szeretnénk érzékeltetni. A katalizátorok is sokat fejlődtek, nem beszélve az egyre pontosabban dolgozó motorvezérlésekről - a gyárak igen sokféle megoldással hozakodnak elő napról-napra.

Három vezető cégcsoport, a BMW, a Toyota és a Volkswagen fejlesztéseibe igyekeztünk betekinteni, azonban egyre inkább be kell látnunk, hogy teljes képet nem áll módunkban bemutatni, hiszen a fejlesztések igen szerteágazóak.

Jó tudni, hogy a környezetvédelmi fejlesztéseknek az autógyártók nem fognak gátat szabni, az áttörés viszont társadalmi összefogás nélkül elképzelhetetlen. Ennek fényében reméljük, hogy sikerül némi érdeklődést felkeltenünk az autóipar fejlődése iránt azokban is, akik korábban az autógyártást szükséges rosszként könyvelték el.

A TISZTA VÍZ ÁRA, AVAGY A VÍZ MINT ALULÉRTÉKELT ERŐFORRÁS

Szerző: *Regős Éva*, IV. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Csányi Márta
főiskolai docens

Fogyasztóként mindennap találkozunk a „tiszta vízzel” – a háztartásokban, a gazdasági élet szereplőinél, magán- és közfogyasztóknál egyaránt. A tiszta víz árát általában havi rendszerességgel „érzékeliük”: hiszen gyakran a zseb mélyébe nyúlva kell kifizetni a szolgáltatói számla végösszegét. Éppen ezért, az ivóvíz- és csatornaszolgáltatás legkényesebb, és az 1990-es évek elejétől a legtöbbet vitatott területe alapvetően már nem a mennyiségi és minőségi kérdésekben, hanem az árak, díjak alakulásában, alakításában jelentkezett.

De hogyan is történik a tiszta víz árának megállapítása? Melyek azok a tényezők, amelyek minderre befolyással vannak? Dolgozatomban ezek megválaszolására vállalkoztam.

Először röviden érintem hazánk vízgazdálkodási helyzetét, amely nem elhanyagolható, hiszen mind éghajlatunk, mind az ország fekvése szükségessé teszi a kor követelményeinek megfelelő, korszerű, egységes vízgazdálkodás kialakítását. Ezután nyomon követhetjük hogyan is alakult hazánk víz- és csatornadíja az elmúlt időszakban, s milyen tényezők hatottak e folyamatra. S mit is tartalmaz a természeti erőforrás ára ideális esetben? E kérdéskört röviden a negyedik fejezetben érintettem. Majd ezután következik dolgozatom módszertani része, melyben az önkormányzati ármegállapítás lehetséges módjait, az alkalmazható díjrendszereket, díjszerkezeteket veszem sorra, s bemutatom, hogyan is néz ki a díjmegállapítás egy lehetséges munkaprogramja. Végezetül dolgozatomat egy konkrét példával, a szülővárosomban - Sárváron - működő vízmű által alkalmazott díjkalkuláció bemutatásával zárom.

Összességében azt mondhatjuk, hogy az ármegállapító hatóságok ugyan igyekeznek a „tiszta víz” árát úgy megállapítani, hogy a felhasználók számára még megfizethető legyen, ugyanakkor fedezik a felmerülő tőke, illetve működési költségeket. Mindezek ellenére a mai világban inkább az a jellemző, hogy a víz, mint természeti erőforrás ára alacsony, mind a mai napig alulértékelt maradt, így a reális ára biztosíthatja a takarékos gazdálkodást, valamint forrása lehet e természeti kincsünk megőrzésének.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KÖZGAZDASÁGTANI ÉRTELMEZÉSE

Szerző: **Ribizsár István**, V. évfolyam
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Buzás Norbert
egyetemi docens

1987-ben megszületett a fenntartható fejlődés koncepciója, amely rögzítette azt a célt, amely a fejlődés és a természeti környezet ésszerű használata között lévő ellentmondás felszámolására irányul. A fenntartható fejlődésre való törekvés – az intézményesülésnek köszönhetően, valamint annak, hogy nemzetközileg is elfogadottá vált – időközben társadalmi céllá vált. Mivel a közgazdaságtan feladata az, hogy a társadalmat segítse céljai elérésében, joggal vetődik fel az a kérdés, hogy vajon képes-e a közgazdaságtan hozzásegíteni a társadalmat ennek a célnak az eléréséhez? Fenntartható fejlődésre kell törekednünk, azonban a közgazdaságtan csak akkor tudja hozzásegíteni az emberiséget ehhez a célhoz, ha képes értelmezni azt.

A dolgozat az első részben a fenntartható fejlődés koncepciójának kifejlődését – annak folyamatát – mutatja be. A második rész azt vizsgálja, hogy hogyan képes, illetve képes-e egyáltalán értelmezni a közgazdaságtan a fenntartható fejlődés koncepcióját. Az elemzés a koncepció sarokköveinek, azaz a szükséglet-kielégítés veszélyeztetésének; a társadalmi, a gazdasági és a környezeti rendszer figyelembevételének; a fejlődés értelmezésének; valamint a fenntarthatóság értelmezésének vizsgálatára terjed ki. A dolgozat harmadik része azt kívánja bemutatni, hogy hogyan képes értelmezni a fenntartható fejlődés koncepcióját az a két alternatív közgazdaságtani tudományág – a környezetgazdaságtan és az ökológiai közgazdaságtan –, amelyek közül mindkettő a fejlődés és a természeti környezet ésszerű használata között lévő ellentmondás megértésének és kezelésének igényével lép fel. Ebben a részben – az elemzést megelőzően – bemutatásra kerülnek ezen tudományágak forrásai, valamint azok a területek is, amelyekre vizsgálódásaik kiterjednek.

A dolgozat azt a következtetést vonja le, hogy a közgazdaságtanban jelenleg uralkodó neoklasszikus paradigma számára értelmezhetetlen a fenntartható fejlődés koncepciója. A közgazdaságtan paradigmájának tehát változnia kell. A kérdés csak az, hogy milyen irányba. A környezetgazdaságtan közelebb áll a jelenlegi rendszerhez, de alapvetően neoklasszikus szemlélete miatt csak korlátozottan képes értelmezni a fenntartható fejlődés koncepcióját, így nem várható az, hogy segítségével képesek legyünk megszüntetni a fejlődés és a természeti környezet közötti ellentmondást. Az ökológiai közgazdaságtan paradigmája – amely képes értelmezni a koncepciót – azonban messze áll a jelenlegi közgazdaságtani rendszertől. A járható út ebben az esetben a két paradigma, azaz a környezetgazdaságtan és az ökológiai közgazdaságtan „között” van valahol, amely a két tudományág módszertanának egymáshoz való közelítésével valósítható meg.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS EGYES VONATKOZÁSAI GLOBÁLIS ÉS REGIONÁLIS SZINTEN

Szerző: **Szabó Tamás**, I. évfolyam
TSF Gazdasági Főiskolai Kar
Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Gurzó Imre
főiskolai tanár

A fenntartható fejlődés, mint terminus technicus Lester R. Brownnek, a *Világfigyelő Intézet (Worldwatch Institute)* igazgatója jóvoltából csak a '80-as évek elején vésődött fel a tudományos palettára, ám eszmeisége, gondolatisága már a XX. sz. közepe fele kibontakozott. Ekkoriban élelmes tudósok ökológiai szemléletre alapozott tudományos munkáikkal és figyelmeztető, vészjósló jelentéseikkel, tanulmányaikkal, valamint a lelkes „Föld-rajongók” (pl. Greenpeace-aktivisták) figyelemfelkeltő természetvédelmi akcióikkal megpróbálták visszajára fordítani bolygónk kitaposott ösvényről letért szekerét, de még nem dőlt el, hogy végül sikerül-e nekik ill. nekünk helyrehozni mindazt, amit néhány évtized alatt az emberiség tett az éltető természettel.

S hogy egyhamar ne is dőljön el véglegesen rossz irányba a „harc” a bolygónkért, s azok — egyelőre — leginkább felelőtlen lakóiért, az Egyesült Nemzetek Szövetsége, mint globális szervezet, mely létrehozásának mikéntjéből predesztinálva érzi magát olyan, az egész bolygónkat átfogóan hatékony döntéseket hozni, melyekkel természetvédelmi nézőpontból sokrétű folyamatokat állíthat meg, ill. indíthat el, mint pl. az ózonlyuk növekedésének lelassítása, esőerdők kipusztulásának megakadályozása, a biológiai diverzitás megőrzése, a sarki jégsapkák elolvadásának megakadályozása stb.

Ennek érdekében időről-időre az ENSZ ún. Föld-csúcsokat szervez meg, ahol a tagállamok képviselőinek népes sereglete és ENSZ-szakértők hada próbál meg alapvető ökológiai, természetvédelmi kérdésekben 5-ről a 6-ra, vagy legalább valamilyen közös nevezőre jutni, de ez sajnos a legtöbb esetben elbukik a politikai csatározások, valamint a túlzott „nemzetieskedés” és egoizmus álszent, törtető, kicsinyes oltárán.

Rengeteg — ha nem az összes — döntés, melyet „világszinten” hoz meg az ENSZ, hatással van hazánkra, s a globalizáció sajátosságaival összefüggésben, valamint a hozzánk egyre közelebb férkőző EU-integrációból kifolyólag Magyarország területi egységeire, azaz régióira. Az EU-s csatlakozás egyik direktívája volt, hogy Magyarországon nagyrégiókat kell felállítani, mely alapján 7 régiót alakítottak ki heves viták közepette. A globalizáció egyik alapvető következménye a térségek, régiók szerepének megváltozása, ill. felértékelődése. Mivel a globalizáció megváltoztatta a távolság szerepét mind globális, mind lokális környezetben, ezáltal egy új gazdasági színteret hozott létre.

Amíg világot átfogó szinten nagyon nehéz egyet is előre lépni, anélkül, hogy kettőt ne lépne hátra, regionális szinten megfelelően helyezkedve kellő agilitással, szaktudással és összefogással, sokkal könnyebb „leszedgetni” a globalizmussal együtt járó sokszínű svédasztalról a nekünk ízlő falatokat, eképp szűkebb pátriám, a dél-alföldi régió hosszú távú prosperitásához is hatékonyabban járulna hozzá, ha végre mindenki egy irányba tolná együttes jövőnk – Közös Európába tartó – égszínkékel felhőbe mártott nemzeti színű szekerét.

A KÖRNYEZETTUDATOS FOGYASZTÓI MAGATARTÁS MAGYARORSZÁGON: TÉNYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

Szerző: *Takács Dávid*, V. évfolyam,
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezetők: Dr. Varsányi Judit
egyetemi docens

Dr. Horváth Ákos
egyetemi adjunktus

Dolgozatom abból a feltevésből indul ki, hogy a mai növekedésorientált kapitalista gazdaság működése ökológiai katasztrófával fenyegeti a Földet. Azt vizsgáltam, hogy mindebben milyen szerepe van a fogyasztónak, és mit tehet, mit tehetünk a környezet megóvása érdekében, rámutatva arra, hogy a fogyasztói döntések jelentősen befolyásolják a környezetszennyezés mértékét.

Figyelembe vettem azt, hogy a fogyasztói magatartást nem szerencsés a makrogazdasági viszonyok kontextusából kiragadva kutatni, ezért tárgyaltam azt, hogy a termelői szféra (a globális pénztőke) miért és miként ösztönzi, manipulálja túlfogyasztásra a fogyasztókat. Ezzel kapcsolatban bemutatok egy saját, empirikus kutatást, mely során azt vizsgáltuk, hogy a nagyobb élelmiszerboltok mennyiben segítik elő a környezettudatos fogyasztói magatartás kibontakozását. Az eredmények tükrében azt mondhatjuk, hogy az áruházak nem fordítanak kellő figyelmet arra, hogy vásárlóikat környezetbarát terméké válasszák készítsék.

A magyar fogyasztók általános környezettudatosságának értékelésén – amivel kapcsolatban Magyarországon élő külföldieket is megkérdeztem – túl egy általam összeállított kérdőívvel vizsgáltam a győri Széchenyi Egyetem hallgatóinak környezettudatosságát. Megfelelő eszközök híján a kutatás nem reprezentatív, azonban így is megfogalmazható a következő konklúzió. A fiatal egyetemisták nagy súlyt helyeznek a környezeti értékekre, és ez – bizonyos mértékben – cselekedeteikben is megnyilvánul.

Végül rámutattam arra, hogy a magyar fogyasztók környezettudatosságának pozitív irányú befolyásolásában döntő tényező lehet: a jogi szabályozás színvonalának emelése, a civil társadalom erősödése és az oktatás-nevelés kérdése. Végül tanulságként arra jutottam, hogy a környezet helyzete – mind országos, mind globális szinten – szorosan összefügg a társadalom kulturális színvonalával, és a tudatos, etikus fogyasztói magatartás jelentősen javíthatja a környezet állapotát.

ÉRTÉKEK CSAK MÉRTÉKKEL!? A KÖRNYEZETÉRTÉKELÉS GYAKORLATI ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEI

Szerző: *Tukacs András*, IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék

Témavezető: Marjainé Szerényi Zsuzsanna
adjunktus

A környezetkárosodás egyre inkább a figyelem központjába kerül. A neoklasszikus alapokra épülő környezetgazdaságtan a természeti erőforrások és a bennük keletkezett változások megfelelő értékelésével próbálja a környezeti károk csökkentését elérni.

A dolgozat a napjainkban kialakuló ökológiai közgazdaságtan főbb vonalait mentén kiindulva tárgyalja a környezet piaci értékelése, monetarizálása során felmerülő kérdéseket. A közgazdaságtan által használt módszerek korlátait feltárva előkerül az egyéni preferenciarendezés, a közösségi döntéshozatal és tulajdon kérdése. A pénzbeli értékelést elutasítva és az ökológiai kritikát felvázolva a fő hangsúly a deliberatív demokráciára helyeződik. Ezzel egy alternatív értékelési eljárást mutat be a dolgozat, amely talán előmozdíthatja a sikeres környezetmegóvást.

X

LOGISZTIKA

A MODERN TÁVHŐSZOLGÁLTATÁS HATÉKONYSÁGÁT JAVÍTÓ GÁZMOTOROS FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LOGISZTIKAI ÉS GAZDASÁGI ELEMEI

Szerző: **Bálint Tímea**, III. évfolyam
Széchenyi István Egyetem
Jogi és Gazdaságtudományi Kar
Logisztikai és Szállítmányozási Tanszék

Témavezető: Szabó Lajos
egyetemi adjunktus

A távhőszolgáltatás és ezen belül a győri távhőszolgáltatás múltbeli képeinek felvillantásától napjaink győri távhőellátásának bemutatásáig megpróbálom a történelmi mérföldkönek joggal nevezhető beruházás környezetét felvázolni. Ezen kívül szükségesnek tartom megvizsgálni a távhőszolgáltatás jogi és gazdasági hátterét, hiszen ezek azok az alapok melyre az erőműprojekt megvalósítása ráépülhetett.

Részletesen taglalom továbbá a projekt gyakorlati megvalósításának mozzanatait, ezen belül elemzem a gázmotoros erőmű tervezésének, felépítésének, üzembe helyezésének logisztikai folyamatát, valamint ehhez kapcsolódva a szállítmányozási feladatok lebonyolítását.

Foglalkozom a megfelelő pénzügyi és alkalmassági előtanulmányok ismertetésével, akár gazdasági tekintetben, akár az egyes részmozzanatok megvalósító személyek kiválasztásának tekintetében. A logisztikai folyamat kapcsán részletesen ismertetem a megvalósítás tárgyát, annak minden sajátosságával, adatával és dologi szükségletével együtt.

A téma szempontjából fontosnak tartom a gazdasági környezet, a projekt finanszírozási költségei és a beruházás tervezett gazdaságosságának bemutatását. Alapul vettem bizonyos finanszírozási modelleket, mint esetleges lehetőségeket és ezek közül kiemeltem azt, amely ténylegesen megvalósult, ennek indokaival, értékelésével együtt. Leírtam továbbá az igénybevett szakérő munka menetét, és a konkrét tervezet elkészítésének útját.

A beruházás kemény munka után az ütemtervnek megfelelően határidőre átadásra került és folyamatos működésével biztosítja a tervezett energia betáplálását a győri hálózatba. A leírt fejlesztéssel Győr város energiaellátása nemcsak stabilabbá, hanem önállóbbá, hatékonyabbá, és nem utolsósorban versenyképesebbé vált. Ekként egy hosszú távú fejlesztési irányvonal egyik meghatározó alapját képezheti. Jelentőségét kihangsúlyozza továbbá, hogy országos viszonylatban is mintául szolgál a regionális és független energiaszolgáltatás megvalósítására.

BESZÁLLÍTÓK KIVÁLASZTÁSA ÉS ÉRTÉKELÉSE EGY MULTINACIONÁLIS VÁLLALATNÁL

Szerző: **Dobszai Zoltán**, IV. évfolyam
Budapesti Gazdasági Főiskola
BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar Zalaegerszegi Intézete
Controlling Tanszék

Témavezető: Dr. Körmendi Lajos
egyetemi tanár, tanszékvezető

A globalizáció, az információhoz való gyors hozzájutás, a termékek és szolgáltatások változása gyorsan alakítja az igényeket. A mai piaci verseny nem hagy hibázási lehetőséget egy egészséges piacon működő vállalat számára. Ennek megfelelően kell kialakítani az üzleti folyamatokat. Az egész világot súlytó stagnálás, illetve enyhe recesszió hatására a multinacionális cégek profitjuk megtartása érdekében költségsökkentő intézkedéseket kénytelenek hozni. A legnagyobb megtakarítási volument a legmagasabb kiadásoknál lehet a leggyakrabban elérni.

Egy termelő vállalat kiadásai legnagyobb részét az anyagjellegű ráfordítások teszik ki. Hogy követhető, és kontrollálható legyen a vásárlás, elengedhetetlen különböző beszerzési folyamatok alkalmazása. A szállítók kiválasztása kulcsfontosságú kérdés a beszerzésben, elvégre itt dől el, kihez is áramlik a vállalat pénze. A beszerzés felelőssége, hogy kiválassza azt a beszállítót, akinek a terméke vagy szolgáltatása a legmagasabb értéket képviseli a piacon a meghatározott feltételek figyelembevételével. Ennek igazolására különböző kiválasztási módszerek használhatók, amik biztosítják az ún. fair értéket.

Dolgozatom egy multinacionális vállalat szállítóinak kiválasztására használt módszereit mutatja be. A versenyhelyzetben, és a speciális esetekben alkalmazható eljárások mellett ismertetem a jövő kiválasztási módszereit is, amelyekkel további költségmegtakarítások érhetők el.

Emellett röviden vázolom egy minőségjavító eljárás menetét is, amely alkalmazásával tovább javítható a jelenleg használt folyamatok pontossága, hatékonysága.

LOGISZTIKAI SZOFTVER ALKALMAZÁSA A NAGYKERESKEDELEMBEN

Szerző: **Gonda Gábor**, III. évfolyam
SZTE Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar
Műszaki és Informatika Tanszék

Témavezető: Hampel György
főiskolai tanársegéd

A logisztika egyszerűen fogalmazva nem más, mint a rendszerszemlélet alkalmazása az anyagáramlás területén. Ma már minden részfolyamata összekapcsolható valamilyen elektronikus informatikai rendszerrel. Gyártásban, raktározásban régóta használnak már ilyeneket, de az ezekhez kapcsolódó szállítással foglalkozó szoftverek alkalmazása még viszonylag új Magyarországon.

Egy mai nagykereskedelmi vállalat csak úgy lehet nyereséges, ha ismeri minden forgalmazott árucikkének beszállítóit, azok árpolitikáját, engedményeit, szokásait; ha a vevői számára versenyképes árat, többféle engedményt tud kínálni. Legyen képes a vevői igényeket fogadni és megfelelő mennyiségben, minőségben és pontosan teljesíteni. Ehhez minden rendelkezésre álló adatot össze kell gyűjteni róluk, az adatokat évekre visszamenőleg tárolni, és a célnak megfelelő módon elemezni kell. Ezt egy vállalat csak megfelelő számítógépes rendszer birtokában képes megtenni.

Ezen logisztikai rendszerek hatékonyságának bemutatása a dolgozatom témája. A logisztikai szoftverekben a megrendelés kezelés folyamatát egészen a küldemények követéséig (az áruk belépésétől az elosztásig) áttekinthetően és rugalmasan kell kialakítani. A logisztikai szoftverek működésének sajátossága, hogy egyidejűleg több felhasználó, a vállalatvezetés különböző funkcióiban használja a rendszert. Ennek lehetővé válásával nemcsak gyorsabbá, hanem egyúttal megbízhatóbbá is válik a rendszerek működtetése.

A gazdasági tevékenységek pénzügyi tartalékai kimerülőben vannak, a logisztika újabb lehetőséget kínál a termelés, a beszerzés, a feldolgozás, az értékesítés és az egyéb kapcsolódó tevékenységek integrációja révén. A logisztikai szoftverek segítségével összehangolhatjuk a gyártás és a kereskedelem közötti együttműködést. Ezzel jelentős költségmegtakarítás érhető el.

ERŐFORRÁSTERVEZÉS ALKALMAZÁSA LOGISZTIKÁBAN ÉS PROJEKTMENEDZSMENTBEN

Szerző: **Kosztján Zsolt Tibor**, V. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Szervezési és Vezetési Tanszék

Témavezető: Dr. Bencsik Andrea
egyetemi docens

A hálótervezési technikák különböző területeken és sokféle formában jelenhetnek meg. Széles körben alkalmazzák a termelés, tervezés, elosztás, telepítés, erőforrás-gazdálkodás, pénzügyi tervezés, projekt-menedzsment stb. területén különböző problémák megoldására.

A most bemutatandó erőforrás allokációs algoritmussal egyszerre lehet időt, erőforrást és költséget optimalni, egy vagy akár több párhuzamosan folyó termelés/projekt esetén. A TDK dolgozatomban olyan algoritmusokat mutatok be, melyeket reményeim szerint széles körben lehet majd alkalmazni a projekt-menedzsmentben, erőforrás-tervezésben, logisztikában.

Bemutatok olyan kifejlesztett módszert, mely akkor is képes meghatározni egy erőforrás allokáció optimális megoldását, ha az erőforráskorlát nem konstans függvény. Olyan módszereket is bemutatok, melyeket akkor is használni lehet, ha egy már működő projektben változik meg az erőforráskorlát, egy tevékenység lefutási ideje vagy erőforrás igénye. Kiterjesztem a módszeremet megszakítható tevékenységek kezelésére is.

Az ismertetett módszerekkel egyszerre lehet időt, forrást, költségnövekményt optimalni. A módszert kiterjesztem olyan esetekre is, ahol többfajta erőforrást kell egyidejűleg kezelni, illetve párhuzamos projektek között kell erőforrásokat optimálisan megosztani.

SOPRON A VÁROSI LOGISZTIKA TÜKRÉBEN

Szerző: **Kunyik Csaba**, III. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Tóth Attiláné dr.
egyetemi docens

A logisztika -mint önálló cselekvési terület és szemléletmód- megjelenését a gazdaságban a piaci verseny kényszerítette ki. A gazdasági fejlettség szintje, a piacfejlődést jellemző kereslet-kínálati viszonyok alakulása és meghatározó szerepe játszott közre abban, hogy elterjedt a logisztikai gondolkodásmód és cselekvés.

A dolgozat foglalkozik a logisztika fejlődéstörténetének és elterjedésének áttekintésével. Szemlélteti a logisztika napjaink gazdasági életében betöltött fontos szerepét. Feltárja a városi logisztika (city-logisztika) alkalmazásában rejlő, egy város gazdasági életének hatékonyságnövelő lehetőségeit. Külön kiemeli a logisztika magyarországi elterjedésének egyes területeit, illetve azok színvonalát és kapcsolatát az EU logisztikai rendszerével.

Részletesen jellemzi a városellátáshoz szükséges logisztikai infrastruktúra egyes elemeit, a logisztikai központoktól a legkisebb köztéri áruakodó területekig.

A dolgozatban bemutatásra kerülnek Sopron város jelenlegi városi logisztikai állapotának jellemzői. Logisztikai szempontból megjelenik a város helyzete a regionális, illetve a nemzetközi logisztikai lánc elemeként. A dolgozat rámutat azokra a fejlődési lehetőségekre, irányokra, amelyek a helyi városi logisztika fejlesztése által Sopron regionális meghatározó jellegét a jövőben növelhetik, valamint hatékonyságnövelő szerepüknel fogva segíthetnek egy élhetőbb városmodell megalkotásában, kialakításában. Összegzi a gazdasági szereplők egyes csoportjainak tenni valóit, kiemelten kezeli az önkormányzat szerepét, a városi logisztikai szemlélet gyakorlati megvalósításának folyamatában.

HÁLÓS TERVEZÉSI ELJÁRÁSOK

Szerző: **Nagy Viktor**, IV. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Kovács Attila
egyetemi docens

Rengeteg módszert dolgoztak már ki a termelési, illetve kutatási programok irányítására, nyomon követésére, ellenőrzésére. E módszerek közül a hálódigramokat emeltem ki egyszerűségük és hatékonyságuk miatt. A tervezésben és a döntés-előkészítésben kiválóan alkalmazhatóak, könnyen aktualizálhatóak. Használatukat a ma már rendelkezésre álló integrált információs rendszerek nagymértékben megkönnyítik.

A szervezetek vizsgálata, fejlesztése és irányítása – elsősorban azok bonyolultsága miatt – csakis komplex módon történhet. Elkerülhetetlenné vált tehát a tudományos diszciplínák szintézise, vagyis interdiszciplináris megközelítések alkalmazása. Az operációkutatás és a vezetés-szervezés ismerete, valamint a rendszerszemléletű gondolkodás térnyerése nélkül a szűkös mértékben rendelkezésre álló erőforrások optimális allokálására nem sok esélyünk van. Ezért mindenképpen ajánlatos figyelembe venni a hálótervezési eljárások nyújtotta előnyök széles skáláját.

Dolgozatom első részében a Gantt-diagramoktól elkezdve a mérföldkő diagramokon át a hálódigramok történetét ismertetem, illetve azokat az okokat, amelyek a kifejlesztésük során szerepe játszottak.

A hálós tervezési eljárások közül a CPM-, a PERT-, a RAMPS-, az MPM-, valamint a potenciálok módszerének szenteltem külön figyelmet, majd ezután a különböző tervezési eljárások összehasonlítása következik. A háló felépítésével, és a különböző időérték számítási módszerekkel külön-külön fejezet foglalkozik.

A munka utolsó részeként egy CPM módszerrel elkészített hálótervet közlök, mely egy valós problémát dolgoz fel.

**BESZEREZNI VAGY BESZEREZTETNI, AVAGY ALKALMAZZUNK-E
KONSZIGNÁCIÓS RAKTÁROZÁST EGY MULTINACIONÁLIS
VÁLLAKOZÁSNA**

Szerző: **Sebők Balázs**, IV. évfolyam
Budapesti Gazdasági Főiskola
Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar Zalaegerszegi Intézete
Controlling Tanszék

Témavezetők: Dr. Körmendi Lajos
egyetemi tanár, tanszékvezető

Kovács Zoltán
beszerzési igazgató (Visteon Hungary Kft.)

*"A magyar gazdaság 2002 első negyedében érte el konjunktúraciklusa mélypontját.
...A bruttó hazai termék (GDP) első negyedévi 2,9 százalékos növekedési üteme öt évre
visszatekintve a legalacsonyabb mértékű volt"*

[HVG 2002. december 21. Hanyatló gazdaság]

E rövid, hazánk napi gazdaságát jellemző bevezetés után egyértelművé válik mindenki számára, hogy a magyar piaci élet szereplőinek működése egyre nehezebbé válik. Cél a vállalatok tevékenységének optimalizálása, az erőforrások hatékony elosztása, költségek csökkentése, a befektetett tőke hatékonyságának növelése, új megoldások keresése.

Ilyen "új" megoldás alkalmazása megfigyelhető a cégek raktárkezelése tekintetében. Az idézőjel nem véletlen, hisz maga a fogalom, a konszignáció nem ismeretlen, korábban is alkalmazták a nagyvállalatok, de bemutatandó komplex formáját hazánkban napjainkig is csak kevés szereplő használja.

Dolgozatomban kísérletet teszek e raktár-gazdálkodási folyamat elemzésére, hatékonyságának vizsgálatára, hibáinak feltárására, a lehetséges problémák megoldásának keresésével. Az elemzések és következtetések elkészítéséhez a hazai piaccgazdaság egyik kiemelkedő szereplőjénél eltöltött szakmai gyakorlat keretében szerzett tapasztalataim szolgáltak alapul.

VONALKÓD KÉSZÍTŐ SZOFTVER FEJLESZTÉSE

Szerző: **Szabó Gábor**, III. évfolyam
SZTE Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar
Műszaki és Informatika Tanszék

Témavezető: Fabulya Zoltán
főiskolai tanársegéd

Napjainkban a vonalkód készítő szoftverek nélkülözhetetlen részei egy olyan cégnek, amely talpon szeretne maradni.

A program a Borland Delphi fejlesztő környezetben fog elkészülni

- Windows operációs rendszer alatt fog működni
- felhasználó barát
- könnyen meg érthető, elsajátítható

A vonalkód azonosítási technológia előnyei:

- Gyorsan és nagy pontossággal gyűjthetünk adatokat
- Alkalmas mind vizuális, mind gépi felismerésre
- Széleskörűen, könnyen és nagy tömegben használható az élet minden területén.
- Egyszerű és gyors módszert kínál az információ kódolására, mely elektronikus eszközökkel is könnyen olvasható.

A feladat célja:

Egy olyan program megírása, amely egy saját bármilyen élelmiszeripari cég számára testre szabható adatbázissal rendelkezik, amely képes a vonalkód előállítására.

A program a következő feladatokat hajtja végre:

1. feladat

- Egy olyan adatbázist tartalmazzon, amely könnyen testre szabható bármely élelmiszeripari cég számára.

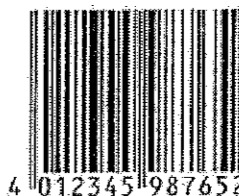
2. feladat

- Szám kód előállítása az adott termék- ill. termékekhez a különböző szabványoknak megfelelően.

3. feladat

- A vonalkód grafikus ábrázolása és nyomtatása

A vonalkód grafikus ábrázolása

FEJLŐDŐ VÁLLALAT, VEZETŐ LOGISZTIKA!

Szerző: *Velin Szabolcs*, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Termelési és Menedzsmenttudományi Tanszék

Témavezető: Dr. Illés B. Csaba
tanszékvezető

Dolgozatomban úgy próbáltam ötvözni az elméletet a gyakorlattal, hogy az könnyen érthető legyen. Ehhez a munkához egy olyan logisztikai céget választottam, amely méltán lehet pozitív példa mindenki számára. Az e szellemben íródott bevezető fejezetekben a teljesség igénye nélkül próbáltam azokat a területeket feltárni, melyek feltétlenül fontosak a későbbi tudományos vizsgálódásokhoz.

A fejezetek tartalmából:

A logisztika tevékenységi köre, logisztika és vállalati rendszer, logisztika területei; logisztika a vállalati menedzsmentben; Just in Time rendszer; logisztika stratégiai céljai; vevőkiszolgálás; költségelemzés; logisztika a vállalati szervezetben.

A bevezető fejezetek után kerül sor annak a kutatási munkának a bemutatására, amely az adott vállalat szempontjából költségcsökkentő illetve hatékonyság növelő lehet. Ezen fejlesztési tervek tanulmányozásához, megalkotásához a Hungarorak Kft. közreműködésére nagymértékben támaszkodhattam.

XI

MARKETING I.

A HARRY POTTER JELENSÉG

Szerzők: *Antal Judit, Englert Orsolya, Juhász Zsófia, Miklós Kata, Somlai Katalin*, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Marketing Tanszék

Témavezető: Jäckel Katalin
tanársegéd

- **Az író életrajza**
- **A Harry Potter kötetek rövid tartalma**
 1. kötet: Harry Potter és a Bölcsek Köve
 2. kötet: Harry Potter és a Titkok kamrája
 3. kötet: Harry Potter és az azkabani fogoly
 4. kötet: Harry Potter és a Tűz Serlege
- **A külső környezet:** Az eszméletlen sebességgel fejlődő technológia teljesen maga köré csavarta a mai világot. És mivel az elektronika újdonságaira elsősorban a fiatalság érzékeny, egyre inkább haladunk abba az irányba, hogy a tévé, a videó, videós játékok, illetve a számítógép átveszi vagy talán már át is vette a könyvek helyét

- **A versenyhelyzet elemzése**

Film-rivalizáció

Rivalis filmgyártók

- **Fogyasztói igények elemzése**
Mi a siker titka?
- **Termékpolitika:** Karácsony lévén óriási sikerrel és keresettséggel megjelennek a promóciós termékek, a reklámozó „kütyük”, elárasztották az üzleteket.
- **Óriási bevételek**
Warner Bros- Hollywood elsőszámú stúdiója
New Line Cinema
- **A célpiac:** Természetesen elsősorban a gyermekközönséget célozza, de a könyv és a film a társadalom egészében nagy sikert aratott, mindenkinek szerezni tud néhány önfelelt óracsakát.
- **A nagyvállalat stratégiája**
Egy cikk, ami mindent elmond az AOL Time Warner születéséről.
- **Piacbefolyásolás**

A Coca-Cola színre lépése: Szabadítsuk ki Harryt!-mozgalom

A NAGY VILÁG, AZAZ A VALÓ TESTVÉR. A LÉ A TÉT?

Szerzők: *Bartucz Nikolett, Péter Tibor, Szénási Zsuzsanna, Veréb Kinga*, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Marketing tanszék

Témavezető: Jäckel Katalin
tanársegéd

A reality-show-k tíz éve futnak a világ tévécsatornáin, népszerűségük töretlen. Forgatókönyvük maga az élet, az emberi természet, a maga egyszerű és csiszolatlan mivoltában. A Big Brother, a Nagy Testvér, amely George Orwell 1984 című regényének mindent látó, de láthatatlan diktátoráról és annak figyelőrendszeréről kapta nevét. Az alapötlet egyszerű: zárjunk össze egy házba hétköznapi embereket, kamerázzuk be, ajánljunk fel magas nyereményt az utolsó embernek és közvetítsük a tévében. A mai „valóságshow-knak” több elődje és változata is létezik ilyenek például: Reality show az elvonóból Big Diet, Girls-Camp, Pig Brother, Loft Story, Temptation Island, A túlélő, Városi méretű kukkolás, Nagy Állat. Magyarország két legnagyobb kereskedelmi csatornája között a kezdetektől fogva komoly rivalizálás folyik. A TV2 nézettsége egészen a nyár közepéig folyamatosan esett vissza. Ekkor következett be a TV2 teljes körű átalakulása a fiatalítás jegyében, melynek egyik legfontosabb „eszköze” a Big Brother. A TV 2 műsora tulajdonképpen egy külföldi sablon, az RTL pedig a magyar igényekhez próbálja igazítani a programot. A műsor láttán szinte mindenkiben felmerül az a kérdés, miszerint, etikusnak nevezhető-e az, ami a 10-12 játékosal tévéműsor-készítés címén történik. Valóságshow-ként hirdetik, pedig éppen a való világhoz van a legkevesebb köze. Művi környezetben, folyton szerepet játszó önkéntesek segítségével érnek el kiugró nézettséget és hatalmas kasszasikereket a nyugati világ újfajta tévéműsorai. Már a kezdet kezdetén bírálták a műsort, emberjogi szervezetek, neves közéleti, politikai és egyházi személyiségek emelték fel szavukat „pszichoshow” ellen. A műsorok készítői felismerték a show-ban rejlő marketingkommunikációs lehetőségeket. Mindkét csatorna hatalmas médiapartneri hálózatot épített maga köré, ami műsoridőn kívül is biztosítja a Big Brother ház és a Való Világ Villa lakóinak jelenlétét az emberek életében. Az élő formátumú reality-show-k még sikeresebbek, ha különböző interaktív megoldásokkal a műsor részévé tudják tenni a közönség erre fogékony részét. Az ilyen, a nézők bevonását szolgáló megoldások jelentős bevételt is generálnak, mely segíthet a produkciók hatalmas költségvetésének kigazdálkodásában. Magyarországon a valóságshow-kra nagyon fogékonyak bizonyultak a nézők, így alkalmasak egy kampány gyors felépítésére. A kérdés csupán az, hogy mennyire hűségesek a nézők és mennyire hatékony ez a stratégia? Az a véleményünk, hogy a valóságshow-k illetve a magyar kereskedelmi adók jelenlegi műsor-összeállítása „tömegbutító”, „agyleszívó”, és rossz példát mutat a társadalomnak. Látszólag azonban erre „bukik a nép”. Goethe-t idézve: „Az embereknek nem azt kell nyújtani, amit igényelnek, hanem azt, amit igényelniük kellene.”, ezt a megoldást látszik választani az MTV is, megújult arculatával úgy tűnik, hogy pont a fizetőképes réteget sikerül elnyernie a kereskedelmi adókról. Egy kereskedelmi adó persze nem folytathat ilyen műsorpolitikát, de bázisát képezheti egy színvonalas, szórakoztató program összeállításnak.

HARC A NÉZŐKÉRT! AVAGY A TÉVÉCSATORNÁK CÉLKERESZTJÉBEN: AZ IFJÚSÁG

Szerző: **Bernschütz Mária**, végzés éve: 2002
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: dr. Móricz Éva
adjunktus

A társadalomban felnövekvő gyermek a szocializáción keresztül a családban vagy a számára kulcsfontosságú intézményekben az értékek, felfogások, célok és magatartásformák egész sorozatát tanulja meg.¹ Ezek közül az intézmények közül a televízió egyre inkább kulcsfontosságú szerep jut.

A fiatalok kulturális identitásának kialakításában a család, az iskola mellett döntő szerep jut a médiának, ezen belül a televízióknak. A televízió a tapasztalati keretek, az általános kulturális világszemlélet kialakításában segít, amelynek felhasználásával a modern társadalmakban élő egyén az információkat értelmezni és rendszerezni tudja.² Ez a fajta keret, amelyet a televízió nyújt manapság a mindenre fogékony fiatalok számára, nem ad helyes választ arra, hogy milyen legyen az életről alkotott képe, az alapvető társadalmi interakcióik megoldási módja, noha a szabadidejük nagy részét a televízió előtt töltik. S ehhez hozzájárul még, hogy egy háztartásban van-e saját tévéje egy-egy fiatalnak vagy nincs. A következő probléma a „családi kör” felbomlása, az együtt töltött idő redukálódik. Eddig legalább a tévé előtt összeült a család, megbeszéltek a napi eseményeket „kandalló effektus”, -de ha saját szobájába – a saját tévéjéhez- vonul vissza a gyerek, ez elmaradhat.

A média befolyásoló szerepe mellett a fiatalokat célzó marketing is felerősödött. James McNail³ szerint ennek több oka van. Egyrészt nő a fiatalok saját fogyasztása (primary market). Másrészt egyre jelentősebb a befolyása a szülők (általában az Anyuka) pénztárcájára (influence market).⁴ Harmadrészt a vállalatok szemében, mint jövőbeni potenciális vásárló jelenik meg. Mindezek figyelembe vétele után a fiatalok egyre nagyobb piacot jelentenek a vállalatok számára. A televíziós adók is; a műsor kínálatukat úgy alakítják, hogy azzal minél több fiatalat kössenek a tévé elé. A műsoridő-növekedés, a programok sokszínűsége - elsősorban a szórakoztató műsorok - mind-mind elősegítették, hogy a fiatalok egyre többet és többet üljenek a képernyő elé, és döntéseik fő refleksiós pontja a tévé által közvetített „trend” legyen.

A dolgozat kétfajta irányból közelíti meg a témát, egyrészt mit képvisel, milyen hangsúllyal szerepel általában a fiatalok életében a televízió. Másrészt hogyan cselekednek hazánkban a csatorna műsorszerkesztői azért, hogy hatással legyenek a fiatalokra. Céлом a jelenség megközelítése mind szekunder, mind primer kutatás alapján. A primer kutatás három témát ölelt fel. A fiatalok tévénézési szokásait általánosságban mutatta be, majd rátért a programok és a csatornák részletes elemzésére. Végül maguk a megkérdezett fiatalok élethez való hozzáállását, jövedelmi viszonyait, demográfiai adatát is vizsgáltam.

¹ Kotler, marketing menedzsment, 1992, 3. kiadás, 160. o

² A. Giddens: Szociológia, Osiris, Budapest, 1995

³ McNail J.: Planning Priorities for Marketing to Children, The Journal of Business Strategy, 1994

⁴ Nagy Ildikó: Jövedelemszerzés és pénzkezelés a családban, Társadalmi riport, 2000: Magyarországon a jövedelem nagysága, határozza meg, hogy ki kezeli a pénzt a családban.

NECKERMANN CSOMAGKÜLDŐ SZOLGÁLAT

Szerző: **Csala Gábor**, III. évfolyam
Forintos Anita, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Antalné Dr. Szántó Zsuzsanna
c. főiskolai docens

A Neckermann részvénytársaságot Magyarországon csak mint egy megbízható utazási irodát ismerik. A dolgozatunkon keresztül szeretnénk bemutatni a cég sokoldalúságát főleg a Neckermann csomagküldő szolgálatát.

A Neckermann Rt.-t 1950. április 1-jén alapította Josef Neckermann az 1948ban alapított textil nagykereskedés utódjaként. Az először csak textillel foglalkozó nagyvállalat egyre több terméket vett fel a katalógusába és az 50-es években a kiskereskedők és iparosok bojkott kísérleteire válaszul megalapította saját technikai ügyfélszolgálatát. A különböző ágazatok sora az évek során egyre és egyre bővült. Néhány a sokszínűséget igazolva: Technikai Ügyfélszolgálat, Gyűjtő rendelő szolgálat és Katalógus tanácsadás, Befektetési Tanácsadó, Biztosító ágazat, Sajátotthon készház vállalat, Neckermann utazási iroda, Németország szerte áruházak és üzletek, de a fő ágazat a mai napig a csomagküldő szolgálat maradt. Ami a sikerét a gyors (24 órán belüli) és pontos szállításnak, a gyors (24 órás) és szakszerű garanciális háttérének és vevőközpontúságának köszönheti. A mai napig folyamatosan növekvő és más cégeket magába olvasztó cég mára egy-egy hatalmas internacionális konszern részévé vált, a KARSTADT-QUELLE RT a 100%-os tulajdonosa a NECKERMANN RT.-nek. Ez a cég Európa legnagyobb áruház- és csomagküldőkonzernje 112500 dolgozóval (2000-es adat) és 15 milliárd eurós bevétellel.

A Neckermann Rt. nem olvadt bele teljesen a Karstadt-Quelle Rt.-be szinte külön életet él attól a KQ Rt.-nek ez a legtöbb bevételt hozó ágazata. Persze gondosan ügyelve arra, hogy ne legyenek egymás konkurensei, így teljesen más vevőkört céloznak meg.

Ma már a modern technikának köszönhetően interneten is könnyen, kényelmesen, gyorsan és olcsón lehet tőlük rendelni, és ha nem vagyunk megelégedve 14 napon rizikómentesen, indoklás nélkül visszaküldhetjük az árut a pénzünket pedig visszakapjuk.

Kár hogy Magyarországon csak utazási irodáikkal találkozhatunk. Talán egyszer ide is eljutnak. Bár csak így volna

UTAZÁSI IRODÁK HELYZETE ÉS MEGÍTÉLÉSE AZ UTAZÁSI SZOKÁSOK VÁLTOZÁSAINAK TÜKRÉBEN

Szerző: **Dinya Anikó**, III. évfolyam
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Marketing- és Vezetéstudományi Tanszék

Témavezető: Domán Szilvia
főiskolai adjunktus

Az elmúlt években számos alkalommal került az érdeklődés középpontjába az utazási irodák működése. Mindez összefügg egyrészt az utazási szokások változásával, a nemzetközi politikai és gazdasági eseményekkel, másrészt a piaci viszonyok átalakulása, az utazásszervezési piac élesedő versenye is egyre aktuálisabbá teszi ezt a kérdést, melyet dolgozatom témájául választottam.

Szekunder adatgyűjtést- és feldolgozást végeztem a fellelhető alapvető szakirodalmak mellett statisztikai kimutatások, a közelmúltban megjelent szakkikkek, írások, és az interneten elérhető további információk körében.
Elemzésem kiterjed a magyar lakosság utazási szokásainak alakulására és az utazásszervezési piac helyzetének, problémáinak elemzésére egyaránt.

A szekunder adatgyűjtésen túl több primer kutatást is szükségszerűnek tartottam. Standard lakossági kérdőíves megkérdezést végeztem 186 fős mintán – törekedve a kor és a nem szerinti reprezentativitásra - melynek során megvizsgáltam, milyen szerepet tölt be a turisztikai célú utazás a megkérdezettek életében, kivel, mikor, milyen desztinációba utaznak legszívesebben, az egyéni, vagy az utazási irodák által szervezett utakat preferálják, illetve melyek azok a további tényezők, melyek befolyásolják utazási szokásaikat.

A lakossági szegmensek kialakításához klaszteranalízist végeztem.

A kérdőíves felmérés eredményei a keresleti oldal szereplőivel foglalkoznak. A kínálati oldalon álló utazási irodák véleményét az utóbbi időszak tendenciáiról egy mélyinterjú-sorozat segítségével tártam fel. Az irodák vezetői illetve az ügyféllel közvetlen kapcsolatban álló munkatársai jelentették a megkérdezettek körét.

Primer kutatásaim lényegileg alátámasztották szekunder adatfeldolgozásom eredményeit, ám néhány témakörben újszerű véleményeket is megismerhettem. Megállapítható, hogy az utazási irodák működése és kínálata is igen változatos képet mutat, valamint az egyes fogyasztói szegmensek értékelései is lényegesen eltérőek.

RELATIONSHIP-MARKETING

Szerzők: **Dolmány Viktor**, III. évfolyam
Gál Valéria, III. évfolyam
Tóth Anita, III. évfolyam
Tóth Eszter, III. évfolyam
Dunaújvárosi Főiskola
Vezetés és Szervezés Tanszék

Témavezető: Nagy Enikő
főiskolai docens

A dolgozat rövid tartalma: Dolgozatunk célja a CRM (customer related marketing, vevőkapcsolati marketing) bemutatása. A CRM egy új módszer a marketing eszköztárában. Alapja az a felismerés, hogy vállalatoknak ötször annyiba kerül egy új vevő megszerzése, mint egy meglévő elégedetté tétele és ezzel újbóli vásárlásra ösztönzése. Ennek ellenére a legtöbb marketing elmélet és gyakorlat azzal foglalkozik, hogyan szerezzünk új vevőket, és nem azzal, hogyan tartsuk meg a meglévőket. A hangsúly hagyományosan azon van, hogyan végezzünk eladásokat, és nem azon, hogyan építsünk kapcsolatokat, annak ellenére, hogy felmérések szerint a vevők elvesztésének oka az esetek 67%-ában a kontaktus hiánya és a nem testreszabott kapcsolattartás.

A CRM egyfajta megoldást jelent az újravásárlási kör bezárására, ezzel növelve a vállalat bevételét. Azonban a vállalatnak is többet kell áldoznia azért, hogy a vevő hűségét megnyerje. Ezért dolgozatunk a CRM módszereinek és eredményeinek bemutatásán túl felteszi a kérdést: Mennyit fektessen be a vállalat a vevőkapcsolatok kiépítésébe, hogy a költségek ne múlják felül a nyereséget?

SZEX ÉS REKLÁM

Szerző: *Keszthelyi Nikoletta*, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Dr. Pauker Csaba
egyetemi adjunktus

Manapság a reklámok ontják magukból a kreativitást nélkülöző különböző szexuális utalásokat. Úgy tűnhet, hogy a szexualitással minden terméket el lehet adni, függetlenül attól, hogy funkcióját tekintve összekapcsolható-e a szexszel, a testiséggel, vagy sem. Lassan a reklámok erotikája sablonná válik, mára már kizárólag a fantázia szabhat határt annak, hogy milyen terméket lehet erotikus reklámmal eladni.

Sokszor azonban még a reklámkészítőknek is nehéz dolguk van akkor, amikor meg akarják indokolni, hogy miért használtak szexuális töltetű képet a reklámjukban.

Hogy miért látunk ennyi erotikus töltetű reklámot? Talán azért, mert ez az egyetlen olyan emberi szükséglet, amelyet félreérthetetlenül fel lehet ismerni, és ez az egyik legerősebb ösztönünk.

Tulajdonképpen a reklámok azt használják ki, hogy az emberek vonzóak akarnak lenni, társra vágnak, azonosulni szeretnének a hódító férfi, illetve nőtípussal.

MARKETING, FIATALOK ÉS AZ ITALOK

Szerző: *Lihacsova Eszter*, 12. évfolyam
Kutató Diákok Országos Szövetsége (Junior Tagozat)
Balassi Bálint Nyolc évfolyamos Gimnázium

Témavezető: dr. Balaton Károly
tanszékvezető helyettes
BKÁE GTK – Vezetési és Szervezési Tanszék

A fogyasztói magatartás vizsgálatához szükséges ismereteket a szociológiából, pszichológiából, pedagógiából, szociálpszichológiából, közgazdaságtanból merítjük. A marketingkutató legfontosabb eleme az információ, melynek két alapvető forrása a primer és szekunder információforrások. Kutatásunk során írásbeli megkérdezést alkalmaztunk: 12 kérdésből álló anonim kérdőívet készítettünk, melyet 200 11-25 éves fiatalal választottunk meg. A szekunder források közül a GfK Piackutató Intézet, a Target Group Index (TGI) sajtóközleményeit, különböző italgyártó vállalatok honlapját és a kutatáshoz szükséges elméleti háttérhez különböző szakkönyveket használtunk fel. A kutatás célja: a mai fiatalok fogyasztói magatartását befolyásoló tényezők felfedése az italfogyasztás és -vásárlás terén. Az eredmények azt mutatják, hogy a szülők végzettsége és a különböző korosztályok (11-14, 15-18, 21-25) igen nagymértékben befolyásolják a fiatalok italfogyasztását. A két fő domináns csoport, melyek között eltéréseket tapasztaltunk: a felsőfokú és a középfokú végzettségű szülők gyermekei.

A felsőfokú végzettségű szülők gyermekei leggyakrabban gyümölcsleveket és majdnem ugyanennyi ásványvizet fogyasztanak, szénsavas üdítőket viszont ritkábban. Az ár 53%-uk, a kiszerelési forma pedig 24%-uk számára fontos. A legkedveltebb üdítőital-márkájuk a Coca-cola, ezután következik a Fanta, Pepsi és a Sprite. A gyümölcsleveknel a legtöbbet a Sió, Rauch és Granini márkájúakból isznak. Az ásványvizek közül a Theodora Quelle ásványvizet és Margitszigeti Kristályvizet fogyasztják a legtöbbet.

A középfokú végzettségű szülők gyermekei leggyakrabban szénsavas üdítőket fogyasztanak, ezután következnek a gyümölcslevek s végül az ásványvizek. Az ár 64%-ukat, a kiszerelési forma viszont csak 6%-ukat befolyásolja. Az üdítőitalok közül a legtöbbet Coca-colából és Fantából isznak. A legkedveltebb gyümölcslevek Sió, Hey-ho és Szobi szörp márkájúak, az ásványvizeknel pedig a Margitszigeti Kristályvíz és az Apenta. Az alkoholfogyasztást főképpen pszichológiai tényezők befolyásolják. Kutatásunk során azt figyeltük meg, hogy minél jobban befolyásolják szülők gyermekeiket, annál több alkoholos italt fogyasztanak társaságban. Fontos befolyásoló hatása van.

A fiatalok italfogyasztását összehasonlítottuk a Target Group Index (TGI) kutatási eredményeivel, mely a lakosság italfogyasztását mérte fel. E szerint a fiatalok több rostos gyümölcslevet (fiatalok: 84,5%; lakosság: 72%), egy kicsivel több szénsavas üdítőt (fiatalok: 67,5%; lakosság: 63%), és közel ugyanannyi ásványvizet (fiatalok: 61%; lakosság: 63%) fogyasztanak. Az általános italfogyasztás azt a tendenciát mutatja, hogy a fiatalok egyre jobban odafigyelnek az egészségükre (ahogyan sokan nyilatkoztak is): kevesebb kólát, de egyre több gyümölcslevet és ásványvizet fogyasztanak, ami a kor növekedésével is egyre jobban erősödik.

MIT NÉZNEK A GYEREKEK A TÉVÉBEN?

Szerző: **Panik Bernadett**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Marketing Intézet

Témavezető: Ladányi Éva
tudományos munkatárs

A gyerekek hetente több mint tizenöt órát töltenek a televíziókészülékek előtt. Négy éves kortól kezdődően többségük bármilyen műsort megnézhet a tévében. A gyerekek egyik társalgási témája az előző napi tévéműsor. Az a gyerek, aki a beszélgetésekben nem tud hozzászólni, kirekesztődik a társalgásból, kívülállóvá válik. Ennek következtében egyénenként igyekeznek kivívni jogukat a frekventált műsorok megtekintéséhez. Ily módon a tévé és gyerek rendkívül szoros kapcsolatáról beszélhetünk. E kapcsolat során a gyerekeket számos információ éri, többek között a reklámot hatásának is ki vannak téve. A gyerekek kedvelik a reklámokat, több mint harminc százalékuk kifejezetten a reklám is bekapcsolja a televíziót. E műsorok legfőbb célfogyasztói a tíz-tizenegy évesek.

A több mint másfélmillió gyermek állampolgár gyártók és kereskedők számára effektív és potenciális piacot jelent. Arra kívántam felhívni a figyelmet, hogy abban az esetben, ha igényeiket, elvárásaikat figyelmen kívül hagyjuk, ha nem törekszünk magatartásuk, vásárlási szokásaik befolyásolására, elveszítjük a mai fogyasztói piac egy nem elhanyagolható és a jövő fogyasztói piacának egy meghatározó szegmentumát.

Úgynevezett gyerekreklámoknak két fajtája van. Léteznek azok, amelyek gyerekekhez szólnak gyermekek vagy felnőttek találatában, valamint azok, amelyek gyerekek szerepeltetésével a szülőket kívánják meggyőzni arról, hogy az adott termék gyerekeik számára fontos, érdekes, finom, egyszóval megvásárolandó.

A felmérésem arról készült, hogy a televízióban, bizonyos időintervallumokban a reklámok hány százalékában szerepelnek gyerekek, és hány százalék szól kifejezetten gyerekeknek. A három legnézettebb tévéadót kísértem figyelemmel nyáron 1998-ban és 2000-ben több héten keresztül. Az időpontok 19-20, 20-22 óra, valamint a gyermekműsorok és azok környezete.

A VÁLLALAT ÉS A NON-PROFIT SZERVEZET KAPCSOLATA - CAUSE RELATED MARKETING -

Szerző: **Tókos Lóránt**, IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Mitev Ariel
Ph.D. hallgató

Az utóbbi évtizedekben a vállalatok bizonyos mértékig felelőssé váltak a társadalmi problémákkal szemben, de ezt tudatosan felvállalva és a fogyasztók felé megfelelően kommunikálva nagyban elősegíthetik a pozitív vállalati kép (vagy márka-imázs) kialakulását.

A Cause Related Marketing révén olyan eszköz kerül a vállalatok kezébe, melynek segítségével megkülönböztethetik magukat a többi szervezettől, versenytársától és ezáltal versenyelőnyre tehetnek szert.

A Cause Related Marketing, mint stratégiai eszköz nehezen valósítható meg a non-profit szervezetek együttműködése nélkül, mivel ezek a szervezetek rendelkeznek a megfelelő tapasztalatokkal, kapcsolatokkal, csatornákkal és információkkal a társadalom különböző problémás területeivel kapcsolatban, s jelenlétük a vállalat szavahihetőségét is bizonyíthatja.

Együttműködve, stratégiai szövetséget alkotva a vállalatok (márkák) és a non-profit szervezetek win-win-win-win szituációt hozhatnak létre.

Dolgozatomban ezt a stratégiai együttműködést elemzem, gyakorlati példák felhozatalával. Az elméleti bevezető után megvizsgálom mindkét fél lehetőségeit a Cause Related Marketing kapcsán, elemzem a lehetséges kapcsolati formákat, s végül kitérek a kockázati tényezők vizsgálatára is, melyek beárnyékolhatják a szövetség sikerét.

NON-PROFIT SZERVEZETEK MŰKÖDÉSE AZ ÁTMENETI GAZDASÁGBAN

Szerző: *Üveges Anita*, III. évfolyam
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Közszolgálati Menedzsment Tanszék

Témavezető: Dr. Dinya László
egyetemi tanár

Dolgozatom témája a non-profit szervezetek működésének bemutatása, amelynek aktuális voltát több tényező is alátámasztja. A rendszerváltással megkezdődött a szféra fejlődése, elősegítvén a hárompólusú társadalmi fejlődést. Másrészt a közelgő Európai Unió csatlakozást a civil szektor is jelentősen befolyásolja.

A rendszerváltás óta lezajlott változásokat a nyugat-európai országok civil szférái működésének fényében igyekeztem bemutatni, rávilágítva a hazai és Európai Unió non-profit szféra közötti különbségekre. Ezen belül kitértem a jogi szabályozás, a tevékenységi körök, a bevételi források és az önkéntesség kérdéseire, ahol lényeges különbségek mutatkoznak meg.

Kitérek a marketing szerepére is a non-profit szervezetek működése során, ami mintegy előkészíti a dolgozat második részét, ahol az általam elvégzett kutatás eredményei kerülnek bemutatásra, ami a hazai non-profit szervezetek marketing tevékenységének megismerésére irányul. Napjainkban a marketing szinte minden téren jelen van, a gazdasági élettől a politikáig, így a non-profit szférában is. A kutatás kiterjed a forrásgyűjtés, a versenyelőnyök, a működést korlátozó tényezők, az ügyfelek, adományozók, önkéntesek vizsgálatára, valamint az információ ellátottság és a pályázati rendszer elterjedtségének elemzésére. A kutatás eredményei a kérdőívet kitöltő szervezetek demográfiai adatainak fényében is elemzésre kerülnek, valamint bemutatásra kerülnek az elvégzett klaszter analízis eredményei is, amely az információ-tömörítést és-összegzést szolgálja elsősorban. A kutatás eredményeinek feldolgozása számítógépes SPSS rendszerben történt.

A kérdőív lekérdezése 2002. április 15. és június 15-e között történt számítógépes és szóbeli megkérdezés segítségével. Az igénybe vett minta nem reprezentatív. A kérdőívet non-profit szervezetek képviselői töltötték ki, összesen 116-ot, amelynek mindegyike értékelhető volt.

A dolgozat zárásaképpen az elemzésből levonható következtetések kerülnek ismertetésre, amelyben a felvetett hipotézisek többsége igazoltnak tekinthető.

XII

MARKETING II.

HOGY KERÜL A NARANCS A KIRAKATBA, AVAGY A FIDESZ-MPP 1998-AS ÉS 2002-ES VÁLASZTÁSI MARKETINGSTRATÉGIÁJA

Szerző: **Bohus Kata**, BKÁE V. évfolyam
Reich Orsolya, ELTE-BTK IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: dr. Tasnádi József
docens

Dolgozatunkban a Fidesz-MPP 1998-as és 2002-es választási kampányát vizsgáljuk⁵, mint egy alapvetően sikeres termék eladási stratégiáját, avagy azt, hogy hogyan is kell működni a jól alkalmazott politikai marketingnek. Úgy véljük, hogy a marketing-modell alapján a választások eredménye jól magyarázható.

Hipotézisünk szerint a választás kimenetelét a látszat jobban befolyásolja, mint a politika tartalmi része. Ennek oka az, hogy a választók a legritkább esetben tudják reálisan értékelni a „termék minőségét”, – vagyis azt, hogy az adott kormányzat valóban megfelelően vezeti-e az országot – hiszen az intézkedések többsége vagy nem érinti őket, vagy olyan bonyolult mechanizmus része, amelyet képtelenek átlátni. A pártokat, a politikát éppen ezért „el kell adni”.

Bár a marketing eszköztárának egyes elemei már korábban is megjelentek a pártok kampányában, véleményünk szerint a magyar választások története során először a Fidesz-MPP váltott át - 1998-ban - az „eladásszemponitú megközelítésről” a „marketing szemponitú megközelítésre”. A fogyasztókra való fókuszálásra történő áttérés a kereskedelmi piacon is sikeres stratégia volt. Véleményünk szerint a polgári párt 1998-as győzelme is nagyrészt ennek köszönhető. Nem állítjuk, hogy a Fidesz-MPP 1998-as győzelmét kizárólag jó politikai marketingjének köszönhetné; nem csekély szerepet játszottak ebben egyéb momentumok: többek között a magyar választási rendszer sajátosságai és a szövetségkeresés sikeressége is. Úgy véljük azonban, hogy a Fidesz politikai marketingjének, az óriási kommunikációs szakmai előnynek döntő szerepe volt abban, hogy felemelkedtek, és ez segített abban is, hogy a 2002-es választások első fordulójára előtt utolsóként publikált közvélemény-kutatási adatok szerint még vezettek.

⁵ Sajnos a BKÁE TDK Konferencia időpontja miatt dolgozatunkban a 2002-es választásoknak csak az első fordulóját vizsgálhattuk, a második fordulóra a szóbeli bemutatás során szándékozunk kitérni.

A 24 ÓRA, MEGYEI NAPILAP PIACI HELYZETE

Szerzők: **Cziráki Kata**, III. évfolyam
Tóth Tamás, III. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Üzlettudományi Tanszék

Témavezető: Dr. Horváth Judit
főiskolai docens

A 24 Óra Komárom-Esztergom megye vezető napilapja. A lap háttérét a privatizáció óta az Axel Springer, Európa egyik meghatározó lapkiadója biztosítja. Úgy véljük, hogy kellő alapossággal sikerült feldolgoznunk a 24 Óra megyei napilap piaci helyzetét. Az újságnak sikerült átvészelnie a rendszerváltást követő bizonytalanságot, külföldi tulajdonosa (Axel Springer), tőkeerős háttere révén. Sikerült megtartania piacvezető helyzetét, a kezdeti drasztikus példányszámcsökkenés konszolidálásával és az egyre erősödő versenytársak visszaverésével. A mára európai színvonalúvá vált napilap útja tehát egyfajta sikertörténetnek is felfogható. Az új kihívás, az általánosan jelentkező napilap piaci dekonjunktúra, ami minden bizonnyal az piaci verseny kiéleződése irányába fog hatni.

A prezentáció felépítése:

- A vidéki sajtó átszerveződése és mai helyzete
- A 24 Óra, megyei napilap
Jelentősebb állomások a 24 Óra életében
A lap hozzávetőleges felépítése
A 24 Óra szerkezeti felépítése
- Az Axel Springerről
- Marketing-mix a 24 Óra esetében
- A 24 Óra helyzetelemzése
STEEP elemzés
SWOT analízis
Ansoff mátrix
BCG mátrix
A 24 Óra életciklus elemzése
- A 24 Óra 2001 évi marketing költségvetése
- Összefoglalás
- Javaslatétel

A GÁZTŰZHELYEK FEJLETTSÉGI SZÍNVONALÁNAK KOMPLEX ÖSSZEHAJONLÍTÓ ELEMZÉSE

Szerző: *Deutsch Nikolett*, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Vezetéstudományi Intézet

Témavezető: Dr. Szakály Dezső
egyetemi docens

Az elmúlt évtizedekben az innováció témaköre világszerte az érdeklődés középpontjába került. Ennek számos oka van, de ezek legtöbbje visszavezethető arra, hogy a szervezetek környezetében nagymértékű változások zajlottak le, és zajlanak le napjainkban is.

A fejlett világban a korábbi konjunkturális időszakokat a kiszámíthatóság és az előre jelezhetőség jellemezte, de ma ez egyre kevesebb iparágra érvényes. Emellett napjaink piacait a fogyasztói igények állandó változása jellemzi, s egyre képzetesebb munkaerő jelenik meg a munkaerőpiacon is. Korábban elképzelhetetlen üteművé vált a technológiai fejlődés, felgyorsult a termékfejlesztés folyamata és lecsökkent a termékek és szolgáltatások élettartama. Az idő egyre inkább kulcs versenyképezővé válik.

A hagyományosan stabil iparágak jó része mára átalakult, miközben szinte az egyik napról a másikra teljesen új üzletágak vagy piacok jönnek létre, vagy tűnnek el évszázados múlttal rendelkező cégek. A szervezetek környezetét tehát nem csupán az állandó változások jellemzik, hanem maguknak, a változásoknak az üteme is felgyorsult, s szervezeteknek ma már ehhez a turbulens és bizonytalan környezethez kell alkalmazkodniuk.

TDK dolgozatomban a gáztűzhelyek öt reprezentatív típusának korszerűségi színvonal elemzését kívánom elvégezni. Az innovációval foglalkozó elméletek bemutatását a nagy múltú tekintő SVT – Wamsler Holding Rt. tevékenységének ismertetése követi. Majd a végrehajtott vizsgálat és annak alapjául szolgáló módszertan szemléltetésével zárul.

MARKETINGMIX-SPECIFIKUMOK KÉT PÉNZINTÉZET GYAKORLATÁBAN

Szerző: *Felföldi Melinda*, végzés éve: 2002.
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Marketing- és Vezetéstudományi Tanszék

Témavezető: Tamus Antalné dr.
egyetemi adjunktus

Szakedolgozatom megírása során vizsgálódásom középpontjába – a dolgozat teljes terjedelmében – két pénzüintézetet, nevezetesen a Gyöngyös- Mátra Takarékszövetkezet és az Abasár és Vidéke Takarékszövetkezet gyöngyösi kirendeltségeit állítottam.

A szolgáltatásokra vonatkozó szakirodalom áttanulmányozását követően megvizsgáltam, hogy az elméletben leírtak mennyiben valósulnak meg a két takarékszövetkezet gyakorlatában; illetve a két takarékszövetkezet tevékenységében milyen azonosságok és különbségek figyelhetők meg.

A dolgozat utolsó fejezetébe önálló primer kutatásom megállapításai és eredményei kerültek.

Szakedolgozatom megírásához szekunder és primer információkat egyaránt felhasználtam.

A szekunder információkat a témába vágó marketingszakkönyvek, kiadványok, folyóiratok, cikkek, és a két takarékszövetkezet adatbázisa szolgáltatták.

Primer információkhoz kvalitatív és kvantitatív eljárások útján jutottam.

Kvalitatív eljárások közül a két takarékszövetkezet kirendeltség vezetőivel és dolgozóival folytatott egyéni mélyinterjúk szolgáltattak szakmai információkat. A gyakorlati tapasztalatok megszerzése a főiskola által előírt kötelező vállalati gyakorlatok keretében történt, illetve számos más alkalommal is felkerestem a két takarékszövetkezet kirendeltség vezetőit információgyűjtés és tájékozódás céljából.

Kvantitatív eljárásaként kérdőíves megkérdezést alkalmaztam. Mindkét takarékszövetkezetben 100-100 fős mintát kérdeztem meg. A kérdőívek a SERVQUAL-módszert és az imázsprofil elemzést foglalták magukban. Az „álcázott vásárló” módszer alkalmazása három, általam felkért személy segítségével valósult meg, melynek során a felkért hölgyek személyes látogatást tettek a két takarékszövetkezetben és egy „próbavásárlást” hajtottak végre. Ezt követően telefonon is információt kértek egy adott szolgáltatással kapcsolatban, majd tapasztalataikat rögzítették egy előre elkészített kérdőív segítségével.

A dolgozat zárszakavént – a kapott eredmények alapján megfogalmaztam következtetéseimet és javaslataimat a két takarékszövetkezetre vonatkozóan.

A POLITIKAI MARKETING ALKALMAZÁSA A VÁLASZTÁSI KAMPÁNYOK SORÁN

Szerző: **Hegy Barbara**, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Józsa László
egyetemi docens

1. A politikai marketing definíciója, elemei
2. A választási marketing és a választási kampány
3. A politikai kampánystratégia lépései (piacszegmentálás, jelölpozicionálás, célpiac kijelölése, jelölt imázsának megteremtése, pozicionálás)
4. A politikai marketing 4 P-je (Product-a választási program, Push marketing- alsó szintű kezdeményezések, Pull marketing- médiaszereplések, Polling-közvélemény-kutatás)
5. A telekommunikációs eszközök szerepe a választási küzdelem során (televízió: infomercial, negatív reklámok, talk show-k; telefonos adatgyűjtés, lekérdezések).
A technológia fejlődése, mint meghatározó tényező a kampányok alakulásában.
6. Egyéb változások a politikai marketingben a '90-es évektől kezdve.(negatív reklámok gyakori alkalmazása, high-tech „laboratóriumok”, szükségletfelmérő tanulmányok, Internet használata, PR-guruk bevetése, ellenfélkutatás)
7. A politikai marketing hatása a szavazókra
8. A választási kampány, mint projekt (a kampány lépéseinek időbeli tervezése, végrehajtása és ellenőrzése)
9. Politikai kommunikáció formái (PR, politikai reklám, propaganda)
10. A közvélemény-kutatások szerepe a kampánystratégia kialakításában
11. A választási előrejelzések megbízhatósága (minták reprezentativitása és időbeli változásuk, egyes pártok befolyása közvélemény-kutató cégekre, mérés nehézsége és pontatlansága)

POLI - 4P POLITIKAI MARKETING

Szerző: **Jankó Alexandra**, IV. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Dr. Fojtik János
egyetemi adjunktus

- ❖ Vajon milyen **marketingeszközökre** van szükség a politika területén a sikerhez?
- ❖ Hogyan állítsuk össze a megfelelő **marketingmixet**?
- ❖ Mít kell tenni, hogy a választókat **megnyerjék** a politikusok?
- ❖ Mennyire **befolyásolhatóak** az emberek?

Ezekre a kérdésekre kerestem a választ. Kutatásom során a **pszichológia** tudományos eredményeit is felhasználtam, hogy a választási folyamat menetét szemléltessem.

A dolgozatomban párhuzamot vontam a vállalatok és termékeik illetve a politikusok és nézeteik között, hiszen a politikusok tulajdonképpen az általuk képviselt eszméket értékesítik.

Történelmi példákon mutattam be az egyes eszközök alkalmazását és hatásmechanizmusukat illetve a kormányváltást megelőző választási küzdelem miértjeire kerestem a választ.

A KLASSZIKUS KISEBBSÉGEK KULTÚRÁJA, MÉDIÁJA ÉS AZ ETNOMARKETING

Szerző: **Jolsvai Andrea**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Dr. Töröcsik Mária
egyetemi tanár

A dolgozat témájának a klasszikus kisebbségeket választottam, azon belül is a kisebbségek kultúráját, médiáját és az etnomarketinget.

A dolgozatom során kiemelt szerepet szenteltem a kisebbségek kultúrájának és az írott és elektronikus médiájuknak, hiszen ezeket fontos, hogy az etnomarketing során nagyon fontos figyelembe venni. A kisebbségek legnagyobb része már asszimilálódott, ezért fontos milyen hagyományokat követnek.

Magyarország területén a Kisebbségi törvény értelmében 13 kisebbség él, ezek közül én csak az ún. klasszikus kisebbségeket vizsgálom, a német, horvát, szerb, szlovák, szlovén és román kisebbségeket.

A demográfiai jellemzőiket megvizsgálva választottam a témát, mert úgy látom, hogy egyre többen vállalják a nemzeti etnikai kisebbségekhez tartozásukat, ezt alá is támasztja a két legutóbbi népszámlálás (1990, 2001). A népszámlálások során több kérdés is vonatkozott a nemzetiségi hovatartozásra, ezek közül most kiemelném a nemzetiséghez tartozást vallók számát: 1990-ben 232751 fő 2001-ben 314051 fő vallotta meg nemzetiséghez való tartozását. De a kisebbségek becsült adatát még így sem éri el a legutóbbi népszámlálás adata, hiszen a becslések alapján országunk területén 845500-1092500 főt tesz ki a kisebbségek száma. Arányaiban ez a következőképpen alakult 1990-ben 2,2%-ot tett ki, és 2001-ben 3,4%-ot a nemzetiséghez tartozást vallók száma. Ha a becsült u adatot vesszük figyelembe a magyar társadalomban kb. 8-11%-os arányban találhatóak meg, tehát nem egy elhanyagolható létszámról van szó. A széles piacra termelő vállalatok előbb-utóbb azzal találják szemben magukat, hogy nem tudják egyformán kiszolgálni minden vevő igényét. A vállalatnak ki kell választani a leghatékonyabban kiszolgálható piaci szegmentumot, azt a piaci szeletet, amelyben a termék vagy szolgáltatás kedvező feltételekkel adható el. A fogyasztói piac főbb szegmentációs tényezői közül a demográfiai szegmentáción belül található a nemzetiség szerinti szegmentáció. Ez egy jó szegmentációs tényező lehetne, így a vállalatok egy része kiemelten kezelhetné ezt a fogyasztói piacon egyre növekvő vásárlóerőt képviselő csoportot, a marketingstratégiája kialakítása során vagy az egész népcsoportot –összes nemzetiséget- vagy esetlegesen egy adott kisebbséget. Miután az etnomarketing műfaja a magyar szakirodalomban ismeretlen jelenség, de külföldön már több országban sikeresen alkalmazzák, így ha Magyarországon csak néhány cég szolgálná ki ezt a piaci szegmentumot, jelentős versenyelőnyre tehetnének szert a piacon.

AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM ÚJ FOGYASZTÓI CSOPORTJAI

Szerző: **Liszt Boglárka**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: Dr. Töröcsik Mária
egyetemi tanár

Az utóbbi években kialakult egy olyan gyorsan gazdasági jelentőséget nyerő fogyasztói csoport, melynek beállítódásai, igényei és vásárlói modellje újnak mondható. Annak ellenére, hogy az ipari országokban már ma erős vásárlóerőt képeznek, nálunk még csak nyomokban jelennek meg. Észak-Amerikában, Európában és Ázsiában ezek a fogyasztók a következő évtizeden belül domináns piaci tényezővé fognak válni. Az ő preferenciájuktól – vásárlásaiktól és nem vásárlásaiktól – függhet majd a vállalatok jóléte.

Az új fogyasztói típus megtalálható minden életkori és etnikai csoportban, és bizonyos mértékben jövedelemszinttől független módon. Nem csak az változott, és változik meg, hogy *hogyan* vásárol az új fogyasztó, hanem az is, hogy *mit* és *miért*.

A fogyasztók csoportosítása, magatartásának leírása, jellemzése mind a gyakorlat, mind az elmélet szakembereinek kedvelt témája. Dolgozatomban arra teszünk kísérletet, hogy a fogyasztókat egy újfajta megközelítésből csoportosítsuk. A három fő választóvonalat az IT, a tudás, és az idő fogja jelenteni:

- az információtechnológia, mivel ez a jelen kor fejlődésének egyik legmeghatározóbb hajtóereje, valamint a korral való együtt-haladás jelképe;
- a tudás, vagyis, hogy a fogyasztó birtokában van-e annak a tudásnak, amivel az információs társadalomban elterjedt eszközöket működtetni tudja, értelmezni tudja a kapott információkat, és az új folyamatokat képes beépíteni élete mindennapjaiba;
- az idő, mint a munkával töltött idő nyomásából, végül is az élettempóról nyert szubjektív érzékelés, ugyanis manapság az idő, vagyis a keresőtevékenységgel töltött idő erősebb magyarázó erejű, mint pl. a lakhely.

Dolgozatomban először az egyes választóvonalakat mutatjuk be, ezután – a tipologizálás első lépéseként – csak két nagy részre („új” és „rég” típusú) bontjuk a fogyasztókat, és ismertetjük a főbb különbségeket fogyasztói magatartásukban. Ezt követően alcsoportokat képzünk, és saját kutatás alapján mutatjuk be az egyes új típusú fogyasztói csoportok életvitelét, vásárlási szokásait, valamint fogyasztással kapcsolatos igényeit.

AZ ONLINE MARKETING KOMMUNIKÁCIÓ HATÉKONYSÁGÁNAK MÉRHETŐSÉGE ÉS JELENLEGI HELYZETE

Szerző: **Pái Attila**, végzés éve: 2002
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Marketing Intézet

Témavezető: Dr. Papp János
tanszékvezető

Az online marketing kommunikációról az elmúlt 2-3 évben már sokat lehetett hallani. A vélemények nagyon különbözőek. Egyesek "csodafegyvernek", mások szinte jelentőséget sem tulajdonítanak neki. A TDK dolgozatom célja az, hogy reális képet mutassak be az online marketing kommunikáció hatékonyságáról. Bemutatásra kerül ezen kommunikáció szereplőin keresztül az online kommunikáció kapcsolatrendszere, lehetőségei, hibái, és hatékonyságának mérhetősége. A középpontba az online vállalati marketing kommunikációt helyezem, ismertetem az online kommunikáció eszközeit, és helyes alkalmazásuk kiindulópontjait, hiszen gyakori az, hogy egy vállalat mindenféle előzetes terv és végiggondoltság nélkül jelenik meg az interneten, így a megjelenés teljesen eredménytelen vagy akár még káros is lehet a vállalat számára. Ezért fontos megtervezni a vállalatoknak az online marketing kommunikációjukat, akár csak a hagyományos marketing kommunikáció esetében.

A dolgozatomban azt mutatom be, hogy az online marketing kommunikációt hogyan lehet alkalmazni, erre milyen eszközök vannak és, hogy a különféle eszközöknek milyen a hatékonysága. Ezt elméleti és gyakorlati példákon is bemutatom. Kívánom azt, hogy ez a dolgozat irányításként szolgáljon mindazoknak, akik az online marketing kommunikáció alkalmazása és lehetőségei iránt érdeklődnek.

A MÉRKŐZÉSMARKETING ALAPJAI A LABDARÚGÁSBAN

Szerző: **Staub Richárd**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: Dr. Orosdy Béla
egyetemi docens

A dolgozatom elsősorban a labdarúgó-mérkőzésről szól, azonban a megállapítások nagy része más csapatjátékok (kosárlabda, kézilabda, vízilabda, röplabda) esetében is érvényes. Olyan felvetéseket mutatok be, amelyek egy-egy konkrét esetben való továbbgondolása és részletesebb kifejtése segítséget jelenthet a sportban tevékenykedők számára.

A dolgozatomat a klubvezetők szemszögéből írtam. A klub mellett további három főszereplőt mutatok be egy-egy külön fejezetben:

- A nézőt, aki rendszert „mozgatja”.
Ismertetem a nézők lehetséges motivációit, valamint a klub helyzetét figyelembe vevő jegyértékesítési stratégiákat vázoló fel a 4P segítségével. Azokat a módszereket veszem sorra, amelyek segíthetnek abban, hogy a helyszínen minél több néző tekintse meg a találkozót.
- A szponzort mint nélkülözhetetlen partnert.
Bemutatom a szponzorok motivációit és a potenciális szponzorok megnyerését szolgáló ajánlat sarokköveit. Kitérek a szponzorálás és a támogatás különbözőségére. Ismertetem a szponzor számára nyújtott ellenszolgáltatások széles skáláját.
- A televíziós társaságokat, amelyek újraírták a rendszer működési szabályait.
Röviden bemutatom a televíziós közvetítések súlyát, majd sorra veszem a közvetítések előnyeit és hátrányait.

Ahogy a dolgozat címe is mutatja jelen munka csak az alapokat adja meg, amire építkezve a klubok konkrét marketingstratégiát dolgozhatnak ki.

A MARKETING POLITIKAI KAMPÁNYOKRA VALÓ ALKALMAZHATÓSÁGA EGY ÖSSZEHASONLÍTÓ KUTATÁS KERETÉBEN

Szerző: **Szebeni Zoltán**, M.Sc. II. évfolyam
PTE - Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: Dr. Orosdy Béla
egyetemi docens

Nagy kihívás a marketing számára a politikában történő alkalmazása. Segítségével a demokrácia is teljesebbé válik, hiszen a marketingkommunikáció eszköze lehet a politikai pluralizmus, sokszínűség megismerésének. A marketing megjelenése a politikai életben Magyarországon a rendszerváltásra tehető, és azóta folyamatosan fejlődik, egyre nagyobb szerepet kap a választási kampányok során.

A politikai kommunikáció és közvélemény-kutatás ugyanolyan fiatal fogalmak hazánkban, mint a marketing. Napjainkban olyan alapvető változásoknak vagyunk tanúi a társadalmi életben, amelyek a világon mindenütt elkerülhetlenné teszik a választások piacorientált megközelítését. A kommunizmus összeomlása gyakorlati lehetőségként kiiktatta a kommunizmust, mint kormányzási formát. Alternatívaként a politikai anarchia és a demokratikus berendezkedés maradt. Mivel az anarchia ellentétes a politikusok érdekeivel, az újraformálódó demokráciákban a marketingmódszereket igyekeznek majd választani, hogy megválasszák, illetve újraválasszák őket.

Dolgozatom elméleti részében azt kívánom vizsgálni, hogyan próbálják meg a politikai pártok egy versenyző vállalat mintájára - mindössze tízéves demokráciánkban - interpretálni módszereik közé a marketing-stratégia alkalmazását.

Bemutatom, hogy milyen stratégiai módszerek léteznek, és ezeket a pártok hogyan alkalmazzák a választási kampányok során, illetve két választás között. Nagy hangsúlyt fektetek a marketing-mixben helyet foglaló 4P kibontásának, illetve annak, hogy a politika hogyan ülteti be eszközei közé ezt a módszert.

Részletesen elemzem az 1998-as választási kampányt aszerint, hogy a pártok hogyan használták a különböző médiumokat, milyen üzeneteket fogalmaztak meg és továbbítottak a különböző reklámhordozókon keresztül a választópolgároknak. Kitérek a választási kampány fontosabb eseményeire is.

A dolgozat második felében vázolom kutatásom eredményeit, melyet a főiskolai és egyetemi hallgatók körében végeztem 2001-ben illetve 2002-ben. A kutatás nem politikai jellegű volt abból a szempontból, hogy nem voltam kíváncsi az egyes megkérdezettek konkrét politikai meggyőződésére. Céлом az volt, hogy a következő kérdésekre kapjam meg a választ:

- A kérdezettek milyen információhordozókon keresztül szereznek tudomást politikai kampányokról
- Milyen üzeneteket kapnak az egyes pártoktól
- Mi a véleményük a politikai pártok vezetői politikusairól
- Mi a véleményük napjaink politikai kultúrájáról, hangvételéről

INNOVATÍV MARKETING A TECHNIKA FEJLŐDŐ VILÁGÁBAN

Szerzők: **Szemere Veronika Nóra**, III. évfolyam
Kiss Bence Boldizsár, IV. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Üzlettudományi Tanszék

Témavezető: Fűrész Gábor
főiskolai adjunktus

A 20. század egyik nagy kihívása az Internet volt. A 21. századé pedig a komoly és jól használható internetes infrastruktúra megalkotása, és a virtuális „élet” kialakulása lesz. Dolgozatunkban ennek megfelelően a virtuális élet részeként, és mozdítórugójaként az on-line marketinget, annak alkalmazásbeli hasznát, és jövőjét tárjuk fel. Személyes ötleteinkkel bővítjük a marketingmegoldások körét. Olyan ötleteket tervezünk, mellyel egy magasabb szintre léphet az on-line marketing világa. Olyan ötletek ezek, melyeket kihasználva az e-business egésze újra fellendül, és olyan stratégián dolgozunk mely az igazi internetes tevékenység folytatását támogatja.

Bevezetőnk után megismertetjük az olvasót az Internet rövid történetével, az ARPA-Net-el, majd az Internet korai szakaszával. Az Internet létrejöttkor katonai célokot szolgált, de hamarosan már ezen keresztül lehetett leveleket írni, és pillanatok alatt eljuttatni a világ bármely pontjára. Aztán a marketingszakemberek is új lehetőségeket véltek felfedezni a hálóban. Manapság pedig már ez a piac egy valódi, és működő üzleti szektor. De hogyan is működik valójában, hogyan kellene működni és milyen üzleti perspektívákat nyújthatna ha...? Mindezekre választ adunk. Elsőként megmutatjuk az e-mail marketingből levont tapasztalatokat és egy kis jövőképet.

Továbbá felvázoljuk az Internetben rejlő, általunk elképzelt marketingjövőt, és bemutatjuk a már meglévő internetes megoldásokhoz kapcsolódó ötleteinket. Bemutatjuk, hogyan működik az ügyfélkövetés, az intelligens marketing, az on-line naptárszolgáltatás, a dinamikus e-mail, a képeslapküldés, és a TV műsor vagy programajánló. Nem utolsósorban megismertetjük hogyan működik a virtuális bon rendszer, mely megoldást kifejezetten célszerűnek tartjuk arra, hogy a hagyományos marketinget és az internetes marketinget összekösse. És itt ragadjuk meg az alkalmat, hogy egy általános, de fontos irányvonalat, stratégiát adjuk az Internetes megjelenésekre.

Elengedhetetlen a dolgozatunk utolsó része, mely marketingkutatókat tartalmaz az on-line fogyasztókról.

EGY FUZZY HALMAZELMÉLETEN ALAPULÓ ATTITÚD MÉRŐ SKÁLA

Szerző: *Vasvári Zoltán*, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: dr. Törőcsik Mária
egyetemi tanár

dr. Pauler Gábor
főiskolai docens

Dolgozatomban az értékvizsgálatok területén folytatott metodikai vizsgálatok tapasztalataiból merítve egy olyan attitúd-skálázási technikát vázlok fel, mely a fizikai mérésekhez hasonló determinisztikus szemlélet helyett lehetőséget ad a kérdésekre, kijelentésekre megfogalmazódó válasz szubjektív bizonytalanságának megjelenítésére. Ennek a skálatechnikának egy kiemelendő tulajdonsága, hogy képes megjeleníteni az önellentmondó, az ellentétes szélsőségeket elfogadó attitúdot és képes ennek matematizálására.

A dolgozat bevezetéseként ismertetem az Arisztotelészi kétértékű logikai implikációk korlátait és előljáróban a matematikai fuzzy halmazelmélet ezt kiegészítő lehetőségeit a valóság és az erről való gondolkodás pontosabb leírásához. Egy pszichológiai elmélet hipotéziseinek és érveinek ismertetésével demonstrálom azt a feltételezést, miszerint a döntési folyamatokban inkább támaszkodunk olyan egyszerűsített reprezentációkra, melyek leírásához alkalmasabb egy többértékű logika egy kétértékű helyett. Ismertetem a kidolgozott technikának azt az előnyét, mellyel az önellentmondó vélemény megjeleníthető és bemutatott eddig alkalmazott mérési módszereket. A bevezető végezetéül felállítjuk hipotézisünket egy, a már említett tulajdonságokkal bíró skálatechnika hasznosságáról egy speciális piackutatási területen, az értékutatások során az értékrendszerek vizsgálatánál.

A második részben részletesebben beszélek az értékutatások elméleti háttéréről, az érték kifejezés meghatározásáról többféle társadalomtudományok a megvilágításában. Pár gondolatot vázlok fel a marketing szemszögéből végzett értékvizsgálatok fontosságáról. Beszélek az alkalmazott kutatási módszerekről az értékvizsgálatokban, az értékek és az attitúd kapcsolatáról, az attitúd-vizsgálatokon keresztül végzett értékutatásokról. Pléh Csaba szemantikus differenciál alkalmazásán politikai fogalmakra és Bugán Antal értékvizsgálatán keresztül bemutatom a szavak értékelésén keresztül vezető következtetéseket, bemutatom a szemantikus differenciál fogalmát.

A következő fejezetben kifejtjük az új skálatechnika matematikai háttérét, és ennek működését alkalmazása során. Egy esettanulmányon keresztül teszteljük a modellt, feltárva hogy milyen következményekkel jár ha nem érzékeljük az értékrendszerek „hasadtságát”. Végezetül szólnunk a technikai megvalósíthatóságról és a piaci alkalmazási lehetőségekről.

A MAGYARORSZÁGI KÖZSZOLGÁLATI ÉS KERESKEDELMI RÁDIÓK HELYZETE KONKRÉT PÉLDÁKON KERESZTÜL

Szerző: *Zvara Tímea*, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Marketing Intézet

Témavezető: Ladányi Éva
tudományos munkatárs

TDK dolgozatomban az országos közszolgálati és kereskedelmi rádiók helyzetét kívánom bemutatni.

A dolgozat első részében a rádiózás jogi szabályozásáról, ezen belül is az 1996-os Médiatörvényről szólok pár szót. A tartalom (és a dolgozat szempontjából fontosabb részek részletesebb bemutatása) mellett említésre kerülnek a Médiatörvénnyel kapcsolatos problémák, hiányosságok is.

A második részben a rádiózás piacáról egy átfogó helyzetjelentést mutatok be, csoportosítva a ma működő rádiókat. Egy táblázat keretében néhány pontban összevetem a kereskedelmi és közszolgálati rádiók közti főbb eltéréseket a tulajdonos, működési költségek, közszolgáltatóság, fő feladat és a reklámidő vonatkozásában.

A következő részben a magyarországi rádiózás kialakulásának folyamatát mutatom be. Sorra veszem egyrészt a Magyar Rádió Rt. alakulásának folyamatát, másrészt a közszolgálati rádió kereskedelmi próbálkozásain keresztül a kereskedelmi rádiók (a Danubius, a Calypso, a Rádió Bridge és a Juventus Rádió) megjelenését.

A dolgozat negyedik részében az egyes rádiótípusok helyzetének elemzését konkrét rádiók bemutatásán keresztül végzem. Ennek megfelelően a közszolgálati rádiók példájául a Kossuth Rádiót, míg a kereskedelmi rádiók példájául a Danubius Rádiót elemzem a tulajdonos, vételkörzet, célcsoport, műsorszerkezet, zenei stílus szempontok alapján. Egy SWOT-elemzés keretében igyekszem felhívni a figyelmet mindkét rádió erősségeire, gyengeségeire, a kiaknázandó lehetőségekre és a veszélyekre. Ezek után a Jelenkutató Intézet 2000-ben végzett, a rádiók image-re és minőségére vonatkozó felmérésének néhány eredményét mutatom be.

A dolgozat végén megpróbálok javaslatokat tenni mindkét rádió, ezen keresztül pedig az összes közszolgálati és kereskedelmi rádió helyzetének javítására.

XIII

MARKETING III

„MINDEN JÓBAN VAN VALAMI...”
A TIBI CSOKOLÁDÉ ÚJ ÍZEINEK BEVEZETÉSE A PIACRA

Szerző: **Ágh Anikó**, III. évfolyam
BMF Keleti Károly Gazdasági Főiskolai Kar -VMI

Témavezető: Tóth Gábor
főiskolai docens

A Stollwerck Budapest Kft. táblás csokoládékat gyártó részlegén belül idén a tibi csokoládé termékcsaládját bővítette 6 új ízzel. Az ízvásztékon kívül új csomagolással, kizsereléssel, szlogennel jelent meg a piacon a tibi. Tette mindezt pedig úgy, hogy közben senki ne feledkezzen meg a márka tradicionális múltjáról. Szeretném bemutatni egy fiatalos, modern gondolkodású marketingcsoport munkáját, melyet egy régi, hazai termék népszerűsítése érdekében tett.

Ismertetném a vállalat és azon belül a tibi piaci helyzetét az innováció előtt, a kampánysorozat és a promóciós munkák első szakasza után illetve a novemberben várható eredmények becslését.

Választ keresek az innováció okaira, a marketing legfőbb célkitűzéseire, bemutatom a kampányt, mely több elemből épült fel - úgymint a televíziós reklámok, bolti kóstoltatás és nyereményjáték, valamint a téli ízek megjelenése az ünnepek előtt-, és részletesen ismertetem a megvalósításhoz használt marketing és eladástechnikai eszközöket.

Majd az összefoglalás, az eredmények ismertetése után szeretném véleményezni a tibi kampányának elemeit a vásárló oldaláról is.

Végezetül szeretnék köszönetet mondani konzulensemnek Józsa Gábornak, aki a tanulmány forrásait biztosította.

A GYERMELY RT. MARKEINGSTRATÉGIÁJA

Szerző: **Bálinger István**, III. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Üzlettudományi Tanszék

Témavezető: Dr. Horváth Judit
főiskolai docens

Dr. Henkey István
főiskolai docens

Dolgozatom témája az ország piacvezető tésztagyárának marketingstratégiájának elemzése.

Az elemzés alapja a McCarthy-féle 4 P, ez alkotja a dolgozat logikai vázát. A marketing-mix elemek bemutatásánál nagy hangsúlyt fektetek a termékspecifikus részstratégiák bemutatására.

A dolgozat során áttekintem a hazai tésztaipar jelenlegi helyzetét, és a hazai és külföldi trendek figyelembevételével egy középtávú piaci prognózist készítettem.

A dolgozat tartalmazza a vállalat SWOT analízisét, és a tésztagyár által alkalmazott marketingeszközök részletes elemzését. Nagy hangsúlyt kapott a vállalat márkáépítő munkájának bemutatása, mint a vállalat marketingtevékenységének központja.

Ezen tényezők elemzéséből levont konklúzió alapján a dolgozat tartalmaz néhány javaslatot a cégvezetés számára a várható változások figyelembevételével.

FOGYASZTÓI ATTITŰDVÁLTOZÁS A MAGYAR ÓVSZERPIACON ÉS MARKETINGSTRATÉGIAI KÖVETKEZMÉNYEI

Szerzők: *Bíró Zsófia*, II. évfolyam
Uhrin Noémi, II. évfolyam
Vodicska Lídia, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Marketing Intézeti Tanszék

Témavezető: Jäckel Katalin
tanársegéd

A modern társadalom égető problémáinak egyike a fogamzásgátlás kérdése és a nemi betegségek ugrásszerű terjedése, különös tekintettel az AIDS fenyegető rémére. Bár már az ókorban is foglalkoztatta az embereket a szexualitással kapcsolatos deviancia kérdése, igazán komoly harcot csak az utóbbi évtizedben vállaltak a nem kívánt terhesség és egészségkárosodás ellen. A sorozatosan megjelenő egészségügyi termékekkel foglalkozó cégek egyebek között az óvszerek legkülönbözőbb típusait sorakoztatják fel.

Mivel tudják az óvszerforgalmazók magukhoz csábítani a vásárlókat? Hogyan lehet a szexualitás kényes témáját nyíltan, mégsem tokolódóan tálni a fogyasztók számára? Alkalmazkodnak-e a vállalatok az attitűdváltozáshoz? Dolgozatunkban az előbbi kérdésekre kerestük a választ. Az utóbbi évtizedben Magyarországon megjelenő trendeket és stratégiákat mutattuk be, rávilágítva a ki nem aknázott lehetőségekre.

Elemzésünk alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy Magyarországon egyértelműen változó tendencia tapasztalható a szexualitás iránti nyitottság, illetve szókimondás terén. Korábbi elképzelésünkkel ellentétben – a távoli múltban elmélyedve – nem volt jellemző, hogy szemérmességnek tekintették volna az e kérdéssel való foglalkozást. A rendszerváltás idejére azonban újra befelé fordultak az emberek, zárkóztak lettek, és most ismét meg kell tanulniuk nyíltan kimondani és vállalni az intim szférájukba tartozó gondolataikat. A politikai változást követően, a szabad verseny lehetőségének megjelenésének köszönhetően, sorra törtek be a külföldi illetőségű fogamzásgátló termékek forgalmazói hazánkba. Egészséges rivalizálás során osztották fel egymás között a magyarországi piacot, s a piaci lefedettség terén azóta sem történt lényegbeli változás.

Megfigyelésünk során azt tapasztaltuk, hogy a vállalatok idomulnak a fent említett változásokhoz, ez azonban mégsem elég, számos kiaknázatlan lehetőség maradt, melyek feltérképezését nyilvánvalóan az anyavállalatok sem bánnák, s támogatásukról biztosítanák a leányvállalatot a magasabb profit elérése érdekében.

Reméljük, hogy dolgozatunk témaválasztásával sikerül felhívjunk a figyelmet a probléma aktualitására, s valamelyest hozzájárulhatunk ahhoz, hogy a továbbiakban ne vessék meg azokat, akik szegényérzet nélkül feltárják legbensőbb „hálószerkezetüket”. Közvetlen viselkedésük láttán talán a szegénylősebbek sem ódzkodva fogadják majd „kitörésüket”, hanem mérlegelik, hogy nagyobb bajuk származhat abból, ha magukba fojtják egészségükkel kapcsolatos aggodalmaikat. Bízunk továbbá abban is, hogy a fogamzásgátlásra szolgáló termékekkel foglalkozó cégek nagyobb hangsúlyt helyeznek a fogyasztói attitűdváltozásra, és ez erőteljesebben tükröződik marketingstratégiájukban.

VÁSÁRLÁS TEMPLOMAI – AVAGY MINDENT A BEVÁSÁRLÓKÖZPONTOKRÓL –

Szerzők: *Gellért Anna*, III. évfolyam,
Vágó Barbara, III. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető: Papp Ferenc
c. főiskolai docens

Dolgozatunk témájáról a bevásárlóközpontok hazai helyzetének elemzését választottuk. Azért döntöttünk emellett a téma mellett, mert bár ma már nem tekinthető teljesen új kereskedelmi formának, mégis sok mindenkit foglalkoztat napjainkban is.

Az óriás bevásárlóközpontokat – mint a világon mindenütt – Magyarországon is sokan szeretik, de legalább annyian utálják.

A hétköznapi vásárló – és olykor a szakirodalom is – gyakran bevásárlóközpontnak nevezi a hipermarketeket, pedig azok nagy alapterületen, sokféle árut kínálnak, a mallokból viszont több tulajdonos sokféle különálló üzlete sorakozik egymás mellett, s számos szolgáltató-, illetve szórakoztatóegység is várja a látogatókat, vagyis egy házon belül szinte minden elintézhető. Mi dolgozatunkban nem vettük figyelembe a hipermarketeket.

Dolgozatunkhoz felhasználtunk szakirodalmat is, valamint az általunk végzett kutatások eredményeit is beépítettünk munkánkba.

Kitértünk a bevásárlóközpontok kialakulásának történetére, magyarországi központok csoportosítására; továbbá arra, hogy milyen hatást gyakorolnak a fogyasztói szokásokra, a kereskedelemre, a közlekedésre, a környezetre, az idegenforgalomra, és a vendéglátásra, valamint milyen konfliktusokat generálnak, milyen marketing kommunikációt alkalmaznak.

Dolgozatunkat pedig a hazai központok jövőképe elemzésével és egy kis érdekességgel zártuk.

Egyik oldalról a nemzetközi adatok szerint közel 100.000 lakos képes egy bevásárlóközpontot ellátni; eszerint a működő és épülő központok számával még csak közelítünk a telítettséghez.

Az Európai Unió csatlakozással pedig újabb beruházók jelenhetnek meg a piacon. További fellendülést hozhat, ha lépést tartva a modern technika fejlődésével és az Internet segítségével virtuális áruházként is működnének.

Másfelől a felmérések szerint egy hét alatt a magyar vásárló négyzetméterenként 110 dollárt költ, míg az európai átlag 90 dollár, az amerikai pedig 37 dollár. Felmerül a kérdés, hogy mégis hogyan, ha egyes mallok sokszor konganak az ürességtől. A magyar társadalom csekély rétege engedheti meg magának, hogy plázában vásároljon. A kérdés tehát az, hogy ez a réteg még hány mallt tud és akar ellátni. Mivel ennek az osztálynak a növekedési dinamizmusa mértékét tekintve nem igazán jelentős, célszerűbb lenne – újabb mallok létesítése helyett – a már meglévőket bővíteni.

A mallok képviselői szerint a válasz egyértelmű: amíg egyetlen központ sem kényszerül bezárni, senki sem állíthatja, hogy sok van belőlük.

A PANORÁMA PANZIÓ MARKETINGKONCEPCIÓJA

Szerző: *Ijjász Orsolya*, V. évfolyam
Török Márta, V. évfolyam
Turzó Barbara Éva, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Dr. Orosdy Béla
egyetemi docens

Hazánk turisztikai piaca nagy jelentőséggel bír, a nevezetességeket (pl. melyek a világörökség része) évente több millió turista keresi fel. Magyarországon a turizmus egyre inkább sikerágazatnak számít és gazdaságunk egyik húzóágazatává vált. Említést érdemelnek a gyógy- és termálfürdőink, melyek közt kiemelkedő fontosságú a Harkányban található, nemzetközi szinten is ismert Gyógy- és Strandfürdő. Az évente több tízezer vendéget fogadó gyógyfürdő, a város és környéke nagy vonzerő.

A nemrég üzemeltető váltást megélt Panoráma Panzió Harkányban igen frekvenciált helyen található. A csendes kis utcában, parkosított környezetben lévő panzió mindössze 5–10 percnyi sétára van a gyógyfürdőtől és a városközponttól. Valójában egy családi, 43 vendég fogadására képes, félpanziót kínáló vendéglátóhelyről van szó, ahol a hangsúly elsősorban a családi, baráti és a vendégek igényeihez maximálisan igazodó kiszolgáláson van.

Azonban a jelenlegi üzemeltető állítása szerint a panzió eddigi működése nem megfelelő, pedig nem lehet azt mondani, hogy a kisvárosban nem fordulnak meg a turisták. A többszöri konzultációink és a helyszín felmérését követően arra a következtetésre jutottunk, hogy valójában a panzió marketingkonceptióját kell kidolgozni úgy, hogy az tartalmazza azokat a hiányosságokat, amelyek a sikertelenséget okozzák és a javaslatokat, melyek segítségével növelni lehet a panzió forgalmát.

Kutatásunk célja az, hogy a probléma megfogalmazását követően megvizsgáljuk a panzió piaci lehetőségeit, az általa nyújtott szolgáltatások életképességét és a potenciális célpiacokat. Mindez megalapozza a panzió további működését és a sikerhez vezető út első lépcsőfokának fogható fel.

A SOPRON PLAZA MARKETING STRATÉGIÁJA

Szerző: *Jabronka Csaba Sándor*, II. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Barócsi Zoltán
szakmai munkatárs

Több éve már annak, hogy Sopronban a határhoz vezető út mellett egy jókora helyen egy elkezdett, de be nem fejezett építkezés maradványai éktelenkedtek.

Ez az utazóknak és a város lakóinak is bántotta a szemét.

Aztán pár évvel ezelőtt nagy beruházásról kezdtek beszélni a városban, és néhány hónap múlva megnyitotta kapuit a Sopron Plaza.

A város lakói vegyes érzelmekkel fogadták a házat, örültek, hogy eltűnik a kietlen terület a város nyugati kapujából és, hogy Sopronnak is lesz egy nagy bevásárlóközpontja, de joggal érezhették, úgy, hogy ez elsősorban nem az ő, hanem sokkal inkább az osztrákok pénztárcájára szabva épül, a nyugati életstílus egyik jellegzetessége a minden igényt kielégítő óriási üzletház.

Én is hasonlóan vegyes érzelmekkel fogadtam a nyitást, és kíváncsi voltam, hogyan fogadják majd az emberek. Ezt később személyesen is megtapasztalhattam, ugyanis középiskolai 3. évvégi kötelező szakmai gyakorlatomat a Plaza egyik kávézójában végeztem, mint felszolgáló.

Így amikor tavaly lehetőségem nyílt TDK-dolgozatot írni, rögtön a Plaza jutott eszembe, mint téma, és mivel korábban a közgazdaságtan egyik ága, a számomra oly érdekesnek talált marketing is szerepelt a tantárgyaim között, kézenfekvő volt számomra, hogy a Sopron Plaza marketing stratégiáját válasszam dolgozatom témájául.

Előadásomat elején a marketingről szeretnék pár szót mondani, majd a bevásárló központok magyarországi megjelenéséről beszélnék. Majd miután bemutattam a Sopron Plaza történetét, kitérnék a házban tapasztalható fogyasztói szokásokra. Ezután elemezném a Plaza marketing stratégiáját, és beszámolnék az elmúlt három év eredményeiről, végül pedig a ház jövőre vonatkozó terveiről mondanék pár szót. Előadásomat a marketing továbbfejlesztési lehetőségeinek a felvázolásával zárnám.

FENNMARADÁS AZ ÓRIÁSOK ÁRNYÉKÁBAN

Szerző: *Kvancz Orsolya*, III. évfolyam
Simon Annamária, III. évfolyam
NYF Gazdasági és Társadalomtudományi Kar
Vezetés- és Humántudományi Tanszék

Témavezető: Kopcsay László
főiskolai adjunktus

Dolgozatunk témája az élelmiszer-kereskedelem szerkezeti változásait és az így kialakult vállalatcsoportokat mutatja be a rendszerváltástól napjainkig. A téma időszerűségét az adja, hogy a hazánkban megtelepedett multinacionális cégek elterjedése nagymértékben meggyorsította a globalizálódást és a regionalizálódást, valamint a nemzeti gazdaság-és kereskedelempolitikák mozgásterét és eszköztudományát is átalakította. Ezen hatalmas mamutcégek megjelenésének egyik legjelentősebb pozitívuma, hogy befektetéseikkel, milliárdos fejlesztő-és korszerűsítő beruházásaikkal idecsalogatnak más tőkeerős befektetőket is.

Ugyanakkor a hipermarketek elszaporodásával átalakult a kereskedelem, de a legfontosabb következmény a piaci verseny továbbéleződése, mellyel a hazai kis- és középvállalkozások már nem tudják tartani a lépést. Ez még akkor is igaz, ha időközben a kis független boltok számának csökkenése megtorpant, vagy legalábbis kisebb méreteket öltött. Ugyanis ezek a főként lakóhely közeli - felesleges szobából, vagy garázból kialakított - üzletek tőkebevonásra nem számíthatnak, ezért önállóságuk egy részét feladva próbálnak beszerzési társulásokba tömörülni, hiszen az esetek többségében ez az egyetlen fennmaradási lehetőségük az "óriások" árnyékában. Ennek következményeként a közeljövőben várhatóan tovább fog emelkedni ezeknek a társulásoknak az aránya, amelyek akár az egységes kereskedelmi láncok létrehozásához is vezethetnek.

A hipermarketek egy újabb fegyvert állítottak csatába - a kereskedelmi márkát - , amely a kisboltok megélhetését tovább nehezíti. Ezeknek a márkáknak a legfőbb jellegzetessége, hogy nem a gyártó neve alatt hozzák forgalomba, hanem egy- egy kereskedelmi lánc nevével árusítják. Ezen termékek megvásárlásával a fogyasztók teljes mértékben elkötelezettjeivé válhatnak eme üzletláncoknak, ez tulajdonképpen „márkahűséget” jelent, amelyből egyértelműen következik a bolthűség is, mivel ezeket az árukat csak ugyanazonokon a helyeken találják meg. Ez a harc a hagyományos márkák ellen végleg megnehezíti a kiskereskedők pozicionálását, hiszen egyre több téren kell harcba szállniuk a multikkal.

Ezek a fent említett gondolatok is mind azt bizonyítják, hogy a multinacionális cégek valóban erős versenyhelyzetet teremtenek az élelmiszerpiacon, ahol is a legélesebb a konkurenciaharc. De alapjaiban ittlétük nem elítélendő, hiszen korlátozó hatásuk mellett számos gazdasági előnyüket is élvezzük.

A THE COCA-COLA COMPANY MARKETINGTEVÉKENYSÉGE

Szerző: *Majai Anett*, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar

Témavezető: Antalné dr. Szántó Zsuzsa
c. főiskolai docens

A dolgozat fő témája a cég marketingstratégiája és tevékenysége. Fontos volt számomra, hogy egy olyan céget elemezzek, mely jelentős múlttal rendelkezik, így a reklámok változását, fejlődését évről évre is szemléltethetem.

A munkámban olvashatnak a cég történetéről, termékpalettájáról, magyarországi üzeméről. Ezek az információk tudatában már lehetségessé vált a cég teljes körű analízálása. Összehasonlítottam a régebbi és a legaktuálisabb módszereket, melyekkel dolgoznak. A munkám legfontosabb része a cég elemzése McCarthy 4 P-je valamint a 11 P-re bővült módszere szerint. A reális elemzéshez elengedhetetlen, hogy a konkurenciát is szemügyre vegyem. Ez nemcsak a legjelentősebbre (Pepsi) terjedt ki, hanem a kisebbek hatását is vizsgáltam. A The Coca-Cola Company nagyon tág érdeklődési körrel rendelkezik, erre a munkámra természetesen szemléletes példákat is hozok. Az analízis után lehetségessé vált, hogy javaslatokat fogalmazzak meg a sikeresebb marketing eléréséhez.

A dolgozatomat zárja a munkám összefoglalása, melyben a SWOT-analízis ad számunkra élethű képet a cég esélyeiről és veszélyeiről. Remélem sikerül a munkám által a The Coca-Cola Company-t jobban megismerni.

GYÓGYSZERIPARI INNOVÁCIÓ – MARKETING STRATÉGIA

Szerző: **Molnár Pál**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar Marketing Intézet

Témavezető: dr. Csányi Péter
igazgató, Innovatív Gyógyszergyártók Egyesülete
Szántó Ákos
egyetemi tanársegéd

A dolgozat a gyógyszeripar jelenlegi helyzetét, működését illetve tendenciáit mutatja be az innovatív gyógyszergyártók oldaláról. Tartalmát illetően a következőket követi:

- ✓ Átfogó képet ad a kutatás-fejlesztésről, annak folyamatáról
- ✓ Részletezi a gyógyszerek különböző szempontok szerinti besorolását (megadva a törvényi háttérrel is)
- ✓ Elemzi az iparág két nagy csoportja, a generikus és az innovatív gyógyszercégek közötti ellentétet és okait
- ✓ Majd a stratégiát és taktikát teszi elemzése tárgyává: leírja a gyógyszercégek által követett stratégiát és taktikai lépéseket, azok eszközeit.
A stratégia és taktika elemzése során megkülönböztet OTC-, illetve pharma-területeket, csakúgy, mint a vásárlási és döntési mechanizmus elemzése során
- ✓ A dolgozat végén, az utolsó előtti alfejezetben találjuk meg a javasolt újítási területeket, bő indoklással és részletes magyarázattal, a gyakorlatban is alkalmazható példákkal alátámasztva. E területek a következő témakörökre bomlanak:
 - A változások kényszerítő erői (tendenciák a fogyasztói magatartás változásában)
 - Marketing modellekre való kihatásuk (ki is a vásárló és ki lesz azzá)
 - A befolyásolási háló és kiterjedése (információ-ellátottság növekedése és öntudatosabb az egészségmegőrzés, egészségápolás területén)
 - Értéktöbbletet jelentő tényezők a marketing gyakorlatában (tömeges egyéniesítés, erős szegmentáció)
 - Márkázás és stratégiai lehetőségei (lehetőségek, „fehér foltok”, hangsúlynövelés)
 - A szervezeti működés koordinációja (összhang az új eszközök használatában, az új stratégia és taktika működése)
- ✓ Az utolsó fejezetben egy olyan gyakorlati problémával ismerkedhetünk meg, melyre máig nem létezik egységesen elfogadott megoldás, „sikerrecept”. Ez az „optimalizáció” témaköre; azaz az orvoslátogatói hatékonyság mérésének, valamint a szervezeti felépítésnek, működésnek a komplex problémáit jelentő gyakorlati nehézségeket okozó, sajátos visszasságoknak a rendezése, jobbá és hatékonyabbá tétele. A dolgozat megoldási alternatívákat és hozzájuk tartozó módszertant mutat be.

Mottó: „Mert ha az egészségünkről van szó, akkor csak a leghatékonyabb megoldás az elfogadható. Gyógyulásunk érdekében mindannyian az elérhető legkorszerűbb kezelési lehetőségekhez szeretnénk hozzájutni. Ezzel nemcsak önmagunknak, hanem szeretteinknek is tartozunk.”

A HIPERMARKETEK HATÁSA A HAZAI KISKERESKEDELMI MÁRKÁK FORGALMI ARÁNYAIRA

Szerző: **Rádi János Róbert**, végzés éve: 2002
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Vezető- és Továbbképző Intézet
Vezetés- és Szervezetfejlesztési Tanszék

Témavezetők: Dr. Nemes Ferenc Dr. Tóth Tamás
egyetemi tanár egyetemi tanár

A márkák fejlődése során kialakult egy új ág, melynek képviselői a kereskedelmi márkák (private label). Történelmileg a gyártói (termelői) márkákat mindig is többre tartották, mint a kereskedelmi márkákat. Egy bizonyos idő elteltével azonban ez utóbbiak súlya, piaci részesedése jelentősen megnőtt.

A kutatásomat úgy építettem fel, hogy először összegyűjtöttem a témával kapcsolatos szakirodalmat. Azt tapasztaltam, hogy míg általában a márkákról igen terjedelmes, addig a kifejezetten a private label-ről meglehetősen csekély szakirodalom áll a rendelkezésre. Látva azt, hogy milyen nagy mennyiségű kereskedelmi márká van Magyarországon megpróbáltam utánajárni, és minél többet megtudni e témakörrel. Ennek érdekében készítettem személyes interjúkat a hazai piacon jelentős befolyással bíró üzletláncok szakembereivel, akik a mindennapok gyakorlatában foglalkoznak a termékekkel. Tanulmányoztam az egyes láncok belső lapjaiban megjelent kapcsolódó cikkeket és felvettem a kapcsolatot, azok szerkesztőivel, de nem hagytam figyelmen kívül a közeli és távoli ismerőseim véleményét sem.

Az összegyűjtött információk alapján felvázoltam a private label-ek kialakulását, főbb jellemzőit, rendeztem előnyeit és hátrányait a kereskedők, illetve a szállítók szemszögéből valamint erre végeztem egy SWOT analízist.

A kutatásaim eredményeképpen megállapítható, hogy a kereskedelmi márkás termékek szerepe megnőtt és igenis lehet a kereskedelmi márká is prémium márká. Ebből az elemzésből valamint a Gfk. Hungáriától kapott információk alapján következtetéseket vontam le arra vonatkozóan, hogy a láncoknak, milyen stratégiai alternatívája lehet általában és külön-külön.

SÁBA KOZMETIKUMOK MARKETING POLITIKÁJA

Szerző: **Ragányi Péter**, IV. évfolyam
Szabó Lajos Krisztián, IV. évfolyam
BMF Keleti Károly Gazdasági Főiskolai Kar - SZVI

Témavezető: Dr. Kadocsa György
Intézetigazgató, főiskolai tanár

90-es évek elején magyar kutatók kifejlesztették az INZULA KER. KFT által piacra dobott Sába kozmetikumcsaládot. A cég azzal a nem titkolt céllal jelent meg a piacon, hogy egy olyan magyar gyártmányt bocsásson az emberek rendelkezésére, amely a magyar népesség higiéniai színvonalának emelésében jelentős szerepet töltsön majd be. Ebből következik, hogy a cég ars poétikája:

„Kiváló minőség elérhető áron!”

A szűk anyagi keretek behatárolták a termék reklámozási lehetőségeit, ezért többnyire direkt marketing alkalmazására kényszerültek, amelyet azóta is sikeresen folytatnak. Marketing stratégiájuk egyik fontos eleme, hogy a konkurenciával ellentétben hangsúlyozzák termékeik savas hatását.

1994-ben a világon először Magyarországon került forgalomba az intim szappan, amely iránt a kereslet azóta is évről évre fokozatosan növekszik.

A dolgozatunk célja, hogy az INZULA KER. KFT által gyártott és forgalmazott Sába kozmetikumcsalád direkt marketingjén keresztül bemutassuk, hogy a kis költségvetésű hazai vállalkozások is lehetnek sikeresek.

SAJÁT ÖTLET ALAPJÁN KÉSZÜLŐ VAGYONVÉDEMI ESZKÖZ PIACI BEVEZETÉSE

Szerző: **Répási Nikoletta**, V. évfolyam
ME, Gazdaságtudományi Kar
Marketing Intézet

Témavezető: Dr. Gyöngyösy Zoltán
egyetemi docens

Idézhetnék számtalan, a médiában elhangzott nyilatkozatot, hozzászólást, szakértői véleményt arról, hogy hogyan is áll a bankbiztonság, a pénzügyi intézetek védelme ma Magyarországon és világszerte.

Lehangoló. De valóban ilyen kiábrándító a helyzet? Tényleg igaz ez? Valóban ki vagyunk szolgáltatva egyes emberek, a bűnözők kénye-kedvének? Létezhet ilyen a 21. században?

Pontosan ennyi és még ennél is több kérdés merült fel bennem, mint bárki másban azon a fekete betűs napon. Bizonyára mindenki emlékezetében ott él még a nehezen feledhető esemény, amikor 8 ember életét követelte egy dolog, egy kézzel fogható, pótolható, utánozható tárgy, amelyet kizárólag az életünk megkönnyítésére találtak ki, ami egy általános egyenértékes csereeszköz lett, ahogyan okítják nekünk, egy eszköz, nem több.

Elgondolkodtatott.

Valóban? Csak egy eszköz? És ér ez 8 emberi életet? És nem csak 8 emberről volt akkor szó. Előtte is, azóta is fordultak elő hasonló események világszerte.

Itt áll az emberiség belegyönyörködve csodás találmányiba, amik olyan kényelmessé, könnyűvé teszik számára az életet, és megtörténik egy ilyen esemény...

És az emberiség ámultan, letaglózva, szóhoz sem jutva áll.

Ennek hatására fogalmazódott meg bennem egy praktikus, egyszerű és pénzkímélő megoldás, amelynek egyik célja, az emberi élet védelme közvetett módon.

Ezen ötletet egy vagyonvédelmi eszköz formájában képzelem el.

Míndezek az aktuális, hosszú évtizedek óta megoldatlan problémák ihlették dolgozatomat.

Mélyinterjúim alkalmával megerősítést nyertem abban, hogy az általam hatékonynak vélt megoldás érdeklődésre tart számot,

A probléma megoldásán egy szakma dolgozik, hiszen mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy milyen széles körű a biztonságtechnikai ipar. És mennyi eszközt, berendezést, eljárást kínál... Ám valahogy az az érzése támad az embernek, hogy elmennek a lényeg mellett. Mert önmagában mindegyik eszköz nagyon jónak tűnik (leszámítva az áraikat), ám egyik sem jelent megoldást. Erre épp elég bizonyítékot talál a médium szinte nap, mint nap.

Nincs jövője annak a banknak, amely csak a vállalatokra összpontosít. A lakosság tömeges kiszolgálása nélkül nem lehet majd növekedni és profitot termelni. Ehhez viszont a biztonság érzetére, annak megteremtésére nagyobb gondot kell fordítani, mert szeptember 11-ét követően az emberek biztonság iránti vágya felértékelődött. Hatalmas összegeket fordítanak arra, hogy biztonságban tudják magukat, szeretteiket és vagyontárgyaikat.

MARKETINGKOMMUNIKATION VON SPAR ALS MULTINATIONALES UNTERNEHMEN

A SPAR MUNLTINACIONÁLIS VÁLLALAT MARKETINGKOMMUNIKÁCIÓJA

Szerző: *Schäffer Péter*, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar

Témavezető: Antalné dr. Szántó Zsuzsa
c. főiskolai docens

A dolgozat a SPAR marketingtevékenységével foglalkozik, nemzeti és nemzetközi viszonylatban. A kutatás főképpen a marketingkommunikációs elemekre irányul, fő célkitűzése a kereskedelmi márkákat érintő kérdések tisztázása.

1. A vállalat bemutatása a cégtörténelmen, a magyar hálózatkiépítésen, a tulajdonosi körön valamint a SPAR Magyarország Kereskedelmi Kft. üzleti eredményein keresztül.
2. Felépítés és tevékenységi kör. Ez a fejezet intenzíven foglalkozik az üzletekkel és az áruellátással.
3. A SPAR marketingkommunikációs politikája. Marketingkommunikációs alapkifejezések, és a cég filozófiája. A marketing jelentőségét és a marketingkommunikáció funkcióját tárgyalja a dolgozat ezen fejezete. A SPAR vállalati alapelveinek tisztázása.
4. A SPAR marketingkommunikációs eszközei. Szponzorálás, reklámok, reklámeszközök, reklámhordozók és ezek hatékonyságának bemutatása.
5. Az árverseny fegyvere: kereskedelmi márkák. A súlypont ebben a fejezetben az ár- és költségelemzés, emellett igyekeztem beszámolni a trendekről, a szállítói és a vásárlói oldal értékeléséről.
6. Az eddig leírtak alátámasztására a gyakorlati tapasztalataimat ismertettem. Bemutattam a üzletet amelyben dolgozom, és leírom a tevékenységi körömet.
7. Utolsó, egyfajta összegzésként elvégeztem a vállalati és környezeti értékelést, amelyhez a SWOT analízist alkalmaztam. Nagyon fontosnak tartottam a saját véleményem összegzését, illetve a továbbfejlődés lehetőségének a bemutatását.

ÜGYFÉLMEGTARTÁS A HŰSÉGPROGRAMOK SEGÍTSÉGÉVEL

Szerző: *Vadász Csaba*, III. évfolyam
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Marketing-Menedzsment Tanszék

Témavezető: Dr. Garamhegyi Ábel
egyetemi adjunktus

Dolgozatomban megpróbálom bemutatni a már hazánkban is egyre népszerűbb lojalitás programok terjedésének okait.

Vizsgálom a márkahűség összetevőit, a hűséges vásárlók tulajdonságait, illetve azt, hogy milyen előnyt jelentenek egy-egy vállalat számára.

Számba veszem a marketing területén napjaink észlelhető változásokat, azt, hogyan kerül egyre inkább előtérbe a hűséges vásárlók megszerzésére irányuló törekvés.

A lojalitás programok bemutatása keretében megvizsgálom fejlődésük történetét, fényt derítsek sikeres működésük okaira illetve bemutatom ezen programok típusait, különös figyelmet fordítva az egy- illetve több- szereplős hűségprogramok előnyeire, hátrányaira.

Ismertetem a legismertebb magyarországi hűségprogramok gyakorlati alkalmazását, illetve következtetéseket vonok le a rendelkezésemre álló adatok alapján.

Megpróbálom felhívni a figyelmet e programok általam észlelt hibáiról, illetve ismertetem ezen hibák kijavítására vonatkozó ötleteimet.

Dolgozatomban elhangzó állításokat egy (általam végzett) primer kutatás eredményeivel próbálom bizonyítani, illetve gyakorlatiasabbá tenni.

**UNIT-LINKED TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSI TERMÉK FEJLESZTÉSE ÉS
ÉRTÉKESÍTÉSE
- AZ ALLIANZ HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT. HUNGÁRIA ALAP NEVŰ
TERMÉKÉNEK OPTIMALIZÁLÁSA ÉS PIACI POZÍCIÓJÁNAK
JAVÍTÁSA -**

Szerző: **Zugrovs Loránd**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar Marketing Intézet

Témavezető: Bárkányi Péter
egyetemi adjunktus

A dolgozat célja, hogy elemezze a unit-linked típusú életbiztosítási termékek piacának 2001-ben bekövetkezett visszaesésének lehetséges okait, és ezek alapján észrevételeket, következtetéseket, javaslatokat fogalmazzon meg a biztosítótársaságok működésével, a unit-linked termékekkel, illetve konkrét példát alapul véve az Allianz Hungária Biztosító Rt. működésével és a Hungária alap elnevezésű termékkel kapcsolatban. A dolgozat 3 nagy egységre tagolódik:

1. Bevezetés:

- Bevezető gondolatok – a szerző a biztosítási szektor és a marketing kapcsolatát boncolgatja
- Biztosítások története a világon – a biztosítás megjelenésétől, alapgondolatának ismertetésén keresztül jut el az író a befektetéshez kötött életbiztosítások megjelenéséig, és kialakulásuk magyarázatáig
- Biztosítások története Magyarországon - a magyar biztosítástörténet rövid ismertetése után jut el a szerző a unit-linked típusú biztosítási termékek magyarországi piacáig, és elemzi az ez idáig megfigyelhető tendenciákat

2. A Hungária Alap bemutatása

3. A termék és a termékhez kapcsolódó háttér fejlesztésének koncepciója:

- A Hungária Alap költségszerkezetének egyszerűsítése – a szerző alapelveket fogalmaz meg a termék kissé bonyolult költségszerkezetének átalakítására, és indokolja ennek szükségességét
- Információs háttér – az író javasol egy, a befektetéshez kötött életbiztosítások értékesítését végző üzletkötők befektetési, pénzügyi információkkal való ellátására alkalmas rendszert
- Üzletkötői bázis – a szerző megfogalmazza, hogy milyen üzletkötőkre van szükség a unit-linked termékek értékesítéséhez, ezek az emberek honnan „szerezhetők be”, illetve mire kell őket képezni
- Eladástechnika – a biztosítótársaságok által oktatott eladástechnika átalakításának javaslatait tartalmazó rész
- Motivációs rendszer – a biztosítótársaságok által alkalmazott javadalmazási rendszer továbbgondolásának leírása
- Kommunikáció – végezetül a szerző megfogalmaz egy 3 fázisú, a unit-linked termékek értékesítését elősegítő kommunikációs stratégiát

Vezérelv: marketingszemlélet kialakítása a biztosítók világában, áttéve a hangsúlyt az értékesítésről a minőségi termékre.

XIV

MARKETING IV.

A CIGÁNYOK VÁSÁRLÓI SZOKÁSAI

Szerző: **Adorjáni Bálint**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Prof. Dr. Töröcsik Mária
egyetemi tanár

Dolgozatomban a magyarországi cigányság vásárlói szokásait kutatom. Arra kívánok rámutatni, hogy milyen jellegzetes viselkedési módokkal rendelkeznek, a sajátos kultúrájú cigány etnikum vásárlásai során.

Vizsgálatom kiterjed:

- A cigány kultúrára (történetük, társadalmuk, családszerkezetük, hiedelemviláguk, szokásaik, öltözködésük, táplálkozásuk...),
- A cigányokról készült eddigi kutatások adataira (demográfiai jellemzők, iskolázottság, lakásviszonyok, jövedelem, médiafogyasztás...)

Illetve a saját - a cigányság vásárlási szokásait feltérképező - kutatásom tapasztalatait is prezentálom, melyeket élelmiszerboltokban, műszaki üzletekben, vásárban, bizományi üzletekben végeztem.

A GYORSFAGYASZTOTT ÉLELMISZEREK PIACI ELEMZÉSE

Szerző: **Barna Katalin Erzsébet**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Marketingkutatás Tanszék

Témavezető: Dr. Horváth Ágnes
egyetemi docens

A gazdasági és társadalmi fejlődés egyik jól érzékelhető hatása az étkezési szokások változása. A fogyasztók egyre inkább olyan élelmiszereket igényelnek, amelyek gyorsan és egyszerűen elkészíthetőek, magas minőségűek, egészségesek, hosszú ideig eltarthatóak és biztonságosak. Ezeknek a feltételeknek a gyorsfagyasztott élelmiszerek tökéletesen megfelelnek.

A világ gazdaságilag fejlett térségeiben évtizedek óta folyamatosan emelkedik a fagyasztott termékek termelése és fogyasztása. Ennek alátámasztására két számot említenék meg: 1960-ban még csak 250 ezer tonna volt az európai fogyasztás Kelet-Európa nélkül, 1998-ra viszont már meghaladta a 10 millió tonnát. A hűtőipari termékek fogyasztásának folyamatos növekedése Magyarországra is jellemző, bár az egy főre jutó fogyasztásunk messze elmarad a fejlett ipari országokhoz képest.

Dolgozatomban vizsgálom a külföldi és a hazai piaci tendenciákat, ezen belül is kiemelt figyelmet szentelek a hazai fagyasztott zöldség fogyasztási és vásárlási szokásoknak. Vizsgálataim eredményeként megállapítható, hogy mind külföldön, mind pedig hazánkban a zöldségek és a készételek válnak meghatározó termékcsoporthá, a fagyasztott baromfi és a gyümölcsök jelentősége viszont csökken. Mivel hazánkban a fagyasztott zöldségek és gyümölcsök képezik a gyorsfagyasztott piac 2/3 részét, ezen szektor elemzésére különösen nagy hangsúlyt fektetek munkámban.

A gyorsfagyasztott termékek vizsgálatával kapcsolatos következtetéseimet elsősorban a rendelkezésemre álló szakirodalomra, szekunder adatokra, valamint primer adatfelvételre és adatfeldolgozásra alapozom. Az adatfeldolgozás során többváltozós ökonometriai módszereket, ezen belül is főkomponens analízist és klaszteranalízist alkalmazok.

OSZTÁLY VIGYÁZZ!

Szerző: **Bitter Tamás**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: dr. Orosdi Béla
egyetemi docens

dr. Fojtik János
egyetemi adjunktus

A dolgozat fő célját a hazai személygépkocsi-piacon megfigyelhető tendenciák leírása, a sikert eredményező, illetve a jövőben eredményezhető elemek megragadása jelenti. Az autópiacon óriási méretéből fakadóan azonban nem képes annak teljes vertikumát átfogni. Ezért a hazánkban oly népszerű alsó középkategória vizsgálatára korlátozódik, a következtetési azonban nem csak erre a szegmensre vonatkoznak. A dolgozat az első részben kísérletet tesz a gépkocsinak, mint terméknek a hazai fogyasztási struktúrában való elhelyezésére, bemutatva annak kitüntetett szerepét és helyét. Jellemzi a különböző felhasználói ideáltípusokat. Elemzi a divat szerepét az autópiacon esetében. Szót ejt az autópiacon speciális tulajdonságairól. Ezt követően bemutatja a hazai autópiacon alsó középkategóriáját uraló típusokat. Foglalkozik az autópiacon ható fejlődési tendenciákkal, azok várható alakulásával. Részlet képezi a szegmens jelentősebb gyártóinak piacon tanúsított magatartásának, marketing stratégiájának és termékeinek elemzése illetve összehasonlítása, különös tekintettel azon gyártókra, melyek a piacot uralják, illetve azokra, melyek az utóbbi időben a piacon elért korábbi eredményeikhez képest komoly változásokat tudtak véghezvinni. A domináns típusok esetében ez a vizsgálat kiterjed a múltira, és a jelenre is. A harmadik szakasz - az azt megelőzők következményeire építve, - lehetséges marketing stratégiákat vázol fel. Kitér a sikerhez vezető út legfontosabb, a marketinghez szorosan kapcsolódó elemeire és néhány buktatóra. Ezen részben is a hangsúly a szegmenset uraló gyártókra helyeződik, ám tartalmaz néhány hatékonyan bizonyult és várhatóan a jövőben is annak bizonyuló, a kategórián belül is egyedi, speciális marketing stratégiát is. Bár a dolgozat elsődlegesen a hazai autópiacon helyezi a hangsúlyt, nem feledkezik meg arról, hogy a gyártók egy a magyarországinál jóval nagyobb piac igényeinek kielégítésére és elnyerésére törekedve alkotják meg termékeiket.

AZ ELÉGEDETT VÁSÁRLÓ – A VISSZAIGAZOLT MINŐSÉG

Szerző: **Bunyik Bettina**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Vezetéstudományi Intézet

Témavezető: Dr. Szakály Dezső
egyetemi docens

Dolgozatomban vevői elégedettség mérésről és ennek minőségügyi háttérével foglalkozom, melyre azért esett a választásom, mert az új szabvány bevezetésével előtérbe kerültek a vevői kapcsolatok és a vevői követelmények. Célom egy olyan vizsgálat elkészítése volt, amelyben választ kapok arra, hogy ha már úgyszólván kötelező a szervezetnek vevői elégedettséget mérni, akkor milyen módon végzi, mennyire hatásosan, és hogy milyen információkat kapnak cégük teljesítményéről a feltett kérdések alapján. Ennek szellemében indultam el a minőségügyi rendszerek elméleti háttéréről és jutottam a konkrét gyakorlatig.

Ehhez részletesen kellett foglalkoznom a minőségirányítási rendszerek elméleti háttérével, kiindulva az alapfogalmakból (minőség és vevői elégedettség), és ezek kapcsolatából, majd részleteztem a minőségmenedzsment fejlődésének főbb szakaszait, a minőségügyi rendszerek fejlődésében kiemelkedő szerepet játszó szakembereket és a minőségügyi rendszerek fajtáit. Majd bemutattam az ISO 9001-es szabvány tartalmát, változásait és az új szabvánnyal kapcsolatos problémákat. Ezek után tértem rá a konkrét gyakorlatra, amely egy elemzés elkészítése volt. Előljáróban megvizsgáltam a tanúsított cégek számának változását 1992-től napjainkig, majd azt, hogy az elemzésben szereplő 4 cég:

TURUL PROVINCIA Kft
KÓDERNÉ ISKOLÁJA
AUTOMÉRY Kft
INNOTEAM Kft

mennyire felel meg a szabványi előírásoknak. Ezt a szabvány által megfogalmazott néhány kritérium alapján tettem, majd az eredményeket táblázatba foglaltam. Ezek után készítettem el az egyes cégek vevői elégedettség mérésének konkrét elemzését, amelyenél kitértem a beszállítói értékelő lapok és a vevői elégedettség mérő lapok ill. ezek összhangjának vizsgálatára. Minden cégnél kiemeltem a hiányosságokat és a pozitívumokat, ezen kívül saját javaslataimmal is kiegészítettem az egyedi jellemzéseket.

Az elkészült elemzések alapján tapasztalataim azt mutatják, hogy a cégek többnyire azért készítik el a vevői elégedettség mérést, mert a szabvány előírja, és kevés figyelmet fordítanak arra, hogy használható, jó információkat szerezzenek cégük számára. Pedig éppen ezen lenne a hangsúly, hiszen a vevői igények előtérbe kerülésével, mindig új és új célokat kell meghatározni a szervezetnek a folyamatos fejlesztés, javítás érdekében.

Dolgozatom végén pedig rámutatok egy olyan követendő példára, amely továbbfejlődést jelenthetne minden olyan cég számára, amely foglalkozik vevői elégedettség méréssel.

**A FOGYASZTÓI MAGATARTÁS, ANNAK BEFOLYÁSOLÓ EGYÉNI
TÁRSADALMI ÉS KÖRNYEZETI HATÁSÁNAK BEMUTATÁSA AZ
ÉLELMISZERFOGYASZTÁSON KERESZTÜL**

Szerző: **Dani Bernadett**, I. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Czeglédi Csilla
tanársegéd

A TDK dolgozatom témája a fogyasztói magatartás, annak befolyásoló egyéni, társadalmi és környezeti tényezők hatásának bemutatása az élelmiszerfogyasztáson keresztül. Véleményem szerint a vásárlók szokásainak folyamatos figyelemmel kísérése elengedhetetlen a vállalatok életében, főleg az élelmiszer területén. A fogyasztók magatartásának változásában számos tényező közrejátszik, főleg az egyéni, társadalmi és környezeti hatások. Ez az oka annak, hogy dolgozatomban elsősorban ezeknek a tényezőknek a vizsgálatával foglalkozom. A vállalatok sikeréhez jelentős mértékben hozzájárul a vásárlók igényeinek a megismerése. Ha Magyarország csatlakozik az Európai Unióhoz, jelentős változások következnek be a fogyasztók magatartásában, így például változnak a jövedelmi viszonyok, ezáltal az életszínvonal is emelkedő tendenciát fog mutatni.

A dolgozatom második részében a XXI. századra jellemző fogyasztási trendeket mutatom be, illetve azt, hogy miként fognak változni a fogyasztási szokások. Megfigyelhető, hogy a különböző európai országok étkezési szokásai között milyen eltérések vannak. A munkámból az is kiderül, hogy Magyarországon a különböző régiókban milyen étkezési szokások jellemzők és megállapítható, hogy egységes fogyasztásról itt sem beszélhetünk.

Felmérést végeztem a magyar fogyasztók étkezési és vásárlási szokásairól, ami szintén bizonyítja, hogy egy országon belül is mekkora eltérések lehetnek a fogyasztási szokások területén. A kérdőív alanyait elsősorban arról kérdeztem, hogy az élelmiszerek vásárlásánál milyen tényezők befolyásolják. A megkérdezettek többsége elsősorban az árat és a minőséget veszi figyelembe, ebből következik, hogy a fogyasztók nagy részét befolyásolják a különböző kereskedelmi akciók. A felmérésből arra is fény derül, hogy a fiatalok körében egyre inkább előtérbe kerülnek a gyorsétermek. A kérdőív alanyainak jelentős hányada naponta jár vásárolni, kisebb része pedig hetente szerzi be a szükséges élelmiszereket. A magyar lakosság túlnyomó része fontosnak tartja a rendszeres gyümölcsfogyasztást.

Véleményem szerint az elkövetkezendő években a fogyasztók egyre inkább nagyobb hangsúlyt fognak helyezni az egészséges táplálkozásra, illetve egyre nagyobb szerepet fog betölteni a rendszeres sportolás.

FOGYASZTÓVÉDELEM AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

Szerzők: **Dobó Judit**, I. évfolyam
Hermann Judit, I. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
docens

Dolgozatunk 3 fő fejezetre bontható, amelyek a következők:

1.) **A fogyasztóvédelem helyzete hazánkban** -- Ebben a fejezetben részletesen kitérünk a fogyasztóvédelem nemzetközi fejlődésére, hagyományaira illetve aktuális helyzetére. Részletes beszámolót olvashatunk a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség idei első félévi tevékenységéről (Piacfelügyelet, Szolgáltatások ellenőrzése, Minőségi reklamációk, Reklámfelügyelet, Panaszügyintézés, Laboratóriumi tevékenység valamint Hatósági és jogi tevékenység). Ezen fejezet második felében említést tettünk az Országos Felügyelőségek működéséről, valamint fontosnak találtuk megemlíteni a Békéltető Testületek tevékenységeit.

A második fejezet az Európai Unió fogyasztóvédelmét részletezi.

2.) **Fogyasztóvédelem az EU-ban** -- Ebben a fejezetben említést teszünk az EU fogyasztóvédelmi politikájáról, valamint az új stratégiát alátámasztó kulcsfontosságú tényezőkről, mint például az euró, a társadalmi, gazdasági és technológiai változások és a bővítésre való előkészületek. Ezt a fejezetet a 3 középtávú cél ismertetése zárja, melyek a következők:

- EU szerte egységesen magas fogyasztóvédelem (Közérdekű szolgáltatások: SGI)
- A fogyasztóvédelmi jogszabályok hatékony végrehajtása (Nemzetközi Piacfelügyeleti Hálózat)
- A fogyasztóvédelmi szervezetek megfelelő bevonása az EU irányelvek alakításában (Szabványosítási munka, Fogyasztói részvétel a többi EU intézmény munkájában)

3.) A harmadik fejezet azt ismerteti, hogy Magyarországnak még milyen változtatásokat kell ahhoz végrehajtania, hogy tökéletesen megfeleljen fogyasztóvédelmünk az európai elvárásoknak. Összehasonlítottuk az EU és hazánk fogyasztóvédelmi politikáját és pontról-pontra felvázoltuk a csatlakozáshoz szükséges tennivalókat.

Ezt a fejezetet egy olyan felmérés zárja, amelyben egy közvélemény-kutatás eredményét ismertetjük, melynek témája: Magyar fogyasztók a csatlakozásról. (Európa-kép és európaiság a magyar társadalomban, Integrációs ismeretek, A csatlakozás hatásai az ország, a település és az egyén életében.)

Dolgozatunk az Európai Unióba való integrálódás előnyeiről és hátrányairól tájékoztat; több felméréssel illetve vizsgálattal alátámasztva a magyar társadalom véleményét.

Dolgozatunk megírásakor fontosnak találtuk, hogy azokat a témákat és problémákat helyezük középpontba, amelyek legtöbbször érintenek és minden fogyasztó számára érthetőek, könnyen értelmezhetőek.

A FÉLELEMKELTÉS, MINT MOTIVÁCIÓS ESZKÖZ

Szerző: **Drenkovics Eszter**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: Dr. Orosdy Béla
egyetemi docens

Nem újkeletű dolog az emberek mindennapi félelmeire, szorongásaira alapozni a motiválásukat.

Az érzelmi húrok megpengetése – még ha ez negatív is – sokszor sokkal meggyőzőbb lehet, mint az ésszerű érvelés. A szorongás minden emberben, személyisége alaptípusában – neuroticizmusában - megjelenik, része mindennapi életünknek, a félelem ennek egy erőteljesebb, patológiás változata. Egyes nézetek miatt mindkettőnek, talán negatív voltuk miatt, sokkal erősebb az aktivációs szintje, mint a pozitív érzelmeken alapuló figyelemfelkeltésnek. Mindenféle promóció elsődleges célja a figyelem felkeltése. A kérdés már csak az, hogyan reagál majd az egyén, az erőteljes aktivációt követően hogy ezt a kellemetlen érzést elkerülje.

Dolgozatomban ezt a témát próbálom minél sokoldalúbban bemutatni. Oly módon, hogy először a pszichológiai háttérét vizsgálom a problémának: a félelmet, mint érzést elemzem, majd összehasonlítom az örömmel és a haraggal.

Ezt követően a téma specifikus jellegénél fogva felmerülő jogi és etikai kérdések kerülnek nagyjító alá.

A marketing szakirodalomban fellelhető kutatásokat és eredményeket a „Félelemkeltés a reklámokban” c. fejezetben tárgyalom, megemlítve számos konkrét példát is.

A továbbiakban az általam végzett kutatásokat írom le. A kutatást a motivációs folyamat alapján próbáltam felállítani. Először a reklámok készítőit, a kreatívokat kérdeztem meg, mi a véleményük az ilyen jellegű reklámok motiváló hatásáról, illetve mely termékek esetében lehet hatékonyan alkalmazni őket.

Majd a potenciális fogyasztók körében készítettem egy fókuszcsoport vizsgálatot: milyenek a pszichológiai beállítottságaik (különös tekintettel a természetes félelmeikre), illetve egyes reklámspotok (4 pozitív-4 negatív érvelésen alapuló) levetítése milyen érzéseket keltett bennük.

Zárásul még annyit, hogy a kutatás folyamán előrébb jutottunk a témában, hiszen beigazolódtott, a negatív érvelésen alapuló reklámok nagyobb aktivációs szintet váltanak ki, tovább őrizzük őket emlékezetünkben. Ez elengedhetetlen feltétele a figyelem felkeltését követő vásárlási döntés meghozatalának. Mégsem sarkíthatjuk le teljesen a fenti tény, vagyis nem kifejezetten félelemkeltéssel lehet motiválni, sőt az sem biztos, hogy mindig hatásosabb. A reklámok készítőinek kezében hihetetlen hatalom van, és valamelyest az ő felelőségük is, hogy ezt okosan és a lehetőségekhez mérten nemes célokra használják, hiszen mindannyiunk előtt ismert a reklámok értékalkító hatása. Sokszor az a veszély is fennáll, hogy átesünk „a ló másik oldalára”, és nem a kívánt hatást, hanem egy sokkal erősebb ellenállást érhetünk el a fogyasztóknál. Úgyhogy csak óvatosan, és megfontoltan válasszuk ki az érvelésünk eszközeit, mielőtt bármilyen üzenetet megfogalmaznánk, nézzünk tükörbe, és próbáljuk tiszta lelkiismerettel kimondani, ha még mindig megállja a helyét, akkor rendben van.

AZ XBOX: JELEN ÉS JÖVŐ

Szerző: **Fritz Norbert**, I. évfolyam
Orosi Tamás, I. évfolyam
Szabó Tamás, I. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
főiskolai docens

Témánk egy új termék piaci bevezetése, amihez természetesen hozzátartozik egy átfogó piaci ismertetés, a konkurencia helyzete, illetve a későbbi lehetőségek is.

A fejezetekből megtudhatjuk, mi volt a kezdetek kezdetén, hogyan alakultak ki az elektronikus játékokat, játékkonzolokat gyártó cégek – úgymint a SONY, a SEGA és a Nintendo – hogyan alakították a piacot, és hogyan éltek békésen egymás mellett... amíg nem robbant a bomba! A Microsoft betört a konzolpiacra az Xbox-szal. A vetélytársak erősek voltak ugyan, ám sem a Nintendo GameCube, sem a SEGA Dreamcast nem tudta felvenni vele a versenyt.

Így elindult a küzdelem az egyetlen szóba kerülő vetélytárssal, a SONY PlayStation 2-vel. A harcba beszállt a PC is, ám az irányvonal teljesen más volt a játékok terén, így jelenleg a két konzol viaskodik egymással. Olvashatóak a gépekről technikai paraméterek, gyári közlemények, ám a dolgozat legérdekesebb része talán a saját tapasztalatokon alapuló elemzés, játékleírások, véleménynyilvánítás és zárógondolatként ajánlással összekötött piaci előrejelzés. Így a végére kiderül, kinek ajánlhatóak a PC-k, kinek a SONY PlayStation 2 és kinek a Microsoft Xbox. A csata nagyon szoros. És hogy melyik lesz a győztes? Azt majd a jövő eldönti...

A BIOTERMÉK-FOGYASZTÁS ÉS AZ IDŐTUDATOSSÁG ÉRVÉNYESÜLÉSE A VÁSÁRLÓI MAGATARTÁSBAN

Szerző: **Kovács Annamária**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Marketingkutató Tanszék

Témavezetők: Dr. Horváth Ágnes Gyenge Balázs
egyetemi docens Ph.D. hallgató

Dr. Mokry Tamás
ügyvezető igazgató, BLOKORN Kft.

Hazánkban az 1980-as években lendült fel az ökológiai gazdálkodás. A Magyarországon megtermelt biotermékek 90%-át a jól jövedelmező nyugati piacokra exportálják, ezért eddig kevés figyelem irányult a belföldi értékesítés fejlesztésére, emiatt jelenleg a bio-vertikum legnagyobb problémáját az értékesítési hálózat hiányosságai és lefedetlensége, illetve az ebből adódó beszerzési nehézségek jelentik.

A vásárlók időtudatosságának erősödése indokoltá teszi, hogy az ökológiai élelmiszerek a nemzetközi trendeknek megfelelően hazánkban is bekerüljenek azokba a konvencionális kereskedelmi csatornába, amelyek napjainkra az élelmiszer-beszerzések meghatározó színhelyeivé váltak. A nagy eladóterű üzletekben való értékesítés csökkentené mind az árakat mind a beszerzési időt, ami a biotermékek fogyasztói körének bővülését eredményezné. Ezt alátámasztja az is, hogy kérdőíves felmérésem során a hiper- illetve szupermarketekben vásárló időtudatos fogyasztóknál is érdeklődést tapasztaltam a biotermékek iránt.

Munkám elméleti megközelítése a hazai és a nemzetközi szakirodalomból, sajtóból illetve kutatóintézetektől származó információk alapján történt. A hipotézist alátámasztottam itthon illetve Ausztriában szerzett tapasztalataimmal és megfigyeléseim eredményeivel. Interjúk során gyűjtött információkkal illetve primer kutatással tettem teljessé.

A MINŐSÉGJELZŐK SZEREPE ÉS FOGYASZTÓI MEGÍTÉLÉSE

Szerző: **Melisek Eszter**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Marketingkutató Tanszék

Témavezetők: Dr. Komáromi Nándor
egyetemi docens, tanszékvezető

Szabó István
senior piackutatói manager, Zwack Unicum Rt.

A TDK dolgozatom első részében a minőséggel foglalkozom, mely várhatóan egyre nagyobb szerepet kap a fogyasztói döntéshozatal során. Ebben a fejezetben a minőség értelmezéséről, jogi szabályozásáról, valamint a minőségjelzők szerepéről írok részletesebben.

Ezt követően a különböző élelmiszerjelölések marketingfunkcióinak szerepét, a Magyarországon használt minőségjelzők jellemzését, és fogyasztói megítélését elemzem. Részletesebben a Kiváló Magyar Élelmiszer és a Kiváló Áruk Fóruma védjegyekkel foglalkozom.

A minőségjelzők fogyasztói megítélésével kapcsolatban két kutatást végeztem. Az első kutatás során a fogyasztói döntéshozatalt vizsgáltam. Mivel munkám során egy magyar italgyártóval kerültem kapcsolatba, és a menedzsmentet érdekelte ez a téma, így egy különleges termékkört, a szeszesitalokat választottam a kutatás tárgyául. Az első kutatás fő célja az volt, hogy a fogyasztók a szeszesital vásárlás során mennyire tartják fontosnak a különböző minőségi ismérveket, minőségjelzőket, egyáltalán igénylik-e ezen jelek csomagoláson történő feltüntetését. A második kutatás során (amit éttermekben és szállodákban végeztem) a pálinkák minőségi megítélésére voltam kíváncsi. A kutatás alkalmával beszerzési döntést hozó személyeket kérdeztem meg arról, hogy milyen tapasztalataik vannak a magyarországi pálinkák minőségével kapcsolatban. A kutatás során különböző ízesítésű és minőségi kategóriájú pálinkákat rangsoroltak és jellemeztek különböző szempontok szerint. A dolgozatnak ebben a részében a kutatások eredményét összegzem, melynek során arra a megállapításra jutottam, hogy a fogyasztókat a termék szubjektív tényezői (pl. barátok véleménye, csomagolás, stb.) egyelőre jobban befolyásolják, mint a csomagoláson feltüntetett objektív tényezők (pl. beltartalmi összetevők, minőségjelzők, stb.)

A BIZTOSÍTÁS KÖZMEGÍTÉLÉSÉNEK ALAKÍTÁSA MARKETING ESZKÖZÖK SEGÍTSÉGÉVEL

Szerző: *Németh Ildikó*, IV. évfolyam
SZE Jog és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

A biztosítás közmegítélése Magyarországon nem túl pozitív véleményt sugároz. Ennek kialakulásában a történelem jelentős szerepet játszott. A közmegítélés változása napjainkban némi bizakodásra ad okot, ami tükröződik az életbiztosítások számának emelkedésében. De az ügyfelek jelentős része még mindig nem tartja teljes mértékben érthetőnek a szerződéseket és a biztosítóval szemben kiszolgáltatott helyzetben érzi magát.

A probléma megoldásának lehetőségét a biztosítás, mint szolgáltatás sajátosságaira vezetem vissza, amelyből kiderült, hogy a szolgáltatások vásárlásával az emberek problémamegoldást kívánnak vásárolni. A biztosítótársaságoknak is ebből a tényből kellene kiindulniuk és marketingtevékenységüket nem csupán a kereskedelmi közvetítőkön keresztül, hanem vállalati szinten is kellene realizálniuk. A marketingtevékenységnek a szolgáltatások tulajdonságai miatt az információnyújtásra kell épülnie, ez által tudatosítani az ügyfelekben a veszélyeket, vagyis igényt kell teremteni.

A közmegítélés-probléma megoldásának kulcsát abban látom, hogy a bizalmi rendszert újra fel kell építeni, amelyben a személyes kapcsolatoknak kiemelkedő jelentőséget tulajdonítok. Ezért emeltem ki dolgozatomban az értékesítési csatornát és a személyes eladást, mint a szolgáltatásmarketing 7P-jének két elemét. Arra a következtetésre jutottam, hogy a biztosítótársaság bármilyen értékesítési csatornát is választ, a személyes kontaktus elengedhetetlen tényezője a biztosítás értékesítésének, kiváltképp azoknál a biztosításoknál, amelyek hosszú távú elkötelezettséget jelentenek az ügyfél számára. Véleményem szerint csak így lehet az ügyfelekben bizalmat ébreszteni, és bebizonyítani a biztosítások korrektségét, szükségességét, valamint hogy a biztosítás és a biztonság között valóban párhuzam vonható.

LÉGI UTAS-SZÁLLÍTÁSSAL KAPCSOLATOS FOGYASZTÓI ÉLMÉNYEK ELEMZÉSE

Szerző: *Rácz Kinga*, IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Marketing Tanszék

Témavezető: Kolos Krisztina
adjunktus

A 2000/2001-es tanév második (tavaszi) félévében íródó TDK dolgozatomban a szolgáltatásmarketing egy speciális esetét vizsgáltam meg. Légi utas-szállítást már korábban igénybe vevő fogyasztók különleges élményei alapján készült mélyinterjúkat felhasználva mutatom be, hogy ezen szolgáltatás esetében milyen tényezők befolyásol(hat)ják az utasokban kialakuló kellemes és kellemetlen élményeket, s azoknak milyen hatása van a jövőbeni fogyasztásra nézve. A mélyinterjúkat a kritikus esetek technikájával elemzem, majd statisztikai módszerek felhasználásával kapcsolatokat keresek az egyes szolgáltatáselemek, ill. a fogyasztói vélemények között, hogy ily módon meghatározhassam, a légi utas-szállításra is igazak-e az általános elméleti hipotézisek, esetleg újabb összefüggések is fellelhetők-e. Az elemzések során a felmerülő problémák megoldására – részben a fogyasztói vélemények alapján – javaslatokat teszek, melyek a szolgáltató vállalatoknak is hasznosak lehetnek. Dolgozatom két fő részből áll. A szolgáltatásmarketingre vonatkozó elméleti áttekintés után ismertetem az elemzések eredményeit és a levonható következtetéseket.

PIACI ANOMÁLIÁK, ÉRTÉKESÍTÉSI NEHÉZSÉGEK A MÉHÉSZETBEN

Szerző: **Rácz Árpád**, végzés éve: 2001
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Marketing és Vezetéstudományi Tanszék

Témavezető: Tamus Antalné Dr.
egyetemi adjunktus

Dolgozatomban magyarázatot kerestem egy mezőgazdasági termék, a méz, hosszú ideig stabil és problémamentes piacán jelentkező anomáliákra és értékesítési nehézségekre. Olyan ágazat volt a méhészet, amelyik évtizedekig különösebb probléma nélkül működött, a termelés kockázata nem volt más, mint az egész mezőgazdaságra oly nagyon jellemző időjárási kockázat.

A *Varroa Jacobsoni* (ázsiai méhatka) megjelenése, majd a fluvalinát tartalmú szerekkel szembeni rezisztenciája volt az első csapás, ezt követte a mézhamisítási hullám. A hamisítók leküzdése után azonban olyan mézárak alakultak ki, melyek feszültséget generáltak, a termékpálya szereplői között.

Primer és szekunder kutatásba kezdtem, hogy magyarázatot találjak az állandósult problémára. Magyarországon, az EU-ban illetve Európán kívüli termelők, kereskedők, a termelt méz, fogyasztás, export, import, illetve ezen adatok változását elemeztem. A törvényi szabályozás, a szakmai szervezetek szerepe, a méhészkedés jövedelmezősége, az állami támogatások, a méhlegelő változása, a fogyasztók szokásai, attitűdje a mézzel kapcsolatban, szintén részét képezik, ezen kutatásnak.

Primer kutatásom során rendkívüli nehézséget okozott a termelők és kereskedők között kialakult feszültség. A felmondott szerződések, le nem szállított megrendelések, kikezdték még az évtizedek óta tartó bizalmi kapcsolatokat is. Nagyon kevesen vállalták azt, hogy nevüket adják a véleményükhöz, az egyéni mélyinterjúk közben.

A szerzett adatokat feldolgoztam, egy SWOT analízisben összegeztem. A gyengeségek, erősségek, lehetőségek és veszélyek ismerete lehetővé teszi a megfelelő marketing mix alkalmazását.

A FOGYASZTÓI TÁRSADALOM SZENTÉLYEI

Szerző: **Tóth Gergely**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: Prof. Dr. Törőcsik Mária
egyetemi tanár

A fogyasztói társadalom szentélyei a bevásárlóközpontok. Bennük sűrűsödnek össze fogyasztói civilizációnk szimbólumai, éppúgy, mint a középkor jelképei a katedrálisokban.

Megválaszolásra kerülő a kérdések: Hogyan alakult ki a fogyasztásra épülő civilizáció, és milyen szerepet játszottak ebben a szimbólumok? Milyen félelmekkel szemben nyújtanak védelmet jelképeink, hogyan jelenik meg ez a védelmi rendszer a fogyasztás centrumában és mi a funkciója ebben a marketingnek?

A dolgozatban szakemberek mondják el, hogyan vélekednek a shopping-centerek magyarországi helyzetéről, és szerepéről társadalmunkban. A célcsoporton belül végzett felmérésben kiderül; mit gondolnak, érznek a bevásárlóközpontokkal kapcsolatban a megkérdezettek.

PÉNZBEN JÁTSZUNK – SZÍNHÁZI SZPONZORÁLÁS

Szerző: **Ujj Gabriella**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Marketing Intézet

Témavezető: Szilágyi János
egyetemi tanársegéd

A szponzorálás keretében egy cég – a szponzor – pénzt, szolgáltatást vagy más anyagi javakat bocsát a szponzorált rendelkezésre, aki cserébe bizonyos ellenszolgáltatásokat nyújt, amelyek a szponzort kereskedelmi előnyökhöz juttatják. Ennek egyik színtere – különlegessége miatt is – a színház lehet.

A rendszerváltás után fokozatosan csökkent az állami finanszírozás összege a színházak világában. Így ma nagyon nehéz egy színháznak csak az állami illetve önkormányzati költségvetésből neki jutó pénzből megélni, és emellett természetesen színvonalas előadásokkal a közönség igényeit kielégíteni.

Ilyen szempontból a Miskolci Nemzeti Színház helyzete sem könnyű. Mivel a színház egy költségvetési szervezet, nem számíthat arra, hogy a nem túl gazdag állami illetve önkormányzati költségvetésből annyi pénzt kapjon a működéséhez, amennyiből a nézők igényeit a lehető legmagasabb színvonalon ki tudja elégíteni.

Megoldást a cégek illetve magánszemélyek támogatása jelentené.

A dolgozatomban szeretném bemutatni a Miskolci Nemzeti Színház példáján a színházak támogatását – különbséget téve a szponzorálás és a mecenatúra között.

Elsőként meg kell említenünk, hogy miért érdemes egy cégnek a színházat szponzorálnia. A választ a szokatlan környezetben illetve a színház közönségében kell keresnünk, hiszen a szponzorálás alapja a célcsoport-azonosság és az, hogy a cég nem kereskedelmi szituációban szólítja meg partnereit.

A szponzorálni szándékozó vállalatok szempontjából fontosak a színház által nyújtott ellenszolgáltatások. Így tehát szeretném bemutatni a színház által nyújtott (és nyújtható) szolgáltatásokat, az eddig alkalmazott szponzorálási gyakorlatot és a további lehetőségeket, kiemelve a médiakapcsolatokat és a reklámlehetőségeket.

Ezek bemutatása után következő lépésként a szponzorációs stratégia kialakítását kell megvizsgálnunk, úgymint a potenciális szponzorok megkeresését, a szponzori ajánlatot, a személyes meggyőzést, a szakembereket.

Fontos, hogy ismerjük a sikeres szponzori együttműködés tényezőit. Ezek közül a színházakat tekintve a legfontosabb a siker, ami vonzza a szponzorokat.

Dolgozatommal szeretnék rávilágítani a színházak szponzorszervezési stratégiájára, a szponzorálási módokra és arra, hogy milyen eszközök alkalmazhatók a szponzorok keresése és megtartása során.

A SZÉPSÉGGKULTUSZ KÖVETKEZMÉNYEI A FOGYASZTÓI MAGATARTÁSBAN

Szerző: **Varga Lilla**, III. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: dr. Törőcsik Mária
egyetemi tanár

Az emberi individuum részleteiben rendkívül komplex, ugyanakkor egészét tekintve egyszerű és rendezett. A testet, mint rendszert vizsgálva nagyon sokféle eltérő modell létezik. Az emberi test felépítése nagyon változatos, egyénenként más, nem találunk két egyforma embert, fogyasztót.

Az emberiség megjelenésétől fogva a test mindig fontos szerepet kapott életünkben, egyes korok rejtegették, míg mások egyre többet engedtek láttatni belőle. Egy azonban biztos, minden időszaknak megvoltak az ideáljai, ami az emberi természetből adódóan mintakövetésre adott lehetőséget. A technika fejlődésével ma egyre több mesterséges eszköz és beavatkozás segíti a szépülni vágyókat.

Dolgozatom témája az emberi szépségigény külső és belső okait vizsgálja, elemzi. Rámutat a szépség pozitív és negatív emocionális hatására a fogyasztói magatartásban, a felgyorsult és átalakult életvitel megváltoztatta fogyasztói társadalomra.

A látvány és képi hatás óriási „nyomással” van a fogyasztóra. A társadalmilag elfogadott szépségideál látványa nemcsak felkelti a fogyasztó figyelmét, hanem pozitív hatást, erős életérzést is kelt benne. A témát több oldalról megközelítő irodalmi háttéranyag mellett a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisát használtam a valóság minél pontosabb feltárására, a mai magyar fiatalság testtömeg- index mutatói alapján.

Az esztétikum jelen van életünkben, a „szép” utáni vágy mindenki sajátossága. Az, hogy melyik emberben ez milyen mértékben kap szerepet, egyéniségenként változik, valamint az, hogy mit hajlandó az eszménykép megközelítéséért tenni.

Miért „kínózzuk” magunkat az ideálisnak tartott szépség- kép elérése miatt? Talán, mert emberek vagyunk és a tetszeni vágyás az egyik legfőbb erényünk.

XV

REGIONÁLIS GAZDASÁGTAN
(NEMZETÁLLAMON
BELÜLI RÉGIÓK)

SZEREPVESZTŐ MEGYÉK, BEUGRÓ RÉGIÓK

Szerző: **Balogh Zoltán**, V. évfolyam
BKAE Gazdálkodástudományi Kar
Gazdaságföldrajz Tanszék

Témavezető: dr. Korompai Attila
docens

Dolgozatom egy olyan témához kíván új gondolatokat nyújtani, mely a mai regionális politika egyik kulcskérdése: a regionális intézményrendszer fejlesztése, a feladatelhatárolás megvalósítása a NUTS különböző szintjei között, illetve a mindezekhez kötődő finanszírozási kérdések. Mindezt három esettanulmány bemutatásán keresztül kívánom elemezni. Mintegy alapmodellként a svéd regionális politika elemzésére kerülne sor, mint egy példa az utolsó körben, 1995-ben Európai Unióhoz csatlakozott országokra. Azokon a kísérleteken keresztül, amit Svédországban megvalósítottak két közép-európai, EU-ba törekvő és regionális szerkezetének kialakításán dolgozó ország (Magyarország és Szlovákia) jövőképét kívánom felvázolni. Azt, hogy lehetőség van-e a svéd tapasztalatok implementálására, illetve hogy fel lehet-e gyorsítani ezen közép-európai országok regionalizálódási folyamatát. Mindezt CEEPUS és ERASMUS keretében végzett külföldi tanulmányaim összegzéseként, ottani interjúk és anyaggyűjtések eredményeinek felhasználásával kívánom megvalósítani.

A KLASZTER - ORIENTÁLT GAZDASÁGFEJLESZTÉS FELSŐ-AUSZTRIAI ÉS HAZAI GYAKORLATA A GÉPJÁRMŰIPAR PÉLDÁJÁN

Szerző: **Balogh Zsóka**, V. évfolyam
Széchenyi István Egyetem Jogi és Gazdaságtudományi Kar
Regionális Tanszék

Témavezető: Grosz András
MTA RKK NYUTI, Győr
tudományos segédmunkatárs

A globalizáció hatására formálódó gazdaságban egyre inkább megfigyelhető a lokalizáció és regionalizáció folyamatának erősödése. A jövedelemtermelés nagymértékben függ a beszállítói kapcsolatok jellegétől, az információáramlástól, ehhez pedig elengedhetetlen egy gyors, hatékony, rugalmas és nyílt hálózat létrejötte.

Dolgozatom célja, hogy megvizsgáljam az autóiipari klaszterek, mint szolgáltatók és intézmények működésének előnyeit, hátrányait, figyelembe véve az ausztriai Linz központú, sikeresen működő Automobil-Cluster hálózati együttműködésre vonatkozó tapasztalatait.

Legelőször egy kis szakirodalmi áttekintést szeretnék nyújtani, a klaszter, mint szervezet létjogosultságát és elterjedését vizsgálva. Eztán az autóiipar nemzetközi trendjeibe szeretnék betekintést nyújtani. Szükségesnek tartom megvizsgálni az autóiipari fúziók, a multi-, és transznacionális vállalatok telephelyváltásának problémáit, az egyre élesedő versenyhelyzet teremtette szükségmegoldásokat.

Részletesen bemutatom a Linz központú Automobil-Cluster tevékenységét, ezen kívül részletesen kitérek a Felső-Ausztria gazdaságában bekövetkezett pozitív változásokra, ezeket levetítve a magyarországi viszonyokra és körülményekre. Bemutatom az AC által kínált szolgáltatásokat, illetve a klaszter gyakorlati működését, mely használható például szolgálhat a magyar Autóiipari klaszter munkájához is.

A dolgozat utolsó részében ismertetem a Pannon Autóiipari Klaszter tevékenységét, eddig elért eredményeit, kiegészítve a felmerülő, illetve megoldandó problémákkal, kérdésekkel, illetve kihívásokkal.

A SZEKSZÁRDI DUNA-HÍD VÁRható HATÁSAI A SZEKSZÁRDI ÉS KALOCSAI KISTÉRSÉGRE

Szerző: **Bozsér Levente**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Péter Balázs
egyetemi tanársegéd

A Duna az ókor és a középkor évszázadaiban országok, birodalmak és népek közötti természetes határvonal szerepét töltötte be. A hidak és kompok révén a folyó mára könnyen átjárhatóvá vált a személy- és áruforgalom számára, de elválasztó, határoló funkciója a hidakkal kevésbé ellátott, vagy ilyenrel egyáltalán nem rendelkező térségekben a mai napig fennmaradt.

Az általam vizsgált két kistérség rendelkezik egy-egy Duna-híddal: a Bajai híd a Szekszárdi és a Bajai, a Dunaföldvári híd pedig a Kalocsai és a Paksi kistérség között teremt összeköttetést. A Szekszárdi és Kalocsai kistérséget azonban csak egy kompátkelő köti össze Fajszi térségében. Ez kis áteresztőképessége és időszakos üzemelése miatt (téli és áradáskor nem közlekedik) nem képezheti egy erős és stabil gazdasági kapcsolat alapját.

A 2003 második felére elkészülő Szekszárdi Duna-híd azonban új távlatokat nyithat meg a két kistérség gazdasági életében. Egyfelől megváltozik az ország árú- és személyforgalmában betöltött szerepük, másfelől szorosabb gazdasági együttműködés válik lehetségessé közöttük.

Ahhoz, hogy a híd által indukált változás mértékére következtetni tudjak, közelebbről vizsgáltam a Szekszárdi és a Kalocsai kistérség mai gazdasági szerkezetét, teljesítményét, illetve azokat a demográfiai, ökonómiai és ökológiai sajátosságokat, melyek fejlődésüket elősegítik vagy hátráltatják. Ezek ismeretében a következő kérdésekre kerestem a választ: Mely gazdasági tényezők tekintetében tudnak a kistérségek közvetlenül hatni egymásra, ha a híd általi összeköttetés megvalósul? Milyen piacok nyílnak meg a két kistérség számára és milyen új versenytársakkal kell majd számolniuk? Megváltozik-e az országos tőkeáramlásban betöltött szerepük? A rendelkezésre álló statisztikai és egyéb adatok ismeretében arra a következtetésre jutottam, hogy sem munkaerő-, sem pedig a nyersanyag piacon nem várható lényeges változás, míg a tőkeáramlás és a kiskereskedelmi kapcsolatok fellendülése a Szekszárdi kistérséget érintené kedvezőbben.

STRUKTÚRAVÁLTOZÁS A XIII. KERÜLETBEN

Szerző: **Czifka Veronika**, III. évfolyam
Oláh Norbert, III. évfolyam
Orlowski Zoltán, III. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Gazdálkodási Tanszék

Témavezető: Dr. Szennyessy Judit
főiskolai tanár

Az elmúlt tíz évben Budapest XIII. kerületében jelentős változások mentek végbe. A TDK dolgozat megírásakor azt a célt tűztük magunk elé, hogy a kerületben végbement struktúraváltozás főbb dimenzióit (gazdasági, munkaerő piaci, szociális stb.) részletesen bemutassuk, és azok ok-okozati összefüggéseit elemezzük.

Kutatási célunkat irodalom feldolgozással, 100 kerületlakó szóbeli, és a városfejlesztésért felelősséget vállalók mélyinterjúk megkérdezésével értük el. A dolgozat történeti áttekintéssel indul, amit a mini-régiók feltérképezése, majd a kerület főbb funkcionális területeinek részletes vizsgálata követ.

A dolgozat főbb megállapításai:

- Struktúraváltozás napjainkra befejeződött, ipari kerületről szolgáltatóvá alakult.
- A főbb szolgáltatók, értékesítők területi koncentrációja figyelhető meg (bútor, autók kereskedés).
- A legintenzívebb lakásépítés a fővárosnak ebben a kerületében valósult meg.
- A lakosság elöregedési folyamata lelassult.

A kéziratot haszonnal forgathatják mindazok, akik a XIII. kerületet mélyebben kívánják tanulmányozni (beruházók, potenciális lakosok, munkavállalók), akik városmarketinggel foglalkoznak, és akik markáns struktúraváltás társadalmi aspektusai iránt érdeklődnek.

REGIONALIZMUS- REGIONÁLIS POLITIKA AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Filep Bálint**, IV. évfolyam
SZE Jog-és Gazdaságtudományi Kar
Világgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Veress József
egyetemi tanár

A regionális politika, a területfejlesztés szerepe, jelentősége az elmúlt évek során folyamatosan növekedett mind az Európai Unióban, mind Közép-Kelet-Európában. Új, korábban ismeretlen szervezeti formák jelentek meg, új módszerek meghonosodása folyik, új dokumentumok, tervek készültek/készülnek. Ez mind annak a jele, hogy a területfejlesztés folyamatosan fejlődik, ami a szakemberek számára egy rendkívül intenzív tanulási folyamatot jelent.

A kihívás nagy: az EU csatlakozás időpontjára ki kell alakulnia annak a szervezeti struktúrának és annak a szakember-gárdának, mely képes kapcsolódni az EU regionális politikájának eszköztárához, képes az előcsatlakozási alapok hatékony működtetése és felhasználása révén felkészülni az EU strukturális alapjainak fogadására.

Dolgozatom első részében az Európai Unió kialakulását, történetét mutatom be, majd az Unió regionális politikájának szükségességét, tartalmát, főbb eszközeit ismertetem. A második fejezet a magyar regionális/területfejlesztési politikával foglalkozik. Az utolsó részben pedig megkíséreltem érinteni a területfejlesztési rendszer főbb dilemmáit, illetve feladatait az egyre közelebbi EU-csatlakozás fényében.

Mint negyedéves közgazdász hallgató – aki egyébként az ország egyik legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatójú térségéből, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből származik – különösen izgalmasnak találok ezt a témát. Főiskolai diplomamunkámban a jóléti államok, s ezen belül kiemelten a német szociális piacgazdaság jellemzőivel foglalkoztam – most a gazdaságpolitika egy speciális területét, a területi politikát szeretném elemezni. Az eddig elkészült anyag első vizsgálódásaimnak eredménye, melyet a továbbiakban a magyarországi helyzet és feladatok mélyebb elemzésével kívánok folytatni.

A KÁRPÁTOK EURORÉGIÓ

Szerzők: **Hickel Beatrix Ildikó, Mátrai Katalin**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
EU Tanszék

Témavezető: Dr. Vándor János
főiskolai tanár

Az európai regionalizmus jelentősége manapság egyre nő. Egyes álláspontok szerint azért, mert igény van arra, hogy egy új páneurópai rend formálódjék ki. Kutatásunk szempontjából fontos definiálni az eurorégió fogalmát, amelyet dolgozatunkban több szempontból ismertetünk. Kialakításuk elsődleges célja az volt, hogy csökkentsék a nemzetek közötti ellentéteket. A Kárpátok Eurorégió (KE) 1993 február 14 – én alakult, s tagjai közé soroljuk Magyarországot, Szlovákiát, Lengyelországot, Ukrainát és Romániát. A Szövetség nagy számban szervez különböző programokat, például a kultúra, sport, kereskedelem, gazdaság és oktatás területén. Ehhez kapcsolódóan számos eredménnyel büszkélkedhet az együttműködés. Céljai megvalósításához nagymértékben hozzájárult például új határátkelőhelyek, hidak megépítése. Léteznek azonban az együttműködést akadályozó tényezők. Ezek közé soroljuk a határmenti az etnikai, kisebbségi problémákat, a fejletlen gazdaságot és infrastruktúrát és a tagországok centralizált berendezkedését. Mivel a KE megvalósította az alapokmányban kitűzött céljait, reformok bevezetésére van szükség. Új kihívást jelent, hogy a Szövetség egyes országai hamarosan csatlakozni fognak az Európai Unióhoz. Ebben a helyzetben a régió összetartozását erősíteni kell, hogy a schengeni határ ne szétválasztó, hanem összekötő szereppel rendelkezzen. Az Unióba belépő országoknak segíteni kell a jelölt államok csatlakozását és gazdasági fejlődését. Véleményünk szerint e szempontok alapján a KE szerepe a jövőben növekedni fog Európában.

Dolgozatunkban nagy hangsúlyt fektetünk Záhony és térsége elemzésére. Célunk bemutatni, hogy Záhony geopolitikai helyzetének, valamint infrastrukturális adottságainak ellenére, sem tudja betölteni, azt a központi szerepet a KE-ban, amit neki szántak. Ezt alapvetően három tényező együttes hatása eredményezi: a kiéleződött versenyhelyzet, a beruházások hiánya és az infrastrukturális fejletlenség. A jövőbeli lehetőségek, stratégiák a következők:

- 1, Az EU bővítése adta lehetőségek:
 - infrastrukturális támogatások az V. európai folyosó kiépítésére
 - támogatási lehetőségek a schengeni határ-szerepnek köszönhetően
 - a RO-LA terminál kihasználtságának növekedése környezetvédelmi előírások eredményeként
- 2, Infrastruktúra:
 - M3 autópálya kiépítése Záhony felé
 - Másik irányú nyomtáv váltás infrastruktúrájának kiépítése
- 3, MÁV szerepe:
 - díjszabások csökkentése
 - rugalmasság növelése
 - szolgáltatások színvonalának növelése
 - látens igények feltárása
- 4, Logisztikai szolgáltató központ tényleges megvalósítása

AZ EURÓPAI UNIÓ REGIONÁLIS POLITIKÁJA

Szerző: **Kalupka László**, V. évfolyam
NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
EU Oktatási Központ

Témavezető: Dr. Nagy Frigyes
c. egyetemi tanár

Az elmúlt évszázadok során sokan próbálták meg a kontinens nemzeteit összekovácsolni, kevés sikerrel. Az egységes Európa gondolatát Robert Schumann francia külügyminiszter vetette fel 1950-ben, majd 1957-ben meg is született – igaz, kezdetben csak hat tagállammal. Ebben a szövetségben különböző adottságú országok vesznek részt, melyeknek az egyes térségeik (régióik) szintén vegyes képet mutatnak.

Régió alatt egyedi sajátosságokat felmutató, valamilyen közös jellemzőket magában foglaló, s ezek alapján földrajzilag elhatárolt területi egységet értünk. Ezek létrejöhetnek politikai, gazdasági és egyéb (pl. nyelvi, kulturális) okok miatt. Az Európai Unióban a régiókat három csoportba sorolhatjuk: 1. csoport: föderalista államok (tartományok nagyfokú önállósága), 2. csoport: ahol a régiókat ún. „felülről lefelé” alakították ki és a 3. csoport: „unitárius” államok (maga az állam alkot egy régiót).

Gazdasági uniókban az eltérő fejlettségi szint miatt problémák adódnak és ezek a problémák az Európai Unióban is fellelhetők, mégpedig a következők: elmaradott falvak, határrégiók, hanyatló ipari területek és a túlnépesedett városok kérdése. Ezek támogatására Strukturális Alapokat hoztak létre (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap, Halászati Pénzügyi alap), valamint a Kohéziós Alapot. A támogatásokat négy alapelv szerint osztották ki: szubszidiaritás és decentralizáció, programozás, partnerség, koncentráció és addicionalitás elve. A régiókat statisztikai egységekbe foglalták (NUTS - 1988). Jelenleg három célkitűzés szerint osztják szét a támogatásokat. A Strukturális Alapokon kívül még ún. Közösségi Kezdeményezésekből is igényelhető támogatás. A Kezdeményezések a következők: Urban II, Interreg III, Leader+ és Equal.

Magyarországon is kialakították az ún. tervezési-statisztikai régiókat. Országunk térségei között is jelentős különbségek figyelhetők meg.

Következtetésként megállapíthatjuk, hogy az Alapokkal és a Kezdeményezésekkel az Unió elősegítette, hogy a fejletlenebb régiók többletforráshoz jussanak. Ezekből a forrásokból Magyarország is kaphat támogatásokat, mégpedig az első célkitűzés alapján. Mindezek ellenére felmerül a kérdés, hogy mennyire hatékonyak a támogatások, mert az országok közötti fejlettségbeli különbségek nem csökkentek jelentős mértékben.

LŐRINCI VÁROSFEJLESZTÉSI ÉS FEJLŐDÉSI LEHETŐSÉGEI

Szerző: **Király Zsolt**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Urbánné Malomsoki Mónika
egyetemi tanársegéd

A dolgozat fő témája-a címben szereplő heves megyei kisváros, Lőrinci fejlesztésének és fejlődésének lehetősége. Emellett azonban, nagy jelentőséggel bír a témafeldolgozáson belül a település múltja és jelene is, hiszen csak így láthatóak, érzékelhetőek adottságai és ebből adódó lehetőségei egy kívülálló számára.

Természetesen mindez a teljességre törekedve, a statisztikai adatok, grafikonok, diagramok segítségével valósul meg. Figyelembe véve az elmúlt időszak végére nem hajtott feladatait, a vonzáskörzet gazdasági történéseit és a jövőben megoldandó problémákat.

A témát a dolgozat elsősorban az önkormányzat szemszögéből, annak tevékenységén keresztül közelíti meg, így annak jelenlegi formában való működéséhez vezető útja, felépítése, forrásai, kiadásai, stb. is a dolgozat lényegi részét képezik.

A fentiekben említett gondolatok nem csupán Lőrinci problémái, feladatai és lehetőségei, hanem rá lehet ismerni a hasonló helyzetben lévő, a kilencvenes évek elején várossá nyilvánított települések általános nehézségeire is.

**AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ GAZDASÁGI ELEMZÉSE,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL HEVES MEGYÉRE**

Szerző: **Király Zsolt**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezetők: Urbánné Malomsoki Mónika
egyetemi tanársegéd

Keszthelyi Krisztián
Ph.D. hallgató

Sós Tamás
Heves Megyei Közgyűlés elnöke

A rendszerváltást követő folyamatok és változások eredményeként a '90-es évek közepétől mind többet hallhattunk az Európai Unióhoz való csatlakozás lehetőségéről, hazánk ezen középtávú célkitűzéséről. Ma pedig már mindezt -valószínűleg a közeljövőben megvalósuló- ténynek vehetjük. Így számolhatunk az uniós támogatásokkal is, de csak akkor, ha készen állunk ezek hatékony felhasználására, ami -Brüsszel szerint- csak és kizárólag regionális szinteken, decentralizált formában képzelhető el.

Éppen ezért aktuális és igen égető kérdés -többek között- az, hogy a magyarországi térségek (ország, régiók, megyék, kistérségek, települések) adottságaival, lehetőségeivel és gyengéivel egyaránt tisztában legyünk, az ehhez szükséges helyzetfeltárásokat a csatlakozásig maximálisan elvégezzük. Ezek hiányában ugyanis nem építhető fel a NUTS rendszer alapelveinek (alulról magasabb szint felé haladó tervezésnek) megfelelő országos fejlesztési koncepció. Önmagában ez nem jelent ugyan semmit, de ha belegondolunk, hogy e nélkül a "pántlikás pénzek" és célzott támogatások továbbra is a hazai politikai élet csatározásainak az áldozatává válnak és nem ott fejtik ki hatásukat ahol az szükséges lenne, akkor bizony már igen nagy probléma.

Tudományos diákköri munkámban én ugyan nem kísérlem meg összegezni az ország valamennyi térségének (értsük: különböző szintű területi egységek) helyzetfeltárását - hiszen ez lehetetlen lenne-, de megpróbálkozom -helyi kötődésemből adódóan- az Észak-Magyarországi Régió és kiemelten Heves megye bemutatásával, jelenlegi helyzetének felmérésével, elemzésével és az EU csatlakozásból esetlegesen adódó lehetőségei, feladatai és gyengeségei feltárásával. Azzal, hogy megfogalmazom milyen szerepet is tölthetnek be nemzetgazdasági szempontból az EU-csatlakozást követően.

**A SZÉCHENYI TERV VÁLLALKOZÁSERŐSÍTŐ PROGRAMJÁNAK
BEMUTATÁSA A 2001. ÉVI NYERTES PÁLYÁZATOK TÜKRÉBEN**

Szerző: **Kratancsik Melinda**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Urbánné Malomsoki Mónika
egyetemi tanársegéd

A gazdasági - és politikai rendszerváltás következtében hazánk gazdasági helyzete időlegesen romlott. Az elmúlt évtizedben ezért különböző gazdaságfejlesztő programokat indítottak. A '90-es évek végétől kezdve azonban a gazdaság folyamatos növekedést produkál, amit a GDP növekvő értéke is bizonyítja. (2000-ben: 5,3%, 2001. I.felében: 4,4%).

A különböző programok közül a legátfogóbbnak a Széchenyi Terv bizonyult, amelyet Magyarország középtávú gazdaságfejlesztési programjaként 2000-ben indított útjára az akkori Gazdasági Minisztérium. A Terv alapvető feladata hogy segítse a különböző formában működő vállalkozások fejlődését és részt vállaljon ezeknek a fejlesztésükből. Egy másik gazdaságélénkítő program is indult Széchenyi Plusz néven a 2001.-2002. időszakra.

A vállalkozásoknak és az egyéni vállalkozóknak tavaly volt először lehetőségük arra, hogy pályázatot nyújtsanak be valamely meghirdetett támogatásra.

A Terv 7 programcsomagból áll, amelyek közül dolgozatomban a Vállalkozáserősítő programmal foglalkoztam részletesen. 2001-ben ez a program 18 alprogramot foglalt magába, amit ebben az évben további hárommal egészítettek ki.

Munkám során a 2001. évi nyertes pályázatok értékelésével foglalkoztam. Ehhez 2523 darab nyertes pályázatot vizsgáltam, amelyek keretében 31 milliárd forint került kiosztásra. Az összes alprogram közül a legtöbb nyertes pályázat a „Minőség – és környezetirányítási rendszerek bevezetése és tanúsítása” c. alprogram esetében volt.

Véleményem szerint a Vállalkozáserősítő program lehetőséget nyújt a vállalkozásoknak arra, hogy versenyképességüket javítsák és a szükséges beruházásaikat megvalósítsák.

Ez a program továbbá segítséget nyújt ahhoz is, hogy az Európai Unióba való felvételünkkor minél felkészültebbek legyenek a vállalkozások, és egyenlő partnerként kezeljék őket Nyugat – Európában.

REGIONÁLIS GAZDASÁGFEJLESZTÉS: ELTÉRŐ FEJLETTSÉGŰ MEGYÉK VERSENYKÉPESSÉGÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

Szerző: **Lukovics Miklós**, V. évfolyam
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: **Dr. Lengyel Imre**
tanszékvezető, egyetemi docens

A magyar gazdaság, mint kis méretű, nyitott gazdaság nagymértékben ki van téve nemzetközi folyamatoknak, melyek a magyar területi fejlődésre is alapvető befolyást gyakorolnak. Az Európai Unió regionális szemlélete és támogatási rendszere központi megvilágításba helyezi a területi egyenlőtlenségek kérdését. Kiemelt figyelmet érdemel ez a téma egy csatlakozásra váró, fejlődő országban, amely NUTS-I – es szinten az EU-n belüli összevetésben elmaradott régió, ugyanakkor az országon belül alacsonyabb aggregációs szinteken területi egyenlőtlenségek vannak. Dolgozatom ez alapján a következő alapkérdésre keresi a választ:

Hogyan lehet eltérő fejlettségű megyék versenyképességét gazdaságfejlesztési eszközökkel úgy befolyásolni, hogy a globális versenyben sikeresen helytálljanak?

A gazdasági növekedést kibővítő versenyképesség-fogalomra támaszkodó Piramis-modell segítségével hazánk két megyéjét hasonlítottam össze. Egyértelműen megállapítást nyert Győr–Moson–Sopron megye versenyképességi dominanciája Békés megyével szemben, azonban a dolgozat alapvető mondanivalója az, hogy mindkét térség gazdaságfejlesztési beavatkozást igényel. A domináns nagyvállalatokat letelepítő, magas egy főre jutó területi GDP-t előállító nyugati megye tényezőjövödelmének jelentős része ugyanis a térségen kívül kerül felhasználásra, ezáltal csak kevésbé járul hozzá a térség versenyképességéhez. Ezzel szemben Békés megyében alapvető probléma a gazdaság egyoldalú, versenyképtelen szerkezete, olyan tevékenység hiánya, amely az elsődleges vagy másodlagos multiplikátor hatáson keresztül fejlődést generálna.

A helyzetelemzés megállapításaira támaszkodva mindkét térségre vonatkozóan modellszerű beavatkozási javaslatok kerülnek felvázolásra. A kisalföldi megyében a nagyvállalatok megtartása, és a helyi gazdaságba történő beágyazása a cél a helyi kis- és középvállalkozások piaci alapon történő megerősítése, és beszállítóvá válása révén. Ezzel szemben a viharsarki megyében párhuzamos szerkezetű gazdaságfejlesztést kell megvalósítani, mely egyaránt épít a Waits-féle fázisokra, és az olasz iparági körzetek mintájára elősegített KKV-együtműködések ösztönzésére.

Lényeges tehát, hogy a területi egyenlőtlenségeket kezelni kell, hiszen a térségek közötti szignifikáns különbség az egész ország gazdasági növekedését veszélyezteti. A kompetitív fejlődés különböző szakaszaiban levő térségeket eltérő módon kell kezelni. Ki kell emelni azt a tényt, hogy nem csak a kevésbé fejlett térségeket kell fejleszteni, hanem a relatíve fejlett, ám kívülről vezérelt régiók is beavatkozást igényelnek. Rövid távon a relatíve elmaradott térségekben kizárólag a leszakadás növekedésének mérséklése, míg a relatíve fejlett térségeken a domináns vállalatok megtartása, és a lokális beágyazódás lehet reális cél.

KLASZTEREK LEHATÁROLÁSÁNAK MÓDSZEREI

Szerző: **Patik Réka**, végzés éve: 2002
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: **Dr. Lengyel Imre**
tanszékvezető, egyetemi docens

Napjainkban a globalizáció által teremtett kihívások egyre több országot készítenek arra, hogy újfajta szemléletmódra alapozza gazdaságpolitikáját. A regionális illetve lokális szinten jelentkező gazdasági koncentrációkat, klasztereket természetesen a gazdasági szükségszerűség, a profitmaximalizáló magatartás hívja életre: a gazdasági és/vagy a földrajzi térben megmutatózó „csomósodások” számos lehetőséget kínálnak az olcsóbb és megbízhatóbb információcserére, a tanulásra, az erőforrások beszerzésére, agglomerációs előnyök kiaknázására.

A fejlett ipari országok példájából ezek az előnyök egyértelműen látszanak. A gazdaságpolitikának tehát az az egyik – egyre sürgetőbb – feladata, hogy támogassa ezeket a koncentrációkat. Ahhoz azonban, hogy kezelni tudjuk a fent említett gazdasági alakzatokat, először fel kell térképezni és meg kell ismerni ezeket. A nemzetközi és hazai szakirodalom számos megoldást nyújt erre. Legismertebb talán az OECD módszertana, mely négy fő eljárást ismertet: az input-output módszert, a gráf-elemzést, a hasonló magatartásformákat vizsgáló megközelítést illetve a kvalitatív módszereket. Mivel a gyakorlati kutatások még számos más megoldással színesítik a módszertan skáláját, igyekeztem egy egységes megközelítést kialakítani, melybe lehetőség szerint valamennyi beilleszthető. A témával még foglalkozó kutatók gondolataira támaszkodva az tűnt a legcélszerűbbnek, ha a klaszterek inputjai, outputjai, illetve az input és output oldal együttes vizsgálata mentén alakítjuk ki ezt a rendszert.

A módszertan bemutatása után kísérletet tettem az eljárások alkalmazására is, bár tagadhatatlanul hangsúlyosabb maradt az elméleti rész. A vizsgálatok adatigénye miatt az alkalmazáshoz szükséges kutatások túlmutatnának ennek a dolgozatnak a keretein.

A témaválasztást tehát napjaink gazdaságpolitikai trendjei indokolták, illetve az az öröndetes tendencia, hogy a klaszterek, hálózatok és más koncentrációk elmélete egyre erőteljesebben integrálódik a gazdaság- és vállalkozásfejlesztés eszköztárába.

A JÁSZSÁG GAZDASÁGÁNAK ELEMZÉSE

Szerző: **Pesti Csaba**, végzés éve: 2002.
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Péter Balázs
egyetemi tanársegéd

Tóth Tamás
egyetemi tanársegéd

A TDK dolgozat arra a kérdésre kereste a választ, hogy mivel indokolható a multinacionális cégek viszonylag kisebb számú jelenléte a Jászságban, és ezen cégek hiányában milyen helyi gazdasági struktúrák alakultak ki.

A felmérések alapján a térségben jelenlévő két jelentős nemzetközi cégen felül egyéb multinacionális vállalatok Jászságba településének két korlátozó tényezője van: a terület viszonylagos elszigeteltsége és a képzett munkaerő hiánya. A kistérségben egyik központi probléma a fiatal diplomások elvándorlása, a térség népességmegtartó erejének csökkenése.

További eredmények azt mutatják, hogy a Jászságban jelenlévő multinacionális cégek pozitív hatást gyakorolnak a terület gazdasági életére. A multinacionális és hazai nagyvállalatok körül létrejött az ipari és szolgáltató vállalatok szövete, a nagyipar sikeresen beágyazódott a helyi gazdasági struktúrába, kialakult a magyar középvállalkozói beszállítói réteg. Ezzel párhuzamosan kialakultak a térségben a multinacionális cégektől független, több milliárd forintos éves árbevétellel rendelkező ipari, szolgáltató és nagykereskedelmi cégek is, melyek Jászberényből kiindulva országos hálózatot építettek ki.

A dolgozat másik részében a Jászságon belül meghúzódó területi egyenlőtlenségeket értékeltem főkomponens analízis segítségével. Matematikai módszerekkel elemeztem a kistérség 18 települése közötti gazdasági fejlettségbeli eltéréseket, a terület gazdasági széttagoltságát és a gazdasági, földrajzi, demográfiai mutatók és a telephelyválasztás közötti összefüggéseket.

Az elemzés eredményei segítséget nyújthatnak a kistérségi fejlesztési tervek készítéséhez. A tervezés során nagyon fontos cél a fiatal diplomások helyben tartása és a Jászság elszigeteltségének csökkentése infrastrukturális beruházásokkal. A leszakadó községek fejlesztésekor figyelembe kell venni, hogy az adott település gazdasági fejlettsége nincs szoros kapcsolatban a településen lakók életszínvonalával. Ezért a lemaradó községek helyi gazdaságának fejlesztése mellett nagyon fontos a községek elérhetőségének, megközelíthetőségének javítása, hiszen a kistérségi központ, Jászberény jelentős húzóhatást fejt ki a térség településeinek gazdaságára.

A REGIONÁLIS POLITIKA HATÁSA A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓ FEJLŐDÉSÉRE

Szerző: **Török Judit**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság és Társadalomtudományi Kar
Regionális Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Káposzta József
tanszékvezető, egyetemi docens

Napjainkban az Európai Unió megújulásának korszakát éljük. A Római Szerződés aláírásakor a regionális politika még nem szerepelt közösségi célként, hiszen a megalakult Európai Gazdasági Közösség gazdasági fejlettségét tekintve meglehetősen homogén volt. Az EK bővülésével fokozatosan nyilvánvalóvá vált, hogy a gazdasági integráció súlyosbíthatja a már eredetileg is elmaradott régiók helyzetét, így az elmaradott területek felzárkóztatásának célkitűzése egyre fontosabbá vált. Az integráció mélyülésével az EU regionális politikája egyre markánsabbá vált és a regionális politika bekerült az unió közös politikái közé.

A regionális politika a hátrányos helyzetű régiók versenyképességének növelésére törekszik, a fejlődéshez szükséges kedvező körülményeket próbálja megteremteni. Különböző beavatkozásaival a társadalmi-, területi egyenlőtlenségeket kívánja mérsékelni. A beavatkozás akkor lehet sikeres, ha ismertek a regionális folyamatok - területi egyenlőtlenségek és azok okai (természeti, társadalmi, gazdasági) - és a beavatkozás megfelelő szervezeti intézményrendszer keretében folyik.

EU-csatlakozásunknak a területfejlesztési politikák egyeztetése fontos eleme. A magyar területfejlesztési politika az EU előírásainak alapján megfelel. A térségi területfejlesztési politika alapját az 1996. június 5-én hatályba lépett területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, valamint az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 35/1998.-as országgyűlési határozat jelenti, melynek hatására kialakításra került a hazai területfejlesztés intézményrendszere. Dolgozatomban a Dél-Alföldi régió helyzetének elemzését követően azt kívánom megvizsgálni, hogy a régió fejlődéséhez mely regionális politikai források vehetők igénybe.

XVI

SZÁMVITTEL

ELVESZETT ILLÚZIÓK, AVAGY A KÖNYVVIZSGÁLAT AZ ÉRTÉKPAPÍRPIACON

Szerző: **Bella Nóra**, IV. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola
Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Témavezető: Böcskei Elvira
főiskolai adjunktus, gazdasági igazgató

A könyvvizsgálat nélkülözhetetlen és elengedhetetlenül hozzákapcsolódik az üzleti vállalkozások eredményes működéséhez. Ez egy szolgáltatás, amit ugyanúgy el kell adni, mint bármi mást a mai túlkínálattal jellemzett piacon.

A TDK dolgozatomban ezt az átfogó szolgáltatást mutatom be szinte teljes részletességgel, amely magába foglalja a könyvvizsgálat célját és hatályát, törvényi szabályozásait (törvények, Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok), az egész szakma történelmi hátterét, a könyvvizsgálati munka teljes folyamatát (felkészülés, vizsgálati program, dokumentálás, jelentéskészítés). Szót ejtek a könyvvizsgálati módszerek két fajtájáról és a segítő szolgáltatásokról (IRM, adóvizsgálat).

A kutatásommal azt hiszem, hogy megtaláltam a legjobban a témához kapcsolódó gyakorlati példát, mert mind a magyar és mind külföldi sajátosságokat szemléltetni tudom, illetve jól érzékelhető a nemzetközi hatás is. Ennek a cégnek a mérlegén és eredmény-kimutatásán keresztül is jól érzékelhető és látható a világban zajló pozitív és negatív folyamatok mind napjainkban, mind az elmúlt években. Egész Magyarországra kihatott a nagyvilágban történtek, ezért nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy mi történt hazánkban az elmúlt évtizedben.

A könyvvizsgálók egy egyoldalú speciális helyzetben vannak, hiszen csak a cég ügyvezetése és alkalmazottai által elmondott adatokból és információkból tudnak dolgozni.

A törvények be nem tartása és a sorozatos emberi mulasztások miatt következtek be Magyarországon és a világban is a bankbotrányok.

Vajon a könyvvizsgálat biztosíték-e arra, hogy a mulasztások elmaradjanak? Egy még szigorúbb törvény képes lenne-e arra, hogy ezeket a „válságokat” elkerüljük?! Ezek a visszaélések mindenhol megtalálhatóak? Még az Amerikai Egyesült Államok sem képes ezek ellen védekezni?

SZÁMVITEL JÖVŐKUTATÓI SZEMMEL

Szerző: **File Tibor**, III. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Jövőkutató Kutatóközpont

Témavezető: dr. Gáspár Tamás
egyetemi docens

Dolgozatom célja, hogy a klasszikusan jelenorientált számvitelt kritikailag áttekintse jövőkutatói szemmel. Fő hipotézise, hogy van olyan területe a vállalati működés számviteli rendszerének, mely a korszakváltás instabil viszonyai között nem a múlt eredményei, hanem a vállalat stratégiai elképzelései alapján alakítja ki elszámolási rendszerét. A dolgozat nemcsak feltérképezi a jövőorientált számvitel lehetséges irányait, hanem rámutat azokra az elemekre, melyek újragondolása elengedhetetlen ahhoz, hogy új alapokra helyeződjön a hagyományos számvitel.

Kiindulásképp a felfogásukban eltérő két számviteli rendszer alapvető eltéréseit ismertetve megállapítottam, hogy a megkülönböztetésük egy jövőorientált számviteli rendszer alapja lehet. De ahhoz, hogy e szemléletmód ne csak technikai értelemben álljon közelebb a jövőhöz, mind a tervezés, mind az információfeldolgozás problémáját az új igényeknek megfelelően kellett megközelítenem. Ezzel a vállalat leendő controlling-rendszerének a modern alapjai teremődtek meg.

E megoldás azonban csak rész megoldásnak bizonyult, így további új irányzatok és módszerek keresése vált szükségessé. Ezt követően került középpontba egy lehetséges jövőalternatíva: a Kiegyensúlyozott Mutatószámrendszer (BSC), mely magában foglalja mindazon jegyeket, melyek szükségesek ahhoz, hogy a 21. század vállalata stratégiai szemléletmód alapján működjön. Azonban ki kell hangsúlyoznom azt, hogy ez a módszer nem jelenti az abszolút megoldást a felvetett problémára, hiszen ennek a modellnek is vannak gyenge pontjai. Dolgozatom szűk keretei nem tették lehetővé azt, hogy további próbálkozások helyet kapjanak. Így hiba lenne megoldottnak tekinteni az induló problémát. További kutatásokra van szükség, hogy valóban megismerhetőbbé váljon a jövő a vállalatok számára.

**AZ EGYÉNI VÁLLALKOZÓK TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JÁRULÉK ÉS
EGÉSZSÉGÜGYI HOZZÁJÁRULÁS FIZETÉSI KÖTELEZETTSÉGE
(1999 – 2001 KÖZÖTTI IDŐSZAK VIZSGÁLATA)**

Szerző: **Gyimothi Erzsébet**, végzés éve: 2002
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Számviteli és Pénzügyi Tanszék

Témavezető: Szabó Ferenc
főiskolai adjunktus

Az ember élete során több szakaszon megy keresztül. A szülői gondoskodásnak köszönhetően gyermekkorban szinte a játékon és a tanuláson kívül nincs gondja semmire a gyermeknek. A pályaválasztást követően megkezdődik a felkészülés a nagybetűs életre. Az aktív életszakasz során minden ember megpróbál gondoskodni arról az időszokról, mikor már az egészségi állapota megváltozik és nem tudja úgy ellátni mindennapi teendőit, mint korábban. Ezt a gondoskodást segíti az az állami intézményrendszer, amit társadalombiztosításnak nevezünk, amely a közös kockázatviselésen alapul.

Dolgozatomban egy foglalkozási csoportot, az egyéni vállalkozókat vizsgálva szeretném bemutatni, hogy 1999-től hogyan valósul meg és milyen feltételek szükségesek a redisztribúcióhoz, kiemelve a társadalombiztosítási járulék és az egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség Magyarországon.

1999. január 1-től az APEH hatáskörébe tartozó, de különálló szervezeti egységet képező Járlékigazgatóságok jártak el a társadalombiztosítást érintő kérdésekben. Majd 1999. december 31-én megszüntették a Járlékigazgatóságokat, és a feladatot teljes egészében az APEH hatáskörébe sorolták. Ebből következően az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény rendelkezik a társadalombiztosítást érintő eljárási szabályokról.

Az 1990. évi V. törvény szabályozza az egyéni vállalkozással kapcsolatos feladatokat. Egyéni vállalkozás a devizajogszabályok szerint belföldinek minősülő természetes személy vagy külföldinek minősülő külföldi állampolgár gazdasági tevékenysége. Gazdasági tevékenység az üzletszerűen- ellenérték fejében, nyereség- és vagyonszerzés céljából, rendszeresen- folytatott termelő vagy szolgáltató tevékenység. A társadalombiztosítási jogviszony önmagában nem létezik, hanem minden esetben munkavégzésre irányuló jogviszonyhoz, vállalkozói engedélyhez, társasági tagsághoz, egyes esetekben, pl. tanulmányok folytatásához kapcsolódik.

Célom a társadalombiztosítási rendszer, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal feladatkörébe való besorolást követően életbe lépő változások bemutatása, értelmezése különös tekintettel az egyéni vállalkozókat érintő kérdésekben, melynek alapjául a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultokról, valamint a szolgáltatások fedezetéről szóló, 1997. évi LXXX. törvény szolgált, az irodalmi anyagok és további kormányrendeletek mellett.

**A SZÁMVITEL ÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK TENDENCIÁJA
MAGYARORSZÁGON ÉS EURÓPÁBAN**

Szerző: **Juhász Péter**, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Pusztai Lászlóné
főiskolai adjunktus

A számvitel feladata, hogy a piac szereplői számára megbízható és valós összképet nyújtson az adott vállalkozás vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetéről. Ezt a feladatot csak akkor tudja ellátni, ha a piac szereplői egységes formában, egységes alapelvek szerint készítik el az éves beszámolóikat. A számvitel a kereskedelem területén alakult ki és csak a vagyoni nyilvántartására koncentrált. Fejlődése során azonban nyilvánvalóvá vált, hogy nem rekedhet meg ezen az egy területen. Az ipar fejlődésével egyre sürgetőbbé vált a költségelszámolás beépítése a számvitel zárt rendszerébe. Az európai országokban ez meg is valósult, az angolszász országokban azonban nem.

Igen korán igény mutatkozott arra is, hogy a számvitelt államhatalom által szabályozzák, és ezáltal egységes rendszerbe foglalják. Az európai országokban az állam korábban kezdte a számvitel jogszabályok általi szabályozását, míg az angolszász országokban mindez később valósult meg.

Hazánkban a számvitel szabályozásának kialakulása az ezerhétszáz évesekben kezdődött. A kereskedelmi törvények tartalmaztak előírásokat a számvitelre. Számviteli rendszerünk fejlődésébe azonban beleszólt a történelem. A szovjet megszállás, valamint a gazdaság radikális átalakítása a számvitelre is rányomta bélyegét. A tervgazdaságban a számvitel feladata az volt, hogy a központi tervek teljesítéséről információt szolgáltatson az államnak.

Míndeközben a nyugat-európai államokban megkezdődött az egységes piac kiépítése, létrejött az Európai Unió. A számvitel egységesítése nem ragadhatott meg az országhatárokon belül, mert fontos volt, hogy a különböző országokban készült beszámolók összehasonlíthatóak legyenek. Ezzel természetesen hazánk is szembesült a rendszerváltáskor. Magyarország 1991-ben a társulási szerződés aláírásával kinyilvánította, hogy jövőjét az EU keretein belül képzele el. Ahhoz azonban, hogy az Unió tagjai lehessünk fontos, hogy összhang legyen Magyarország és az EU között a jogi szabályozás tekintetében.

Dolgozatomban arra térek ki, hogy a jogharmonizáció mennyiben valósult meg Magyarországon. Milyen eltérések tapasztalhatóak az európai – különös tekintettel az EU negyedik irányelvére – valamint a magyar számviteli törvény között. Hogyan közelítette a jogharmonizáció a magyar számviteli szabályozást az európaihoz. Mint ahogyan azt a hatályos számviteli törvény is tartalmazza: a törvény teljesen megfelel az európai irányelvek előírásainak. Ez így igaz, azonban a gyakorlatban ma is számtalan eltérés tapasztalható, nem csak Magyarországon, hanem az Unió tagállamaiban is. Az EU természetesen ma is azon dolgozik, hogy az eltéréseket megszüntesse, de ez már a számviteli szabályozás jövőbeni tendenciája lesz.

A STANDARDOK FELÉ

Szerző: **Kántor Béla**, végzés éve: 2002
ME Gazdaságtudományi Kar
Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Pál Tibor
egyetemi docens

Dolgozatom célja a kockázatbecslés fontosságának hangsúlyozása mellett a 400. nemzeti könyvvizsgálati standard részletes bemutatása.

Napjainkban Magyarország politikáját áthatja a Nyugatnak való megfelelés, az Európai Unió elvárásainak teljesítése. A gazdasági környezet változásai nem hagyhatják érintetlenül sem a számvitelt, sem a könyvvizsgálatot az egyre növekvő felelősség, illetve az új követelmények miatt. A kitűzött cél, hogy a magyar szakemberek világszinten is elismertek legyenek, tevékenységükre odafigyeljenek és olyan szaktudást szerezzenek, aminek birtokában bármelyik országában képesek megállni helyüket és munkájukat végre tudják hajtani az elvárt magas követelményeknek megfelelően.

Ilyen elgondolás alapján – és természetesen az összehasonlíthatóság miatt – került sor néhány évvel ezelőtt egy olyan átfogó könyvvizsgálati rendszer kiépítésére, amely mindenben megfelel a nemzetközi előírásoknak és ezáltal kapcsolódási pontokat nyújt a fejlett országokkal.

Az elmúlt években a magyar könyvvizsgálati szakma színvonalas ellátásához a legfontosabb jogszabályi, intézményi keretek megteremtődtek, s ezáltal kellő alapot adnak arra, hogy az elvégzett könyvvizsgálat minősége növekedjék és a könyvvizsgálati szakma minél szélesebb társadalmi körben elfogadottá váljék.

A magyar standard a nemzetközileg már bevezetett és sikeresen alkalmazott könyvvizsgálati standard honosítása, ami biztosítja a könyvvizsgálat nemzetközi elfogadását, és nem utolsósorban a társadalom pozitív megítélését.

A könyvvizsgálati munka során elengedhetetlenül fontos a könyvvizsgálati kockázat felmérése, hiszen ennek ismeretében kell a beszámolót minősíteni, az elvégzendő feladatokat rangsorolni Kiemelt feladatként kell kezelni kis és középvállalkozások esetében ezen témakört, mert általában a vezetés egy személy, vagy egy szűk csoport kezében koncentrálódik, ami visszaéléseket, csalásokat generálhat a nagyobb profitszerzés reményében.

A vállalati belső ellenőrzési rendszernek fontos feladata van, hiszen hatékony működés esetében a kockázat csökkenthető, a könyvvizsgáló feladata megkönnyíthető. Azonban a kockázatelemzés során nem szabad túlbecsülni a belső ellenőrzést, hiszen lehetséges, hogy abban lényeges hiányosságok vannak.

A könyvvizsgálati standardok megalkotása hosszú távon a könyvvizsgálói munka egységessé válását eredményezi. Ez azonban csak az egyik lépcsőfoka az Európai Unió fejlett országaival való harmonizációnak, amelyet folyamatosan fejleszteni, aktualizálni, az esetlegesen felmerülő hibákat korrigálni kell.

Dolgozatomban bemutatom a Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok általános jellegét, a könyvvizsgálat során igen fontos kockázatbecslést és a vállalati belső ellenőrzési rendszert, valamint egy esettanulmányon keresztül illusztrálom ezen feladatok lehetséges elvégzését kis- és középvállalkozásokon végigkövetve.

GONDOLATOK AZ EU CSATLAKOZÁS SZÁMVTETELI VONATKOZÁSÁIRÓL

Szerző: **Márkus Gábor**, III. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Vállalatgazdaságtan és Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Czink Irma
egyetemi adjunktus

IAS, GAAP, IFRS, irányelvek. Fogalmak, melyeket a gazdálkodóknak ismerniük kell, kellene, de még a szakemberek sem mindig vannak tisztában a jelentésükkel. Fogalmak, melyek remélhetőleg pár éven belül mindennapi munkánkat határozzák majd meg, de tartalmukat csak a legszakavatottabbak ismerhetik. Fogalmak, melyek valószínűleg alapjaiban fogják megváltoztatni a magyar joggyakorlatot, de a számvitel területét mindenképpen. De vajon mit takarhatnak ezek és miért ilyen fontosak? Mi lehet ez a nagy különbség, hiszen nálunk „már teljes a harmonizáció”? Fogalmak és a velük kapcsolatban felvetődő kérdések pár évvel az Európai Unió csatlakozásunk előtt.

Ezeket a kérdéseket mutatom be röviden, hangsúlyozva ezek fontosságát és időszerűségét. Könnyen belátható, hogy a globalizálódó világban nagy szükség van a számviteli rendszerek összehangolására, amelyből a magyar számviteli rendszer sem maradhat ki. A legélethűesebb kezdeményezést a Nemzetközi Számviteli Standardok (IAS) jelentik, melyek kialakulását és elterjedését kísérhetjük nyomon, megemlítve azokat a kritikai észrevételeket, melyek megfogalmazódnak velük szemben. A második fejezetben a másik, számunkra fontos rendszert, az Európai Unió irányelveket ismerhetjük meg, melyek, mint látni fogjuk, alapvetően más szemléletet tükröznek, más választ adnak ugyanakkor a harmonizációs problémának a megoldására. Míg az IAS-ek a pontos, precíz, mindenre kiterjedő szabályokat részesítik előnyben, addig az Európai Unió a „minimum követelmények” híve. De vajon betölti-e funkcióját a rendszer és megoldja-e a felvetődő problémákat. A dolgozat végén pedig a magyar rendszert mutatom be az előzőek fényében. Látni fogjuk, hogy itt alapvetően egy komoly szemléletbeli különbségről van szó. Ezek során megismerkedhetünk egy konkrét területtel - a vagyonszámok értékelésével - egy kicsit mélyebben. Ez egy olyan terület, ahol hagyományosan igen sok szemlélet alakult ki, összehangolása igen nehéz, és jól megmutatkoznak a különbségek. És, hogy a magyar rendszer miért tér el ennyire a nemzetközi rendszertől, miért ennyire más szemléletű a mi számvitelünk, arról a dolgozat legvégén olvasható egy rövid eszmefuttatás.

A dolgozatnak nem célja - nem is lehet -, hogy minden apró részletre kitérjen. Inkább csak gondolatébresztő, felhívja a figyelmet a fontos problémákra. Ebből következőleg nem veszik el az apró részletekben, stílusa is - amennyire a téma megengedi - igyekszik könnyed maradni, ami lehetővé teszi, hogy nem szakavatottak számára is élvezetes és érdekes olvasmány legyen.

A MAGYAR SZÁMVITELI SZABÁLYOZÁS ÉS A NEMZETKÖZI SZÁMVITELI SZABVÁNYOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Szerző: **Pethő Eszter**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Pál Tibor
egyetemi docens

Hazánkban az elmúlt évtized során a számviteli szabályozás jelentős mértékben megváltozott. A számviteli normák megváltozásához elsősorban az 1989. évi rendszerváltás, illetőleg hazánk euró-atlanti integrációja járult hozzá. Az EU-csatlakozás során nemcsak belső jogszabályokat kell alkotnunk, hanem számos nemzetközi kötelezettség hárul Magyarországra a számvitel területén, mint például az IAS-ek alkalmazási kötelezettsége.

Dolgozatommal arra vállalkoztam, hogy bemutassam a magyar Számviteli Törvény (2000: C. tv.) és a Nemzetközi Számviteli Szabványok között fennálló különbségeket.

Munkám során először - az áttekinthetőség kedvéért - bemutatom a világon létező legjelentősebb számviteli normarendszereket (EU irányelvei, IAS, US GAAP), illetve ezek és az IAS kapcsolatát.

A következőkben bemutatásra kerül a magyar számviteli szabályozás története, mely elengedhetetlen a jelenleg is érvényben lévő számviteli normák megértéséhez.

A TDK-dolgozat gerincét a magyar számviteli szabályozás és a Nemzetközi Számviteli Szabványok közti eltérések bemutatása képezi. A magyar szabályozás feldolgozásánál arra törekedtem, hogy bemutassam a 2000. évi C. törvény előrelépéseit az IAS-harmonizáció tekintetében az 1991. évi XVIII. (első önálló magyar) számviteli törvényhez képest.

A magyar számviteli szabályozás és az IAS összehasonlítását *Christopher W. Nobes* GAAP 2000 című művéből kölcsönvett rendszer alapján végeztem. Ennek alapján a főbb különbségek a következőkben foglalhatók össze:

- a magyar törvényi hiányosságok miatti különbségek,
- adott tételek közzétételére vonatkozó előírások hiánya,
- a magyar és az IAS előírások összeegyeztethetatlensége miatti eltérések,
- adott vállalkozásoknál eltéréseket okozó tételek.

A fent megadott rendszer alapján végzett összehasonlítás eredményeként, a magyar szabályozás és az IAS közötti mintegy 34 főbb különbséget dolgoztam fel.

Megállapító, hogy a 2000. évi C. törvény nagy előrelépést jelentett az IAS-harmonizáció tekintetében, azonban a számviteli szabályozást saját nemzeti szabványok kidolgozása irányába kellene elmozdítani, amelyek már teljes mértékben megfelelnek az IAS előírásainak.

AZ ENRON BUKÁSA – KREATÍV KÖNYVELÉS SZÁMVITELI BOTRÁNYOK AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Szerző: **Rinkóczi Kovács Dániel**, III. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető: Böcskei Elvira
főiskolai adjunktus

Kutatásom az elmúlt két év egyik olyan gazdasági eseményét dolgozza fel, mely a lassuló amerikai gazdaságnak akkor adta a „pofont” amikor az, az országot ért terrortámadás sebeit szenvedte. Az Enron bukása – mint utóbb kiderült – ráadásul csak az első jelentős volt a sorban, melyeket több olyan követett, mely elsősorban a cégek vállalatvezetésének, azaz menedzsereinek volt köszönhető, akik számviteli csalások sorozatával manipulálták a társaságok, így az Enron könyvelését is. A gazdasági élet szereplői azóta használják a kreatív könyvelés kifejezést, mely megmutatta, hogy a rohamosan fejlődő amerikai tőkepiacok mennyire érzékenyek a visszaélésekre.

A kipattant botrány az Enron setében is azért volt különösen megdöbbentő, mert mint a későbbi vizsgálatok kimutatták nem csak a cég felső vezetése, hanem a társaság auditora, tanácsadója és több bank illetve pénzügyintézet is részt vett a csalásokban, melyek több éven keresztül vezették félre az amerikai tőkepiacokat és a társaság befektetőit.

A dolgozatban bemutatom, hogy milyen módon és módszerekkel hajtották végre az Enronnál a csalásokat, és hogy a könyvelők, auditorok illetve bankok milyen módon segítettek ebben az Enron vezetésének. Kitérek arra is, hogy az Enron csődje után milyen esetek fordultak elő. Bemutatom a vizsgálatokat, és azt hogy eddig az amerikai törvényhozás milyen intézkedéseket hozott, illetve hogy milyen mértékben változott a számviteli szabályozás és ellenőrzés az Amerikai Egyesült Államokban és Európában.

A tanulmány kitér arra, hogy a számviteli botrányoknak milyen hatása volt a tőkepiacokra külföldön és Magyarországon, illetve hogy a csalások milyen reakciókat váltottak ki a befektetőkben.

Bemutatásra kerül az is, hogy milyen különbségek vannak a magyar és az amerikai számviteli szabályok szerint, illetve az, hogy Magyarországon előfordulnak-e hasonló esetek, illetve hogy hazánkban a számviteli visszaéléseinek milyen formái vannak.

ELSZÁMOLÁS ÉS ELSZÁMOLTATHATÓSÁG AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Szerző: **Stikrád Katalin**, III. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola
Pénzügytani és Számviteli Tanszék

Témavezető: Böcskei Elvira
számvitel tanár, gazdasági igazgató

Dolgozatom a számvitel témakörében az Állami Számvevőszék kiemelt szerepével foglalkozik, melynek ellenőrzési tevékenysége meg kell feleljen az európai irányelveknek. Magyarországnak viszont a rendszerváltásig nincs egységes számviteli elszámoltatási rendszere, így a lehető „legjobb gyakorlatot” kell elsajátítania. Az Európai Unió csatlakozás küszöbén szembe kell néznünk egy olyan változtatási kényszerrel, melynek keretében jól működő piacgazdasággal és átlátható pénzgazdálkodással bebizonyítjuk, hogy fejlett jogállamhoz méltóan tudunk elszámolni a közpénzekkel.

A dolgozat rövid kivonata:

- Az Állami Számvevőszék megalakulásának története
- A közpénzek nemzetközi ellenőrzési elvei
 - Az INTOSAI (Legfőbb Ellenőrzési Intézmények Nemzetközi Szervezete) ellenőrzési sztenderdjei
- Európai irányelvek az INTOSAI standardokhoz
 - A jó számviteli gyakorlat támogatása
 - A számviteli elszámolás alapjai
- Közpénzek ellenőrzése az Európai Unióban
 - Az Európai Unió formálódása
 - Az Európai Számvevőszék működése
- A közpénzek ellenőrzése Magyarországon
 - INTOSAI standardok vs. ÁSZ
 - Általános standardok
 - Vizsgálati standardok
 - Jelentéskészítési standardok
 - Az ÁSZ és az ellenőrzés
 - EU-konformitás a pénzügyi ellenőrzésben
 - Törvényi háttér
 - Hogyan tovább?
 - Néhány szó az újrakodifikált számviteli törvényről
- Múlt, jelen, jövő

AZ ÖNKÉNTES NYUGDÍJPÉNZTÁRAK BESZÁMOLÓ-KÉSZÍTÉSI ÉS KÖNYVVEZETÉSI SAJÁTÓSÁGAI

Szerző: **Verebélyi Linda**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Számvitel Tanszék

Témavezető: Farkas Ágnes
egyetemi adjunktus

Dolgozomban a magyar nyugdíjrendszer változásával, ezen belül az önkéntes nyugdíjpénztárak gazdálkodási, beszámoló-készítési és könyvvezetési sajátosságaival foglalkozom. Habár még fiatal vagyok, közvetve engem is érintenek/érintettek a változások, mivel szüleim a nyugdíjaskor felé közelednek. Nem beszélve arról, hogy már nekünk fiataloknak is döntenünk kell: az állam gondoskodik rólunk vagy mi is szeretnénk tenni azért, hogy biztonságosabb öregkort éljünk meg.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak ebben nyújtanak nagy segítséget, hiszen a nyugdíjrendszer 3. pilléréként új, intézményes formát adnak az öngondoskodásnak, s elősegítik a hazai tőkepiac fejlődését.

Feladatuk a nyugdíjszolgáltatások fedezetének gyűjtése, befektetése és később a nyugdíjszolgáltatások kifizetése. Mindezt a tagoktól gyűjtött díjak befektetéséből kell megoldaniuk úgy, hogy közben ne veszélyeztessék folyamatos fizetőképességüket. Ez kiemelten fontos ezen intézmények körében, hiszen olyan hosszú távú kapcsolatnak kell kialakulnia a pénztárak és tagjaik között, ami biztosítja az emberek öregkori megélhetését.

E feltétel teljesüléséről gondoskodik a Kormány által hozott törvény és számos rendelet, valamint a közvetlen felügyelettel megbízott Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete.

Szigorúan szabályozzák a pénztárak befektetési politikáját, beszámoló-készítési és kötelezettségüket. Ez a biztosítéka annak, hogy az önként belépők valóban megkapják a befizetett tagdíjak hozamokkal növelt összegét.

Dolgozatom központi kérdésköre a pénztárak beszámoló-készítési és könyvvezetési sajátosságai, melyeket a rá vonatkozó rendeletek tükrében próbáltam meg feldolgozni és érthetőbbé, átláthatóbbá tenni mindenki számára.

XVII

CONTROLLING

A KISVÁLLALATI KONTROLLING SAJÁTOSÁGAI

Szerző: **Berényi László**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Szervezeti Magatartás Tanszék

Témavezető: Nagyné dr. Sáfár Mária
főiskolai docens

A kontrolling napjainkban már általánosan elterjedt vezetési eszköz. A nagyvállalatok, sőt közepes méretűek is rendelkeznek olyan átfogó információs rendszerrel és metodikával, melyek a vállalat működése során megtermelt információkat kifejezetten a vezetés szolgáltatába állítva dolgozzák fel.

A kontrolling lényegében az az eszközrendszer, mely a vezetőt az eredményre ügyelve támogatja a vállalati célok eléréséhez vezető döntések meghozatalában.

Mi a helyzet azonban a kisvállalatok esetében? Számukra hogyan biztosítható, hogy a vezetőjük a fentieknek megfelelő döntéseket hozhasson? Belátható, hogy a nagyvállalatoknál szokott módon nem alakítható ki a kontrolling.

- Egy kisvállalat méretéből, tőkeerejéből, az alacsony humán létszámból kifolyólag nem tud működtetni egy komplex, kiterjedt, kontrolling apparátust.
- A kisvállalati vezető - aki általában az alapítóval és tulajdonossal azonos személy - ismeri az operatív vállalati működés apróbb mozzanatait is. Jelen van a mindennapi munka folyamán, nem kívánatos eltéréseket a helyszínen korrigálni tud, így a kontrolling beszámoló jelentős része nem hordoz számára időszerű információtartalmat.
- A tervezés a kisvállalatoknál sajátosan valósul meg. A vezető a jövő letéteményese, aki a legkritikábban igényli a módszeres, valószínűségszámítási eljárásokkal alátámasztott terveket.

A kisvállalati kontrolling inkább vezetési funkcióként fogható fel, mint eszközként. E funkció hatékony gyakorlásához a vezetőnek a matematikailag elemzett és értelmezett információkra stratégiai távú döntéseihez van szüksége, mivel ezeket közvetlenül nem tudja megszerezni a mindennapi munka irányítása során.

A kontrollingról alkotott vélemények megismeréséhez kisvállalkozásokat kerestem fel. A elképzelést az interjúk során a vezetők hasznosnak és adaptálhatónak tartották, melynek eredményeit szívesen felhasználnák döntéseik meghozatala során.

A vállalati tervezés fejlesztésének kérdéseivel szemben a kontrolling szervezetbeni helye, valamint az informatikai támogathatóság kapott prioritást. Mindez pesszimista módon szemlélve megkérdőjelezi a kisvállalati kontrolling létjogosultságát, optimista megközelítésben azonban jelzi, hogy a kiépítés során milyen pontokból érdemes kiindulni...

FAKTORING, MINT PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁS MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Fiáth Miklós**, III. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola
Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Témavezető: Dr. Vértés Gábor
tanszékvezető, c. főiskolai tanár

Stejer Viktória
szakmai igazgató (Kvantum Investment Rt.)

Jóllehet külföldön a faktoring már évtizedek óta bevált módja a vállalati finanszírozási gondok enyhítésének, hazai alkalmazása még nem mondható elterjedtnek. A ma még csak éledező faktoring üzletágtól talán kissé bonyolult mivolta miatt ózdkodnak a vállalkozók, pedig a használatáig már eljutottak közül egyesek esküsznek rá, hogy az előnyei bőven kompenzálják a kezdeti nehézségeket. A konstrukció lényegét persze nálunk is tanítják szinte minden gazdasági iskolában, annak gyakorlati hasznosítására azonban eddig ritkán került sor. Egyre több jel utal viszont arra, hogy a közeljövőben a faktoring nagyobb teret nyer, mindenekelőtt a beszállító kis- és közepes vállalkozások napi pénzügyi gondjainak rövid távú enyhítése végett.

Ennek tudatában gondoltam úgy, hogy saját szakmai tapasztalataim és kapcsolataim felhasználásával feltérképezem a magyar faktoring piac jelenlegi helyzetét, lehetőségeit, illetve jövőbeli kilátásait.

A faktoring, mint pénzügyi konstrukció, a már elvégzett teljesítés alapján a későbbiekben esedékes, bizonylattal dokumentált követelés megelőlegezését jelenti. A módszer lényege, hogy a faktoráló megvásárolja ügyfelei belföldi vagy export áruszállításából származó, rövid lejáratú követeléseit. Így ez a finanszírozási forma igen praktikus a korlátozottabb pénzeszközökkel rendelkező, kis- és közepes beszállító vállalkozásoknak. Ezek forgóeszköz-finanszírozási lehetőségei a faktoring révén látványosan javulnak, hiszen a követelés megvásárlója által kifizetett pénzből máris neki lehet látni az új termékek előállításának. A faktoring révén csökkennek a kinnlevőségek, növekszik az eszközök forgási sebessége, s mellesleg a bevételek is előre tervezhetővé válnak. Az ily módon felgyorsított pénzáramlás következtében pedig javul a cég likviditása is. A követelés beszedéséről pedig már a faktorház gondoskodik.

A hazai piacon – bár elvileg nagy szükség lenne rá – mindössze néhány, a hitelintézeti törvény ez irányú előírásainak megfelelő vállalkozás foglalkozik belföldi faktoringgal, és még kevesebb azon vállalatok száma, akik a nemzetközi faktoring területén is jártasak. A jövőbeli kilátások szerint a piaci kereslet megnő, és egyre szélesebb körökben terjed el ez a pénzügyi konstrukció. A kínálati oldal részéről pedig még nagyobb szegmentáció és a termékminőség szükségszerű javulása várható a következő években. Ezért nagyon fontosnak tartom, hogy a frissen végzett generáció már tisztában legyen a faktoring, mint pénzügyi szolgáltatás előnyeivel, melyet dolgozatommal elősegíték.

A TELJESÍTMÉNYMÉRÉS GYAKORLATA A GRAPHISOFTNÁL

Szerző: *Gyenes Péter*, IV. évfolyam
Kiss Norbert, V. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Wimmer Ágnes
egyetemi adjunktus

Ez az esettanulmány a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Vállalatgazdaságtan Tanszékén végzett „A teljesítménymérés a vállalati stratégia szolgálatában” című kutatásnak képezi a részét. Célja az, hogy bemutassa a Graphisoft Rt. teljesítménymérési és –értékelési gyakorlatát.

Az esettanulmány első felében azokat a kontextuális tényezőket mutatjuk be, amelyek meghatározzák a Graphisoft piaci környezetét, jellemzik a vállalat adottságait, és – ezeken keresztül – kialakítják stratégiáját. Ezután azokat a sikertényezőket, kulcselemeket azonosítjuk, melyek meghatározó jelentőséggel bírnak a vállalat teljesítményének megítéléséhez. A következő pontban a szervezet működéséről nyújtunk képet, majd ennek ismeretében elemezzük a Graphisoft teljesítménymérési gyakorlatát.

A kutatás elvégzéséhez a Graphisoft Rt. éves beszámolóira, másodlagos forrásokra (újságcikkek, tőzsdei elemzés) és legfőképpen személyes interjúkra támaszkodunk.

Összefoglalva kutatási eredményeinket elmondhatjuk, hogy a vállalat az elmúlt években komoly változásokon ment át, mind piaci környezetét, mind adottságait tekintve, ám a teljesítménymérési rendszer csak részlegesen alkalmazkodott ezekhez a változásokhoz. Ennek következtében a kontrolling rendszer csak részben támogatja a stratégiaalkotás folyamatát, a vállalatnak formalizáltabb és átfogóbb rendszerre lenne szüksége.

BALANCED SCORECARD MINT KIEGYENSÚLYOZOTT MUTATÓSZÁMRENDSZER ÉS STRATÉGIAI NAVIGÁCIÓS ESZKÖZ

Szerzők: *Kazár Kata*, IV. évfolyam
Nagy Erika, IV. évfolyam
Dunaújvárosi Főiskola
Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Gál Jolán
főiskolai tanár

Egyetlen pilóta sem merne vállalkozni arra, hogy egy olyan bonyolult közlekedési eszközt, mint egy sugárhajtású repülőgép, egyetlen műszer segítségével vezessen a zsúfolt légtérben. A képzett pilóták képesek arra, hogy a navigálás során több jelzőműszer által szolgáltatott információt dolgozzanak fel egyidejűleg. Komplex versenykörnyezetben a mai szervezetek vezetése legalább olyan nehéz feladat, mint egy sugárhajtású repülőgép navigálása. A vezetőknek, akár a pilótáknak, információra van szükségük környezetük és teljesítményük számos jellemzőjéről, hogy figyelemmel kísérhessék vállalatuk útját a jövőbeli sikerek felé.

A BSC a vezetők kezébe adja azt az eszközt, amelyre szükségük van a jövőbeni versenyképesség eléréséhez. A BSC a szervezet jövőképét és stratégiáját fordítja le egy olyan átfogó mutatószám-rendszerre, amely egyben kijelöl egy stratégiai teljesítményértékelési és vezetési rendszer keretét is. A BSC is a pénzügyi célok elérésére helyezi a hangsúlyt, de tartalmazza azokat a tényezőket (az ún. teljesítményokozókat) is, amelyek a pénzügyi célok eléréséhez vezetnek. A BSC képessé teszi a vállalatot, hogy nyomon kövessék pénzügyi eredményeiket, s ezzel egyidejűleg figyelemmel kísérhessék a jövőbeli növekedéshez szükséges új képességek és nem anyagi jellegű erőforrások kialakításának és megszerzésének folyamatát.

AZ MSK HUNGARY BT. CONTROLLING RENDSZERÉNEK BEMUTATÁSA

Szerző: **Kiss Anita**, V. évfolyam
Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Pénzügy és Controlling Tanszék

Témavezetők: Tarnóczy Tibor File Sándor
oktatási igazgató az MSK Hungary Bt. gazdasági igazgatója

A szervezetek, vállalkozások hatékony működésében egyre nagyobb szerepet játszik napjainkban a controlling, aminek feladatköre magába foglalja a stratégiai, a pénzügyi, a számviteli, a termelési, az emberi erőforrás, stb. helyzetének, lehetőségeinek mérését. A változó környezet, a piaci kihívások a vállalkozás tevékenységének egy-egy újabb területére irányítják a controlling figyelmét. Ezek a területek a marketing, a humántőke kihasználása, a gyors információ biztosítása. Ezért napjainkban a vállalkozások teljesítményértékeléséhez olyan komplex mutatószámrendszer jelent meg a controlling eszköztárában, amely mind a pénzügyi, mind a nem pénzügyi mutatókat egyensúlyba hozza. Ezért választottam egy német multinacionális vállalat leányvállalatának, az MSK Hungary Bt. controlling rendszerének bemutatását. Ez Magyarországon egy egyedülálló rendszer, amelynek a specialitásait elemzem. A munka első részében a vállalat példáján keresztül mutatom be a controlling rendszer lényegét, második felében pedig a rendszernek „támpillérét”, a vállalat költség- és teljesítményszámítási rendszerét.

Célkitűzésemnek megfelelően az alábbi lényeges kérdésekre keresem a választ:

- Mi a controlling filozófia lényege?
- Milyen felismerés vezetett a controlling rendszer bevezetéséhez?
- Mi a controlling célja a vállalat életében?
- Milyen elvárásokat támasztanak a vezetők a controller személyével kapcsolatban?
- Hol helyezkedik el a controller a társaság szervezeti hierarchiájában?
- Mi a controller feladatköre, illetve milyen jogkörökkel rendelkezik?
- Mennyiben segíti az új intézmény a vállalat eredményes gazdálkodását?
- Összességében milyen előnyökkel járt a controlling bevezetése a vállalat számára?
- Mi a költség- és teljesítményszámítás célja?
- Milyen területeket érint a költség- és teljesítményszámítás?
- Hogyan épül fel valójában a vállalat költség- és teljesítmény-számítási rendszere?
- A rendszer specifikumai, a tervezés bizonytalanságából adódóan
- Az előre nem ismert jövőkép nehézségei

A dolgozat megírásával célom az volt, hogy bemutassak egy olyan vállalatot, amely a controlling segítségével képes az információkat gyorsan és hatékonyan feldolgozni, a hibákat felismerni és a vállalat gazdálkodását helyes, eredményes irányba terelni.

Remélem, hogy hozzá tudok járulni azon vállalatok segítségnyújtásához, az információk biztosításához, akiknek még nem, vagy csak részben sikerült kiépíteni controlling rendszerüket.

MINŐSÉGÜGYI RENDSZER KIALAKÍTÁSA ÉS KAPCSOLATA A CONTROLLING RENDSZERREL EGY NAGYVÁLLALATNÁL

Szerző: **Kozma Tímea**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Számvetési és Pénzügyi Tanszék

Témavezető: Dr. Zéman Zoltán
egyetemi adjunktus

Tudományos diákköri munkám témájaként a minőségügyet választottam, ami napjaink tömegtermelésének időszakában központi kérdés. A piaci verseny hatására a minőség, a minőségügy szerepe a gazdasági és a vállalati életben egyaránt felértékelődött. A minőségi munka, a minőségbiztosítás ma már elengedhetetlen feltétele annak, hogy a cég megállja a helyét a fokozódó piaci versenyben. Napjainkban csak az a vállalat számíthat jó piaci pozícióra, mely áttekinthetően dokumentált minőségügyi rendszert működtet, és annak alkalmazását független és akkreditált szervezet által hitelt érdemlően tanúsít és a hatékony működést is fokozza.

Fontosnak tartom a minőségköltség-gazdálkodást, a minőségköltségek elemzését és csökkentésük lehetőségeit, valamint a controlling rendszer kialakítását és kapcsolatát a minőségügyi rendszerekkel. A dolgozatban a minőségügyi rendszert egy valós példán keresztül mutatom be. Példának a sajátbányai ÉMV Észak-magyarországi Vegyiművek Kft.-t (ÉMV Kft.) választottam. Célom, hogy bemutassak egy rendszert a gyakorlatból és értékeljem ennek működését, hogy a rendszer alkalmazása és működtetése mennyiben járul hozzá az eredményhez.

Aki még nem rendelkezik minőségügyi rendszerrel, már nem sokat késlekedhet, hiszen mind vevői, mind nemzetközi részről egyre nagyobb ez iránti igény. Véleményem szerint nagy üzleti előnyt jelent a minőségügyi rendszer bevezetése a szoros versenyben, ezért érdemes és szükséges az EU-hoz való csatlakozás révén a gazdasági szféra minden területén az ISO minőségügyi rendszernek megfelelő magyar szabványok bevezetése.

A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK ÜZLETI ANGYAL TÍPUSÚ FINANSZÍROZÁSA

Szerző: **Kozsdi Edina**, IV. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola
Pénzügy és Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Székács Anna
főiskolai docens

Világszerte jelentős súlyú probléma, hogy a kisvállalatok, a kisebb középvállalatok és különösen az újonnan indulók sokkal kevésbé jutnak hozzá külső finanszírozáshoz, mint ahogyan azt a nemzetgazdaság érdekei megkívánják. Az újonnan alakuló cégek „gyerekkori halandósági rátája” még a jól működő gazdaságokban is nagyon magas, közülük csak viszonylag kevesen képesek megerősödni, a valódi piaci verseny feltételei között azoknak csupán meglehetősen kis hányada bizonyul tartósan és számottevően nyereségesnek, életképesnek.

Véleményem szerint pedig a kockázati tőke és ezen belül is az üzleti angyalok nyújtotta befektetési, tőkejuttatási lehetőség az elkövetkezendő években igen fontos szerepet kell hogy játsszon a gazdaságunk egészséges fejlődésében, hiszen e fejlődés jelentős és nélkülözhetetlen hordóinak tekintem a nagy növekedési képességű kisvállalatok finanszírozóit.

Dolgozatomban olyan szemléletet szeretnék közvetíteni és olyan ismereteket kínálni, amelyeknek mindenki igen jó hasznát veheti, akinek bármilyen okból meg kell értenie, hogyan jönnek létre a jó növekedési képességű kis- és középvállalkozások finanszírozásának azok az ügyletei, amelyekben magánszemélyek közvetlenül fektetnek be mások vállalkozásába, milyen keretek között tudják az azokban résztvevő felek érvényre juttatni az érdekeiket és törekvéseiket.

Szeretném bemutatni gyakorlatias előadásmóddal, hogy az üzleti élet mindennapjaiban hogyan jönnek létre, hogyan működnek az ilyen vállalkozás finanszírozási ügyletek, melyek azok a szempontok és megfontolások, amelyek az azokban résztvevő feleket vezetik, milyen lehetőségek állnak a rendelkezésükre., hiszen: „*a lehetőségekről jól végiggondolt közgazdasági megfontolások alapján mondjunk le, ne pedig azért, mert nem ismerjük őket.*”

(*J.A.Schumpeter: A gazdasági fejlődés elmélete*)

AZ EURÓPAI UNIÓ SZÁMVEVŐSZÉKÉNEK PÉNZÜGYI ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGE

Szerző: **Szabados Tamás**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Vállalati gazdaságtan és Számvitel Tanszék

Témavezető: Giday Zoltán
tanácsadó
Állami Számvevőszék

A rendszerváltás óta a magyar külpolitika kiemelt céljai közé tartozik az ország csatlakozása az Európai Unióhoz. A csatlakozási folyamat során különböző forrásokból jelentős összegeket kapott Magyarország, hogy megfeleljen a csatlakozni kívánó országokkal szemben támasztott kritériumoknak. Ezen támogatások felhasználását, és egészében véve az uniós költségvetés alakulását kiemelten vizsgálja az Európai Unió Számvevőszéke. Fontos tehát megismernünk azt az intézményt, mely az Európai Unió „pénzügyi lelkiismerete”.

Dolgozatom célja az Európai Unió Számvevőszékének bemutatása, valamint az általa lefolytatott pénzügyi ellenőrzés folyamatának ismertetése. Az Állami Számvevőszék jelenleg foglalkozik a saját ellenőrzési irányelveinek, valamint az ellenőrzési kézikönyvnek elkészítésén. Ehhez nyújthat segítséget az Európai Számvevőszék gyakorlatának megismerése.

Az 1970-es években egy közösségi reform hívta életre az Európai Számvevőszéket. A Közösségek „saját forrásainak” bővülése és a Parlament ellenőrzési jogkörének kibővítése vezetett el a szervezet megalapításáig. Az 1975. július 22-én aláírt Brüsszeli Szerződés hozta létre, de érdemi munkáját csak 1977. október 18-án kezdte el a Számvevőszék. A Maastrichti Szerződés jelentős előrelépést jelentett a működésében, mivel teljes jogú intézményi szintre emelte. Az Európai Számvevőszék lett az Európai Közösségek ötödik fő szerve. A székhelye Luxemburgban található. Tagjainak számát a Közösségek tagállamainak száma határozza meg, mivel minden tagország delegál egy tagot a Számvevőszékbe, akiket hatéves periódusra neveznek ki.

Az Európai Unió alapító szerződésai a Számvevőszék számára előírják, hogy minden évben készítse el az Unió teljes költségvetéséről a Megbízhatósági Nyilatkozatot, valamint éves jelentés készítsen a közösségek intézményeinek tevékenységeiről.

A Számvevőszék 1998-ban az Európai Útmutató az INTOSAI Ellenőrzési standardok végrehajtásához, valamint az ezen útmutatások alapján kialakított ellenőrzési standardok és irányelvek gyakorlatba való átültetésére elkészítette az ellenőrök számára az Ellenőrzési Kézikönyvet (Audit Manual). Ez az útmutató az ellenőrzés teljes folyamatát bemutatja, az Európai Számvevőszék pénzügyi ellenőrzése három szakaszra bontható, a tervezési, a vizsgálat lefolytatási és a jelentéskészítési szakaszra.

EVA VAGY MVA? – MENNYIT ÉR EGY VÁLLALAT?

Szerző: **Tóth Livia**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Üzleti Statisztika és Előrejelzési Tanszék

Témavezető: Dr. Ilyésné dr. Molnár Emese
egyetemi adjunktus

TDK dolgozatom témájaként kettő egymással szoros kapcsolatban álló érték alapú mutatószámot, a Gazdasági Hozzáadott Értéket (EVA – Economic Value Added) és a Piaci Hozzáadott Értéket (MVA – Market Value Added) választottam.

Az utóbbi évtized során Magyarországon bekövetkezett változások tették számomra érdekessé ennek a kérdéskörnek a tárgyalását. A hazai közép- és nagyvállalatok többsége az elmúlt 10 év során óriási átalakuláson, átszervezésen ment keresztül, nemcsak a külső piaci körülmények megváltozása miatt, hanem az irányítási – vezetési módszerek korszerűsítésének és racionalizálásának belső igénye miatt is. A legfontosabb változást kezdetben az eredményközpontú szemlélet meghonosodása jelentette.

Jelenleg pedig egy új megközelítés, a *részvényesi érték alapú szemlélet* (Shareholder Value) kezd elterjedni a vállalatok körében. E szerint nem elegendő csupán eredményesnek lenni. Az elért eredménynek meg kell haladnia a vállalkozásnál lekötött tőke hozamelvárását. Ez érthető, hiszen bárki, így a tulajdonos is elvárja, ha egy befektetésről dönt, hogy a pénzt a lehető legnagyobb haszon elérésével használják.

A befektetők, tulajdonosok az általuk befektetett pénz megtérülését, az értékteremtést az árfolyamnyereségen illetve az osztalékfizetésen keresztül érzékelik. Ugyanakkor az árfolyam a vállalat számára iránymutatást adhat, hiszen a tőkepiac ítéletét tükrözi.

Így a vezetőknek növelniük kell a cég üzleti értékét és ezáltal a részvényesek vagyonának értékét is, ha az elvárásoknak meg akarnak felelni. A menedzsment alapvető célja tehát a részvényesek érdekeinek képviselete, a **Shareholder Value** növelése.

Ennek a részvényesi érték alapú szemléletnek a koncepciójába illeszkedik az **EVA** és az **MVA** is, mint az értékteremtés mutatószámai. Mindkettő módszertanát egyre több vállalat használja a vállalati teljesítmény megértésének, a stratégiai célok kitűzésének, valamint a vállalatvezetés és a részvényesek céljainak szinkronizálásához. Dolgozatomban nemcsak magának az EVA-nak és az MVA-nak a bemutatásával foglalkozom, hanem párhuzamot is vonok a két mutatószám között, illetve rámutatok kiszámításuk nehézségeire is.

XVIII

SZERVEZÉS ÉS VEZETÉS,
ÁLTALÁNOS ÉS STRATÉGIAI
MENEDZSMENT

HOGYAN INTEGRÁLJA A MAGYAR POSTA STRATÉGIÁJÁT AZ INFORMATIKAI FEJLESZTÉS?

Szerző: **Bakos Richárd**, III. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: dr. Czákó Erzsébet
egyetemi docens, tanszékvezető

A postai szektor ma olyan terület, ahol jól látható a gazdasági tevékenység tagoltsága a nemzeti határok között, és ez mind inkább szembetűnővé válik más szektorok egyre szélesebb körű integrációjának előrehaladtával. A posták által nyújtott szolgáltatások ugyanakkor nem korlátozódhatnak kizárólag az egyes országok területére. A történelem során szükségessé vált a nemzeti posták mind szorosabb együttműködése, és ez a tendencia napjainkban tovább fokozódik. A hírközlés fokozatos és ellenőrzött liberalizálásával egyre élesedő verseny tapasztalható azokon a hagyományosan postai irányítás alá tartozó területeken, amelyeken az egyetemes szolgáltató monopolhelyzetének fenntartása nem kívánatos (csomagküldemények, pénzforgalmi szolgáltatások). Hazai és nemzetközi versenytársak megjelenésével a monopolpozícióban végzett levélpiacon tevékenység kivételével a Magyar Posta piaci részesedései az utóbbi években láthatóan csökkennek. A fejlettebb technikával és szemléletmóddal rendelkező cégekkel nehezen tudja felvenni a harcot egy hagyományosan bürokratikus szerveződő, kevéssé tőkeerős állami vállalat. A 2002 májusi Tudományos Diákköri Konferencián bemutatott dolgozatomban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a Posta elé a külföldi és belföldi vetélytársak által támasztott kihívások milyen módon kezelhetők. A Posta legújabb kori történetének és tevékenységi körének leírása után ismertettem azokat a konkrét tényezőket, amelyek veszélyeztették a Posta adott területen addig meglévő „egyeduralmát”. A versenytársak, a fogyasztók és a lehetséges helyettesítő termékek/szolgáltatások ismertetése után rátértem a Magyar Posta által kidolgozott középtávú stratégia bemutatására. A dolgozat egyértelmű konklúziója volt, hogy a legtöbb kezelendő probléma megoldása egyetlen pontba fut össze: ez pedig az *informatikai fejlesztés*.

A VEZETŐ TEJLESÍTMÉNYÉNEK NÉHÁNY ÖSSZEFÜGGÉSE

Szerző: **Bán Szilvia**, III. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Üzlettudományi Tanszék

Témavezető: Dr. Henkey István
főiskolai docens

A fent említett tanulmánnyal próbáltam megvizsgálni a kiváló vezetői teljesítmény ökozi tényezőit, a különböző kompetenciákat (pl.: szakmai, kommunikációs, informatikai, stílus-portfólió, emocionális, időgazdálkodás, stb.), hogy azok milyen mértékben befolyásolhatják a magyar vezetőket mindennapi feladataik elvégzésében. Témaválasztásom okainak egyike volt, hogy szeretném minél jobban, minél mélyebben megismerni a HR munkának ezt a területét. Különösképp fontos ez számomra azért, mivel a közeljövőben terveim közt szerepel egy saját vállalkozás beindítása, melynek vezetői feladatait legjobb tudásom szerint, és a lehető legnagyobb hatékonysággal én szeretném ellátni (élő előtanulmány). Módszerem a korszerű vezetés ismerveit alapján felállított kérdőívek feldolgozása, kiértékelése, azokból különböző következtetések, összefüggések levonása volt. Mivel a vezetés egy külön szakma, ahhoz hogy erről teljes mértékben releváns képet kapjunk, a kérdőíveket a legkülönbözőbb vezetői területeken - egészségügy, felsőoktatás, multinacionális cégek, stb. - használtam fel. Céljaim között szerepelt többek között az is, hogy megismerjem a mai magyar vezetők munkáját, eredményességét - netán eredménytelenségét -, összehasonlítva a legkorszerűbb elméletek által ajánlottakkal. Felmérésem során 16 vezető válaszait vizsgáltam. Mivel a kiválasztás önkényesen történt, a minta az alapsokaságra nem reprezentatív, így tehát a válaszok kiértékelésekor **kapott eredmények is csak fenntartással, bizonyos feltételekkel fogadhatók el; inkább tájékoztató jellegűek.** **Összefoglalásként** megállapítottam, hogy a mai magyar vezetők közül általam vett minta tagjai szakmailag, emocionálisan elég jól felkészültek, viszonylag tájékozottak, bár természetesen vannak még hiányosságok, fehér foltok, melyek a jövőben még megoldásra várnak.

A KISVÁLLALATOK KULTURÁLIS ÉS VEZETÉSI SAJÁTOSÁGAI

Szerző: **Berényi László**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Vezetés Tanszék

Témavezető: Dr. Heidrich Balázs
egyetemi docens

A kisvállalatok a gazdasági élet szerves részei. Bár a nemzeti jövedelem mutatóinak alakulásában egyenként nem szignifikáns a szerepük, nem mehetünk el a problémakör mellett szó nélkül, hiszen:

- Fogyasztóként közvetlenül, más vállalatok beszállítójaként közvetlen kerülünk velük kapcsolatba.
- Munkavállalói oldalról vizsgálva az Európai Unióban az összes foglalkoztatott 66%-a valamilyen kis- vagy közepes vállalatnál dolgozik!
- A szakirodalmat fellelve azonban kevés utalást, kevés modellt találunk, mely a kisvállalatok szerepével, sajátosságaival, problémáival illetve azok megoldásával foglalkozik.

Egy kisvállalat komplex, bonyolult rendszer. Legszembetűnőbb sajátossága, hogy egy személy dominánsan kiemelkedik a szervezetből, determinálja annak működését. Ez a személy a vezető, aki általában azonos a vállalat alapítójával és tulajdonosával is. Felmerül a kérdés, hogy milyen aspektusban lehetne ezt a sajátosságot úgy megragadni, hogy a válaszokkal a vállalat egésze jellemezhető legyen.

A válasz: a vállalati kultúra. A közös értékrendszer, a szokások, hitek kimutatása és elemzése semmiképpen sem egyszerű feladat. A kulturális sajátosságok döntő többsége a mélyben húzódik meg, így a benne élők számára nem látható, külső szemlélő számára pedig könnyen félreérthető. A strukturális és stratégiai tényezők figyelembe vételével viszont a kultúra-vizsgálatok eredményei értékelhetővé válnak, így a vezetés szolgáltatába állíthatóak. A kutatás gerincét kérdőíves felmérés alkotta, melyből faktoranalízissel különítettem el 5 kisvállalati kultúratípust. Az eredmények helyállóságát statisztikai módszerekkel, a gyakorlatban pedig mélyinterjúkkal ellenőriztem.

Kutatásom célja kettős volt:

- egyrészt a kisvállalati vezető és az általa kialakított kulturális viszonyok kölcsönhatásainak bemutatása, melynek végső eredménye további feldolgozásra alkalmas csoportok elkülönítése;
- másrészt a kultúra kutatás módszertanának kisvállalati körre való kiterjesztése, adaptálása.

A vállalati kultúra ismerete nem az egyedüli járandó út, de mindenképpen a vezetés hasznos eszköze: kisvállalatoknál különösen a személyzet hatékony kiválasztásban, a döntéstámogatási metodikák adaptálhatóságának elemzése során, valamint mint a stratégiai irányok kijelölésében segít.

ÖSZTÖNZÉSMENEDZSMENT: ELMÉLET ÉS MEGVALÓSULÁS A RENAULT BUDAPEST KFT. ÉRTÉKESÍTŐINÉL

Szerző: **Besenyei Krisztina**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Vállalkozástan Tanszék

Témavezető: Dr. Ternovszky Ferenc
tanszékvezető, továbbképzési igazgató

Az emberek többségének életét nagy részét munkával tölti, ami nem csupán a pénzkeresést szolgálja, hanem számos egyéb szükséglet kielégítését is. Örömet lelni munkánkban – ez a cél a dolgozók szemszögéből. Szubjektív fogalom, mert a boldogság és a motiváció forrásai egyénfüggőek.

A vállalat szemszögéből az egyén a 4M, azaz a 4 alapvető vállalati tényező részét képezi. Az ember tehát alapvető fontossággal bír adott vállalkozás sikere szempontjából.

Sokan azonban még napjainkban is mellőzik a humán erőforrás gazdálkodás szakszerű és tudatos alkalmazását a munkahelyeken. Miért nem tekintik ezt is egy szükséges beruházásnak, mely a profit és siker elengedhetetlen kelléke, akár csak egy új gép?

Szerencsére vannak, akik felismerték az emberi „tőke” szerepét, és útmutatással szolgálnak a mindenkor vezetőknél arra, miként lehet hatékonyá és eredményessé tenni az alkalmazottak munkáját, úgy, hogy mindezt ők is élvezzék.

Ez a problémakör életünk szerves részét képezi. Dolgozatomban célja, hogy vezetők és alkalmazottak egyaránt megismerhessenek módszereket, magatartásformákat, melyek javíthatják munkájuk eredményességét és közérzetüket egyaránt.

Ehhez elsőként általános tendenciákat szeretnék bemutatni némi történelmi áttekintés kíséretében, azaz megvizsgálni, hogyan és miért változtak az emberek munkával kapcsolatos elvárásai. Majd néhány ismert elméletet foglalnék össze: a motivációs elméletek ismert tartalomelméleti és folyamatelméleti modelljeit. Ezek ma is érvényes gondolatokat érintenek.

Külön fejezetet szenteltem a bérezés – jutalmazás kérdésének, mivel a pénzbeli honorálás Magyarországon továbbra is az egyik legjelentősebb motivációs tényező, eszköz. Röviden ismertetem az ösztönző rendszer alapfogalmait, elemeit, az alapbér, a változóbér, juttatások jellemzőit.

Mivel fogyasztói társadalomban élünk, véleményem szerint az értékesítőkre különleges szerep hárul. Az ő sajátosságaikon keresztül hívom fel a figyelmet egy-két problémára és megoldásra – például az „igazságos” javadalmazási rendszert illetően. Majd, az elméleti fogalmak megvalósulását konkrét példán keresztül mutatnám be a Renault Budapest Kft. alkalmazottai segítségével, beleszöve a vezető korántsem mellékes szerepét.

Hiszen hatalmas különbség van elméleti tudás és gyakorlati alkalmazás között. És eredményt csak a tettek hozhatnak!

A VEZETŐI MAGATARTÁSFORMÁK EMPIRIKUS VIZSGÁLATA (A VEZETŐ ÉS A BEOSZTOTT KAPCSOLATA)

Szerző: **Boros Adrienn**, III. évfolyam
Dévényi Orsolya, III. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Vezető- és Továbbképző Intézet
Vezetés – és Szervezetfejlesztési Tanszék

Témavezető: Dr. Dombóvári Ella
egyetemi docens

Tudományos diákköri munkánk elkészítésének alapgondolatát az az összefüggés adta, amely szerint a vezetés sikerességét egyéb tényezők mellett, a vezetők tulajdonságai ill. magatartásformái nagymértékben befolyásolják. Szakirodalom összegyűjtésével, kérdőívek kitöltésével, interjúk készítésével és a kapott eredmények feldolgozásával megállapítottuk, hogy a vállalatok vezetőinek véleménye a tulajdonságok fontosságáról az évtizedek során folyamatosan átalakult. Korábban R. Stodgill a vezéregyéniséget jellemző tulajdonságok közül az intelligenciát, a tudást, a kötelességtudatot, valamint a társadalmi életben való részvételt tartotta fontosnak, Ghiselli pedig a vezetői képességet, szakmai felkészültséget, intelligenciát, önmegvalósítást, határozottságot. Napjainkban a vizsgált vállalatok többségénél a dinamikus, informált, eredményes, szervezett, igazságos, intuitív, és kommunikatív személyiség-jellemzők meghatározóak a hatékony vezetővé váláshoz. A vizsgált vállalatoknál egy beosztott-centrikusabb és a környezetre érzékenyebb vezetői magatartásmód figyelhető meg, hiszen a kutatásba bevont vezetők a kiválóság eléréséhez a szavahihető, becsületes, őszinte, igazságos, eredményes, intuitív tulajdonságokat helyezték előtérbe. A kutatás eredményeként megfigyelhető az is, hogy a megkérdezett vezetők egybehangzóan elutasítják a nem egyenes, nem résztvevő, nem együttműködő, arrogáns, aszociális, bosszúálló tulajdonságokat a kiválónak válás érdekében. A kapott eredmények azt igazolják, hogy a fejlődés hatására az egyre összetettebb, bonyolultabb környezeti változásokhoz és a nemzetközi tendenciák követelményeihez egyaránt jobban igazodó vezetői tulajdonságok kerültek előtérbe.

VÁLTOZÁSMENEDZSMENT (VÁLTOZÁSOK KÖVETÉSE EGY MULTINACIONÁLIS VÁLLALAT LEÁNYVÁLLALATAINÁL)

Szerző: **Bozsó Beatrix**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Vezetéstudományi Intézet

Témavezető: Veresné dr. Somosi Mariann
egyetemi docens

A dolgozatban az amerikai AES Corporation, (amely a világ legnagyobb független energiatermelő vállalata), terjeszkedését vizsgáltam. A vállalat korábbi stratégiája az volt, hogy a világ legnagyobb energiatermelője legyen, éppen ezért a 90-es évektől erőteljes expanziót hajtott létre. Én a poszt-szocialista országokban (Magyarország, Kazahsztán) történő megjelenésének értékelő elemzését végeztem el.

Olyan kérdésekre kerestem a választ, mint hogy

- milyen hatással volt a felvásárlás a magyar illetve a kazah erőművekben,
- milyen ellentéteket szült, s hogyan próbálták leküzdeni,
- hogyan változott a felvásárolt erőművek struktúrája, hogyan érintette a vállalati kultúrát,
- s hogyan szilárdították meg a változtatások eredményeit”.

Az összehasonlító elemzést megelőzően röviden ismertettem a vállalat működésének legfőbb jellemzőit, és röviden rendszereztem a kapcsolódó elméleti anyagokat.

A változás folyamatát végig követtem mind a magyarországi, mind a kazah erőműben, majd strukturáltan összehasonlítottam annak egyes elemeit. A dolgozat végén egy problématerkép segítségével röviden a jövőt is felvázoltam. Mivel a változtatási folyamatot mind a két országban sikeresen végrehajtották, ezért a felvázolt problémák inkább csak korrekciókat igényelnek. A mai napig a fennálló nehézségek ellenére, gondolok én itt az Enron-botrányra, mely az energiaszektor iránti bizalmat nagymértékben lecsökkentette az Egyesült Államokban, és ez az egész világon érzetteti hatását az AES üzletekben, a két erőmű nyereségesen és hatékonyan működik.

A vizsgálatnak még érdekessége, hogy a változtatás egy év különbséggel azonos időben zajlott a két erőműben, illetve a gazdasági átalakulás is közel azonos időben ment végbe a két országban.

VÁLLALATIRÁNYÍTÁSI RENDSZEREK ÉS MÓDSZEREK INTEGRÁLÁSA

Szerző: **Csomor Gergely**, IV. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Vezetési és Szervezési Tanszék

Témavezető: Dr. Szűcs Pál Ilosvai Péter
egyetemi docens egyetemi tanársegéd

A szervezetek elsődleges célja a fennmaradás és az értékteremtés. Legyen szó pénzbeli, tudásbeli vagy egyéb értékről. Ezek létrehozásához nyújtanak segítséget a különböző vállalatirányítási rendszerek, melyek hatékonyságát, eredményességét lehet növelni a minőség- és környezetirányítási, stb. rendszerekkel és teljesítménymérési módszerekkel.

A dolgozat definiálja az irányítási rendszereket, azok általános jellemzőit, részletesen taglalja az ISO 9001:2000 minőségirányítási rendszert, az ISO 14001:1996 környezetközpontú irányítási rendszert.

Az említett menedzsment rendszerek működtetése egy állandó fejlesztési, fejlődési folyamat, melyben rendszeresen ismétlődő, egyre magasabb szinten megvalósuló tevékenységek alkotnak láncolatot. E célnak való megfelelés kell, hogy vezérelje a cégek programjait, intézkedési terveit, tevékenységeit. A tanúsítványok és az auditok állandó továbbfejlesztésre ösztönzik a vállalatokat, a sikeres működés egyik titka a folyamatos visszacsatolás és a rendszeres önértékelés.

A dolgozat foglalkozik azzal a kérdéssel is, hogy a rendszerek kialakítása során nem elegendő meghatározni irányítási-, kulcs- és támogatófolyamatokat, hanem azokat folyamatosan mérni, elemezni, monitorozni kell, kötelező a vevői elégedettség vizsgálata. A folyamatos fejlesztés biztosítása és kimutatása érdekében célszerű a minőségirányítási modell „mérés, elemzés, továbbfejlesztés” elemét kiegészíteni például a Balanced Scorecard (kiegyensúlyozott stratégiai mutatószámrendszer) teljesítménymérési rendszerével, és/vagy mellette az EFQM Kiválósági modellel (European Foundation for Quality Management). Felhívja a figyelmet az abban levő egységes összehasonlítást eredményező szempontrendszerre, és a modell mögött álló európai szintű adatbázisra, melyből az alkalmazók mind profitálhatnak.

A dolgozat leírja az EFQM modell és a BSC együttes alkalmazásának lehetőségét, majd kitér az említett irányítási rendszerek és módszerek integrált alkalmazásának fontosságára, előnyeire, a bevezetés során felmerülő problémákra, valamint a jövőbeni fejlesztések lehetőségeire.

A MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS SZEREPE A STRATÉGIAI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

Szerző: **Fejős Rita**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Üzemtani Tanszék

Témavezető: Szalay Zsigmond Gábor
egyetemi tanársegéd

A határok nélküli világkereskedelem rendkívül széles választási lehetőséget kínál a szükségletek kielégítéséhez. A vevők az áru-szolgáltatás, gyártó-kereskedő megválasztásakor a hangsúlyt a kitűnő minőségre, az egészség védelmére, a biztonságra és a környezet megóvására helyezik. Ezek biztosítása nélkül az európai piacokra mind kevesebb eséllyel lehet bekerülni. A magyar vállalatoknak is alkalmazkodniuk kell a kihívásokhoz, az egyre keményebben megfogalmazott követelményekhez.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a vevők megelégedettségét a „mindent a vevőért” elvű totális minőséggel lehet elérni. Ebből következik, hogy a minőség elsősorban igazgatási, és csak másodsorban műszaki tevékenység.

A célokat, a felhasználható erőforrásokat és a cél eléréséhez vezető utat a vezetésnek kell meghatározni. A minőség, mint vezetési filozófia azt jelenti, hogy a vezetés képes arra, hogy olyan módon tervezze és szervezze meg a munkafolyamatokat és irányítsa az embereket, hogy a végeredmény, a termék vagy szolgáltatás minősége konzisztens módon feleljen meg, illetve lépje túl a vevők elvárásait. A minőség, mint cél központi kérdéssé válik. A stratégia vevőorientáltsága megnő. A stratégiai tervezés keretében a vezetés feladata a minőségpolitika meghatározása, a szervezet kialakítása, az erőforrások biztosítása és a minőségrendszer időközönkénti vizsgálata.

Vizsgálatomat két magyar élelmiszeripari vállalatnál végeztem: az SGS Yarsley által tanúsított ISO 9002-1994 szerinti minőségbiztosítási rendszerrel rendelkező Globus Konzervipari Részvénytársaságnál és a Globus csoport tagját képező Békéscsabai Konzervgyárnál. A két vállalatnál azt vizsgáltam, hogy hogyan valósulnak meg a stratégiai célok és a vezetés, hogyan valósítja meg a minőség iránti elkötelezettségét. Összehasonlítottam a két vállalat minőségirányítását egy-egy termékének előállításán keresztül.

A HATÉKONY VEZETŐI MAGATARTÁS

Szerző: **Gorda Renáta**, V. évfolyam
Kovács Annamária, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Vezetéstudományi Tanszék

Témavezető: Fekete Rita
egyetemi tanársegéd

Napjainkban egyre fontosabbá válik az, hogy egy cég megtalálja a számára ideális vezetőt, és ezáltal is javítson versenyhelyzetén, piaci pozícióján. Különösen fontos ez most, az Európai Unióhoz való csatlakozásunkhoz közeledve. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők szinte kivétel nélkül vezetőként dolgoznak, ezért fontos tisztáznunk, hogy milyen elvárásokkal kell szembenézniük, és megtalálniuk annak módját, hogy erre képesek legyenek. A dolgozatot egy kérdőíves felmérés alapján készítjük, amelyet 2001. szeptemberében végeztünk a Szent István Egyetem gödöllői karának hallgatói körében. A kérdőív segítségével meghatározzuk, hogy az egyetemi hallgatók szerint mely tulajdonságokkal kell rendelkeznie az ideális vezetőnek. Megvizsgáljuk a vezetéssel kapcsolatos információik eredetét, illetve azt, hogy mennyire elégedettek napjaink vezetőivel és mennyire tartják önmagukat vezetésre teremtettek. Kérdőívünkkel azt is megvizsgáljuk, hogy a különböző képzési típusok hallgatóinak szemlélete között megfigyelhető-e valamilyen különbség. Munkánkban bemutatjuk a harzburgi vezetési modellt és a mestervezető modellt, hogy megállapítsuk, mennyiben érvényes még ma is a tipikusan európainak tartott harzburgi vezetési modell által közvetített feladatorientált szemlélet és ezt mennyiben váltotta fel az Amerikából származó mestervezető ideál. Bemutatjuk azt is, hogy van-e eltérés az említett modellekben szereplő vezető illetve a hallgatók által hatékonynak ítélt vezető tulajdonságai között. Célunk a tapasztalt különbségek bemutatása.

JAPÁN VAGY MAGYAR? - A MAGYAR SUZUKI RT.

Szerző: **Gyenes Péter**, IV. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Chikán Attila
egyetemi tanár, rektor

Dolgozatom elsődleges célja, hogy megállapítsa, milyen mértékben egyezik a Magyar Suzuki Rt. vállalati kultúrája a tipikusnak mondható japán vállalati kultúrával, illetve milyen mértékben alkalmazkodott a helyi viszonyokhoz. A Magyar Suzuki Rt. több szempontból is kiválóan alkalmas egy ilyen kutatás elvégzésére. Egyrészt a japán vállalati kultúrával bőséges irodalom foglalkozik. Másrészt ez a kultúra jelentősen eltér a magyartól, így egyértelműbben meg lehet állapítani egy adott megoldásról, hogy mennyiben az anyacég kultúrájának következménye, és mennyiben a helyi sajátosságoké. Végül a vállalatról elmondható, hogy igen mélyen beágyazódott a magyar környezetbe. Dolgozói, menedzsmentje, beszállítóinak több mint fele és természetesen vevőinek jó része is magyar, szlogenjük is ez: „Suzuki, a mi autónk”. A vállalati kultúrát egy általam felállított hétfokozatú szempontrendszerrel írom le. A hét jellemző: hierarchia, ösztönzés, döntési mechanizmus, csapatmunka, vállalathoz való viszony, munkamorál, kommunikáció. A dolgozat első részében e szempontok szerint mutatom be a japán vállalati kultúra jellemzőit, majd ugyanezen szempontrendszerrel írom le a vállalatot. Végkövetkeztetésem, hogy a vállalat alapítása óta tisztában van a kulturális különbségek fontosságával. Sikerral oldották meg azt a feladatot, hogy az anyacég kultúrájának legfontosabb pontjai, illetve praktikus megoldásai működőképesen megmaradjanak a helyi körülmények között is, anélkül, hogy ez kulturális konfliktusokhoz vezetnek.

A MISKOLCI VÁROSI KÖZLEKEDÉSI RT. STRATÉGIAI ELEMZÉSE

Szerző: *Jánvári Nikoletta*, V. évfolyam
Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
Gazdálkodástani Intézet

Témavezető: Pelczné dr. Gáll Ildikó
Intézetigazgató

A közlekedés mindennapjaink fontos eszközévé vált. Az ezen a területen bekövetkező változások szinte minden embert érintő, a nemzetgazdaságokat, a környezetet és a politikát is befolyásoló tényezők már ma is.

A városi közlekedés, mint a városok hatékony működésének egyik meghatározó részrendszere, csak *megfelelően kialakított és tudatosan érvényesített stratégiával* tud megfelelni a modern kor követelményeinek, azaz egyidejűleg szolgálni a város zavartalan fejlődését, az ott élők nyugodt életkörülményeit és a környezet védelmét. Ennek az összetett, egymással konfliktusban levő elemekből álló komplex követelményrendszernek egyre nehezebb megfelelni.

A miskolci közlekedési vállalat nem rendelkezik kidolgozott stratégiával, ezért dolgozatom célja, hogy segítsék a vállalatnak egy megfelelően kialakított stratégiát megfogalmazni.

A dolgozatom első részében néhány gondolattal bemutatom a szóban forgó társaságot. Majd az elemzés első lépéseként megvizsgáltam a vállalat stratégiai alapproblémáit, amelyek:

- a beruházási igények és a finanszírozási források közötti egyensúly hiánya,
- a bevételek a ráfordítás arányoktól eltérnek,
- az utasszám évente 1%-kal csökken.

Ezután felvázoltam a stratégia meghatározásának folyamatát.

- 1. szakasz: a küldetés és jövőkép felvázolása
- 2. szakasz: az analízis; azaz a környezet vizsgálata, a képességek feltérképezése, az érdekcsoportok elvárásainak felmérése.
- 3. szakasz: a stratégiai célrendszer kialakítása
- 4. szakasz: a stratégiai akciók meghatározása.

A dolgozat további részében ezen szakaszok bővebb kifejtését végeztem el. Kiemelve különösen a közelgő Európai Unió csatlakozás hatásait, a helyettesítő termékeket és a környezeti elvárásokat.

Az utolsó részben az elemzésekből levont következtetésekre építve javaslatokat tettem a kitűzendő célokra, és a megvalósítandó stratégiai akciókra.

A vállalat lehetőségeire építve a következő fejlődési irányokat kell kitűznie:

- a piac megtartása és bővítése,
- a hálózat és a tarifarendszer korszerűsítése,
- az utasok igényeinek megismerése, és az utaselégedettség növelése,
- közlekedési szövetségek kialakítása, tudatos partneri kapcsolatok,
- a finanszírozási rendszer átalakítása / állami, önkormányzati szerep növelése (finanszírozás normatívvá tétele).

SIA – AZ „ELSŐ LÉPÉS” A KEZDŐ INNOVATÍV VÁLLALKOZÁSOK ÉLETÉBEN

Szerző: *Kovács Zsolt*, IV. évfolyam,
SZE Jog-és Gazdaságtudományi Kar
Menedzsment Tanszék

Témavezető: Dr. Rab Károly
főiskolai docens

A mikro- és kisvállalkozások helyzetének javítása, erősítése több okból is fontos a magyar gazdaság számára. Ennek egyik feltétele a piacképesé válásuk, amely leghatékonyabban az innovativitásuk növelésével, a tudástőke bevonásával érhető el. Az ilyen piacképes, innovatív vállalkozások létrejöttét tűzte ki célul az általam és társaim által létrehozott szervezet, a *SIA*. Egy új, az Egyesült Államokból származó ötlet, az üzleti terv verseny jelenti a biztosítékot számunkra, hogy a kitűzött céljainkat elérjük. Szervezetünket az Oktatásügyi Minisztérium, a Széchenyi Egyetem, nagyvállalatok, Győr város és egyéb helyi szervezetek támogatásával hoztuk létre. Küldetésünknek tekintjük az egyetemisták, főiskolások innovatív termékeket, szolgáltatásokat, eljárásokat megvalósító vállalkozásainak létrehozását, életben tartását, sikeressé tételét már a tanulmányaik során a hallgatók vállalkozás- és piacképes ötleteinek felkarolásával, a vállalkozás megkezdéséhez szükséges ismeretek, infrastruktúra, anyagi források megszerzésének támogatásával. Az üzleti terv verseny egyrészt versenyszerű feltételeket biztosít, másrészt a képzési- és tréning rendszere a megfelelő ismeretek rendelkezésre bocsátását biztosítja. Mindkettő elengedhetetlen feltétele a leendő tudásalapú vállalkozások létrejöttének. A *SIA* keretében lehetőséget kívánunk adni olyan piacképes termékek gazdáinak is, akik nem akarnak azonnal önálló vállalkozást kezdeni, de szeretnék termékeiket megvalósítani, eladni. A speciális alapítványi és gazdálkodási céljainknak a jelenlegi szervezeti formák nem teljesen felelnek meg. Ezért későbbi önálló működésünkhöz lehetséges, hogy két szervezet, egy alapítvány és egy gazdasági társasági létrehozása szükséges. Szándékunkban áll a versenyt bővíteni, és tapasztalatainkat más felsőoktatási intézetekkel megosztva egy egyetemi-főiskolai vállalkozási rendszert franchise-szerűen létrehozni.

A REJTETT TUDÁS EGYIK ALAPVETŐ MODELLJÉNEK ALKALMAZHATÓSÁGA A MAGYAR KÖZGAZDÁSZKÉPZÉSBN

Szerző: **Lengyel Balázs**, IV. évfolyam
SZTE Gazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Vass Csaba

Napjainkban alapvető változások zajlanak le világszerte, a globális folyamatok nemcsak átrendezik a vállalati szervezeteket és a tartós versenyelőnyök forrásait, hanem megváltoztatják az egyének és közösségek mindennapi életét is. A közgazdasági gondolatrendszerek újraértékelése is folyik, az új folyamatokat és a változó társadalmi-gazdasági helyzetet adekvát módon leíró fogalmak és modellek kidolgozására nagy erőfeszítések történnek. A gondolatrendszerek jelentős része az egyik alapvető fogalom, a „tudás” köré rendeződik, megjelentek: a „tudás-gazdaság”, „tudás-társadalom” stb. kifejezések is. A politikusok is átvették ezeket a gondolatokat, pl. az Európai Unióban a versenyképesség javításának egyik eszközét a tudástársadalom kiépítésében látják. A dolgozat célja olyan cselekvési javaslatok felvetése, melyek előrelépést jelenthetnek a közgazdász képzés hatékonyságának javításával a „tudástársadalom” felé vezető úton.

Tanulmányomban a vállalati tudás keletkezésének és a tudásátadás mechanizmusának alapvető kérdéseire kapcsolódó fogalmakkal és modellekkel foglalkozok, kísérletet téve azok alkalmazására is a hazai közgazdász képzésben. A magyar közgazdasági felsőoktatás gondjai, amelyet hallgatóként naponta én is érzékelek, valamint az „egységesülő európai felsőoktatási tér” (az ún. Bolognai folyamat) megjelenése keltették fel az érdeklődésem a tudás fogalma és a tudásátadás mechanizmusának problémája, mint kutatási témakör iránt. A nemzetközi szakirodalomban a „rejtett tudás” fogalmára, amelyet Polányi Mihály vezetett be, támaszkodik több széles körben elismert közgazdasági irányzat. Úgy vélem, hogy az Ikujiro Nonaka által kidolgozott gondolatrendszer és modell, amely a rejtett tudásból kiindulva a vállalati tudásteremtés és -átadás hatékony mechanizmusát írja le, a gazdasági szférán kívül is alkalmazható. Dolgozatomban megkísérlem ezen modellre alapozva néhány fontosnak érzett javaslat kidolgozását a magyar közgazdász képzés átalakítására.

A rejtett tudáson alapuló Nonaka-modell még nem közzismert Magyarországon, ezért a globális folyamatok néhány kapcsolódó jellemzőjének és a háttérfogalmaknak rövid áttekintése után bemutatom ezt az új gondolatrendszert. A Nonaka-modell nálunk szokatlannak tűnő alapállást fejez ki, a japán vállalati attitűdből kiindulva rendszerezi a tudásteremtés jellemzőit és alapmechanizmusait. Ez a modell egy másféle szemléletet fejez ki, amelynek hazai adaptálása mind a vállalati tudástranzszer, mind a felsőoktatás képzési folyamatainak szempontjából alapvető változásokat indíthat el.

MR. CHRYSLER ÉS FRAU MERCEDES HÁZASSÁGA – AVAGY A SZERVEZETI KULTÚRA ÉS AKKULTURÁCIÓ PROBLÉMÁI A DAIMLER- CHRYSLER FÚZIÓ TÜKRÉBEN

Szerzők: **Lukovics Péter**, IV. évfolyam
Miskei Péter, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Vezetési Tanszék

Témavezető: Dr. Heidrich Balázs
egyetemi docens

Lehet elfogadni egy vállalat, illetve szervezet kultúráját vagy törekedni annak megváltoztatására, egyvalamit azonban nem lehet: figyelmen kívül hagyni. Akaratunktól függetlenül létezik akár akarjuk, akár nem. A vállalati kultúra mindig is jelen volt, csak nem mindig fordítottak rá elég figyelmet. Így fordulhatott elő, hogy a vezetésstudományban is csak a nyolcvanas évek elején került igazán középpontba. Dolgozatunkban szeretnénk betekintést nyújtani egy világraszólónak induló, de mára már úgy tűnik, hogy keserűvé vált „házasság” pillanataiba. Nevezetesen a szervezeti kultúra és akkulturáció problémáit vizsgáltuk Daimler-Chrysler fúzió esetében. Ha a fúziót elemezzük, önkéntelenül is felvetődik a kérdés, hogy mi az oka annak, hogy két ilyen sikeres és vezető cég alig 2 év alatt több milliárd dolláros veszteséget halmozott fel?

- Talán az amerikai piac szűkülése?
- Talán a japán autók növekvő népszerűsége?
- Talán a kulturális és nemzeti különbözőség?
- Talán a kezdetektől egyenlőtlen fúzió?
- Talán az akkulturációs folyamat helytelen irányítása?
- Talán a Mercedes imázs elvesztésének félelme?

További kérdéseket is fel lehetne tenni, további okokat is fel lehetne sorolni, egy azonban biztos: a német partner fokozatosan átvette a Chrysler irányítását, sőt diktatórikusan saját íze szerint formálja annak profilját. Az, hogy valójában felvásárlás történt-e, vagy fúzió, nem a mi feladatunk eldönteni. Remélhetőleg a javulás továbbra is folytatódik, a Chrysler ismét további nyereséget fog termelni a bizalmatlanná vált és a további elbocsátásoktól féltő amerikai alkalmazottakkal és az új német vezetőkkel. Tény viszont, hogy a Chrysler teljes mértékben német befolyás alá kerül, s a fokozatos amerikai tiltakozások ellenére Mr. Chryslerből egyre inkább Herr Chrysler válik.

Kérdésünkre megpróbáljuk megadni a választ, elsősorban legfrissebb kutatási munkáink és piacelemzéseink segítségével.

EMBERI TÉNYEZŐ A CÉGMENEDZSMENTBEN

Szerző: *Nyíri Zsolt*, II. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Somogyi Ferenc
tanszékvezető, főiskolai tanár

Attól a pillanattól fogva, hogy az emberek csoportosan próbáltak meg valamit elérni, mindig volt valaki, aki vezette őket. Volt egy személy, aki összefogta a csapatot és velük dolgozott. Vélhetően ettől a ponttól kezdve beszélhetünk vezetőkről. Aztán a vezetők feladatai változtak némileg az idők során.

A dolgozat alapját az emberi erőforrás ("láthatatlan erőforrás") témájával való foglalkozás adja. Véleményem szerint ez egy olyan terület, amely nagyon hosszú ideig, meglehetősen, el volt hanyagolva. Továbbá szót ejtek, még egyéb olyan tényezőkről amelyek, egytől-egyig hatással vannak a vezető és beosztottjának kapcsolatára, és ezáltal kiterjed a cég egészére.

Ez a dolgozat nem ad teljes, átfogó képet erről a meglehetősen kibővült témáról. Nem is adhat! Hiszen konkrétan nem tudjuk hol és mikor kezdődött, ugyanakkor folyamatosan változásokon megy keresztül. Azt hiszem, minden kétséget kizáróan állíthatom, hogy a humán erőforrás menedzsment mára elengedhetlenné vált a cégek számára, legyen bár szó "multikról" vagy akár kisebb jelentőséggel bíró vállalatokról.

A TUDÁSMEGOSZTÁS HATALOM

Szerző: *Stocker Miklós*, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Vezetés és Szervezés Tanszék

Témavezető: Dr. Farkas Ferenc
egyetemi tanár

A jelenlegi paradigma szerint a tudás hatalom, azaz a szervezetek alkalmazottainak szignifikáns része úgy gondolja, hogy ismeretei és tudása az ami értékessé teszi a vállalat számára. Ezért ismereteiket felhalmozzák és mások elől szisztematikusan elzárják.

Ezen munka e paradigmával való szakítás szükségességére hívja fel a figyelmet. Helyébe a tudás megosztás hatalom paradigmájának kell lépnie, amennyiben a vállalatok hosszú távon versenyképesek kívánnak maradni.

A jelenlegi gazdaságot a folyamatos, előre nem jelezhető, turbulens változás jellemzi. Ebben a korszakban azok a vállalatok képesek gazdasági pozíciójuk javításának érdekében versenyelőnyt realizálni, akik a leggyorsabban tudnak a piaci viszonyokra reagálni, s folyamatosan innovációt szállítanak, hogy vevőiket megtartsák, s új vevőket toborozzanak maguknak. Innovációt pedig tudás teremtés révén lehet realizálni, aminek pedig magja a tudásmegosztás.

A jövő alkalmazottainak tehát azt kell vallaniuk, hogy érték-, illetve tudásteremtő képességük miatt fontosak a vállalat számára, ezt pedig tudásuk megosztásával tudják leghatékonyabban elérni, azaz a tudásmegosztás hatalom.

A dolgozatban összefoglaló képet kívánok adni magáról a tudásmenedzsmentről, ezen új tudományterület részeinek bemutatása által. Miután az alapot felépítettem, a tudásmenedzsment stratégiákat elemzem több nézőpontból, majd rátérek ezen stratégiák magjára, az együttműködésre, vagy más néven kollaborációra, azaz a tudás megosztására.

A tudásmegosztás után egy - ugyan már régóta létező - azonban csak nemrég felfedezett szervezeti elem bemutatására térek, illetve ennek tudásmegosztó és tudásteremtő képességét elemzem.

Ezután a tudásmegosztás, illetve tudásteremtés által elért innovációra, illetve annak fenntarthatóságára térek ki részletesen, amellyel az új paradigma létjogosultságát bizonyítom.

Munkámat esettanulmányokkal, s saját felmérésemmel fűszerezve kívánom érdekesebbé és szívesebbé tenni, illetve ezeken keresztül mutatom be a tudásmenedzsment eddigi eredményeit.

XIX

TERMELÉSMENEDZSMENT,
OPERÁCIÓMENEDZSMENT

SZOLGÁLTATÁSOK SPECIALITÁSAI: MENEDZSMENT TANÁCSADÁSI MARKETING

Szerző: **Alexa Balázs István**, III. évfolyam
BKÁE Általános Gazdálkodástudományi Kar
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Gelei Andrea
egyetemi adjunktus

A dolgozatot elsősorban azzal az elképzeléssel írtam, hogy betekintést nyerjek és nyújtsak a vezetési tanácsadással foglalkozó vállalatok marketingtevékenységébe. Ezen túl még érzékelteni kívántam a szolgáltatások különlegességeit elsősorban a marketing szempontjából. Ezt a kettős célkitűzést a következőképpen szerettem volna elérni: először is megvizsgáltam a különbségeket a vezetési tanácsadás szolgáltatás és a többi szolgáltatás között, valamint általában és nagy vonalakban érzékelteni próbáltam a szolgáltatások különböző sajátos jegyeit, amik eltérnek a megfogható termékek fontosabb tulajdonságaitól.

A dolgozat írása közben vált számomra nyilvánvalóvá, hogy a szolgáltatások menedzsmentje mennyire kidolgozatlan témakör a hazai menedzsment-szakirodalmon belül, nem beszélve a szolgáltatásokkal foglalkozó irodalomról általában. Nem újdonság, hogy a bruttó hazai összterméknek ma már Magyarországon is a szolgáltatások adják a döntő hányadát, viszont az mégis különös, hogy ennek ellenére nem foglalkoznak idehaza ezzel a témakörrel túlságosan intenzíven, ellentétben a nyugati kutatókkal. Pedig, mint az majd remélem kitűnik az olvasás folyamán, nem elegendő az eddig megszokott nézőpontok és módszerek alkalmazása a szolgáltatások esetén, ellentétben egyes véleményekkel. Az utóbbi megállapítások adják véleményem szerint a téma aktualitását, továbbá az a megfigyelés, hogy egy gazdaság fejlettségi szintje pozitívan korrelál az ott nyújtott szolgáltatások, ill. szolgáltató ágazatok színvonalával.

A dolgozat elkészülte után szerettem volna megismerni a vezetési tanácsadás, és a tanácsadási marketing mindennapi gyakorlatát is, ezért interjút készítettem a témával kapcsolatban Csanádi Péterrel, aki a *Management & Controlling Service Vezetési Tanácsadó Kft.* ügyvezető igazgatója, valamint elnöke a *Szervezetfejlesztők Magyarországi Társaságának*, és több mint húsz éve dolgozik a szakmában.

A MINŐSÉG IRÁNYÍTÁSI RENDSZER SZEREPE A CONSTRUCT KFT. MŰKÖDÉSÉBEN

Szerző: **Csalló Zsuzsanna**, I. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Somogyi Ferenc
tanszékvezető, főiskolai tanár

Dolgozatom témájául a Minőség Irányítási Rendszer (MIR) szerepét választottam egy konkrét vállalat, a Construct Kft működésének bemutatása alapján.

A Construct Kft. átlagosan 70 főt foglalkoztató építőipari kft, mely 1992 októberében alakult. Az évek múlásával a piacon való fennmaradás záloga lett a jó minőség biztosítása. A piaci elvárások maximális teljesítése érdekében 2000-ben a kft kiépítette és működteti az MSZ EN ISO 9002:1996 szabványnak megfelelő minőségügyi rendszert. Napjainkban minden sikert elérni akaró vállalatnak számolnia kell a jó minőség biztosításával, hiszen az elmúlt 10 évben az építetők a korábbinál jobb minőségű munkát várnak. Az igények megfogalmazása, a kivitelezés figyelemmel kísérése és a minőségi teljesítményen alapuló elszámolás a vállalat szakemberének széles körű tájékozottságát kívánja meg.

Dolgozatom témájául azért választottam a MIR bemutatását, mert manapság elengedhetetlen, hogy ne foglalkozzunk ezzel a témával. Korunk bonyolult gazdasági szervezetei mind magasabb minőségirányítási szervezet kiépítését és annak magas fokú működtetését várja el.

Dolgozatom első felében a Minőség Irányítási Rendszert és a Construct Kft.-t körül ölelő Construct csoportot mutatom be gazdasági szempontból, annak felépítését, jelenlegi működését, kialakulásának folyamatát, és hogy ez a kialakult folyamat, hogyan hat jelenlegi működésére.

A dolgozat második felében kerül sor az ismertetett gazdasági szervezet minőségügyi elveken történő szabályozására. Dolgozatomban a Szolgáltatás-termék előállítás egyes főbb fázisai kerülnek bemutatásra lépésről lépésre a minőségügyi előírás követelményeinek megfelelően.

A LOTUS MARKET PROJEKT (BEVÁSÁRLÓKÖZPONT) ELŐKÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA NAGYVÁRADON

Szerző: **Haubert Gergely**, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar

Témavezető: Antalné dr. Szántó Zsuzsa
c. főiskolai docens

Azért választottam ezt a témát mert ez a nagy szabású „külföldi beruházás előkészületi és megvalósítási munkafolyamata felkeltette az érdeklődésem. Lehetőségem nyílt „hogy a beruházó cég magyar képviselőjétől primer forrásokból adatokat gyűjtsék és azokat feldolgozzam.

A dolgozatomban első témakörében általános és lexikális ismeretek kerülnek bemutatásra

- Britton Capital Group bemutatása.
- Bevásárlóközpontok története, mit kell ma nyújtaniuk a szolgáltató un. 'tercier' szektorban.
- Egy bevásárlóközpont megvalósításához szükséges előkészületi munkálatok: piackutatás, vásárlóerő felmérése, SWOT- analízis stb.

A második témakör a tényleges Projekt megvalósításának a leírása és számszerű adatokkal, táblázatokkal, grafikonokkal való bemutatása

- Románia makro- és mikro ökonómiai helyzete.
- A Lotus Market Projekt
- A kivitelezést érintő adókedvezmények, költségek
- A bevásárlóközpont várható bevételei

Az írásos anyagot lezárásképpen egy gazdag képanyagot mellékeltem mely által bemutatásra kerül a az alapoktól egészen az átadásig terjedő munkafolyamatok összessége.

RUGALMAS GYÁRTÓRENDSZEREK TERMELÉSPROGRAMOZÁSÁNAK VIZSGÁLATA KÜLÖNBÖZŐ MENEDZSMENTPRIORITÁSOK ESTÉN

Szerző: **Juhász Viktor**, végzés éve: 2001
BME Gazdaság és Társadalomtudományi Kar
Ipari Menedzsment és Vállalkozásgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Koltai Tamás
egyetemi docens, tanszékvezető helyettes

A modern, profitorientált termelővállalatok elsődleges célkitűzései közé tartozik a profit növelése és a termelés ésszerűsítése. Manapság, egy termelőüzem egyszerre több termék legyártására kaphat megbízást, melyeket hasonló mivoltuk következtében egy gyártórendszerben is le lehet gyártani. Nagy tétel esetén a szükséges géppark méretét, a gyártás költségét és a szükséges időt szignifikánsan le lehet redukálni rugalmas gyártórendszerek alkalmazásával.

A rugalmas gyártórendszerek aggregált kapacitás-elemzése fontos információkat nyújtanak a menedzserek döntéseihez. A dolgozatomban bemutatott modell a rugalmas gyártórendszerekre állít fel lineáris feltételrendszereket, és az ezáltal felépített lineáris programozási feladatok könnyen elemezhetővé teszik az önmagukban bonyolult gyártási struktúrát. A modell a gyártórendszerrel átfogó információkat ad, valamint segítséget nyújt számunkra a gyártórendszerrel kapcsolatos aggregált szintű döntésekben. A modell segítségével többféle szempontból közelíthetjük meg az kapacitás-elemzést, kapacitásbővítési döntések vizsgálhatók, valamint a dolgozatomban bemutatott célszoftver segítségével *on-line* módon nyomon követhetjük az aktuális paraméter-változásokat és megjósolhatjuk azok várható következményeit. Az elemzést 3 szempontból végezhetjük el: termékek szerinti preferencia, útvonal szerinti preferencia illetve a kihasználatlan kapacitás költsége szerinti preferencia szempontjából.

A PROJEKT SIKERTELENSÉGÉNEK OKAI

Szerző: **Kiss Lilla Veronika**, IV. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Nagy György László
főiskolai docens

Tudományos diákköri dolgozatomban, vállalkozási menedzserként, a hazai és nemzetközi projektek sikertelenségének okait mutatom be. Témaválasztásom során segítségemre voltak azon gyakorlati ismeretek, melyekkel a MOFÉM Rt. projektjei szolgáltak, (Controlling jelentése és projektmegvalósítási folyamatának tanulmányozása) illetve unokatestvérem, Doug Weber, New York-ban élő csoportmenedzser, szakmai tapasztalatai. Dolgozatom készítésekor módszerem a hazai és külföldi szakirodalmak feldolgozása és értékelése, majd a gyakorlati példák elemzése és megoldási javaslat tétele a fennálló problémára. A projekt elkészítésének folyamatát logikai sorrendben vázolom, kezdve a tenderfelhívástól a projekt átadásáig. Tudományos diákköri munkám a projekt általános bemutatásával kezdődik, melyben a projekt jelentését, rendeltetését, ismertetőjegyeit, csoportosítását, menetét és az érintett személyeket ismertetem. Munkám gerincét a siker kulcstényezőinek részletes elemzése teszi ki, melyben az egyes projekt céljainak tisztázása után a felsővezetés támogatásának szükségszerűségét emelem ki. A gyakorlatban is figyelemmel kísértem a projektmegvalósítás folyamatát a MOFÉM Rt. gyárlátogatásain keresztül és bemutatom a MOFÉM Rt. általam készített SWOT analízisét. Hangsúlyt fektetek a projekt szakszerű ütemezésre, tervekészítésre, ellenőrzésre és az ügyfelekkel való tanácskozásra és az állandó kommunikációra, továbbá az Internet alkalmazásának fontosságára, a projekt menedzselésének támogatásával kapcsolatban, és az IS stratégia bevezetésének fő veszélyeire. Céлом, hogy a munkaerőt elemezve bemutassam a csoportmunka lehetőségeit és szükségességét a projekt sikerének érdekében. Dolgozatom utolsó harmadában elemzem az Amerikai Egyesült Államok „siker receptjét” és bemutatom annak tanulságait a hazai projektmenedzsment gyakorlat számára. Ismertetem az IPMA és a PMMKA szervezeteket és az általuk nyújtott lehetőségeket.

ENERGETIKAI TERMÉKEK LOGISZTIKAI HÁLÓZATÁNAK VIZSGÁLATA

Szerző: **Major Anita**, Ph.D. hallgató I. évfolyam
SZIE Élelmiszertudományi Kar
Élelmiszeripari Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Hajdu Istvánné
tanszékvezető, egyetemi tanár

A gazdasági élet szereplőinek természetes törekvése az egyre élesedő piaci versenyhelyzetben történő helytállás, mely megköveteli a vállalatoktól, hogy ne csak a termékek minőségében legyenek a legjobbak, hanem jól szervezett, optimális költségekkel működő logisztikai rendszert is a magukénak tudjanak. Ez a logisztikai rendszer tovább javíthatja a forgalmazott termék piaci versenyhelyzetét.

Az elmúlt évtized hihetetlenül gyors informatikai, infrastrukturális és technikai fejlődése új feladatot hozott a vállalatok életébe, mégpedig a megnövekedett termékmennyiséget a lehető leggyorsabban, a lehető legkisebb költségráfordítással kell a fogyasztókhoz eljuttatni. Azonban a logisztika feladata nem egyszerűen a költségek minimalizálása egy adott szolgáltatási színvonal mellett, illetőleg nem az adott költségek melletti színvonal növelése csupán, hanem számtalan (nemcsak gazdasági jellegű) tényező figyelembevételével a teljes termelési folyamat optimalizálása a beszerzéstől az értékesítésig.

Ez a dolgozat az energetikai termékek kizárólagos magyarországi előállítója, a MOL Rt. termékelosztó logisztikai hálózatát vizsgálja.

Kutatásom során céлом az volt, hogy megismerjem a MOL Rt. logisztikai rendszerét, a helyzetfelmérés és elemzés alapján pedig döntsek arról, hogy ez a logisztikai rendszer megfelel-e napjaink piaci elvárásainak, illetve javítható-e a működés hatékonysága, csökkenthető-e a működés ráfordításai és a MOL Rt. által értékesített termékek árában ez hogyan érvényesíthető és mit jelent ez a MOL Rt. gazdálkodási eredményében

A vizsgálat és elemzés során megismertem a MOL Rt. értékesítési – és árképzési – rendszerét és mint adottságot kezeltem a MOL Rt. termékelosztó hálózatát, a terméktávvezetékét és a terméktávvezeték letöltési pontjaira telepített forgalmazó telepeket. Elfogadtam a Társaság által alkalmazott áruellátási technológiákat, a telepek kiépített termékfogadó és - feladó létesítményeit.

A logisztikai költségek elemzése során jutottam arra a következtetésre, hogy a rendszer működési hatékonyságát javítani tudjuk, ha maximálisan kihasználjuk a terméktávvezeték létéből adódó előnyöket és csak erre építjük a termékelosztó hálózatot, egy alacsonyabb költségekkel működő logisztikai rendszer kedvezőbb piaci árakat eredményezhet.

LINEÁRIS PROGRAMOZÁS ÉRZÉKENYSÉGVIZSGÁLATI EREDMÉNYEINEK PROBLÉMÁI MENEDZSMENT-DÖNTÉSEKNÉL

Szerző: *Reizer Adrien Diána*, V. évfolyam
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető: Dr. Koltai Tamás
egyetemi docens, tanszékvezető helyettes

A dolgozatom során a lineáris programozás és a menedzsment döntések témakörével foglalkoztam. A dolgozatban nemcsak a különböző lineáris programozási módszereket mutattam be, hanem a lineáris programozásban gyakran felmerülő jelenséggel, a degeneráció kérdéskörével is foglalkoztam.

Mindezek mellett az érzékenységvizsgálati módszereket és azok előnyeit is megvizsgáltam a termelés menedzsment-döntéseknél, valamint ezeknél az eseteknél is vizsgáltam, hogy a degeneráció jelensége milyen problémákat vet fel.

A dolgozatom ezekre a problémákkal mutat rá, valamint megoldást ajánl ezekre a helyzetekre, melyhez számos lineáris programozási feladatot megoldó szoftvert használtam fel.

A dolgozatom célja, hogy ezen módszer segítségével biztonságosabban tudjunk dönteni a termelésmenedzsment kérdéseiben.

ALKATRÉSZ-LEHÍVÁSOK ELEMZÉSE AZ AUDI HUNGÁRIA MOTOR KFT-NÉL

Szerző: *Szerdahelyi Árpád*, V. évfolyam
Szász Dániel, V. évfolyam
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Ipari Menedzsment és Vállalkozásgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Tóth Lajos
egyetemi docens

TDK dolgozatunkban az Audi Hungária Motor Kft-nél készült elemzésünket mutatjuk be. A győri motorgyár alkatrészeinek diszpozícióját a Motordiszpozíció nevű részleg végzi, az itt rendelkezésünkre bocsátott adatok alapján végeztünk vizsgálatokat.

Munkánkban a logisztikai rendszer által generált, majd kézzel korrigált lehívásokat elemezzük két hónapra visszamenően. Az elemzés folyamatát a dolgozat végigköveti, de mivel nagyon sok (több száz) alkatrész vett részt az elemzésben, a terjedelem miatt csak néhány példát mutatunk be.

Az eredményeket egyrészt táblázatokba foglaltuk, másrészt metodikai következtetéseket vontunk le belőlük. Az eredmények alapján operatív és stratégiai javaslatokat tettünk, melyeket az AHM Kft munkatársaival egyeztetünk.

XX

TŐKE- ÉS PÉNZPIAC I.

AZ ÖNKÉNTES NYUGDÍJPÉNZTÁRAK BEFEKTETÉSI GYAKORLATA ÉS ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Balogh Andrea**, végzés éve: 2001
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Számviteli és Pénzügyi Tanszék

Témavezető: Dr. Pataki László
egyetemi adjunktus

Dr. Juhász Istvánné
ügyvezető igazgatóhelyettes

A rendszerváltás után egyre sürgetőbbé vált a társadalombiztosítás reformja, egy új korszerű nyugdíjrendszer kialakítása, amelynek egyik létrejött új pilléré az önkéntes nyugdíjpénztárak (a továbbiakban: pénztár) alkotják.

A pénztári piac akkori szereplői közül visszatevés nélküli véletlenül alapuló mintavételi eljárással 14 pénztárat (a továbbiakban: kiválasztott pénztárak) választottam ki, melyeket a taglétszám és vagyon megoszlása alapján csoportokba (a továbbiakban: csoportok) rendeztem. Az első pénztárak 1994-ben alakultak meg. A pénztárak fejlődése a kezdeti évek dinamikus tendenciájú növekedésével szemben ma már lassuló ütemű növekedést mutat. Ezen lassuló tendenciájú fejlődést alátámasztotta a kiválasztott pénztárak taglétszám és vagyon szerinti elemzésének eredménye is. Megállapítottam, hogy a taglétszám és a vagyon növekedésének lassuló üteme között erős kapcsolat van. A kiválasztott pénztárak vagyonának növekedését elsősorban a taglétszám emelkedése miatti tagdíjbevételek növekedése, másodsorban a befektetések hozamaiból származó kamatbevételek növekedése és harmadsorban a pénztárak fizikai miatt bekövetkezett vagyoni összeolvadás okozza.

A pénztárak tagjaik befizetéseit túlnyomórészt állampapírokba fektetik, s mintegy 10% alatti hányadban vásárolnak részvényeket. A pénztárak befektetései során elért hozamainak vizsgálatát referencia portfólió összeállításának segítségével végeztem el. A kiválasztott pénztárak egészére vonatkozó nettó hozamrátát hasonlítottam a referencia portfólió hozamaihoz, melyeket a tőkepiaci indexek (MAX, RMAX, RAX és BUX) adatainak segítségével határoztam meg. A vizsgálat eredményeképpen megállapítottam, hogy a nagyobb pénztárat tartalmazó csoportok többnyire követik a piaci hozamokat, ellenben a kisebb pénztárakat tömörítő csoportok befektetéseinek hozamai valamivel a piaci hozamok alatt maradnak. Az egyes csoportok hozamainak ingadozása kiegyenlíti egymást, ezért összességében elmondható, hogy a pénztárak követik a piaci változásokat - beleértve természetesen a hozamok alakulását is. A pénztártagok átlagos életkorának és a korcsoportok összetételének vizsgálati eredményéből előre vetítettem, hogy a pénztáraknak tagjaik számára mikor és körülbelül mekkora összegű szolgáltatást kell majd teljesíteniük. A pénztártagok először belépésüktől számított 10 év elteltével férhetnek hozzá „megtakarításaikhoz”. Tekintettel arra, hogy az első „tömeges” belépés 1994. évre tehető, 2004-ben az akkor belépett pénztártagok szembesülnek azzal a kérdéssel, hogy tovább kívánják-e a pénztárban tartani és kamatoztatni „megtakarításaikat”, esetleg szeretnék ahhoz most hozzájutni még abban az esetben is, ha most adózniuk kell utána. Amennyiben Ön is pénztártag, melyik lehetőséget választaná? Fogyasztásra költené vagy esetleg újabb befektetésben „kamatoztatná” pénzét?

JEGYBANKOK SZÁMVEVŐSZÉKI ELLENŐRZÉSE MAGYARORSZÁGON ÉS EURÓPÁBAN

Szerző: **Cselédi Nóra**, III. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: Dr. Vigvári András
egyetemi docens

A tanulmányban feldolgozott téma központi kérdése: "Ki ellenőrizzé a jegybankot?" Magyarországon ez a konkrét kérdés először 1989-ben, az Állami Számvevőszékről szóló törvény megalkotásakor fogalmazódott meg. Az elmúlt mintegy 12 év során számos alkalommal és formában felmerült, azonban a probléma végső megoldására csak 2001-ben került sor.

Napjainkban már nem az egykor pártközpontú gazdaságirányítás korszerűsítése indokolja a megfelelő gazdasági-pénzügyi ellenőrzési rendszer újjáépítését. A politikai rendszer működéséből és a spontán piaci viszonyokból eredő hatalomkoncentráció megakadályozása, illetve a gazdasági folyamatok átláthatóságának biztosítása vált az ellenőrzés időszerű feladatává. Az utóbbi években Magyarország európai integrációja ismét létfontosságúvá tette az ellenőrzési rendszer modernizálását, valamint az Európai Unió által megfogalmazott normák bevezetését és alkalmazását a hazai ellenőrzési gyakorlatban. A folyamat kiemelt szegmenseként jelent meg a Magyar Nemzeti Bank számvevőszéki ellenőrzése. Az Európai Unió a Magyarországról szóló, 2000-es országjelentésben egyértelmű követelményként fogalmazta meg az Állami Számvevőszék által végzett, éves, rendszeres ellenőrzést a Nemzeti Bankra vonatkozóan is. A dolgozatban bemutatásra kerül az a közel egy évtizeden át elhúzódó folyamat, amely elvezetett a jegybank számvevőszéki ellenőrzése körül kialakult politikai dilemmához és szakmai viták sorozatához. A központi bank külső és független ellenőrzésének megvalósítása szükségessé tette az MNB-ről szóló hatályos törvény és a vonatkozó jogszabályok módosítását, amely az egyes politikai és szakmai csoportok közötti ellentétek kiegyezéséhez vezetett. Olyan lényeges kérdések merültek fel, mint például: "Biztosítható-e a jegybank csorbítatlan és teljes függetlensége a számvevőszéki felügyelet mellett?"; "Miért van szükség egy újabb ellenőrzési mechanizmusra a már korábban is működők mellett?"; "Indokolatlanul megduplázza-e a számvevőszéki ellenőrzés a jegybank felügyeletét?"; "Mire terjedhet ki az ÁSZ ellenőrzési kompetenciája a jegybank esetében, és milyen formában valósulhat meg ténylegesen az ellenőrzés?". Ez a tanulmány ezekre és még számos hasonló kérdésre keresi a választ, a hatályos jogszabályok által biztosított lehetőségek és korlátozások bemutatásával, valamint a nemzetközi gyakorlat és az Európai Unió néhány tagállamában alkalmazott megoldások ismertetésével. A dolgozatban részletes kifejtésre kerülnek azok a kompetens területek is - például a függetlenség és transzparencia, a külső-, belső-, valamint független ellenőrzés kérdésköre -, amelyek alapvetően meghatározták a számvevőszéki ellenőrzés megvalósításának lehetőségeit és korlátozó tényezőit.

VAN-E ÚJ A NAP ALATT?
(A BANKBIZTOSÍTÁS NAPJAINKBAN)

Szerző: *Dancsecs Tímea*, IV. évfolyam
SZE Jog- és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

A bankbiztosítás újra divattá válásának oka nemzetközi környezetben, hogy számos bank és biztosító fokozta együttműködésük szintjét, például a bankok önálló leányvállalatot alapítottak a pénzügyi szolgáltatások széles körének nyújtására, a biztosító társaságok pedig főként diverzifikáló stratégiát folytattak a banki szolgáltatások növelésére.

A jelenlegi folyamatok azt mutatják, hogy az egyik tényező, mely alapvetően meghatározza a bankbiztosítási szövetség sikerét vagy bukását, az az üzemeltetési szint, amelyen a partnerek integrálódnak. Számos bank és biztosító látja a bankbiztosítás kulcsszerepét a mindig növekvő versenypiacon, hiszen a szélesebb körű pénzügyi termékek kínálata lehetővé teszi az ügyfelek megtartását. A pozitív magatartás leginkább a többszörös haszonnak köszönhető. Megfigyelhető, hogy a biztosítók saját maguk orientálódnak a bank felé, mivel a bank játssza a legfontosabb szerepet a vevői kapcsolatok menedzselésében.

A bankbiztosítás megújulási lehetőségének példaként hozható fel a kanadai Desjardins pénzügyi csoport caissassurance tevékenysége, mely alatt az európai bankbiztosításhoz hasonló fogalmat érthetünk. A tevékenység azonban csak a Desjardins pénztárak tagjainak az igényeit elégíti ki. A kanadai bankbiztosítás jövőjére vonatkozóan a pénzügyi intézmények bebizonyították képességüket, hogy a kanadai vevőknek tudnak a biztosítás birodalmában új értéket nyújtani.

Az eltelt évtizedek alatt hazánkban is igen sokarcúvá vált ez a terület, hiszen az 1997-es nyugdíjreform után a nyugdíjpénztárak száma növekedett, melyek mögött hazánkban leginkább bankok és biztosítók állnak. Napjainkban azonban csendesebb időszak tapasztalható a hazai bankbiztosítás területén.

A bankbiztosítás 1980-as évekbeli hajnala óta a nemzetközi szinten tehát ismét reneszánszát éli. A változások mögötti irányító szerepük azoknak a bankoknak és biztosító társaságoknak van, amelyek szembeszálltak az addigi tradicionális értékesítési stratégiájukkal, és a sokféle megoldási lehetőség közül a számukra legjobbat választották ki.

A BUDAPESTI ÁRUTÓZSDE

Szerző: *Fischer Péter*, I. évfolyam
Gyulási Tamás, I. évfolyam
Kiss Gergely, I. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
docens

A tőzsde történetének bemutatása. Megtudhatjuk mi tette szükségessé a megalakulását hazánkban is. Nyomon követhetjük folyamatos fejlődését, illetve mind szélesebb körű terjeszkedését. A gazdasági életben egyre fontosabb szerepet tölt be, ezért mindinkább nagyobb figyelem összpontosul rá. A társadalom jelentős része figyelemmel követi az esetleges komolyabb változásokat, hiszen mindannyiunk életére hatással lehet.

Megismerhetjük a tőzsde működését egy egyszerűsített formában, bepillantást nyerhetünk a bonyolult összefüggések mögé, bemutatva a határidős piacok csereügyletének folyamatát. Ezáltal megérthetjük, hogy a különböző csereügyletek miben is térnek el egymástól, a brókerek hogy tudnak mindezekből haszonra szert tenni. Információt kaphatunk a tagsággal kapcsolatos fontosabb tudnivalókról, mint például hogy hogyan változhat a tagság összetétele vagy, hogy ez milyen feltételekhez kötött.

A BÁT intézményei közül tájékoztatást kaphatunk a Közgyűlésről, a Tőzsdetanácsról, a Tőzsdetitkárságról, a szekciókról (Gabona-, Hús-, Pénzügyi-szekció) és a különböző bizottságokról. Röviden megismerhetjük feladatkörük lényegét, vagyis hogy miben is áll a jelentőségük.

Meggyőződhetünk az elektronikus kereskedelem biztonságáról, hogy a BÁT elektronikus kereskedési rendszere minden téren megfelel az iránta való elvárásoknak. Ismereteket kaphatunk még az elmúlt félévről, melyet sikeresen zárt a Budapesti Árutőzsde.

IRÁNY A LAKÁSPIAC!

Szerző: **Futó Noémi**, III. évfolyam
Budapesti Gazdasági Főiskola
Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: Prof. Dr. Décsy Jenő
tanszéki osztályvezető

Az egyén szintjén a mindenkori folyó jövedelmek jellemzően nem teszik lehetővé a várt életpálya-jövedelem alapján adódó lakhatási igénynek megfelelő ingatlan(ok) „megfelelő időben” történő megvásárlást, így a háztartásnak alapvetően kétféle lehetősége adódik lakáskörülményei alakulásának optimalizálására: bérelheti a számára megfelelő lakást, illetőleg hitelt vehet fel annak „megfelelő időben történő” megvásárlásához.

A TDK-dolgozat megírása során arra törekedtem, hogy útmutatást adjak azoknak a fiataloknak, akik lakásproblémával küzdenek, hiszen mindenki szeretné tisztán látni, hogy milyen jogszabályok és támogatások vonatkoznak rá egy lakáshitel igénylés során. A jelenleg igénybe vehető konstrukciók részletezésével az OTP Bank gyakorlatában történő lakásfinanszírozást szeretném bemutatni.

Változást a lakáshitelek piacán a 12/2001. (I.31.) a lakáscélú állami támogatásokról szóló kormányrendelet hozott. A kormányrendelet módosításával, új formába öntésével egyidejűleg bevezetett kedvezmények gerjesztették a bankok kamatainak csökkenését, illetve a verseny erősödését a lakáshitelek piacán.

BANKASSURANCE

Szerző: **Hönich Tamás**, IV. évfolyam
Tóth Gergely, IV. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Pénzügy-Számvitel Tanszék

Témavezető: Dr. Lentner Csaba
egyetemi docens

Bár a világunk folyamatosan változik, legalább gondolatilag az állandót keressük, értelmezhető fogalmakba való rakosgatás által. A változás szembetűnőbb, hogy ha a mindennapok során használt fogalmakat kiszorítjuk és újakkal helyettesítjük. Így a banki és biztosítási szakújságokban egyre gyakrabban jelentek meg olyan cikkek, melyek az 1980-as években az allfinance, a 90-es években pedig a bankassurance címszót viselték. Ez a tendencia az üzleti stratégia megváltozását mutatta, de legalább is egy újabb stratégiai együttműködési irányt a bankok, biztosítók és pénzügyi szolgáltatók között a pénzügyi szolgáltatási piacon.

A speciális biztosító esetében a bank az egyetlen biztosítási csatorna. A biztosítási tevékenység mélyen be van ágyazva a banki tevékenységbe, úgy hogy a banki dolgozók is teljesen azonosulnak a biztosítói termékekkel. Ezt a disztribúciós csatornát nevezi Kern bankbiztosításnak.

A bankbiztosítás egyik aspektusa a terjesztőhálózatok jobb kihasználásának és ezek együttélésének új perspektívái. A bankok részéről megmutatkozó törekvés a teljes körű szolgáltatások nyújtására magával hozza a biztosításügy iránti érdeklődést. Az „allfinance” ebben az értelemben tehát nem más, mint az univerzális bank modelljének a betetőzése.

A XXI. század elején az európai biztosítók, bankok és más pénzügyi szolgáltatók több kihívás között vannak, melyeket több dimenzióra lehet osztani:

Stratégiai szinten a versenyzőknek egymással egy egyre koncentráltabb piacon kell versenyezniük, mely versenyt az akadályok folyamatos megszüntetése és az innováció erősítenek (dereguláció).

Technológiai szinten az ipari társadalomról a technológiai társadalomra kell átállniuk (e-business).

Ez a dinamizmus és az intenzív verseny vezetett ahhoz, hogy a klasszikus biztosítók mellett, a biztosítók és bankok együttműködése nyomán új terjesztési formák jelentek meg a pénzügyi szolgáltatók piacán. Munkánk célja a bankok és biztosítók közötti új kooperáció bemutatása.

A HAZAI LAKÁSHITELPIAC SZOLGÁLTATÁSAINAK LEHETSÉGES BŐVÍTÉSE KANADAI PÉLDÁRA

Szerző: **Huszár Lilla**, végzés éve: 2002
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Lentner Csaba Dr. Suhai Ferenc
egyetemi docens egyetemi docens

Napjaink egyik aktuális problémáját dolgoztam fel, a lakásépítések és az ehhez szükséges finanszírozás, a lakáshitelek kérdéskörét vizsgáltam meg. Arra a megállapításra jutottam, hogy a folyamatosan bővülő állami támogatásoknak köszönhetően javult a lakáshelyzet Magyarországon, de még mindig nem érte el a szükséges szintet a lakásépítések száma. Ez annak is köszönhető, hogy a rendszerváltozás környékén jelentős mértékben csökkentették az e területnek nyújtott állami támogatások körét, melynek következtében drasztikus csökkenés következett be a lakásépítések számában. Erre válaszul indította el a kormány a lakásfinanszírozást kiegészítő támogatások körét, és sikerének köszönhetően fokozatosan továbbfejlesztette azt.

A kanadai jelzáloghitelezési rendszert tanulmányozva úgy gondolom, hogy még nem kiforrott a magyar lakásfinanszírozási rendszer, még csak szűk piaca alakult ki a lakáshitelepiaci termékeknek. Habár folyamatosan bővülnek a bankok hiteltermékei és szolgáltatásai e területen, a marketingre nem fektetnek elég nagy hangsúlyt. Sokan nem ismerik a lehetőségeket, még az állami támogatásokat sem. Ezenkívül még nem vált elég gördülékennyé ez a hiteltípus, pedig nagy szüksége van rá a magyar társadalomnak. Ha nagyobb hangsúlyt fektetnek a lakosság tájékoztatására, mindennapos gyakorlattá válik a bankok számára e hiteltípus kezelése, valamint megfelelően széleskörű termékskálát építenek ki a hitelintézetek, akkor problémamentessé válhat e terület.

Úgy érzem jó úton haladunk ezen a területen, az állami támogatások körének folyamatos bővülésével és a lakáshitelepiaci termékek lakossággal való megismertetésével folyamatosan növekvő piac nyílik ki, megvan a lehetőség egy jól – hitelekkel, támogatásokkal és saját forrással – finanszírozott lakáspiac, lakáspolitikai kialakítására.

VÁLTOZÁSOK EGY OLIGOPOL PIAC KÍNÁLATI OLDALÁN AVAGY A PIACI KONCENTRÁCIÓ ALAKULÁSA A BIZTOSÍTÁSI PIACON

Szerző: **Kovács Norbert**, IV. évfolyam
SZE Jog és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

1986-ban az Állami Biztosító Nemzeti Vállalat két társaságra bontásával, a monopol jellegű piaci szerkezet oligopol jellegűvé történő átalakításával megnyílt a lehetőség a biztosítási piac fejlődése előtt. A tényleges fejlődés beindulására azonban még várni kellett, hiszen a jogutódok még egy évig nem versenyezhettek egymással, s 1988-ig egyedüli szereplői voltak a piacnak. Ennek megfelelően óriási mértékű volt a piaci koncentráció, ezt tükrözi az is, hogy 1990-ben a két legnagyobb társaságnál összpontosult a bevételek 95%-a. Ez az érték a kilencvenes évek közepére körülbelül 50-55%-ra csökkent.

Tudjuk, hogy fejlett piacgazdaságokban, a felhalmozódott több évtizedes tapasztalatok szerint axiómaként fogadják el azt, hogy stabil gazdaság, fenntartható növekedés elképzelhetetlen hatékony és stabil, egészségesen működő pénzügyi piacok, s ennek részeként egy jól funkcionáló biztosítási piac nélkül. Magyarországon ez az értékrend csak fokozatos fejlődéssel, a kezdeti gyermek-betegségeken való áteséssel párhuzamosan, ill az azt követően alakulhatott ki, válhatott elfogadottá. Véleményem szerint az egészséges piaci működés feltétele az is, hogy több szolgáltató kínáljon termékét a fogyasztók számára, így a termékkínálat differenciáltabb, bővebb, az ár pedig mérsékeltebb lesz.

Ebből kiindulva dolgozatom célja annak megvizsgálása, hogyan alakult a piaci koncentráció a kilencvenes évek során, hogyan változtak, változtak-e az erőviszonyok, akkor, mikor új törvényi feltételek mellett, egy megváltozó és fokozatosan fejlődő gazdasági környezetben, jó minőségű, tőkeerős szakmai befektetőkkel a hátuk mögött folytathatták tevékenységüket a hazai biztosítótársaságok.

A vizsgálat a társaságok együttes bruttó biztosítási díjbevételeinek, valamint az élet és nem életág díjbevétel adatainak alapul vételével történik. A piaci koncentráció alakulásának bemutatásához, értékeléséhez, elemzéséhez lefolytatott háttérszámítások alapját a piaci koncentráció számításának statisztikai mérőszámai adták.

**A KERESKEDELMI ÉS HITELBANK RT. VÁLTOZÁSAI NAPJAINKIG
-A KHB ÉS AZ ABN AMRO BANK FÚZIÓJA-**

Szerző: **Pinizsi Veronika**, III. évfolyam
SZE Jog- és Gazdaságtudományi Kar
Menedzsment tanszék

Témavezető: Dr. Nagy György László
főiskolai docens

Dolgozatom elkészítésénél elsősorban egy olyan témát próbáltam kiválasztani, mely jelenleg is aktuális, és nagymértékben befolyásolja a hazai bankpiacot. Napjainkban a globalizáció, amely erős transznacionalizációval jár együtt két fő tendenciát erősített fel a bankszektorban: egyrészt azok a bankok váltak sikeressé, amelyek tevékenységüket egy kiemelt szolgáltatási részterületre specializálták, másrészt azok, amelyek pénzügyi termékek és szolgáltatások széles körét kínálják a lakosságnak, illetve más gazdasági szereplőknek, azaz univerzális banki tevékenységet folytatnak. Célom a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. bemutatása, termékeinek, szolgáltatásainak ismertetése, valamint az ABN AMRO Bankkal történő egyesülésének elemzése.

A szükséges információkat, melyeket dolgozatom megírásánál felhasználtam primer és szekunder kutatási forrásokból gyűjtöttem. Elsősorban a témával kapcsolatos szakirodalom, az utóbbi években havi- és napilapokban megjelent publikációk áttanulmányozására törekedtem. Szekunder kutatási eszközként segítségemre voltak még a bank belső kiadványai, szabályzatai. A későbbi fejezetek során fellelhető adatok, banki kimutatások, összehasonlító grafikonok a K&H üzleti jelentéseiből, tájékoztató anyagaiból származnak.

Primer kutatási eszközként igyekeztem megismerni a K&H gyakorlati működését, illetve ismereteimet bővíthetem még a személyes konzultációk, megbeszélések során, és a bankok munkatársaival készített interjúknak köszönhetően.

A hazai pénzügyi szektor történetének legnagyobb projektjeként emlegetik a jelenleg is zajló bankfúziót, melynek aktualitása így vitathatatlan. A döntés értelmében a K&H és az ABN AMRO Magyar Bank Rt. Összeolvad. Ennek eredményeként olyan pénzügyi szolgáltatócsoport jön létre, amely a magyar piacon a második helyet foglalja el, ezen belül a vállalati banki üzletágban piacvezető és általában a legtöbb szolgáltatás tekintetében a piac első három szereplője között van.

A két bank egyesülése napjainkban is folyamatban van, a „K2”-nek elnevezett beolvasztásig több mint 130 különálló feladatot kell megoldani: A mintegy 100 embert megmozgató informatikai fejlesztéstől a kockázatkezelési rendszerek és a működési szabályzatok összehangolásán át a költöztetésig valamint az egységes giro- kapcsolat megteremtéséig számtalan problémát kell még ebben az évben leküzdeni.

Dolgozatomban áttekintem a Kereskedelmi és Hitelbank Rt. történetét, fejlődését, kudarcait, miközben ismertetem folyamatosan bővülő termékeit, szolgáltatásait, s az életében bekövetkező legnagyobb tulajdonosi, szerkezeti változásokat. Igyekszem részletesen feltárni azon okokat, melyek nagyban befolyásolták az ABN AMRO Bankkal történő egyesülését, s az egyesülés eddigi eredményeit.

**A RÖVID LEJÁRATÚ HITELEK SZEREPE A MEZŐGAZDASÁG
FINANSZÍROZÁSÁBAN**

Szerző: **Pörnczi Gábor**, IV. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Lentner Csaba
egyetemi docens

Dolgozatomban a rövid lejáratú hitelek szerepét vizsgáltam a mezőgazdaság finanszírozásában. Az agrárfinanszírozás gondjai világszerte a mezőgazdasági tevékenység sajátosságaival függenek össze. Az ellentmondás a minél nagyobb profit minél előbbi realizálása és az agrártermékek hosszabb termelési ciklusa és megtérülése között áll fenn. A magyar mezőgazdaságban ma nem képződik elég jövedelem. A tökehiány, az alacsony jövedelmezőség és a hitelfedezeti problémák miatt a források megteremtése a mezőgazdasági vállalkozások számára az általános banki hitelezési feltételektől némileg eltérő, a mezőgazdasági sajátosságokkal számoló konstrukciók kialakítását igényli. Sajnos a mezőgazdaság jövedelemtermelő-képessége olyan alacsony, hogy nem teszi lehetővé az önerőből történő fejlesztéseket, a forgóeszköz-finanszírozást, a saját vagyon gyarapítását. A feladatok megoldásához külső forrást szükséges igénybe venni, azonban a finanszírozó pénzintézetek számára az alacsony jövedelmezőségű ágazat forrással történő ellátása kockázatos. A kockázatok csökkentésére túlzott biztosítékot kérnek, vagy egyáltalán nem vesznek részt a finanszírozásban.

A kibontakozás lehetősége az ágazat jövedelmezőségének javítása. A mezőgazdaság finanszírozásában az államnak komoly szerepet kell vállalnia. Minél kevésbé tükrözik ugyanis a mezőgazdasági termelői árak a termelés valóságos költségeit, annál nagyobb az eltérés a mezőgazdaság általános jövedelmezőségi szintje és a banki kamatlábak között. A belső élelmiszerellátás kialakítása miatt az állami támogatással lehet és szükséges is az agrártermelés nagyságrendjét és szerkezetét kialakítani. Sajnos a normatív támogatások az utóbbi időben csökkentek, a támogatottsági szint alacsony és egyre több termelőnek válik lehetetlenné az éven belüli hitelfelvétel lehetősége.

A TŐZSDE VISSZAESÉSÉNEK OKAI – TŐZSDEÉLÉNKÍTÉS

Szerző: **Ronyecz Andrea**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: **Bozsik Sándor**
egyetemi docens

Az utóbbi időben a Budapesti Értéktőzsde helyzetének elemzését a szakemberek nagy része csupán egyetlen kézlegyintéssel intézi el. Megfogalmazódott olyan vélemény is, mely szerint a Tőzsde „inkubátor alatt van”. Azonban még az optimisták is hosszú, kemény munkát és jelentős állami támogatások nyújtását emlegetik, ha a lehetséges jövőt vázolják fel. Dolgozatomban bemutatom ennek okait és azoknak a Budapesti Értéktőzsde visszaesésében betöltött szerepét.

Az utolsó két évben a tőzsdei befektetés nemzetközileg is, de Magyarországon különösen, nagymértékben veszített jelentőségéből. Mostanra a Budapesti Értéktőzsde hazai pénzügyi közvetítőrendszerben betöltött szerepe nem közeledett az Európai Unió színvonalához, sőt a tőzsdei kapitalizáció/GDP mutatót tekintve Oroszország szintjére süllyedt. Dolgozatom a kialakult állapot okait olyan szemszögből vizsgálja, hogy az egyes tényezők milyen mértékben hatottak a Tőzsdére, és a közeli jövőben várható-e azok változása.

A téma aktualitását a Budapesti Értéktőzsde és a Pénzügyminisztérium közös programja szolgáltatja, amelytől a készítői a Tőzsde forgalmának élénkülését, és a gazdaságban betöltött szerepének helyre billenését várják. A dolgozatom második része ismerteti a közgazdasági háttérként szolgáló kormányzati megtakarítási program tervezetét, azon belül részletesen elemzi a tőzsde élénkítésére tervezett és ismertté vált javaslatok hatását.

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy képes lesz-e a Tőzsde és a Pénzügyminisztérium, a program meghirdetett intézkedéseinek végrehajtásával, újra növekedési pályára állítani a hazai tőkepiacot.

A CAPM MODELL, A SZÁMVITELI BÉTA ÉS A PIACI BÉTA ÖSSZEHASONLÍTÁSA ÉS TESZTELÉSE A MAGYAR TŐKEPIACON

Szerző: **Stierand Viktor**, végzés éve: 2002
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Vállalatgazdaságtani Tanszék

Témavezető: **Zakár Tivadar**
tanszéki mérnök

A pénzügyi döntések rendkívüli fontosságúak és a gazdasági életben. Egy befektetés vagy egy beruházás értékelésénél elhanyagolhatatlan ezeknek a döntéseknek a súlya. A vállalati pénzügyekben kiemelt fontosságú a kockázat és hozam kapcsolata. Az egyes befektetési lehetőségek összehasonlításánál nem a kockázat abszolút mérőszáma a döntő, hanem a befektetési lehetőségek kockázatainak összehasonlíthatósága, összemérhetősége. Ez az alapja a CAPM-nek is. (Capital Asset Pricing Model).

A CAPM (Tőkepiaci Árfolyamok Modellje) képes arra, hogy meghatározzon egy olyan elvárt hozamszintet adott tőkebefektetéstől, amely figyelembe veszi a pénzügyi kockázatot is. Ezen kívül megkísérli leírni az egyes értékpapírok kockázata és várható megtérülése közötti egyensúlyi kapcsolatot.

A dolgozat aktualitását az adja, hogy a magyarországi gyakorlati életben nem megoldott a kockázat mérése a befektetések, beruházások, vállalatok értékelésénél. Ennek következtében nem alkalmazható a CAPM modell kellő biztonsággal, mert a tőkepiac nem képezi le a gazdaság egészét. Több különböző módszer létezik a probléma megoldására több-kevesebb sikerrel. Ebből következik, hogy szükséges lenne egy olyan mutató, amely hasonló kockázati mérőszám lenne, mint a CAPM modell β (béta) mérőszáma.

A szakirodalmak behatóan foglalkoznak számviteli alapú vállalatértékeléssel. Rövid számviteli alapon számítható kockázati mértéket vetnek fel, ami a piaci alapon számított β -val egyenértékű információt hordoz.

A dolgozat arra keresi a választ, hogy létezik-e olyan megoldás, amely a fent említett problémára, ha nem is pontos, de megközelítő választ ad. A dolgozat célja több évre visszamenőleg (1995-2000), a számviteli és a tőzsdei adatok alapján, a CAPM modell segítségével, a számviteli és a piaci β érték szembeállítása egymással, és annak a vizsgálata, hogy a számviteli alapon számított illetve a piaci β érték információ tartalma megfeleltethető-e egymásnak. A különböző statisztikai módszerek alkalmazásával rávilágíthatunk arra, hogy egyező információ tartalma van-e a két β -nak. Mindezek alapján megállapítható-e, hogy a számviteli béta használata is megfelelő segítséget nyújt a kockázatok vizsgálatához.

AZ ÉLETBIZTOSÍTÁSRA CÉLZOTT VAGYONTERVEZÉS

Szerző: **Takács Dávid**, V. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

Koppány Krisztián
Ph.D. hallgató

Pénzügyek és a biztosítás területén Magyarországon is szép reményekkel kecsegtet egy új pénzügyi szolgáltatás, a vagyontervezés. Dolgozatom első részében a vagyontervezéssel kapcsolatos legfontosabb elméleti tudnivalókat tárgyalom nagy hangsúlyt helyezve az egyéni pénzügyi életpálya tervezésének témájára. Egyszerűsített rámutatok arra, hogy miért van szükség vagyontervezésre illetve, hogy miért csak most került előtérbe a kérdés (miért ennyire új ez a tudományterület).

Munkám az életbiztosításra célzott vagyontervezésre koncentrálok. Ennek fő kérdése az, hogy adott jövedelmi, vagyoni paraméterekkel jellemezhető egyén mekkora összegű életbiztosítást kössön a maga és családja anyagi biztonságát fenyegető kockázatok kezelésére. A szakirodalom, (mint ahogy jómagam is) elsősorban az ún. idő előtti halál kockázatát és az ezzel szembeni védelmet, a kockázati életbiztosítást veszi figyelembe. A szakirodalomban található kockázati életbiztosítási összeg-tervezési módszerek (pl. tőkeigény modell, pénzügyi igény modell) bemutatása és értékelése után bemutatok egy új, általam készített modellt.

Az új kockázati életbiztosítási összeg-tervezési modell lényege a következő: Egy képzeletbeli kétgyermekes család példáján keresztül vizsgáljuk azt, hogy mekkora összegű biztosítást kössön a családfő annak érdekében, hogy egy esetleges tragédia után is gondoskodhasson anyagilag a hátramaradottakról. Az eljárás során – számos alapadatot figyelembe véve – először meghatározzuk a szükséges biztosítási védelem mértékét attól függően, hogy a fő kereső melyik évben esik ki (tehát a jövőben minden egyes évre számolunk egy összeget). Felső-közép-osztálybeli, rendezett viszonyok között élő családot alapul véve arra a következtetésre jutunk, hogy az adott évekre kalkulált szükséges védelem csökkenő tendenciát mutat, mivel azt feltételezzük, mivel azt feltételezzük, hogy az idő múlásával a család megtakarítás-állománya egyre nő, ami a szükséges biztosítási védelmet évről-évre egyre nagyobb mértékben, azt mintegy kiváltva csökkenti. Ezért javaslom és vizsgálom a biztosítási védelmi szükséglet évente állandó mértékben csökkenő kockázati életbiztosítással való kiegészítését. Ennek keretében a modell meghatározza azt az optimális megvásárlandó biztosítási védelmet, amely teljes mértékben fedezi a család biztosítási védelmi igényét, ugyanakkor mindezt minimális biztosítási díj fejében valósítja meg.

Az új életbiztosítási összeg-tervezési modell tehát felhívja a figyelmet a csökkenő összegű kockázati életbiztosítás alkalmazásának egy új lehetőségére, meghatározva egy adott egyén vagy család biztosítási védelmét és optimalizálva a biztosítási védelem mértékét minimális biztosítási díj fizetése érdekében.

HITELT ÉS CIRKUSZT! RÖVID- ÉS KÖZÉPTÁVÚ FOGYASZTÁSI HITELTERMÉKEK VIZSGÁLATA ÖT KIEMELT BANK KONSTRUKCIÓI ALAPJÁN

Szerző: **Tóth Zsuzsanna**, IV. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: Bozsik Sándor
egyetemi docens

Dolgozatom fókuszába a magyar lakossági bankpiac egy speciális szegmensét, a rövid-, és középtávú fogyasztási hiteltermékeket állítottam.

Magyarországon a lakossági bankpiac ugrásszerű fejlődésnek indult a kilencvenes évek közepétől. E fejlődés érintette a piac szereplőinek volumenét, a kínált és igénybevett szolgáltatások mennyiségét, minőségét és összetettségét.

A lakossági bankpiac fejlődésének egyik részterületét képezi a fogyasztási hitelek területén végbemenő növekedés. Dolgozatomban végigkövetem mind az általános tendenciákat, mind a speciálisan e szegmensre ható változások irányvonalát.

A szegmens vizsgálatához öt bank hiteltermékeit vettem alapul. Ezen bankok valamely jellemzőjüket tekintve, egyénileg képviselik a lakossági bankpiac szolgáltatóinak sokféleségét. Eltérő külső, illetve belső környezetük erősen determinálja hitelszerkezetüket, ügyfélkörüket, és egyedivé alakítja tevékenységi körüket is.

Ez az öt bank: Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt.; Postabank és Takarékpénztár Rt.; Kereskedelmi és Hitelbank Rt.; Budapest Bank Rt.; valamint a Raiffeisen Bank Rt.

E téma aktualitását mi mindannyian, a lakossági piac célközönsége, mindennapjaink során érezhetjük. Egyrészt bővült lehetőségeink köre, másrészt erősödött a felénk irányuló kommunikáció a bankok részéről.

A fejlődés e két összetevőjére utal a főcím, amely egyben mutatja a bankok e területen felvállalt piacszerző stratégiájának két irányvonalát is.

XXI

TŐKE- ÉS PÉNZPIAC II.

**A WAGNER-TÖRVÉNY ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ ELMÚLT SZÁZ ÉV SORÁN,
AZ ALÁBBI NÉGY ORSZÁGBAN:
FRANCIAORSZÁG, NÉMETORSZÁG, EGYESÜLT ÁLLAMOK, JAPÁN**

Szerző: **Bakos Tünde**, III. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: **Dr. Vígvári András**
egyetemi docens

A dolgozat bemutatja, hogyan is érvényesült a Wagner- törvény az elmúlt évszázadban, különböző országok vizsgálata esetén.

Bevezetéként megismerhetjük a Wagner-törvényt, az állam és az állami szektor fogalma közötti különbséget, illetve az állam funkcióit és feladatait.

Az Állami bevételek és kiadások a történelem tükrében című fejezetben időszakonkénti bontáson belül bemutatásra kerül az egyes országok gazdasági helyzete. Az időszakokhoz kapcsolódóan láthatjuk, hogy mikor és hol érvényesült a törvény. A vizsgálatban fontos szerepet kapnak a nagyobb válsághelyzetek elemzései. Mindezeket szemlélteték táblázatok támasztják alá, amelyek egy-egy ország költségvetési bevételeinek és kiadásainak tényleges alakulását mutatják.

A következő fejezet, a kormányzati bevételek és kiadások bemutatása a GDP % - ában a Wagner – törvény érvényesülését támasztja alá, mivel ebben a témakörben adatsorok elemzésére került sor. Ezek az elemzések a bevételek és kiadások arányának változását mutatják a GDP-hez viszonyítva, amely nagyrészt a kiadások arányának növekedését igazolja.

Az utolsó fejezetben a trendek alakulásáról van szó, amely hosszú távú adatsorok elemzésére épül. Ebben a részben megtudhatjuk, hogy mennyivel térnek el a költségvetési bevételek és kiadások tényleges értékei egy feltételezett, egyenletesen növekvő tendenciától. Ezek a vizsgálatok az első fejezethez hasonlóan eltérő hosszúságú időszakokra bontják fel a vizsgált századot. A leírtakat alátámasztandó táblázatok és grafikonok a dolgozat mellékletében találhatóak meg.

AZ EURÓ BEVEZETÉSÉNEK MIKRO- ÉS MAKROÖKONÓMIAI HATÁSAI

Szerző: **Boros Melinda**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Külgazdaságpolitika Intézeti Tanszék

Témavezető: **Ferkelt Balázs**
tanársegéd

A Gazdasági és Monetáris Unió III. szakaszának elindítása az Európai Unióban és az euró számla- és készpénzként való megjelenése olyan folyamatokat indított el a világgazdaságban, amelyekre érdemes felhívni a figyelmet, különösen azután, hogy hazánk várhatóan 2004-től EU-tag, reményeink szerint pedig 2007-től EMU-tag is lesz. Az euró bevezetéséből származó rövid távú hasznok és költségek csaknem megegyező nagyságúak, így gyakorlatilag kioltják egymást. A hosszú távon jelentkező becsült hatások összegzése viszont jelentős nettó előnyt mutat. Az euró bevezetése hozzájárult az árstabilitáshoz, az inflációs ráták kiegyenlítődéhez, az árak áttekinthetőségéhez, ami erősítette a versenyt és növelte a kereskedelmet, melyhez hozzájárult még a konverziós és a tranzakciós költségek megszűnése is, bár a világgazdaság gyengülése negatív irányban befolyásolta a külkereskedelmet. A kamatlábak csökkenése nyomán olcsóbbá vált az állami adósságállomány finanszírozása. Az árfolyamkockázat csökkenése nagyobb biztonságot ad az üzleti tervezésben, a kockázat eltűnésével azonban a profitszerzési lehetőségek is eltűnnek. Az önálló árfolyam- és monetáris politika elvesztésével az egyes nemzetek eszköztárából kikerült a külgazdasági versenyképességet javító kompetitív leértékelés, mozgásterük beszűkült az infláció és a munkanélküliség közötti átváltás és az aszimmetrikus külső sokkok kezelése terén. A saját valuta feladásával az országoknak a pénzteremtésből származó állami bevételek (seigniorage) egy részéről le kell mondaniuk.

Az euróövezet output-gap-je 1993-ban a maastrichti konvergencia-kritériumok bevezetésekor fordult negatív irányba, 1996-1997-ben pedig elérte a mélypontját, amikor a tagországok a legnagyobb hangsúlyt fektették ezen kritériumok teljesítésére. A gazdasági dinamika a 2000-es év közepétől visszaesett, ami a világgazdaság növekedésének gyengüléséből és az Európai Központi Bank monetáris politikájának szigorításából eredt. A gazdaság növekedési üteme a 2002-es évben sem haladja meg 0,8 %-ot a tervezett 2 % helyett.

Az euró bevezetése a vállalati szférában hozzájárult a külső piaci értékesítési és beszerzési feltételek javulásához és pozitív hatást gyakorolt az elosztásra és a marketing-stratégiára is. Ezen kívül elhárultak a több országba történő értékesítés és a többi országból történő beszerzés valutáris akadályai is.

Az euró bevezetésével kialakult egy hatalmas, egységes bankközi piac. A tőkepiacok bővültek, a tőkepiacok közötti eltérések csökkentek, melyek így a piacok fokozatos egyesülését eredményezték.

A csatlakozni vágyó országok felvétele számos probléma elé állítja az EMU-t a jövőben, amelyek már a 12 tagország esetében is gondot jelentettek. Az eddigi eredmények fenntartásának érdekében szükség van bizonyos reformokra a szigorú Stabilitási és Növekedési Paktum enyhítésére, az inflációs célkitűzések egyeztetésére, az adók és a munkabérek egyeztetésére.

NÉMET MŰKÖDŐTŐKE MAGYARORSZÁGON
DEUTSCHE DIREKTINVESTITIONEN IN UNGARN

Szerző: **Csiky Zoltán**, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar

Témavezető: Antalné dr. Szántó Zsuzsa
c. főiskolai docens

TDK-munkám azokról a német vállalatokról szól, akik Magyarországon tevékenyek, akik Magyarországon pénzt fektettek be. Nagyító alá veszem, miért éppen a mi hazánkba jöttek, miért maradtak máig, ha nem, akkor miért nem, és ez a tendencia a jövőben hogyan fog várhatóan alakulni.

Dolgozatom középpontjában a német részesedésű autóipar áll, mivel ez jelenleg – és valószínűleg a jövőben is - egy fejlődő nemzetgazdasági ágazat marad. Ennek vizsgálata során megpróbálom ezt összehasonlítani más közép-kelet-európai országokkal.

Az alábbi témák vannak részletesebben kifejtve:

- Közép-Kelet-Európa átalakulása, mint külföldi (német) befektetések sokrétegű tárháza
- Külföldi és német befektetések alakulása Magyarországon számokban
- Magyarországi német befektetők késztetései, tapasztalatai és jövőbeni perspektívájuk
- Az autóipar, mint német befektetők célágazata

Az összefoglalásban – a végén – megpróbálom a fennálló problémákra néhány megoldási javaslatot tenni.

A PÉNZMOSÁS ELLENI NEMZETKÖZI KÜZDELEM, ÉS AZ OFFSHORE
MINT A PÉNZMOSÁS EGYIK ESZKÖZE

Szerző: **Ferkóczy Judit**, végzés éve: 2002
SZE Jog- és Gazdaságtudományi Kar
Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet
Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Témavezető: Dr. Meyer Dietmar
tanszékvezető, egyetemi docens

Dolgozatomban a 2001 szeptemberi események óta újra felértékelődött fogalom, a pénzmosási (angolul money laundering) tevékenység folyamatát, összefüggéseit vizsgálom és összekapcsolom az offshore vállalatokkal. Mint a definícióból következik, a pénzmosás mindig származékos bűncselekmény, azaz kell lennie egy olyan alpbűncselekménynek, amely az elkövető számára vagyongyarapodást hoz (kábitószerek-kereskedelem, illegális fegyverkereskedelem, terrorizmus stb.). Az offshore pedig egy eszköz, amely az illegálisan szerzett pénzt legálissá transzformálhatja.

Dolgozatom két fő részből áll. Elsőként definiálom a pénzmosási tevékenységet, annak folyamatait, majd felvázolom a világban ma jellemző tendenciákat, valamint bemutatom a pénzmosás ellen küzdő nemzetközi szervezeteket, különös tekintettel az FATF-re, és az általuk elfogadott kötelező jogi erővel bíró vagy ajánlás jellegű nemzetközi egyezményeket. Mivel azonban a pénzmosás elleni küzdelemben az igazán kritikus pont az egyezmények gyakorlati formába öntése és világméretben történő alkalmazása, még az első részhez kapcsolódva ismertetek egy a nemzetközi egyezmények alapján elkészített, a PSZÁF elnökének ajánlása alapján összeállított szempontrendszer, amely segít a terrorizmus és a pénzmosás megakadályozásában és megelőzésében. A második fő részben rátérek a különleges jogállású szervezetekre, különös tekintettel az offshore vállalkozásokra. Ismertetem a csatlakozás küszöbén különösen fontos Európai Unió helyzetét, az EU viszonyulását az offshore vállalatokhoz, és az intézkedéseket az offshore és a pénzmosás esetleges kapcsolatainak megszüntetésére. Dolgozatom végén a téma aktualitása miatt röviden kitérek a magyarországi helyzetre.

A pénzmosás elleni harc a nemzetközi egyezmények szintjén már előrehaladott állapotban van, a jelen és a jövő feladata az elmélet gyakorlati válása, az egyezmények szövegének végrehajtása.

Tanulmányom célja rávilágítani a pénzmosás és az offshore esetleges kapcsolataira, valamint arra a tényre, hogy globalizálódó és gazdaságilag egyre inkább liberalizálódó világunkban mennyire szabad – vagy inkább szabados (?) – a tőke áramlása.

Dolgozatom továbbfejlesztését a magyarországi folyamatok elemzésében látom. EU csatlakozásunk küszöbén különös jelentőséggel bírhat az offshore vállalatok magyarországi jelenlétének, és a magyar gazdaságban betöltött súlyának vizsgálata, gondolván az integráción belüli szigorú verseny- és adójogi szabályozásra, valamint arra a tényre, hogy a pénzmosás ellen küzdő nemzetközi szervezetek hazánkat is adóparadicsomnak és pénzmosás szempontjából kockázatos országnak tekintik.

AZ OLASZ KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK ALKALMAZKODÁSI FOLYAMATA AZ EURÓ BEVEZETÉSÉHEZ

Szerző: **Füle Petra**, végzés éve: 2002
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Horváth Jenő
egyetemi docens

Dolgozatomban bemutattam azt az alkalmazkodási folyamatot, amelyet a gazdaság valamennyi szereplőjének végig kell járnia az új egységes európai pénz, az euró bevezetésével. Ez az európai szintű változás a legtöbb nehézséget és megoldásra váró feladatot az uniós vállalkozások jelentős részét kitevő kis- és középvállalkozásokra mérte, ezért esett a választásom a gazdaság ezen szegmensének megfigyelésére.

Milyen konkrét problémákkal szembesültek ezek a vállalkozások, amelyeket már többé-kevésbé sikerült is áthidalniuk a 2001-es év végére? Ennek bemutatása érdekében a 40.000 vállalatnak otthont adó itáliai Viterbo-megyében végzett empirikus felmérés segítségével rámutattam azokra a kulcsfontosságú kérdésekre, amelyeket szükségszerűen fel kell vetni az EMU harmadik szakaszában, s melynek példája a többi ország, így hazánk számára is sok érdekes tanulsággal szolgál.

Miért éppen Olaszországra esett a választásom? Az új közös valutához való alkalmazkodás problémáit egy olyan európai uniós tagország példáján keresztül kívántam ismertetni, amelynek tapasztalatai könnyen átültethetők a magyar gazdaságba. Olaszország az a tagország, amely kezdetben igen gyengén teljesítette a Maastrichti kritériumokat, de később – mint ahogy azt bemutattam – egyre inkább sikerült felzárkóznia.

Dolgozatomat három nagy részre bontottam. Az elsőben elemeztem a gazdasági változási folyamatokat. A második nagy részben bemutattam, hogy milyen aktuális problémákkal küszködik Olaszország, a harmadik fejezetben a Rómához közeli Viterbo-megye kis- és középvállalatainak felkészülését.

Céлом tehát, hogy tanulmányommal a magyar vállalatok felkészülését is elősegítsem, hiszen felvételi kérelmünk rövid időn belüli pozitív elbírálása csak akkor remélhető, ha a követelményeket sikeresen teljesítjük.

BÁZELEN INNEN, BOTRÁNYOKON TÚL – A BANKI MŰKÖDÉS KOCKÁZATAI ÚJ MEGKÖZELÍTÉSBN

Szerzők: **Homolya Dániel**, V. évfolyam
Kiss Hubert János, V. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Pénzügy Tanszék

Témavezető: Harmati László
vezérigazgató-helyettes, FHB Rt.

“Minden adottságok legnagyobbika:
való értékük szerint becsülni fel a dolgokat.”
La Rochefoucauld

A La Rochefoucauld-tól származó idézet általában az élet minden területére igaz, így van ez a pénzügyi szektorral is. Az utóbbi időben úgy tűnt, hogy a pénzügyi intézmények nem voltak a fenti adottság birtokában, sok esetben rosszul becsülték fel a helyzeteket, és ezért nagy veszteségeket szenvedtek el. Alábecsültek egy már ismert tényezőt, a működési kockázatot. A közelmúltig nem fordítottak nagy energiát a működési kockázat feltérképezésére és kezelésére, azonban a gazdasági környezet és feltételek megváltozása, valamint a nagy nyilvánosságot kapott botrányok következtében a pénzügyi intézmények újraértékelték a működésük kockázatait. A már korábban kifinomult megközelítésekkel és kezelési módszerekkel rendelkező piaci és a hitelkockázat mellett a működési kockázat is az érdeklődés középpontjába került. Meg kell jegyezni, hogy a patinás múltra visszatekintő, fejlett pénzügyi kultúrával rendelkező országokban sem alakult még ki egységes megközelítési keret, illetve kezelési gyakorlat.

Dolgozatunkban ezen új, még képlékeny terület felmerülő kérdéseit, eredményeit és a problémák kezelésének nehézségeit igyekszünk bemutatni és értékelni. Az elméleti bemutatás után megvizsgálunk egy nagy visszhangot kapó nemzetközi esetet, majd a nemzetközi gyakorlatot vesszük górcső alá. A dolgozatunk végén egy egyszerű módszer segítségével a magyar helyzetről próbálunk meg pillanatfelvételt készíteni.

Két oldalról közelítjük meg a működési kockázatot. Egyrészt megnézzük azt, hogy az iparág hogyan viszonyul a problémához, milyen eszközökkel igyekszik felmérni és kezelni ezt a kockázatot. Másrészt a szabályozó, konkrétan a Bázeli Bizottság szemszögéből is megvizsgáljuk a kérdéskört.

Vizsgálatunk tárgyai a pénzügyi intézmények, azaz a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások, néha azonban csupán bankokra hivatkozunk. Kétség kívül a bankok az általunk vizsgált szektor legjelentősebb intézményei, ezért véleményünk szerint ez a fogalmi lazaság nem érinti a dolgozat tartalmi mondanivalóját.

„EURÓ 2002” AZ EURÓ BEVEZETÉSÉNEK FELTÉTELEI ÉS VÁRHATÓ HATÁSAI MAGYARORSZÁGON

Szerző: *Illés Katalin*, II. évfolyam
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Közgazdasági Tanszék

Témavezető: Dr. Magda Róbert
egyetemi adjunktus

TDK dolgozatomban témája; a közös valuta, az EURÓ megjelenése, valamint az általa megvalósuló pénzügyi integráció létrejötte az Európai kontinensen, mindennek várható hatásai a magyar pénzügyi rendszer vonatkozásában.

Az euró megjelenése nemcsak a Gazdasági és Monetáris Unióban (EMU) résztvevő országokra lesz jelentős hatással, hanem Európa, sőt a világ egészének gazdaságára, valamint a nemzetközi pénzügyi rendszerre is. A közös pénz bevezetése új feltételeket eredményez, amelyek számos következménnyel járnak majd a gazdasági élet összes szereplője számára, különös tekintettel a bankokra az EU-tagállamokban. Az euró által megindított változások nem hagyják érintetlenül a magyar pénzügyi rendszert sem. Az EMU megvalósulása új körülményeket teremt, és új problémákat vet fel a nem tagországbeli, így a magyar bankoknak is.

Választott témám megfelelő szintű ismertetéséhez, valamint a jobb megértés érdekében célom, hogy a kezdetek-kezdetétől mutassam be a monetáris integrációhoz vezető utat, a közös valuta megjelentési formáit, legfontosabb előnyeit. Ezeket követően térek rá fő mondanivalómra, azaz rávilágítok arra, hogy milyen módon is hatott az euró a pénzügyi piacokra, fizetési rendszerekre, bankrendszerekre. Elemzem továbbá mindazt, hogy milyen változásokon mentek és mennek keresztül ezek a pénzügyi intézmények, megvizsgálom ezek okát és következményeit, majd ez alapján vonom le következtetéseimet, teszem meg javaslataim, elsősorban a magyar bankrendszerre vonatkozóan.

Először természetesen az EMU tagországokban megvalósuló változásokról írok, mivel ezekből tűnhet ki legjobban a magyar bankok jövőbeli kilátása, és ezekből következtethetünk leginkább esélyeikre. Az euró és az EMU hazánkra gyakorolt hatásával, lehetséges EMU csatlakozásunkkal, valamint bankrendszerünk várható változásaival kiemelten foglalkozom majd, végső soron ennek felderítésére szántam rá magam, így részleteiben tárom fel mindazt, amit ennek kapcsán tudni kell, és azt, hogy mi az ami várható, ami a jövő.

„Az intézmények fontosabbak az embernél. De egyedül az ember képes ereje tudatában megváltoztatni és gazdagítani azokat az eszméket, amelyeket azután az intézmények adnak tovább az egymást követő nemzedékeknek.”

(Jean Monnet)

ÁRAMLAT A SPEKULÁCIÓ VALÓDI ARCA

Szerző: *Nagy Péter*, V. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Jövőkutató Intézet

Témavezető: Nováky Erzsébet
egyetemi tanár

Az utóbbi mintegy 30 év rendkívüli gazdasági-társadalmi változásai magától értetődő módon világunk újragondolásra készítik korunk emberét. A legátfogóbb változások a gazdaság szférájában, a reál és nem reál folyamatok eddig nem tapasztalt arányeltolódásához vezettek, vezetnek.

Jelen dolgozat ebből a folyamatból a pénzügyi rendszer evolúciójában, a pénzügyek terén soha nem látott méretű és gyakoriságú spekulációs mechanizmusok gondolkörében igyekszik támpontokat keresni a nem kizárólag információtechnológiai érelemben vett “új gazdaság” kaotikusnak tűnő rendszerében.

Ma a közgazdászok egy része kritikusan szemléli a spekuláció legújabb kori reneszánszát. A jelenleg uralkodó megközelítések a jelenséghez méltatlan módon leegyszerűsítettek. Több dimenziós, interdiszciplináris mátrixra van szükség ahhoz a komplex elemzéshez, mely a lélektant és a káosz matematikáját integrálja a pénzügyekbe.

Jelen esszé szemléltetni kívánja egy új korszak és az emberi természet változékonyságát, melyek együttese finoman fogalmazva is repedéseket okozott a modern pénzügyi elméletek falán. Vázolja tehát a harmadik gazdasági forradalom hatását, idézi Keynes néhány alapvetését, utal a pénzügyi elméletek idejét múlt szemléletére és a magatartásorientált pénzügyekkel átvezet a lélektani metszethez. Teszi mindezt az Arrow-Debreu féle teljes piac elmélet szellemében, miszerint az általuk alkotott hipotetikus értékpapírok nem néhány mohó ember gazdagodását segítik elő, hanem a kockázatok átruházásával és megosztásával “*az emberek szabad választásán alapuló rendszerét*” szolgálják.

JEGYBANKPOLITIKAI LÉPÉSEK MAGYARORSZÁG EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSÁNAK KÜSZÖBÉN

Szerző: **Sándor Benedek**, IV. évfolyam
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető: Székács Anna
egyetemi docens

TDK-munkámban azt kutatom, hogy a Magyar Nemzeti Bank az EU-csatlakozást illetően helyesen mérte-e fel a helyzetet, kellő intézkedéseket hozott-e a megfelelő időben, a jelentkező kihívásokra és felmerülő kérdésekre a megfelelő válaszokat adta-e. A jegybank elképzeléseiről elmélkedem elméleti (következetes közgazdasági levezetések, hiteles források), és gyakorlati (fél év napi sajtójának megőrzésével, különböző iparágak helyzetének vizsgálatával az intézkedések hatását szem előtt tartva) megközelítésből egyaránt. Elemzésemben kitüntetett szerepet kap a forint árfolyamsávjának kiszélesítése, az inflációs célkövetési rendszer, a devizaliberalizáció, s ezek *inflációra gyakorolt hatása*. Az intézkedések mind a jegybank törvényben előírt kötelezettségének teljesítésének, az árstabilitás fenntartásának elősegítésének függvényében nyernek kritikát vagy helyeslést. Nagyító alá veszem, hogy mi rejlik a történelminek nevezett *devizaliberalizáció*, az új *árfolyamrezsim* és az *inflation targeting system* mögött.

A közelmúlt hazai és nemzetközi gazdaságpolitikai eseményei szorosan kapcsolódnak munkám témájához. A -többek között ez *EU-bővítését* is magába foglaló- Nizza-i Szerződés írsországi ratifikálása, így Magyarország nemzetközi megítélésének javulása és ezáltal a forinttal szemben elvárt *kockázati prémium* csökkenése, és a magyar és európai *kamatkülönbség* növekedésének következtében, de a magyar makromutatók romlásának ellenére *megindult a hazai fizetőeszköz árfolyamának erősítése a bankközi devizapiacra*. A spekulatív támadás a forint ellen újra megfontolt és gyors intézkedéseket kívánt kormányzattól és jegybanktól egyaránt. Alig 2 év leforgása alatt újra sávszélen tudhatjuk forintunkat, aminek további szélesítése egyelőre még várta magára, de érdekes helyzetet teremtett.

Hogy hogyan dönt kormányzat és monetáris hatóság az ERMII-be és végül az EMU-ba történő belépésünkről, ma még kérdéses, de biztos, hogy újabb munka témája lehet. Ezért ajánlom az Olvasó szíves figyelmébe munkámat, mely kellő kiindulópont lehet a közeljövő gazdaságpolitikai események elemzésére is.

A GLOBALIZÁCIÓ HATÁSA A TÁRSASÁGI NYERESÉG ADÓZTATÁSÁRA

Szerző: **Törő Eszter**, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: Dr. Lentner Csaba
egyetemi docens

A globalizáció hatására a vállalatoknak lehetőségük van úgy szervezni üzleti tevékenységüket, hogy azzal a fizetendő adókat minimalizálják. A kérdés az, hogy a minimális adófizetést milyen módon tudják a cégek megvalósítani, és az egyes nemzetközi szervezetek hogyan viszonyulnak a gyakran más országok adóbevételeit megnyirbáló, kedvező adózási feltételeket biztosító országokhoz.

A globalizáció hatására az országok között egyfajta adóverseny alakult ki, próbálnak minél kedvezőbb feltételeket biztosítani a beáramló tőke számára. Azt, hogy ezek a kedvező feltételek mikor károsak a többi ország számára elég nehéz megfogalmazni. Erre tett kísérletet az OECD és az Európai Unió is, amikor elkötelezte magát a káros adóverseny megszüntetése, illetve csökkentése mellett. Megfogalmazták, hogy mikor tekintik egy adott ország adópolitikáját károsnak, mik a káros adóverseny kritériumai, mikor neveznek egy országot adóparadicsomnak, illetve ajánlásokat tettek a káros adóverseny megszüntetése érdekében.

Az adóparadicsomokhoz szorosan kapcsolódik az off-shore cégek jelenléte, amelyeket ha adóparadicsomnak minősített országokban alapítanak a tulajdonosok, lényegesen kisebb adót kell fizetniük, mintha más országban jegyeztetnék be cégüket.

Magyarországgal kapcsolatban három dolgot érdemes vizsgálni az adóversennyel összefüggésben: az off-shore cégek jelentését, a világviszonylatban alacsony társasági adókulcsot, és a társasági adókedvezményi rendszert. Mindhárom tényező szempontjából a kérdés az, hogy milyen a jelenlegi magyar szabályozás, és milyen változások várhatók az Európai Unió csatlakozás, illetve az OECD ajánlásai következtében.

A FORINT INTERVENCIÓS SÁVJÁNAK KISZÉLESÍTÉSE ÉS GAZDASÁGI HATÁSAI

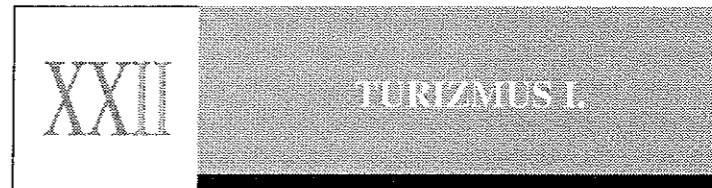
Szerző: *Weinhardt Attila*, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Pénzügyek Tanszék

Témavezető Garay Zsolt
adjunktus

Dolgozatom aktualitását az adja, hogy 2001. május 3-án a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban: MNB) a forint intervenciós sávját az eddigi $\pm 2,25\%$ -ról $\pm 15\%$ -ra változtatta. Amennyiben alaposan átgondoljuk az adott makrogazdasági környezetet, a fejlődés folyamatát – amely már a '90-es évek elején elkezdődött –, továbbá hazánk Európai Unióhoz és az eurózónához történő csatlakozási törekvéseit, akkor azt mondhatjuk, hogy a sáv kiszélesítése egy már 10 éve elkezdődött monetáris folyamat jelentős lépése volt. Ebben a folyamatban azonban az intézkedés meghozatala előtt egyre komolyabb gondok jelentkeztek. Ahhoz, hogy megértssem a tavaly májusi lépés – jegybank szerinti - szükségességét, röviden át kellett tekintenem 1987-től 2001-ig a főbb gazdasági folyamatokat. Mindez a dolgozatom első részében található, amelyet azzal zárok, hogy milyen egyéb választási lehetőségek álltak még az MNB előtt.

A dolgozatom második részében tárgyalom az MNB célrendszerét, ebben elhelyezem a sávszélesítést is, amely az infláció leszorításának és más, akkor jelentkező problémának az együttes „megoldásaként” funkcionált. A lépés szükségességét (kül- és belgazdasági okokra bontva) részletesebben is kifejtem, több nézőpontból is vizsgálom, amelyeket megpróbálok objektíven alátámasztani. Ezek után azt vizsgálom, hogy a piac hogyan értékelte a bejelentés időpontját, számított-e arra, hogy valamikor be fog következni az intézkedés, továbbá röviden foglalkozok az inflációs célkövetés rendszerének meghirdetésével és a csúszó leértékelés megszüntetésével is. Ezt követően a rövid távú hatásokat (pl. a forint erősödése a külkereskedő cégekre) részletesebben is sorra veszem, végül a második rész végén a piac által a sávszélesítésre adott válaszokat, reakciókat (árfolyamkockázat kivédési, ill. csökkentési lehetőségei) mutatom be.

A harmadik fő részben megvizsgálom az árfolyam alakulásának hatását többek között a keresletre, a termelés szintjére, az exportkínálat és az importkereslet nagyságára, a tőke mozgások irányára, a költségvetési egyensúlyra, az infláció egyes tényezőire, a kamatszint alakulására, valamint a gazdasági növekedés-versenyképesség kérdéskörére. Az ezekre gyakorolt hatás hosszabb távon is érzékelhető, ugyanakkor számszerűen, abszolút mértékben nem (lesz) kifejezhető, ezért egyértelműen nem is foglalkozok állást. Arra törekedtem, hogy legalább a legfontosabb hatásokat összefoglaljam (összegzés a záró fejezetben) és ahol tudtam, ott olyan mértékig továbbgondoljam ezeket, ami előrevetíthet egy trendet az elkövetkezendő néhány hónapra/évre (ld. a forint árfolyamának várható alakulása rész). Alapvető célkitűzésem a gyakorlatorientáltság volt, ezért az anyaghoz valóban csak a legalapvetőbb elméleti háttérrel fűztem. A dolgozat megírásakor megpróbáltam a realitások talaján maradni, azaz mindenféle politikai propaganda és irányzat befolyásától mentesen higgadtan gondolkodni.

XXII

TURIZMUS I.

A HORGÁSZTURIZMUS HELYZETE ÉS A FEJLESZTÉSÉRE IRÁNYULÓ TÖREKVÉSEK GYŐRBE ÉS KÖRNYÉKÉN

Szerző: *Baranyai Szabolcs*, IV. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Nagy György László
főiskolai docens

Ezen témába legfőképpen, Győr határain belüli, valamint a város térségébe tartozó horgászturizmussal kapcsolatos tevékenységet folytató szervezetek, és létesítmények tartoznak. Általam választott, és a dolgozatomban bemutatott téma legfontosabb célja, illetve mondanivalója, hogy a magyarországi idegenforgalom azon, jelenleg még kiaknázatlan ágazatát ismertessem, amely állami, és egyéni támogatások illetve fejlesztések által, Magyarországon a turisztika egy kiemelkedő részévé válhat. Tehát a választott térségbe tartozó, a magyar horgászturizmus fellendítését, és fejlődését elősegítő szervezetek, és a horgászturizmusban érdekelt létesítmények bemutatását végeztem el, valamint egy általam választott horgászturisztikai létesítmény tevékenységét elemeztem, továbbá ismertettem a fejlesztési lehetőségeit. Ezt a témát azért választottam, mert tanulmányaim során már többször írtam házi dolgozatot e térségről, ugyanis nagyon közel áll hozzám, hiszen eddigi életem nagy részét ebben a régióban töltöttem el. A 2001-es évben az aktív turizmus volt a leginkább támogatott kampánytermék. Ami azt jelenti, hogy ennek szellemében jelentettek meg kiadványokat mind belföldön, mind külföldön. Népszerűsítésre kerül az elkövetkezendő években lovasturizmus, a víziturizmus, illetve a **horgászturizmus**, továbbá a természetjárás is. A horgászat jelentős táborral rendelkező hobby tevékenység, amely dinamikusan fejlődik nemcsak a résztvevők számában, hanem a szolgáltatás igénybevételét illetően is. A szabadidő aktív eltöltésén túlmenően a horgászatnak jelentős szerepe van az **egészséges életmódra nevelésben** és a **családok ételmisszer-ellátásában** is. Nyugat-Európában a technikai fejlődéssel szűkülő természetes életterek hiánya már ma is sok ember figyelmét olyan országok felé irányítja, ahol a nagy vizes életterek jó horgászati és turisztikai lehetőségeket kínálnak. Hazánk egyik legnagyobb értéke a természetes környezet viszonylagos épsége és a biológiai változatosság magas foka. A tendenciára kedvező hatást gyakoroltak, a hazai lakosság életszínvonalát pozitívan befolyásoló kormányzati intézkedések következményeként jelentkező gazdasági folyamatok, amelyek az utazási kedv növekedését eredményezték mind külföldön, mind belföldön egyaránt. A kislépterű folyók, de elsősorban a Duna halászati értéke, halfaunája igen sokrétű és a faunát alkotó halfajok populációjának nagysága is kiemelkedő. A Duna e szakaszán a változatos környezeti tényezők, az évtizedek folyamán elvégzett, a teljes magyarországi szakaszhoz viszonyítva aránytalanul sok szabályozási munka is hozzájárult a gazdag halfauna kialakulásához. Ennek tudatában fontos, hogy **Győr és környékére** jellemző, a horgászturizmus szempontjából megcélózható helyszíneire kiemelkedő hangsúlyt fektessünk, annak érdekében, hogy e területek a jövőben oly dinamikusan fejlődő turisztikai ágazat részévé válhassanak. Így tehát az általam kitűzött cél, melyet dolgozatomon keresztül szeretnék megvalósítani, hogy bemutassam e térségen belül, az adott turisztikai ágazatban rejlő lehetőségeket, mellyel a megfelelő belföldi, illetve külföldi vendégek által képviselt piac megcélózható.

A TÖRÖKSZENTMIKLÓSI ÉS A KÉTPÓI ALMÁSY KASTÉLYOK TÖRTÉNETE ÉS JELENBELI FELHASZNÁLÁSUK

Szerző: *Bazsa Dorottya*, IV. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Fülöp Tamás
főiskolai adjunktus

A magyar főnemesség a XIX. században egyre több kastélyt épített, illetve külföldi példára a már megépülteket bővítette, újjáépítette. A kisebb birtokokkal rendelkező nemesek vidéki kúriák építésével járultak hozzá Magyarország múlt századi képiének kialakításához. A történelem viharai azonban nem kímélték a nemeseket, hanyattatott sorsuk a kastélyok állapotára is rányomta a bélyegét. A XX. század végére a Magyarországon fellelhető kastélyok nagy része elhanyagolt, romos állapotba került. A rendszerváltás után végbement tulajdonváltások következtében számos kastély és kúria magánkézbe került, megkezdődhetett a felújítás és - néhány esetben - az új arculat kialakítása. Napjainkban a tradicionális vendéglátás keretein belül várják a vendégeket a felújított kastélyszállók. Az egyedien kialakított, korabeli bútorkkal berendezett kastélyok feledhetetlen élményt nyújtanak a látogatóknak.

A rendszerváltással azonban nem mindegyik kastély sorsa rendeződött. Vannak olyan kastélyok is, amelyek privatizációja még napjainkban is tart, ennek következtében felújításra még nem, illetve csak részben kerülhetett sor. Ezen kastélyok sorsa egyelőre bizonytalan, új tulajdonosok nélkül még nem kezdődhetett el a végleges rendeltetési funkcióknak megfelelő rendbehelyezés.

Dolgozatomban két olyan egymáshoz nemcsak földrajzilag, de történelmileg is közelálló kastélyt szeretnék bemutatni, amelyek sorsa jelentősen eltér egymástól. Az Alföld közepén található kétpói Almásy kastélyt a 90-es évek végén egy házaspár megvásárolta, a felújítások után ma 3 csillagos kastélyszállóként üzemel. Bár a törökszentmiklósi Almásy kastély és a hozzá tartozó 11,5 ha-os őspark jobb adottságokkal rendelkezik, mint a kétpói kastély, a rendezetlen tulajdonviszonyok következtében egyelőre még mindig nem indult meg az újjáépítés útján.

A két kastély jelenbeli felhasználása jelentősen eltér egymástól, mégis ezek összevetésére szeretnék vállalkozni, egy esetleges jövőbeli hasznosítás figyelembe vételével.

CSÁKBERÉNY EGYEDI TÁJRTÉKEINEK KATASZTEREZÉSE

Szerző: **Borbély Gábor**, V. évfolyam
VE Tanárképző Kar
Botanika Tanszék

Témavezető: Dr. Szabó T. Attila
egyetemi tanár

Szakmai szempontból előnyös és fontos, ha a szakemberek mellett a helyi lakosok is ismerik egy adott terület kiemelt figyelmet érdemlő természeti és táji értékeit, még ha azok nem is állnak védelem alatt.

Hivatali szempontból viszont minden nemzeti park igazgatóságnak törvény által előírt kötelezettsége a területén található települések egyedi tájértékek tekintetében történő felmérése. Az ilyen jellegű felmérések Magyarországon az 1990-es években indultak és még kezdeti szakaszba vannak. A már elkészült monográfiában Csákberény nem szerepel.

Munkám célja hozzájárulni a természet- és tájvédelem ezen elhanyagolt területének fejlődéséhez, bemutatni egy 1200 lelkes kis falunak és környékének a falukép szempontjából meghatározó természeti és táji értékeit. A tájértékek kataszterezése mellett fontos célkitűzés volt még azok értékelése, valamint egy, a kataszterezésre vonatkozó, gyakorlatban jól alkalmazható saját fejlesztésű módszertan megfogalmazása. Eredménynek tekinthető, hogy a célkitűzésekben megfogalmazottakat sikerült teljesíteni: 1. Elkészült Csákberény egyedi tájértékeinek katasztere. 2. Elkészült a leltárba vett egyedi tájértékek értékelése. 3. Kialakult egy gyakorlatban jól alkalmazható munkamódszer. 4. Elkészült a kataszter egy változata a helyi Önkormányzat számára, amely turisztikai promóciós anyagként is használható. A felmérés alapján történt már néhány beavatkozás, pl. a Cs19 és Cs20 jelű gémeskutak helyreállítása. Elképzeléseim között szerepel a kataszter aktualizálása és a faluközösséggel való megismertetése, megvitatása további értékek feltárása végett.

A VIDÉKI TURIZMUS FEJLESZTÉSE A TATAI KISTÉRSÉG PÉLDÁJÁN

Szerző: **Csőkör Zoltán**, V. évfolyam
NYME Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár
Agrárgazdaságtani és Marketing Tanszék

Témavezetők: Dr. Tenk Antal
egyetemi tanár
Osgyáni Zsuzsanna
kistérségi társulás titkára
(Tata Város Polgármesteri Hivatala)

Dolgozatommal az a célom, hogy most az Európai Unió csatlakozás közeledtével felhívjam a figyelmet Magyarország ezen gyönyörű, de sajnos háttérbe szorult kistérségére. A terület egykori fénykorának visszaállításban úgy gondolom, hogy komoly szerepe lesz a vidéki turizmusnak. A táj kedvező természeti adottságainak és forrásainak köszönhetően már az őskor óta lakott, de központi jelentőségűvé a honfoglalás után vált, amikor Tata és környéke a királyok kedvelt tartózkodási helye volt. A vidék újbóli fellendülését az Eszterházyaknak köszönhettem. A 18. század végétől pezsgő gazdasági és kulturális élet kezdett kibontakozni az uradalom területén. Az 1900-as években párhuzamosan a környező nagyvárosok iparosításával megtört ez a fejlődés. az 1989-től az üzemek bezárásával magasra emelkedett a munkanélküliek száma a kistérségben. Ezt az embertömeget nem tudja a jelentős múlttal rendelkező mezőgazdaság sem megkötni, így magas az ingázók száma a munkavállalók körében.

A világon a turizmus mindenütt sikerághatnak tekinthető. A falusi turizmus szolgáltatásait igénybe vevők számát nézve megállapítható, hogy az utóbbi időben Európában minden ötödik ember töltötte szabadságát valamely falusi vendéglátóhelyen. Úgy vélem, hogy a nyugat-európai példák figyelembevételével a jövőbeli felzárkóztatás érdekében elengedhetetlen a többfunkciós mezőgazdaság kialakítása, mely egyaránt szolgálja a termelés hatékonyságát és az erőforrások ésszerű felhasználását, valamint a szociális szempontokat és a foglalkoztatás elősegítését. Ezen belül a Tatai kistérséget, központi fekvésének és jó megközelíthetőségének szem előtt tartásával, alkalmasnak találok arra, hogy a vidéki turizmus egyik központja legyen, hiszen bővelkedik természeti szépségekben, műemlékekben, történelmi, kulturális és néprajzi értékekben, sportolási lehetőségekben és szabadidős eseményekben.

A cél megvalósításához szükség van az önkormányzatok, a vállalkozók és a lakosság összefogására. Első lépésben helyzetfelmérést kell végezni, majd a kialakított koncepció következetes betartásával és az anyagi források feltárásával el kell kezdeni a megvalósítást. A partnerek bevonása után elengedhetetlen egy koordináló szervezet létrehozása. A kistérséget az infrastruktúra fejlesztésével, a turizmusban résztvevők szakmai képzésével, valamint minősítési rendszer bevezetésével kell vonzóbbá tenni a vendégek számára. Ebbe az önkormányzatokra is komoly feladat hárul. A sikerhez nélkülözhetetlen a hatékony marketing tevékenység is. A turisták nem szoríthatók határok közé, ezért kívánatos jó kapcsolatokat ápolni a szomszédos térségekkel.

A HAGYOMÁNYOKON ALAPULÓ TURISZTIKAI TERMÉKFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI AZ ŐRSÉGBEN

Szerző: **Horváth Márta**, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Kóródi Ferencné
főiskolai docens

Bevezetés: témaválasztásom indoklása, felvezetése, hogy miért erre a térségre esett a választásom.

Népszokások és hagyományok: a "szokás" és a "hagyomány" fogalma, jellemzőik és a köztük lévő különbségek.

Turisztikai termék és termékfejlesztés: a turisztikai termék fogalma, jellemzői, részei, termékfejlesztés jellemzői, idegenforgalmi attrakciók fajtái.

A turizmus fejlődése az Őrségben: fejlődés rövid bemutatása, lehetséges fejlesztések, szezonáltság kiküszöbölésének lehetőségei.

Turisztikai termékek az Őrségben: a lehetséges turisztikai termékek ismertetés, népi mesterségek leírása, májusi vigadalom, szüreti felvonulás, Luca-nap, farsangi esküvő, kézműves körút, disznóölés, tökmagolaj készítés.

Primer- és szekunderkutatás az Őrségről, az őrségi kézműves mesterségekről: kérdőív alapján készített felmérésem eredményének az ismertetése arról, hogy mennyire ismert az Őrség, illetve mennyire érdeklődnek az emberek a kézműves mesterségek iránt.

Összegzés: véleményem ismertetése a térségi lehetőségekkel kapcsolatban.

PÁPA ÉS KISTÉRSÉGE TURISZTIKAI FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

Szerző: **Horváth Barbara**, II. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Dr. Kollarik Amália
kutató professzor

Pápa város és térsége fontos turisztikai desztinációja a Nyugat-Bakony régiónak. Születésemről fogva itt élek, mégis elfogultság nélkül vallhatom, hogy ez a település különleges adottságokkal rendelkezik.

Veszprém megyében is kitűnik fekvésével, történelmi emlékeivel, a megújuló, párját ritkítóan arányos barokk főterével és a régmúlthoz méltó módon ismét rangosodó szellemi életével.

A Pápai Református Kollégium szellemi bölcsője volt a híres prédikátoroknak, később Petőfi és Jókai is itt tanult de a többi iskola is sok kiváló embert nevelt a hazának.

A Református Egyházi Gyűjtemény és az Esterházy-várkastély Múzeuma azokra az időkre emlékeztet, amikor ezt a Kisalföld és Bakony ölelte várost a „Dunántúl Athénjaként” tisztelték.

Ma is elsősorban diákvárosként emlegetik a várost nemcsak idehaza, hanem az elszármazottak révén szerte a világon az ide „rendszeresen” visszalátogató öregdiákok.

Pápa nagy múltú kézművesiparáról tanúskodik a Kékfestő Múzeum, és a ma is élő mézeskalács-készítés hagyománya. Nevünk a húsipar termékei révén, a tengeren túl is ismeretlen.

A kereskedő és vásárváros hagyományai is örvendetesen újjáélednek, sok-sok kisiparos és kereskedő nyitotta meg üzletét az utóbbi években, színesítve, gazdagítva a városka mindennapjait. A több éve megrendezésre kerülő nemzetközi ipari és mezőgazdasági vásárok látogatói a helyi kiállítók termékeiről mindig a legjobbakat nyilatkozták.

A vonzerők közé tartozik a város légköre, arculata, mely az itt élő polgárok érzelmeiben, gondolkodásában nap, mint nap megnyilvánul, mely a városba látogatók számára a látnivalókon kívül kellemes hangulatot biztosít.

VAS MEGYEI KASTÉLYOK TURISZTIKAI HASZNOSÍTÁSA

Szerző: *Jagudits Péter*, IV. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Dr. Kollarik Amália
kutató professzor

Témaválasztásom a Szombathelyen eltöltött középiskolás éveknek köszönhető leginkább. Mivel turisztikai osztályba jártam, volt alkalmam megismerni a térség adottságait és feltérképezni lehetőségeit.

Dolgozatomon belül szeretnék néhány rövid szót szólni először is a hazai műemlékvédelemről általában, majd konkrétan Vas megyében. A következő kastélyokkal kívánok foglalkozni: Bozsok – Sibrik kastély, Vasszécseny – Ó- és Új-Ebergényi kastély, Sitke – Felsőbüki Nagy Pál kastély, Meggyeskovácsi – Batthyány kastélyfogadó, Zsenye – Bezerédj kastély. Mivel Bozsokon a Savaria Tourist az üzemeltető, ezért a legtöbb információt tőlük tudtam szerezni. A többi kastély magánkézben van, így a tulajdonosok érthető okokból bizonyos adatokat nem közöltek.

Valamennyi kastély esetében szeretném bemutatni annak rövid történetét, vendégkörét, szolgáltatásait. Ezen kívül az értékesítés, árképzés és a marketing kapta a fő hangsúlyt. A kapott információk alapján megpróbáltam SWOT- ill. konkurenciaanalízist készíteni. A kastélyok rendezvényeiről, fejlesztési lehetőségeiről és terveiről, valamint létszámtevékenységéről szintén igyekszem szót ejteni.

Végül a mellékletben néhány fotó és statisztikai adat, táblázat szerepel munkám alátámasztására.

A MAGYARORSZÁGI KEMPINGTURIZMUS MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE A BALATON TÉRSÉGBEN

Szerző: *Lehóczky Orsolya*, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Bakos Róbertné
főiskolai tanársegéd

Dolgozatom a magyarországi kempingturizmus múltját, jelenét és jövőbeni tendenciáit kívánja bemutatni egy kiemelt térség a Balaton tükrében. A témaválasztást azzal indokolnám, hogy tanulmányaim során úgy tapasztaltam, hogy a kempingturizmusról keveset lehet hallani és a könyvtárakban csekély információhoz lehet hozzájutni.

Dolgozatomban az alapvető kérdésektől kiindulva egészen a mai kor feltételeihez eljutva ismertetem a kempingezés mikéntjét. Fontosnak tartom a fogalmi, csoportosítási és osztályba sorolási kérdések mellett a fenntartható turizmus megemlítését is, hiszen a kempingezés alkalmával a turisták közvetlen kapcsolatban kerülnek a természettel.

Az esettanulmányban a balatoni kempingezés alakulását kísérem végig a rendszerváltás előtti időktől egészen napjainkig. A vendégéjszakák a vendéglétszám, a vendégösszetétel és az órák változását elemzem úgy, hogy abból a Balaton parti sajátosságok áttekinthetőek és érzékelhetőek legyenek.

Kutatásaim, vizsgálódásaim eredményeképpen a dolgozat végén arra a megállapításra jutok, hogy a magyarországi kempingturizmus jelenleg változásokon megy át és fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy megfelelő marketingstratégia kialakításával a változásokat kedvezőbbé lehet tenni és az ország turizmusának a javára lehet fordítani.

A TURIZMUS, MINT FEJLESZTŐ TÉNYEZŐ SZATMÁR-BEREGBEN

Szerző: **Márton Dóra Magdolna**, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Dr. Kollarik Amália
kutató professzor

Szatmár-Bereg, széle az országnak, Ukrajna és Románia kapcsos zárójelébe foglalt térség. Itt ma is együtt él a háborítatlan természet minden szépségével, itt folyik a szőke Tisza, a szelíd Túr, a Szamos, és a Kraszna is, ugyanakkor az itt élőknek napról-napra szembe kell nézniük a társadalmi ellentmondások sokaságával, és a peremlét minden gondjával-bajával. Távol a város zajától találhatóak a csendes, népszerű Tisza-, illetve Túr-parti üdülőhelyek, horgászpáradicsomok. Mindkét folyó alkalmas fürdőzésre és evezésre, hiszen tavasztól ősziig egyre többen töltik itt szabadidejüket, és a Tiszabecsről induló Nemzetközi Tisza-túrának is egyre több résztvevője van. A táj azonban nemcsak a vízi sportok kedvelt helyszíne, hanem évente több alkalommal is csábító gasztronómiai kirándulást ígér az idelátogatóknak. A szatmárcsekei szilvalekvár-, és cinkefőző, valamint a Túristvándiban megrendezésre kerülő halászléfőző verseny, a 2001. évben első ízben, hagyományteremtő szándékkal megrendezett Szenke-parti Nagyvásár is e terület hagyományos ételeit, édességeit mutatja be. A gasztronómiai élvezeteken túl a környék számos kulturális nevezetességgel szolgál.

A fejlesztésnek számos módja lehetséges. Ezek megvalósításának főleg pénzügyi és infrastrukturális akadályai vannak, de negatív befolyásoló tényező a területi elhelyezkedés, és a közlekedés nehézkes volta is. A legfontosabb feladat az eddigi turisztikai események körének kibővítése, illetve a szolgáltatások minőségének emelése. Nélkülözhetetlen a szolgáltatók folyamatos továbbképzése, a célzott reklám- és marketingtevékenység élénkítése, amely döntő hatással lehet a kereslet növekedésére. A kínálati oldalt illetően a szálláshelyek számának növelése, és a már meglévő színvonalának emelése, a falusi turizmus hálózatának kiépítése a feladat.

A GAZDASÁGI FEJLETTSÉG ÉS FEJLŐDÉS ÉS A TURIZMUS KAPCSOLATA CSONGRÁD MEGYÉBEN

Szerző: **Martonosi Anita**, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Dr. Kollarik Amália
kutató professzor

Turisztikával foglalkozó szakemberek egyöntetűen vallják, hogy a turizmus multifunkcionális ágazat. Tehát nemcsak üzleti, hanem jelentős politikai tényező is. Az Európai Unió szervezetei az egyik legfontosabb integrációs tényezőnek tekintik a népek egymáshoz való közeledésében.

A turizmus tehát olyan terület, melynek fejlesztésében érdekelt a politika, a gazdaság, és a civil szektor egyaránt. Olyan terület, mely könnyen egyesíti egyéni és közösségi érdeket. Nem véletlen tehát, hogy az újonnan alakult területfejlesztési intézményrendszer és az általa megfogalmazott prioritás-rendszer fontos tényezőként kezeli a turizmust.

Csongrád megye számára, területi elhelyezkedését tekintve is, stratégiai ágazat az idegenforgalom. A jelenlegi felmérések szerint a régióon belül igen jelentős különbségek vannak az egyes térségek között. Ahogyan a különböző fejlettségű régiók eltérő adottságainak kihasználásával a turizmus képes felzárkóztatni egyes területeket, ugyanúgy egy régióon belül is csökkenthetők ezek a különbségek.

Csongrád megye elmaradott térségeiben, gazdaságilag fejletlen területeken, ahol az ipar jelentéktelen, a mezőgazdaság számára kedvezőtlenül a feltételek, a turizmus fontos katalizátor szerepet tölthet be.

Ahhoz azonban, hogy ez megvalósuljon, elengedhetetlen a gyengeségek leküzdése és az erősségek, lehetőségek jobb kihasználása. Ezen túlmenően elengedhetetlen a piacgazdaságnak megfelelő új működési feltételek kialakítása és a turizmus fenntartható fejlődésének megteremtése.

A cél elérése alapvetően a belső feltételek megteremtésétől függ. Ahhoz, hogy a térség megállja a helyét a régiók közötti versenyben, fontos a pályázati rendszer hatékony kiépítése és az összhang megteremtése az önkormányzat és a turizmusban résztvevők között.

FEJÉR MEGYE KASTÉLYAI – NÁDASDLADÁNY, NÁDASDY – KASTÉLY

Szerző: *Pintér Anita*, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Dr. Igaz Rita
egyetemi adjunktus

Napjainkban egyre jobban megfigyelhető az a tendencia a világ turizmusában, hogy a turisták érdeklődése a saját, illetve a felkeresett ország kultúrája iránt fordul. Ezért is tapasztalható az, hogy nő az érdeklődés a kulturális turizmus, ezen belül is a kastélyturizmus iránt. A kastélyokat felkereső turisták a látogatás során az elmúlt évszázadokban fényűző életet élő arisztokrácia már letűnt, de a mai napig csodált világából kaphatnak egy kis ízelítőt.

Magyarország 1000 kastélya és kúriája közül jelenleg 700 áll hasznosítás alatt, a legkülönbözőbb formákban. Létezik olyan kastélyunk, amely kastélyszállóként üzemel, de az sem ritka, hogy valamilyen egészségügyi vagy szociális intézmény működik a „jobb sorsra érdemes” épületekben.

Dolgozatomban Fejér megye kastélyait mutatom be. Fejér megye „a királyi régió”, meglehetősen sok kastéllyal rendelkezik, melyeket sokkal nagyobb számban a turizmus szolgálatába lehetne állítani valamint lehetőség lenne a továbblépésre a fejlesztésekre is. A megyében található kastélyok közül kiemelten foglalkozom a Nádasdladányban található Nádasdy-kastéllyal. Ez egy olyan kastély, amelynek jelenleg a Műemlékek Állami Gondnoksága a vagyongazdálkodója és a nemesi család ma is élő leszármazottja – gróf Nádasdy Ferenc – által létrehozott Nádasdy Alapítvány a kezelője. Az alapítvány létrehozta a Nádasdy Akadémiát, amely a világon egyedülálló módon azt tűzte ki céljául, hogy a művészetet és a környezetet összekapcsolja. Az alapító egyik gondolatát alapul véve, mely szerint „Levegő nélkül nem lehet élni, művészetek nélkül pedig nem érdemes”. Az akadémia majd a Nádasdy-kastély területén fog működni, amint a munkálatok befejeződnek, addig is szerveznek konferenciákat, szimpóziumokat és hangversenyeket, melyeknek a már felújított termei – többek között a nagyszalon és az ősök csarnoka- adnak otthont.

ESZTERGOM KILÁBALÁSA ELSZIGETELTSÉGÉBŐL A TERÜLET- ÉS TURIZMUSFEJLESZTÉSI PROGRAMOK, TERVEK SEGÍTSÉGÉVEL

Szerző: *Szalmáry Anna*, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Kotoszné Székely Andrea
egyetemi tanársegéd

Esztergom kiváló adottságokkal, vonzerőkkel rendelkező, történelmi jelentőségű város, amelyből azt a következtetést vonhatnánk le, hogy az elsődleges megélhetési pillére a turizmus, hiszen minden adottsága biztosított hozzá. Dolgozatomban arra szeretnék rámutatni, hogy egy város nem tud csupán történelmi emlékeiből turizmus gerjeszteni, szükségesek a már meglévő értékek adta lehetőségek maximális kihasználása, új turisztikai vonzerők létrehozása, melyekhez minden adottság megtalálható. Esztergom számtalan nevezetessége ellenére a beutazó külföldi vendégforgalom számára nem önálló turisztikai úti cél, amely azt jelenti, hogy a turisták villámlátogatás-szerűen tekintik meg.

Az a tény, hogy a turisták rövid ideig tartózkodnak Esztergomban, számtalan további problémát gerjeszt. Elsősorban a fajlagos költsége alacsony a turistáknak, ebből következik, hogy a város nem tud profitálni a turizmusból, végül de nem utolsó sorban a városról kialakított kép sem valós. Mindenek előtt az a cél tehát, hogy a tartózkodási időt kell növelni, a tartós üdülést fejleszteni, és a vendégforgalom fajlagos költségi szintjét emelni. Ehhez azonban azt az okot kell megszüntetni, amely minden ezen tényezők kialakulását akadályozza.

A dolgozatomban célja azon kitérés lehetőségeinek megfogalmazása, amelyek segítségével Esztergom valóban adottságaihoz mértén válhat turisztikai központtá. A térségben eltöltött tartózkodási idő növeléséhez elengedhetetlen a komplex turisztikai kínálat kialakítása, tehát fontos a tudatos termékfejlesztés. A megnövekvő forgalom a város teljes körű fejlesztésének új alapokra való helyezését teszi szükségessé, amely gazdasági fellendülést eredményezhet, végső soron pedig a turizmus élénkülését vonja maga után.

SZEGED IDEGENFORGALMÁNAK FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

Szerző: **Turóczy Bernadett**, IV. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Marketing Intézet

Témavezető: dr. Komáromi Nándor
tanszékvezető, egyetemi docens

Kutatásom során kérdőíves felmérést végeztem a Szegeden működő, turisztikai szolgáltatást nyújtó vállalkozások és szervezetek körében a város idegenforgalmának fejlesztési lehetőségeire vonatkozóan.

Az elmúlt néhány évben a hazai gazdaság konszolidációjának és a délszláv válság megszűnésének köszönhetően az ingatlanfejlesztési kedv megélnéskült a városban. Jelentős turisztikai fejlesztések történtek, zömmel magánerebből (Novotel Szeged, Hotel Korona, Hotel Bella, Alfa Hotel, stb. valamint a Gellért Szabadidő Központ, Matyéri Evezőspálya).

A felmérés célja a Szegeden működő turisztikai vállalkozások elképzeléseinek feltérképezése a város idegenforgalmi helyzetéről és jövőbeni fejlesztési lehetőségekről, továbbá az összegyűjtött információk alapján a Magyar Turisztikai Egyesület, mint civil szervezet munkájának hatékonyabbá tétele (szakmai rendezvények szervezése, tagjai érdekei érvényesítésének elősegítése, az információ áramlás biztosítása).

A Szegeden működő, turisztikai szolgáltatást nyújtó mikro-, kis- és középvállalkozások körében 100 vállalkozáshoz juttattam el a kérdőívet. A szelekció véletlenszerű mintavétellel történt.

Következtetésként levonható, hogy a jövőben koncentrált erőfeszítésre van szükség, mert a város gazdag turisztikai kínálata ellenére a spontán folyamatok érvényesülnek, melyek jelenleg inkább kioltják, mintsem erősítik egymást, mindezek megvalósításához a turizmus szakma magasabb szintre emelése szükséges. A formális testületek helyett a várospolitikában jól képzett szakemberekre van szükség. Ehhez nyújt alapot a szegedi turisztikai szakemberek bevonása a városi, megyei, régiós előkészítő stratégiai és operatív munkába. Közös programcsomagok kidolgozására van szükség, mely a vállalkozók közötti összefogás nélkül elképzelhetetlen. A felmérés alapján körvonalazódnak azok a feladatok, amelyek megoldása döntően befolyásolhatja a meglévő turisztikai kapacitások jobb kihasználtságát.

A KULTURÁLIS TURIZMUS ÉS A KULTURÁLIS IDENTITÁS KAPCSOLATA

Szerző: **András Hajnalka**, IV. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Jusztin Márta
főiskola docens

Dolgozatomat Elie Wiesel gondolatának szellemében írtam, aki azt mondta, hogy „a kultúra nem ismer határokat, és falakat; éppen ellenkezőleg lebontja azokat, és kapcsolatot biztosít tér és idő között”. A kultúra falakat lebontó szerepe különös jelentőséggel bír napjainkban, amikor kontinensük gazdasági egységesedéséhez, a kulturális, szellemi egységre való törekvés kapcsolódik. Az Európa Tanács kidolgozott egy olyan programot, amely a kulturális turizmus segítségével kívánja elérni az európaiakban a közös kulturális azonosságtudatra ébredést, miközben hangsúlyozza a nemzeti kultúrák jelentőségét, és ápolja a nemzetek kulturális örökségét. Az Európai Kulturális Útvonalak tematikus utak, melyek nemzetközi összefogással, tudományos kutatómunkát követően épülnek ki. Olyan témák csatlakozását fogadja el az Európa Tanács, amelyeknek a közös európai kultúrára való hatása bizonyított, és jelentősége nem csak lokális, hanem több régiót vagy országot is érint. A program során először kutatói, oktatói, majd művelődési, turisztikai együttműködés jön létre a tematikus útvonalhoz csatlakozók között. Az együttműködés koordinálására témánként létrehozunk egy hálózatot, amelynek tevékenységét a luxemburgi Európai Kulturális Útvonalak Intézete ellenőrzi, segíti. Ez a garanciája annak, hogy valós kulturális örökséget mutassanak be a turistáknak, és a profitszerzésre való törekvés következtében ne hanyagolhassák el a program alapkonceptióját, az egységes európai identitás építését. Az újonnan csatlakozóknak lehetőségük van teljesen új téma, egy új tematikus út létrehozására, illetve a már meglévő témákhoz -mint például európai parkok és kertek, zarándokutak, vikingek, kelták, humanizmus, cigányok, barokk, vidéki építészet és még sok más- való csatlakozásra. A programnak csak egy aspektusa a kulturális turizmus fejlesztése, emellett nagy jelentőséget tulajdonítanak a kutatási, oktatási téren való együttműködésnek is. Dolgozomban én a kulturális turizmus területére fókuszálok. A fenti program tükrében bemutatom, hogyan befolyásolhatja a kulturális turizmus az egyén kulturális identitását. Azáltal hogy a turistát testközelből megismerteti más kultúrákkal, és megvilágítja számára a közös értékeket, a közös európai kulturális örökség részleteit, ráébreszti egy tágabb értelmű, európai kulturális identitásra. Ez a kulturális turizmus fejlesztésének kitűnő szellemi hátteret jelent, és kormányzati szinten is felhívja a figyelmet a kulturális tematikus utak létrehozásának szükségességére. Magyarországon is volt már törekvés a programhoz való csatlakozásra, a folyamat azonban megakadt egy időre. Viszont a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma komoly háttérmunkába kíván kezdeni, és a téma fejlesztése hosszú távú terveik között is szerepel. Tehát egy teljesen aktuális, még kevéssé ismert témáról írok, ezért dolgozatom célja elsősorban az, hogy a fellelhető külföldi források alapján bemutassam az Európai Kulturális Útvonalak programot, és annak kapcsolatát a kulturális turizmussal, illetve hatását az európai kulturális identitásra.

ÚTTALAN UTAKON EURÓPÁBA? (NYUGAT-MAGYARORSZÁGI AUTÓPÁLYÁK ÉS A TURIZMUS KAPCSOLATA)

Szerző: **Bárdi Tamás**, II. évfolyam
Rakonczai Lukács, II. éves
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Nagy Éva
főiskolai docens

TDK dolgozatunk a magyar autópályák-autóutak fejlődésével, fejlesztési terveivel foglalkozik - az idegenforgalomra gyakorolt hatásuk figyelembe vételével. Mivel e téma hatalmas anyagot foglal magában, ezért írásunkban csupán a Magyarország nyugati felén található autópályák és autóutak helyzetét vizsgáltuk meg alaposabban, mert a Magyarországra közúton érkező külföldiek döntő hányada a nyugati határátkelőhelyek egyikén keresztül jut be az országba. A Budapestről kiinduló két meglévő, sugárirányú autópálya ismertetése mellett részletesebben foglalkozunk még a főváros körüli M0-ás körgyűrű nyugati szektorának kiépülésével kapcsolatos problémákkal, mivel – budapestiek lévén – ez a szakasz minket is jelentősen érint. E három útszakasz nyomvonalának részletesebb bemutatása és jelentőségének ismertetése mellett a karbantartással és a természetvédelemmel is foglalkozunk, valamint az M 7 autópályával kapcsolatban az útjelző táblákkal és az autóspihenőkkel együtt az autópálya díjazásával kapcsolatos problémákat is taglaljuk.

Az autópályák és autóutak fejlődésének történelmi áttekintését követően részletesen kifejthetjük a közúti közlekedés jelentőségét. Európa közlekedési régió típusainak ismertetése mellett a közúti közlekedés szerepére is kitérünk az idegenforgalom vonatkozásában is, valamint az útépitéseket érintő finanszírozási és környezetvédelmi problémákkal foglalkozunk még alaposabban. a közlekedéspolitika általános jellemzőinek és kiemelt céljainak bemutatása után az Európai Unió közlekedéspolitikáját ismertetjük a Transz-európai Hálózatok segítségével (TEN, PEN, TINA). Mivel hazánk a Közösséghez való csatlakozás küszöbén áll, fontosnak tartjuk a magyar közlekedéspolitika stratégiai főirányainak bemutatását, melyeket már az Európai Unió közlekedéspolitikájához igazítottak.

A magyar gyorsforgalmi úthálózat fejlesztési tervének ismertetésekor is elsősorban a dunántúli régióval kapcsolatos adatokat, fejlesztési terveket közlünk a két autópálya leírása által.

LOVASTURIZMUS ÉS MAGYARORSZÁG

Szerzők: **Bendes Csaba**, IV. évfolyam
Rodler Zsolt, IV. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Idegenforgalmi Intézet

Témavezetők: Dr. Eöry István Bártfai Endre
főiskolai tanár

Ha a külföldiek figyelme hazánkra irányul, akkor a gyönyörű parlament, a finom gulyás és a puszta romantikája vonzza őket ide. Ezen belül is a magyar csikós, aki szőréen megülve lovát, ostort csattogatva vágtazik a rónán tova, az aki érdeklődésük középpontjában áll. Ők a magyar embert még mindig a lóhoz, a lovagláshoz kapcsolják, és ha ez tényleg így van, akkor ezt ki kell használnunk

Aki ma Magyarországon, de szinte az egész világon lóval foglalkozik, az pontosan tudja, hogy alig van olyan terület, ahol a ló el tudná tartani önmagát. Szinte a lovasturizmus az egyetlen olyan ágazat, amely megfelelő működés esetén hosszú távon gazdaságosan tudja alkalmazni a lovat és hatalmas fejlődés előtt áll. Bár az utóbbi években a lovasiskolák száma megsokszorozódott, a hazai lehetőségek még messze nincsenek kiaknázva.

Dolgozatunkban bemutatjuk a lovaglást, a lovasturizmus kialakulását, fejlődését napjainkig, a kezdetek nehézségeit és azt a folyamatot, ami elvezetett odáig, hogy szabályozzák az iparágat.

Rávilágítunk azokra a fantasztikus adottságokra – természeti adottságokra és kiváló lófajtáinkra – amelyek alkalmassá tesznek minket arra, hogy vezető szerepet töltsünk be a világon.

Megmutatjuk a lovasturizmus szolgáltatásait, elsősorban a túralobvoglást, annak feltételeit, összeállításának szempontjait; betekintést kapnak dolgozatunk által egyéb szolgáltatásokba is: a vadászlovaglásba, a lovas solymászatba, a lovas agarászatba, a kocsizásba. Bepillantást nyernek egy speciális – nem annyira turizmus témakörbe tartozó tevékenységbe is – a gyógylovaglásba.

Foglalkozunk a téma gazdasági oldalával: bemutatjuk, hogy mennyire sikeres az iparág külföldön, felsoroljuk azokat a feladatokat, amiket a közeljövőben – véleményünk szerint – mindenképpen meg kellene tenni, hogy sikeresen kiépüljön ez a gyönyörű turisztikai ág. Végül írunk néhány szót a marketingről is.

El kellene érniünk, ha lovaglásról van szó a világon bárhol, akkor az embereknek továbbra is Magyarországra jusson eszébe...

EGY GYÓGYSZÁLLÓ LÉTESÍTÉSÉNEK REGIONÁLIS HATÁSAI (AZ EGRSZALÓKI HÓFORRÁS PÉLDÁJA)

Szerző: **Farkas Tamás**, I. évfolyam
Eszterházy Károly Főiskola Gazdaságtudományi Kar - Eger
Vállalkozás-gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Hollóné dr. Kacsó Erzsébet
főiskolai docens

A dolgozat témáját Heves megye és a Régió érdeklődését is felkeltő tervezet adja. A világon ritkaságnak számító képződmény, mely egyike Európa három gejzírforrásának, már eddig is kedvelt volt a turisták körében. A szakorvosok állításai és most már az Egészségügyi Minisztérium is alátámasztják a víz jelentőségét.

Az országos, a régiós és a megyei gyógyidegenforgalom helyzetelemzését követően a jelenleg rendelkezésre álló ismeretanyag tükrében ismertetem a gyógykomplexum megvalósításának, hasznosíthatóságának részleteit.

Különös tekintettel térek ki a Régió és a megye álláspontjára a témával kapcsolatban. Közgazdasági, statisztikai módszerek bevonásával vizsgálom a várható társadalmi és gazdasági hatásokat, melyeket a legfrissebb, hivatalos forrásokból merített adatokkal támasztok alá.

A kapcsolódó beruházásokról is szót ejtek, melyek nélkül a projekt nem képezne egységes egészet. (Gondolok itt elsősorban a szálloda és Eger közti 5,5 km-es összekötő útra, illetve az üdülőfalujajdani létesítményeire.)

Összeállítottam a projekt várható előnyeinek és hátrányainak listáját, melyek összevetése tanulságokkal szolgál más hasonló fejlesztés esetében is.

A dolgozatban megpróbálom fölvezetni a jelenkori helyzetet és ismertetni az ide vonatkozó régiós törekvéseket, a vonatkozó jogszabályi háttérrel annak érdekében, hogy ezáltal minél átfogóbb képet adjak egy olyan természeti kincs várható hasznosításáról, mely további jelentős előrelépést jelent a gyógyidegenforgalom területén.

A MAGYAR LÉGIFORGALMI PIAC HELYZETE

Szerző: **Ivánkovics András**, IV. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: dr. Kollarik Amália
kutató professzor

Napjainkra a turizmus a világ egyik vezető ágazatává fejlődött. Szerinte a világ sok országában a turizmusból származó bevételek jelentősen hozzájárulnak az ország gazdaságához, annak stabilitásához. A turisztikai kínálat egyik legjelentősebb eleme a közlekedés, amely nélkül nem létezhet idegenforgalom.

A XX. században a repülés a semmiből indult, és mára a világ egyik meghatározó iparágává vált. Az 1920-as években megjelentek az első légitársaságok – a holland KLM vagy a kolumbiai Avianca – elindultak az első menetrendszerinti járatok, majd a sugárhajtású repülőgépek újabb lendületet adtak a fejlődésnek. Ennek a dinamikus fejlődésnek, növekedésnek köszönhetően megvalósult a tömegturizmus: egyre szélesebb körben vált általánossá az utazás. Napjainkban egyre magasabban, egyre gyorsabban, egyre messzebb, egyre többen és egyre gyakrabban repülünk.

Már nyolc éve foglalkozom intenzíven a légi közlekedéssel, ezzel a csodálatos iparággal, amely az informatika után a második legdinamikusabban fejlődő ágazat. Munkámmal egy átfogó körképet szeretnék adni a magyarországi piaci környezetről. Arra kerestem a választ, hogy a Budapest Airport Rt., a Malév, valamint a főbb külföldi fuvarozók milyen kereskedelem-politikát folytatnak Magyarországon, miként próbálnak helytállni az egyre élesedő nemzetközi versenyben.

Kutatások során megállapítottam, hogy mára Magyarország már bekapcsolódott a világ légiforgalmi vérkeringésébe; egyre nagyobb harc folyik a légitársaságok között az utasok kegyeiért. A repülőjegyek 70%-át értékesítik az utazási irodák, a fennmaradó részt a légitársaságok közvetlen eladásai teszik ki. A teljes magyarországi forgalom körülbelül 75 milliárd forint volt 2001-ben. Az utazási irodák közül a Vista, a Carlson Wagonlit és az Ibusz bonyolítja a legnagyobb forgalmat. Az öt legfontosabb légitársaság pedig a Malév, a Lufthansa, a British Airways, a KLM és az Air France.

A KULTURÁLIS TURISZTIKAI TERMÉKFEJLESZTÉS A CONFERENCE TOURS KFT-NÉL

Szerző: **Kugler Anita**, IV. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Jusztin Márta
főiskolai docens

A turizmus XXI. századra várható tendenciái – természetesen más, szintén fellendülőben lévő formák mellett – a kulturális turizmus irányába mutatnak. A kulturális élményszerzés egyre növekvő szerepet játszik az emberek utazási döntéseiben.

Hazánk turisztikai versenyképességében perdöntő lehet a kultúra. A magyar történelem örökségének építészeti emlékei, helyi hagyományaink, gazdag népművészetünk, zenénk, táncunk mind egyedi vonzerőt jelentenek az országunkba látogató turisták számára. A hazai idegenforgalom fejlődése érdekében fontos feladat Magyarország bekapcsolása az európai kulturális turizmus vérkeringésébe. Ehhez kiváló lehetőséget nyújt az Európa Tanács kulturális turizmushoz kapcsolódó programjához, az „Európai Kulturális Utak”-hoz való csatlakozás. A program olyan tematikus európai utak kialakítására irányul, melyek kifejezetten az európai történelemből és művészetből merített témák, személyiségek köré csoportosulnak.

A Conference Tours Kft., melynél kezdetben gyakornokként, ma már állandó alkalmazottként dolgozom, 1998-ban kezdeményezte Magyarország csatlakozását az Európai Kulturális Utak programhoz. A tematikus útvonalak közül a legkézenfekvőbb csatlakozási lehetőséget a Barokk utak hálózata nyújtotta.

Dolgozatom első részében a kulturális turizmus sajátosságairól, majd az Európai Kulturális Utak program bemutatásával annak keletkezéséről, céljairól, az egyes utak kialakításának feltételeiről igyekszem képet adni. A következőkben a barokk korszak áttekintése után a Conference Tours Kft. által szervezett „A barokk korszak az ezeréves magyar állam történetével” című rendezvénysorozat megvalósítását mutatom be. Megvizsgálom, hogyan felelt meg a rendezvény a kulturális turisztikai termékekkel szemben támasztott követelményeknek, valamint azt, hogy a barokk út hogyan fejleszthető tovább ahhoz, hogy kész turisztikai termék legyen.

A dolgozat utolsó részében az Európai Kulturális Utak programjának egyéb kínálkozó lehetőségeit és az e téren, más cégek által történt próbálkozásokat tekintem át hazánk csatlakozásának szempontjából.

A SZÁLLODAI ANIMÁCIÓ PSZICHOLÓGIAI ÉS SZAKMAI SZEMPONTÚ BEMUTATÁSA, ELEMZÉSE

Szerző: **Magyar Márton**, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Bata Imréné
főiskolai docens

Dr. Jusztin Márta
főiskolai docens

Mindenekelőtt egy vallomással tartozom a kedves Olvasónak. Vendéglátószálloda szakos hallgatóként talán egy kicsit furcsán hangzik, hogy egy inkább turisztikai jellegű dolgozatot választottam szak- és TDK-dolgozatomból.

Mindennek az volt az alapja, hogy 2001. nyarán egy Balaton-parti szálloda éttermi hostjaként dolgoztam, s abban az évben kezdtek el ott az animációt az ANIMATION CLUB Bt. animátorai. Egész napos tevékenységük során sugárzott róluk a jókedv, s ez hatott rám. Egy alkalommal felkértek, segítsen ki őket egy-két táncban az esti musicalben, s akkor ez az érzés csak fokozódott. Mindezek hatására én is jelentkeztem a cégnél munkára. A tréning elvégzése után több helyen kínáltak nekem munkalehetőséget, így idén nyáron már én is egy balatoni szálloda sport- és táncanimátora lehettem. Ezután nem volt kérdéses, mit választok dolgozatomból.

Vendéglátó közgazdász tanár szakos hallgatóként pszichológiai elemzésre is vállalkoztam, mégis a szakmai rész dominál a dolgozatban.

Lehet, hogy kissé nagynak tűnik az anyag terjedelme, de azt azzal tudom indokolni, hogy olyan dolgozatot szerettem volna készíteni, amilyen eddig még nem született főiskolai karunkon. Mivel maga az animáció, mint szállodai és kemping-szolgáltatás mostanában kezdett elterjedni hazánkban, aktualitását alátámasztja.

Talán hasznos lett volna dolgozatomból címében inkább szálláshelyi animációt megjelölni, mivel a dolgozatban azok is helyet kaptak, de itt nem olyan nagyszabású a programlista, mint a hotelekben. Ezért is maradtam inkább ennél a címnél.

Munkámban bemutatom az animáció kialakulásának fontosabb állomásait, az egyes animáció típusokat, s végül a szállodai és kemping animáció tényezőit elemzem.

Pszichológiai szempontból nagyrészt a játékról és kreativitásról írok, mint az animáció legfontosabb területeiről, valamint a személyi feltételekről; a szakmai részben pedig a szervezetben betöltött helyére keresek választ, rangsorolni próbálom az egyes szolgáltatókat, akiket külföldön és belföldön találhatunk meg az „animációs szolgáltatások piacán”. Mindemellett vendég-tipizálást is bemutatok.

A KÁVÉHÁZI KULTÚRA MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE

Szerző: **Sebestyén Szilvia**, II. évfolyam
Nagy Norbert, II. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Kóródi Ferencné
főiskolai docens

„Aki a kávéházat ma úgy akarná definiálni, hogy olyan hely, ahol kávé főznek és szolgálnak fel, nemcsak a fejét, magát a szöveget sem találná el.”

Mindenkinek van elképzelése a kávéházakról, de milyenek is ezek a helyek valójában? Ez a dolgozat talán választ adhat a kérdéseinkre.

Először a történelmi háttérrel ismerkedhetünk meg, hogyan is alakult az idők folyamán a kávéházak helyzete, megítélése, mik is voltak az általánosan elfogadott követelmények a múltban, hogyan is kellett kinéznie egy magára adó kávéháznak, milyen fajta kávéházak léteztek, és milyen emberek látogatták ezeket a helyeket.

A történelmi ismertető után megtudhatjuk hogyan változott meg mindez, mit tudtak megtartani a mai kávéházak a régi idők hangulatából. Ezt egy régen híres, s a közelmúltban újranyitott kávéházon, a Centrálon keresztül mutatja be a dolgozat. Megtudhatjuk, hogyan próbálták az illetékesek visszaállítani a kávéház eredeti állapotát, és hogyan próbálják összhangba hozni a múlt értékeit a jelen vívmányaival. Betekintést nyerhetünk a kávéház étel-, ital kínálatába és megtudhatjuk, hogy milyen szolgáltatásokkal várja vendégeit, beleértve itt a kávéházakra jellemző újságolvasási lehetőséget és a napjainkra oly elterjedt internet lehetőséget is. Emellett a Centrál gazdálkodásába is betekintést nyerhetünk. Milyen követelményeknek kell megfelelniük a mai kávéháznak, milyen számítógépes rendszerek segítik a dolgozókat, és azt is megtudhatjuk hogy egy kávéházi pincérnek milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie. Továbbá a vendégkör összetételébe is megpróbálunk betekintést nyerni.

Nem maradhatott ki a dolgozathoz az sem, hogy megismerkedjünk magával a kávéval, a kávé növényével, jellemzőivel, a kávékészítéssel, a hozzá kapcsolódó felszolgálati szokásokkal és a kávéivás szokásaival.

Végezetül egy, a főiskolában végzett felmérés alapján megpróbálunk választ keresni arra a kérdésre, hogy miért is járnak az emberek kávéházba, mi a kávéházak vonzereje napjainkban, mit várnak el a fiatalok egy valamire való kávéháztól, illetve hogy van-e egyáltalán igény napjainkban a kávéházakra.

**MAGYARORSZÁG EGÉSZSÉGTURIZMUSÁNAK
MARKETINGSZEMLELETŰ BEMUTATÁSA, KÉT GYÓGYFÜRDŐN
KERESZTŰL**

Szerző: **Takács Bernadett**, II. évfolyam
VE Nagykanizsai Kihelyezett Képzési Hely

Témavezető: Bajzek Beáta
egyetemi tanársegéd

Az "egészségturizmus" fogalma hazánkban még kevésbé elterjedt, ugyanakkor világviszonylatban az ágazat egyik legjelentősebb területe. Az iránta megnyilvánuló kereslet a turizmus nemzetközi piacán nem újkeletű, hiszen egyfelől a természetgyógyászat eredményeinek újraélesztésével különleges terápiák állnak rendelkezésre, másfelől a wellness-mozgalom mint teljes életstílus terápia nagy táborral rendelkezik a kereslet és kínálat oldalán egyaránt. Az egészségturizmus szerepe a jövőben várhatóan tovább fokozódik, hiszen a növekvő civilizációs ártalmak és azok kísérő betegségei miatt az emberek természetes gyógy módok iránti fogékonysága nő, a megelőzés a gondolkodás középpontjába kerül. A kialakuló új értékrend a magyar társadalmat is elérte. A lényeg, hogy egy mai modern fürdőkomplexum az egész család igényeit kielégítse a gyógyulni vágyó nagyszülőktől, a rekreációs, megelőzési céllal érkező szülőknél keresztül az elsősorban szórakozni vágyó gyermekekig.

Dolgozatomban két olyan fürdőt mutatok be, amely Magyarország két különböző területén fekszik, az egyik Nyugat-Dunántúli (Zalakarosi Gránit Gyógyfürdő), amely a dunántúli fürdők közül az egyik leglátogatottabb, a másik Dél-Alföldi (Gyulai Várfürdő), amely szintén az egyik legismertebb. Mindkét település különböző adottságokkal és gazdasági háttérrel rendelkezik, amely nagyban hozzájárul a fürdőkről kialakított képhez, és a fürdők sajátosan kialakított marketingjéhez. A fürdők többgenerációsak, és egyaránt megtalálható bennük mind a gyógyászati mind a wellness részleg.

A fürdők és környezetük bemutatása mellett, kitérek a fürdők többoldalú értékesítésének elősegítésére, valamint marketing oldalról megközelített fejlesztési lehetőségeikre.

**A VESZPRÉMI EGYETEM HALLGATÓINAK UTAZÁSI SZOKÁSAI ÉS
LEHETŐSÉGEI**

Szerző: **Ujváry Balázs**, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Formádi Katalin
egyetemi tanársegéd

Statisztikai adatok is bizonyítják, hogy ma Magyarországon a fiataloknak igen kevés lehetőségük van a nyaralásra. Kíváncsi voltam mi akadályozhatja a fiatal korosztály tagjait a nyári üdülésekben. Feltevéseim a következők voltak:

- a diákoknak a nyári munka miatt kevés idejük van nyaralásra,
- kevés utazásra fordítható diszkrecionális jövedelemmel rendelkeznek, továbbá
- hiányoznak a turisztikai kínálatból az olcsó utazási lehetőségek.

Az előbbieket vizsgálata céljából készítettem egy felmérést. Feltételezhető, hogy minél később kerül sor egy hasonló kutatásra, annál pontatlanabb adatokat eredményez, például a költéssel kapcsolatban. Az adatfelvételre október elején került sor. Azért volt megfelelő ez az időpont, mert elég közel volt a nyárhoz, de még az utolsó, szeptember eleji nyaralások is megjelentek a felmérésben. Körülbelül két hetet vett igénybe az összes kérdőív kitöltése, amelynek során mintegy 340 embert kerestem meg az egyetem Központi Kollégiumában. Ez azt jelenti, hogy a kollégium lakóinak több mint a felét vontam be a kutatásba, s ennek eredményeként gyűlt össze 150 értékelhető válasz. Tapasztalatom szerint kicsi volt a hajlandóság a válaszadásra és számolni kellett értékelhetetlen válaszokkal, valamint körülbelül 10% vissza nem érkezett vagy tönkrement adatlappal.

A kérdőív 22 kérdésből állt, amely egyaránt tartalmazott zárt és nyílt kérdéseket a vélemények mélyebb megismerése érdekében. A kérdőívek Microsoft Excel és SPSS statisztikai táblázatkezelő programmal kerültek feldolgozásra, hogy az adott válaszokat összefüggésekben is lehessen vizsgálni, így megalapozottabb következtetéseket lehessen levonni és az eredmény a hipotéziseket alátámassza, vagy megdöntse, és mindenekelőtt hiteles legyen.

XXIV

TURIZMUS III.

A JACHTTURIZMUS LEHETŐSÉGE SZOLNOKON

Szerző: *Ádám Erika*, IV. évfolyam
Szolnoki Főiskola Turizmus Tanszék
Témavezető: Dr. Könyves Erika PhD főiskolai docens

A témaválasztásomhoz az ötletet egyrészt az adta, hogy a Széchenyi-terv is foglalkozik a tiszai jachtkikötők fejlesztésével, másrészt az, hogy a város több vállalkozójában felmerült már egy esetleges jachtkikötő létesítése. A Széchenyi-terv segítségével el lehetne érni a jachtturizmus megtelepülését, amivel Szolnok város fejlődését fel lehetne gyorsítani. Alapvető célom, a jelenlegi helyzet megfelelő értékeléséből kiindulva azoknak az elképzeléseknek a felvázolása, amelyek a fejlesztés során előtérbe kerülhetnek. Szolnok adottságai minden szempontból kedvezőek, fontos megemlíteni a Tiszát és a folyó mentén fekvő Tiszaligetet, valamint az ártéri területeket. Ezek rendkívüli lehetőséget adnak a városnak a tekintetben, hogy a történelmi városközpont mellett egy egybefüggő zöldterületet alkotnak. Ezen a területen valósulhatna meg egy olyan komplexum, amely magába foglalna egy jachtkikötőt és ahhoz szükséges árapasztó csatornát. Mindez mozgatóerő lehet és megváltoztathatja a városról eddig kialakított képet, elindíthatja Szolnokot egy dinamikus fejlődő pályán, ami a hazai és nemzetközi megítélés tekintetében pozitívan befolyásolná a város megítélését. Mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy a jachtturizmus kialakítását egy komplex fejlesztési projektként kell kezelni, tehát önmagában ez a fejlesztési elképzelés nem állja meg a helyét. A dolgozat abból a szempontból kívánja megvilágítani a jachtturizmus kialakításának problémáját, hogy a térség értékesítése, fejlesztésének beindítása a működő vállalkozói tőke idecsábításának és egy esetleges jachtkikötőhöz kapcsolódó minőségi turizmusnak mik a feltételei. A dolgozat elsőként Szolnok város adottságait összegzi, majd ismerteti a víziturizmust és annak szerepét, kitérve a vízparti turizmusra a hazai és nemzetközi jachtturizmusra. A részletesebb kifejtésben a turisztikai keresletet, a fejlesztési elképzeléseket és az ezekhez igazodó infrastrukturális beruházásokról számol be, majd megvizsgálja a befektetők lehetséges körét, a szükséges marketingmunkát, végezetül a hatásvizsgálat bemutatására kerül sor. Alap gondolatból kiindulva, szükséges megjegyezni, hogy a jachtkikötőnek egy olyan komplexumba kell beleilleszkednie, amelyet együtt egy package-ként el lehet adni. Mindez magába foglalna egy szabadstrandot, a hozzá tartozó üdülőtelkekkel – amely így egy üdülőcentrum kialakítását eredményezhetné – egy szállodarendszert gyógy- és sportcentrummal – ennek keretén belül a jachtkikötőt - és mindehhez kapcsolódhatna egy olyan vígadalmi negyed, amely biztosítaná az esti szórakozást. A komplexum kiegészíthető lenne például vízisínpad és más kulturális egységek létrehozásával is. Ezeknek a szolgáltatásoknak együttese biztosítaná az egyediséget és a minőségi turizmust, természetesen szem előtt tartva a fenntarthatóság alapelveit. Fontos már a fejlesztések beindításánál tudatosítani, hogy a bázis, kikötő hatékony működtetéséhez elengedhetetlen az egységek nyitottsága, a minél több szolgáltatás, valamint az összpontosított, célirányos propaganda. A víziturizmus fejlesztésének egyik célja a nemzetközi színvonalú, komplex marina szolgáltatásokkal rendelkező motoros- és vitorlásjacht-kikötőhálózat kiépítése. „A jachtturizmus lehetősége Szolnokon” című dolgozat sok más tiszai, illetve dunai nagyvárosnak is felkelthetné az érdeklődését, például a Széchenyi-terv megpályázására, egy esetleges jachtkikötő létesítésére ... a minőségi turizmus megteremtésére.

FOGYASZTÓI MAGATARTÁS VIZSGÁLAT AZ ÚTIKÖNYVEK ÉS TÉRKÉPEK ALAPJÁN

Szerző: *Csoszánzki Judit*, I. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Mayer Péter
egyetemi tanársegéd

A vásárlás összetett folyamat. A szolgáltató és a vásárló is kockázatot vállal a döntés meghozatalakor. A szolgáltatónak ki kell találnia, hogy a fogyasztó melyik terméket részesíti előnyben, melyiket kedveli, melyiket vásárolja meg. A fogyasztó igényeinek és a vállalat által kínált termékeknek és szolgáltatásoknak összhangban kell lenniük, találkozniuk kell egymással. Ha a vállalat nem tudja teljesíteni a fogyasztó által elvárt vagy kívánt minőséget, mennyiséget, akkor a vásárlás nem jön létre.

Dolgozatomban megvizsgálom az utazáskiegészítők egy speciális területét, az útikönyvek és térképek piacát és az ehhez kapcsolódó fogyasztási magatartásokat a Veszprém környéki háztartások körében. A dolgozat önálló kérdőíves adatfelvétellel épül, melynek két alapkérdése: A megkérdezettek utazási szokásai, és az útikönyvek és térképek szerepe az utazás előtti információgyűjtésben.

A dolgozat írása során levont megállapítások és következtetések:

- A turisták személyes készletét meghatározzák a látogató személyisége, életstílusa, korábbi tapasztalatai, egyéni élethelyzete és anyagi forrása is.
- Különböző témájú turisztikai termékeket különböző motiváló tényezőkkel kapcsolhatunk össze.
- A látogatóra kétfajta tényező hat: az elsődleges és a másodlagos tényezők. Ezek befolyásolják például egy utazás során az út kiválasztásához szükséges feltételeket (mikor, hová utazunk, stb.).
- A turizmus piaca összetett, a minőség nagyon fontos része a kínált szolgáltatásoknak. A minőségről tanúskodik a vendég reakciója, magatartása, későbbi döntése.
- A turista választását befolyásolja, hogy a szolgáltatók milyen termékeket és szolgáltatásokat kínálnak.

A TURIZMUS SZEREPE ÉS HATÁSAI A VILÁGGAZDASÁGTÓL AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓIG

Szerző: **Drahos Zsuzsanna**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Európa Gazdaságtana Intézet

Témavezető: Dabasi Halász Zsuzsanna
egyetemi adjunktus

Dolgozatom témájául a turizmus szerepének világ, európai, hazai, és regionális vonatkozásból történő bemutatását választottam, mivel ez a XX. század egyik leggyorsabban fejlődő gazdasági ágazata, önmagán túlmutató társadalmi hatásokkal. Az előrejelzések szerint a XXI. században is a gazdaság egyik húzóágazata marad.

Az első részében a turizmus tendenciáit és hatásait vizsgáltam, bemutatva annak gazdasági, természeti, kulturális és társadalmi vetületeit is. Külön fejezetben foglalkoztam a turizmus szerepének vizsgálatával az európai integrációban, mivel közeledve az Európai Unió tagság felé fontosnak vélem megismerni az Unió turizmust is érintő intézkedéseit.

A második részben leszűkítettem a vizsgált területet és a turizmus nemzetgazdasági szerepét vizsgáltam Magyarország példáján keresztül, mely során megállapítom, hogy hazánkban is kiemelkedő szerepet játszik a gazdasági ágazatok között. Az idegenforgalmi szektor jelentőségének és helyzetének vizsgálatánál fontosnak tartottam azt is, hogy bemutassam milyen hatások fogják érni a magyar gazdaság ezen területét az Európai Unió csatlakozást követően.

A harmadik részben tovább szűkítettem elemzésemet és megvizsgáltam a turizmus szerepét az észak-magyarországi régióban. Különös tekintettel arra, hogy a turizmus hogyan tudja segíteni a térség felzárkózását, és ehhez mely területeken van leginkább szükség fejlesztésekre. Értékeltem a meglévő fejlesztési koncepciókat és javaslatokat tettem arra, hogy miként válhatna vonzóbbá szűkebb pátriám a világ utazói számára.

A turizmus hatásainak megismertetését azért tartottam fontosnak, mert ezek tudatában lehet olyan fejlesztési terveket kidolgozni, melyek a kedvezőtlen hatásokat elkerülve, és a kedvezőkre összpontosítva megfelelnek a fenntarthatóság elvének is, azaz összeegyeztethetők a gazdasággal, társadalommal, természettel egyaránt.

EURÓPA BORÚTJAI MAGYARORSZÁGON VEZESSENEK KERESZTÜL!

Szerzők: **Gárdián Szilvia**, III. évfolyam
Veszprémi Egyetem Gazdaságtudományi Intézet
Turizmus Tanszék

Orosz Anna Linda, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar

Témavezető: Both Gábor
egyetemi tanár

„A borút egy térben és időben szerteágazó, komplex turisztikai csomag, mely egy egész régió turisztikai kínálatát fűzi egységbe egy vezérmotívum mentén, ami a bor.”

Németországban, Franciaországban, Olaszországban a borutak már több évtizedes hagyományokra tekintenek vissza. Magyarországon csak a '90-es évek derekán fogtak először borút kiépítésébe a Villányi borvidéken. Azóta sorra fedezik fel történelmi borvidékeink a borútban rejlő fejlődési lehetőségeket.

Mi is egyre aktuálisabbnak érezzük a magyarországi borutak fejlesztésének törekvéseit. Miért is? Egy borút léte számos olyan célt szolgál, melyek Európai Unió csatlakozásunkig elérendő, mezőgazdaságunk kívánatos fejlesztési irányával megegyező célok.

Másrészt a fogyasztói szokások trendjei is azt mutatják, hogy mind világviszonylatban, mind Magyarországon egyre növekszik az olyan egyedi, minőségi, adott területre jellemző módon elkészített és tipikus tulajdonságokkal bíró termékek iránti igény, mint amilyen a bor. A borutak fejlesztése segítheti hagyományaink és nemzeti kultúránk egy darabjának átmentését a jövő globalizált világába is!

Méltán tüzték tehát zászlajukra a borút fejlesztésének igényét az egeri borvidék borászai és turisztikai szakemberei. Bemutatjuk, hogy a vidék adottságai mennyire felelnek meg a borút kialakításával szemben támasztott követelményeknek. A fejlesztés egyes szakaszainak áttekintésével rávilágítunk, hogy mi mindent sikerült már megvalósítani a borút fejlesztésére alakult egyesületnek. Végül felvázoljuk, hogy a továbbiakban -a mi meglátásunk szerint- hogyan kellene a térség adottságaival összhangban továbbfejleszteni az „épülőben” lévő Egri Borutat.

A TERÜLETFEJLESZTÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE MAGYARORSZÁGON A RENDSZERVÁLTOZÁS ÓTA

Szerző: **Lencsés Tamara**, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Turizmus Tanszék

Témavezető: Kotoszné Székely Andrea
egyetemi tanársegéd

Az Európai Unió csatlakozás közeledtével fontossá vált, hogy az ország gazdasági szempontból versenyképesség váljon a többi Európai Unió tagországgal szemben. Témaválasztásom azért irányult erre a szakterületre, mivel szerintem napjainkban ez egy igen fontossá vált téma. Szükségesnek tartom az ország települései, megyei között a lehető legkisebbre szorítani a gazdasági, társadalmi különbségeket. Ennek egyik eszköze a területfejlesztés, térségfejlesztés.

Dolgozatom a területfejlesztés intézményrendszerével és az ehhez szorosan kapcsolódó témákkal foglalkozik. Megpróbáltam általános képet adni a mai területfejlesztés helyzetéről, a rendszerváltozás óta történt változásokról. Feldolgozom a különböző szakemberek álláspontjait, abban a tekintetben, hogy miként vélekednek a területfejlesztés további irányairól.

Amellett, hogy bemutatom a területfejlesztés intézményrendszerének szerkezetét, a különböző közigazgatási szintek feladat- és hatáskörét, feltárom az intézményrendszer különböző szintjein felmerülő problémákat. A dolgozat a felmerülő különböző problémákra és azok lehetséges megoldásaira helyez nagy hangsúlyt.

KALANDOZÁSAIM GASZTRONÓMIÁBAN

Szerző: **Nikli Barbara**, V. évfolyam
NYME Közgazdaságtudományi Kar
Világ gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Fáyné dr. Péter Emese Phd
tanszékvezető

*"A teremtő, midőn enni kényszeríti
az embert, hogy élhessen,
az étvágygal szólít fel erre bennünket,
S az élvezettel jutalma meg érte."
(Brillat-Savarin)*

Dolgozatomban a különböző táplálkozási- és italfogyasztási szokásokat mutatom be, néhány különösen jellemző elemet kiemelve. Egy áttekintést próbálok adni az egyes országok alapján, természetesen a teljesség igénye nélkül, hiszen ezekről a szokásokról végeleáthatatlanul lehetne beszélni.

Az emberek *táplálkozási- és egyéb italfogyasztási szokásai* sok-sok éven át alakultak ki, és tulajdonképpen még ma is változnak. Az egyik kor felfedezi a bőséges fűszerezést és a markáns ízeket, az utódok pedig csak a fejüket csóválják, és az mondják, hogy az enyhébb fűszerezés mellett érvényesülnek a húsok, zöldségek természetes, finom ízei. Az egyik kor a szép színűre pirított, a puhára főtt ételek híve, a másik csak gyengén párol.

Nyilván a divat is közrejátszik, de az indíték olykor mélyebben rejlik.

Ha valaki a vendéglátásban és az idegenforgalomban dolgozik, ismernie kell a különböző vallások étkezési előírásait, és más népek étkezési és italfogyasztási szokásait. Amikor vendéget fogadunk a világ bármelyik végéről, tisztelnünk kell a vallásos érzületét és az étkezéssel kapcsolatos kívánságait.

Az ember jó közérzetének, egészségének egyik alapfeltétele a helyes táplálkozás. Minden országnak megvan a saját étkezési kultúrája, amit a más országokban élőknek el kell fogadni és a hagyományait tiszteletben kell tartani. Bár a hagyományos táplálkozási szokások és ételek nagy része háttérbe szorul, csak a modern tömegfogyasztási ideológiába beillők maradtak meg. A mai táplálkozások sajnos nem követik az ősi bölcsességet: *„Nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk.”*

„ASZTALI ÖRÖMÖK” – DE NEM CSAK A MAGYAR BOR ÉS GASZTRONÓMIA ÉVÉBEN

Szerző: **Rápolthy Edit**, III. évfolyam
Szolnoki Főiskola

Témavezető: Kóródi Ferencné
főiskolai docens

Idegenforgalom szálloda szakos hallgatóként úgy gondoltam, valamilyen turizmussal kapcsolatos téma lenne a legalkalmasabb a dolgozatomhoz. Mivel a lovas és a falusi turizmus mellett, a bor és gasztronómia turizmus érdekel leginkább, így ezeken a témákon gondolkodtam el. Környezetemben sok olyan, vendéglátásban dolgozó ember él, akik számára sokat jelent a gasztronómia és a borkultúra, mellettük én is szereztem némi jártasságot a gasztronómiában és a magyar borok, borászok világában. Ez közelebb hozta hozzám a témát, így esett hát választásom a bor és gasztronómia turizmusra. Nagyon kíváncsi voltam arra, mi jellemző a turizmus ezen ágára Magyarországon, milyen gasztronómiai, borturisztikai programok, rendezvények várják a turistákat, már csak azért is, mert úgy gondolom, rengeteg lehetőség rejlik még e területen, a jövőt illetően. Hosszas kutatómunka következtében, rengeteg információ jutott birtokomba a témával kapcsolatban, alapul szolgálva, egy a témát átfogó dolgozat elkészítéséhez.

A dolgozat először bemutatja a magyarországi bor és gasztronómiai kultúrát, azt hogy az ország egyes területein mik az étkezési szokások, mi kerül a terített asztalra, és persze, hogy mindehhez, hol, milyen borokat ihatunk.

Szó esik az 1999-es évről, amikor a Magyar Turizmus Rt. meghirdette a bor és gasztronómia évét, ennek lényegéről, tartalmáról, eredményeiről.

Megismerkedhetünk az egyes turisztikai régiókban fellelhető kínálattal, hogy hol, milyen rendezvények vannak a gasztronómiához és borkultúrához kapcsolódóan.

Mivel az Észak-alföldi régióban lakom itt nyílt lehetőségem alaposabban kutatásokat végezni, melynek eredményeképpen részletesebben mutatom be az Észak-alföldi Régió perspektíváit a gasztronómiai turizmus fejlesztésének területén, illetve, hogy ezek a lehetőségek milyen hatással lehetnek a régió turizmusának és gazdaságának fejlődésére.

Ezt követően, hogy lássuk, mennyi lehetőséget hordoznak magukban adottságaink, példaképp, egy 11 napos kelet-magyarországi gasztronómiai package kerül bemutatásra. Ez a package egy kis létszámú külföldi csoport számára készült, magas színvonalú egyedi programokkal tarkított utazás, melyhez természetesen mellékelve van a kalkuláció is.

A „FOLTOS LÓ”

Szerző: **Rauch Barbara**, III. évfolyam
VE Gazdaságtudományi Önálló Intézet
Alkalmazott Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Mészler János
egyetemi adjunktus

Veszprém megye lovas életének helyzetéről, jelenlegi állapotáról készítettem felmérést. Kutatási munkámat a lovasbázisok személyes felkeresésével kezdtem, és több ízben konzultáltam a lovas élet elismert szakembereivel.

Célom a megyei lovas élet jelenlegi helyzetének pontos megismerése, hiányosságainak, gyengeségeinek, valamint erősségeinek feltárása volt, és ennek alapján, a vállalkozások marketing eszköztárának gyarapítása. Az információkat kérdőív segítségével gyűjtöttem. A megye egész területét több régióra osztottam fel, és ezekből eltérő színvonalú lovardákat vontam be a kutatásba. A színvonalat a Magyar Lovas Turisztikai Szövetség által elvégzett patkós minősítés alapján kategorizáltam.

Tapasztalatom az volt, hogy a megyében még sok kiaknázatlan terület van, aminek fő oka a fejlesztések, valamint a tulajdonosok forgótőke hiánya. Negatívum, hogy sok vállalkozó a gyors meggazdagodás reményében kezdett el ezzel a turisztikai tevékenységgel foglalkozni, mindenfajta előképzettség nélkül, rombolva a magyar lovas élet imázsát. Ez a megyében kb. 20%-a a lovasbázisoknak. A középkategóriába sorolható kb. 60%. Ezek általában magánkézben lévő, még fejlesztés alatt álló lovardák. Itt jellemző a folyamatos szakmai továbbképzés, a befektetések. A maradék 20% magas színvonalú, jó minőségű, biztos szakmai tudással rendelkező lótulajdonosok köre. A szakmai színvonalhoz hasonlóan a marketing területén is egysíkú, szegényes eszköztár figyelhető meg a vállalkozások nagy többségénél. A tapasztaltak alapján javaslatokat fogalmazok meg a lovasbázisok működésének javítására.

A szakmai hiányosságok pótlásával, valamint a működtetés feltételekhez való kötésének kötelezővé tételével, és annak rendszeres ellenőrzésével a magyar lovas élet visszanyerhetné régi hírnevét.

A TURIZMUS PSZICHOLÓGIAI HÁTTERE

Szerző: **Sóvári Zoltán**, III. évfolyam
Veszprémi Egyetem Mérnöki Kar - Nagykanizsa

Témavezető: Bajzek Beáta
egyetemi tanársegéd

A turizmus pszichológiai aspektusa megkérdőjelezhetetlen. A pszichológia életünk minden terén jelen van, befolyásolja, alakítja azt. A turizmus sem kivétel ez alól. Ahogy hétköznapijaink sem. Megszokott munkával töltött napjaink, heteink bizonyos fokú monotonitást hoznak egy idő után. A turizmus kiszakadást jelent ebből a monoton rendszerből, és egy kis változatosságot hoz életünkbe. Mozgás, változás, és újítás nélkül egyhangú és sivár lenne életünk. A turizmus jelenti a megfelelő megoldást erre a problémára.

A turizmus mint ágazat fejlődése és térnyerése már-már egyes országok gazdasági egyensúlyának egyik komoly alappillért jelent. A szakmai és az üzleti színvonal emelkedése egyre több ország érdeke. Azonban ez a fejlesztés nemcsak a szűk értelemben vett fizikai beruházások és egyéb attrakciók növeléséről kell, hogy szóljon. A hosszú távú fejlődés alapja a megfelelő egyensúly elérése a minőség és a mennyiség között. A mennyiség növelése természetesen indokolt, hiszen az ágazat növekedése egyre több szálloda, üdülőparadicsom, egyéb létesítmények építését indokolja. Ezen a problémán viszonylag könnyen lehet segíteni, hiszen megfelelő tőke birtokában gyakorlatilag minden kivitelezhető. A nehezebbik része a dolognak a minőség. Itt jön képbe gyakorlatilag a pszichológia és a látogatómenedzsment. A turizmus szolgáltató jellegéből adódóan nem elég a fizikai összetevők finomítása, hiszen ez a mögöttes tartalom javítása nélkül mit sem ér. A turizmus pszichológiai háttérének vizsgálata pont ezen mögöttes tartalmak felfedezését tűzi ki célul. A szolgáltatás gyakorlatilag az élmény, a vonzerő, az attrakció és az erre épülő létesítmények. Mint láthatjuk ezen dolgok legtöbbje nem bontható kézzel fogható elemekre, így csak komplexitásukban tudjuk őket vizsgálni és javítani rajtuk. A vizsgálat első lépcsőfoka az igények pontos és minden téren részletes felmérése. Az igények és szükségletek ismeretében már jóval közelebb állunk ahhoz, hogy azt az élményt nyújtsuk, amelyet az emberek elvárnak. Az igények felméréséhez azonban ismernünk kell a turizmusban résztvevők gondolkodását, és meg kell próbálni válaszolni a „ki”, „hova”, „miért” kérdéseket. Ezen dolgozat alapötlete is ez volt, és próbálja ehhez megteremteni az alapot. A utazásban résztvevők fogyasztói szokásainak ismerete egyértelműen pozitív hatással van a minőségi és mennyiségi turizmuskutatóra, és -fejlesztésre.

EGY RENDEZVÉNY TURISZTIKAI HATÁSAI NÉPÜNNEPÉLYTŐL, NÉPEK ÜNNEPÉLYÉIG BAJÁN

Szerző: **Szlanyinka Edina Mária**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Vidékfejlesztési- és Szaktanácsadási Intézet
Falusi Turizmus Tanszék

Témavezető: Dr. Kovács Dezső
egyetemi adjunktus, mb. tanszékvezető

Bácska szívében, Baján, 2002. júliusában már hetedszerre találkoztak össze azon különleges rendezvény résztvevői, akiket a helyi lapok csak "Léimádóknak" kereszteltek. Ez a rendezvény, a bajai halászléfőző népünnepély mára fogalommá vált. Néhány évvel ezelőtt a bajaiak még csak álmodoztak egy nagy szabadtéri fesztiválról, amit végül is 1996-ban, a várossá nyilvánítás 300. évfordulóján meg is valósítottak. Azóta hagyományt teremtve tízezrek látogatnak el Bajára, erre a színes programokkal gazdagított hosszú hétvégére.

Dolgozatomban azért választottam a bajai népünnepély vizsgálatát, mert Magyarország Örökös Halfőző Bajnokának szülőfalujában, Nagybaracsán élek, és szívemen viselem a kistérség sorsát. Egy olyan rendezvény, mint ez a fesztivál egyre meghatározóbb szerepet tölt be nemcsak a város, hanem környéke életében is. Egy ilyen különleges esemény lehetőséget nyújt egy térség több lábbon állásának, diverzifikációjának megteremtésében, a turizmus fokozatos térnyerésében. A térség sokszínűsége - a Duna és mellékágai természeti szépsége, a folklór hagyományok, a kitűnő bácskai ételek és borok -, alapja lehet egy jó marketingstratégia kidolgozásának. Az idegenforgalmi szezon meghosszabbításával pedig lehetővé válhat az, hogy a turizmus gazdasági húzóágazattá lépjen elő.

Dolgozatomban a rendezvény gazdasági, kulturális és környezeti hatásait vizsgálom. Célom az, hogy átfogó képet kapjak a jelenlegi helyzetről, és a jövőben rejlő lehetőségekről, valamint feltárjam egy kulturális szabadidős rendezvényből kiinduló integrált térségi fejlesztés lehetőségeit a bajai kistérség példáján.

SZEKSZÁRD, A SZŐLŐ ÉS A BOR VÁROSA

Szerző: **Szücs Adrienn**, IV. évfolyam
KE Állattudományi Kar, Ökonómiai és Szervezési Intézet
Agrárgazdaságtani és Marketing Tanszék

Témavezető: Vadászné Varnyu Anikó
igazgató, KE Egyetemi Könyvtár

Örömteli a borral foglalkozók számára az, hogy a bor kezd ismét divatba jönni, fogyasztásának csökkenése megállni látszik, sőt enyhe emelkedés tapasztalható. Nem könnyű számba venni, hányféle stílusú, más és más karakterű bort terem a magyar föld. Ezt a hallatlan gazdagságot a Kárpátok által óvott különleges pannon klímának, és az ásványi anyagokban bővelkedő talajnak köszönhetjük. *Dolgozatomban a szekszárdi borvidéket vettem nagytó alá*, mely egyike a történelmi borvidékeknek. Az átlagosan 100-120 m magas Szekszárdi-szőlőhegy és vidékének földje csak az utolsó 10000 évben alakult ki. Jellegzetessége a homokos közettörmelékes vályogtalaj. Ennek oxidációtól enyhén vörös változata az a híres szekszárdi „vörös föld”, amely a szekszárdi vöröset is termi, már évszázadok óta. A szekszárdi borászat igazi „műfaja” a vörösbor. A külföldön is népszerű, testes szekszárdi vörösborok magas savtartalmát a természetett vörösborszőlő fajták természetes cersavtartalma és a hosszú, héjon erjesztés biztosítja. Említésre méltó a kadarka is, amely Szekszárdot egykor oly híressé tette. Ez volt egyik komponense a híres szekszárdi bikavérnek is. A magyar bortörvény értelmében Szekszárd az egyetlen város, amely Eger mellett a „bikavér” nevet használhatja. Egyre több borvidéken szerveződnek borutak, bortársaságok. Ezeken a helyeken felismerték a borturizmus lehetőségeit, és rájöttek, hogy a boron kívül más szegmenseket is be tudnak vonni. A Szekszárd nevével ismert borvidék 2400 ha-on terül el Zomba és Bata között, a Borút két végpontjaként.

Zomba, a Szekszárdi borvidék határa. *Harcon*, a festői lankákon jófajta borokat kínálnak a gazdák. *Szentgál* nevezetessége a felújított egykori Komlósy kastély. *Sióagárd* a borút egyik gasztronómiai fellegetve. A *Leányvár* több mint 300 pincéjében kiváló borok érnek. *Szekszárd, a Borút központja*, a Dél-Dunántúl egyik fontos kulturális városa, ahol kiállítások, tudományos tanácskozások, fesztiválok, és a bor jegyében szervezett programsorozatok vonzanak évről-évre ezeket. A borvidék legnagyobb népünnepélye minden év szeptember harmadik hétvégéjén a Szekszárdi Szüreti Fesztivál. *Ócsény* népművészetéről és repülőteréről nevezetes község. *Decs* a Sárköz fővárosa. Fehérre meszelt tájháza az építészeti örökség mellett az egykori életmódról is tanúskodik. A Szekszárdi-dombság festői környezetében bukkan fel a látogató előtt *Szálka*, amely a vizet, a természetet, a kultúrát és a falusi vendéglátást kedvelők ideális üdülőhelye. *Bátaszék* kiemelkedő régészeti kincse a II. Géza által alapított cikádori apátság. A Sárköz déli peremén fekvő Duna-parti falucska, *Bata* folklórjáról és tojásfestőiről nevezetes. Magyarországon a turizmus a gazdaság egyik legjelentősebb ágazatává válhat, s ebben nagy szerepet kell adni a borturizmusnak és a hozzá kapcsolódó gasztronómiának. Ahhoz, hogy 2005. legyen a magyar gasztronómia és turizmus éve, kiemelt fejlesztést érdemel a hazai borturizmus. Mind a bor-, mind a borturizmus marketingre oda kell figyelni, célzottan több pénzt áldozni, Jó bornak jó "cégér" jár.

EGY CSORDA KIS TEHÉN? KÖNNYŰZENEI FESZTIVÁLOK A TURIZMUSBAN

Szerző: **Tóth Katalin**, IV. évfolyam
BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Jusztin Márta
főiskola docens

Ki ne ismerné a Sziget Fesztivál kabalaállatkáját, a kis tehenet? A Szigeten kívül azonban több nagy könnyűzenei rendezvény is van hazánkban: a tokaji Hegyalja Fesztivál, a soproni Volt Fesztivál, az EFOTT, a kecskeméti ZED! Fesztivál, a hajdúböszörményi KOTTA és a pécsi Rockmaraton. Némelyik nemrég született, mások már a Sziget Fesztivál előtt is léteztek. Vajon miért ez utóbbi a legismertebb és legsikeresebb? Többek között erre a kérdésre is kerestem a választ.

Dolgozatom célja az volt, hogy összegyűjtsem, leírjam és összehasonlítsam a könnyűzenei fesztiválokat, megvizsgáljam őket turisztikai, marketing és infrastrukturális szempontból, majd következtetéseket vonjak le.

A fesztiválokon való részvétel sok fiatal számára megszokott kikapcsolódási formává vált. Ez a vendégkör mobil, és hűséges azokhoz a fesztiválokhoz, ahol jól érezte magát.

Fontos szerepet játszanak ezek az események a belföldi és beutaztató turizmus szempontjából is, és hosszú távon erősíthetik a turisták egy bizonyos desztinációhoz való márkahűségét.

A rendezvények gazdasági vetülete is fontos szempont, mivel a vendégkörük jellemzően fizetőképes, fiatal réteg. A fesztiválok többségének legnagyobb problémája az alacsony költségvetés, ami korlátozza a megrendezhető programok mennyiségét és minőségét. Megoldást jelenthet az európai integráció előrehaladtával a bel- és külföldi kereslet növekedése, amennyiben a fesztiválok minősége ezzel összhangban fejlődik. Ezzel párhuzamosan a marketing tevékenységet is hatékonyabbá kell tenni.

XXV

VÁLLALATFINANSZIROZÁS

A VÁLLALATI KOCKÁKAELEMZÉS PONTOSÍTÁSA MIKROÖKONÓMIAI ESZKÖZÖKKEL

Szerző: *Ajkay Mónika*, IV. évfolyam
SZE, Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezetők: Dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

Dr. Szabó József
főiskolai docens

Dolgozatom alapvetően három fő részre bontom: először röviden áttekintem a vállalati kockázatkezeléshez kapcsolódó elméleti tudnivalókat (1-3. fejezet), majd rátérek egy konkrét vállalat kockázati menedzsmentjének bemutatására, végül pedig egy közgazdasági eljárás segítségével vizsgálom a kockázati helyzet alakulását. A hangsúlyt elsősorban a gyakorlatorientált vizsgálatra helyezem, tehát a kockázatkezelést csak, mint vezetési tevékenységet ismertetem elméleti síkon. A dolgozat nagyobb részében a Siemens konszernnél alkalmazott kockázati menedzsment rendszert tanulmányozom, megkísérlem felvázolni, hogyan működik a cégnél a vállalati kockázatmenedzsment többszintű modellje. Ennek bemutatása után a vállalat kockázati helyzetének áttekinthetővé tételéhez egy, a mikroökonómia területén használt módszert alakítok át a vállalati kockázatkezelésben is alkalmazható modellé. Egészen pontosan a kinyilvánított preferencia gyenge és erős axiómáján keresztül tanulmányozom a különböző kockázati portfóliók egymással való kapcsolatát, viszonyát.

Egyik célom az, hogy összehasonlítsam egymással a kockázatkezelés elméleti és gyakorlati megközelítését, feltárjam a köztük lévő különbségeket, hasonlóságokat és azonosságokat. Másik célom pedig, hogy a gyenge és erős axiómák módszerének segítségével új nézőpontból vizsgáljam a vállalat kockázati helyzetét, a különböző kockázati portfóliókat, bebizonyítsam tehát, hogy a kockázatkezelési szakemberek is elsősorban közgazdászok, akik közgazdasági ismereteikre támaszkodva tesznek eleget feladataiknak, oldják meg a kockázatkezelés problémáit.

„VALAMI AMERIKA”- A VÁLLALATFINANSZÍROZÁS SPECIÁLIS ESETEI

Szerző: *Kiss Lilla Veronika*, IV. évfolyam
SZE Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet

Témavezető: Dr. Bálint Dénes
főiskolai docens

Munkám figyelemmel kíséri az Amerikai Egyesült Államokban zajló vállalati csődbotrányokat, számviteli csalásokat, melyek súlyos gazdasági illetve politikai válságot okoztak, nemcsak a tengeren túl, hanem az európai tőzsdéken is. Rengeteg kérdés vetődik fel bennem a témával kapcsolatban, melyekre szeretnék választ keresni TDK dolgozatom keretében. Kutatási forrásként egyrészt a kontrolling rendszerek elméleti fejlesztését firtató szakirodalmat, másrészt pedig az idegen nyelvű napilapokból származó források feldolgozását emelném ki. TDK munkám elkészítése során célom azon módszerek szerepének hangsúlyozása, melyek megelőzhetik a vállalati csalásokat hazánkban is. A dolgozat első harmada a kontrolling rendszer szerepével foglalkozik, mely a vállalat gazdálkodási céljainak minőségbiztosítási rendszereként fogható fel. Részletesen bemutatja a kontroller feladatát, függőségi viszonyát a vezetővel szemben és munkája kockázatát. Bírálja azt a modellt, mely a vállalat sikerét csak és kizárólag a pénzügyi piaci helyzetétől, hírnevétől, részvényei árfolyamától teszi függővé és ezzel mintegy behajszolja a számviteli csalásokba, a befektetők és a konkurencia megtévesztésébe. A központi rész a csaló kapitalizmust és a pénzvilág uralmát bírálja. Részletesen tárgyalja az Amerikai Egyesült Államokban nyilvánosságra hozott vállalati számviteli csalásokat, az Enron, a WorldCom, a Qwest cégek látványos bukását, az aktuális vonatkozásokkal. Bemutatom a cinkosokat, a megvádolt amerikai és európai nagybankok „kreatív” könyvelésben való részvételét, illetve az álszent politikusok magatartását. Ismertetem a nélkülözhetetlen brüsszeli óvintézkedéseket. Elemzem az Amerikai Egyesült Államokban kialakult befektetői bizalmi válságot, valamint annak hatását az európai és a magyar befektetésekre, illetve a nyugdíjpénztárakra. Erkölcstelen a befektetők megtévesztése és hamis eredmények közzététele, a bűnösök meghurcolása azonban csak ideig-óráig retenti vissza a „kreatív” könyvelőket. Magyar példákat is ismertetek (Mol, Vivendi, Wendies) és megvizsgálom, hogy hazánkban mi módon történnek a vállalati csalások. Kutatómunkám eredményeként arra a következtetésre jutottam, hogy egy új mutatószámokra támaszkodó rendszert kell kidolgozni, hogy elejét vegyük a csalásoknak!

LÍZING
A GÉPJÁRMŰ FINANSZÍROZÁS SPECIÁLIS FORMÁJA
MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Klein Gábor**, II. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Pénzügyek Tanszék

Témavezető: Loidlné Pálista Márta
főiskolai adjunktus

- A lízing örökzöld témakör - mondták azok a pénzügyi szakemberek, akikkel beszéltem a TDK témaválasztásomról. Kezdetben nem örültem ennek a meghatározásnak. Ez a mondat előrevetítette, hogy ezzel a tanulmánnyal nem találom majd fel spanyolviaszt, és ez eleinte aggasztó volt.

Ma, 2002. november 11-én azonban ez a mondat teljesen új értelmet nyert. A magyar lízingszakma elvitathatatlan sikerei az elmúlt 12 év során azt eredményezték, hogy ez a témakör ugyanolyan érdekesítő most, mint amilyen volt 1992-ben vagy az 1997-es átalakulások következtében. Ugyanúgy tartalmaz újdonságokat ma, mint ahogy tartalmaz majd éveken belül is, például az európai uniós csatlakozást követően.

A tanulmányban, amelyet készítettem komoly hangsúlyt fektetek a lízinggel kapcsolatos elméleti kérdések kifejtésére, a lízing jogszabályi hátterére és a magyar lízingpiac vizsgálatára.

Ragaszkodom az aktualitáshoz abban a tekintetben, hogy ismertetem a lízingre vonatkozó törvényi előírások változásait, a magyar piac jelenlegi sajátosságait és a használatos finanszírozási konstrukciók főbb típusait a gépjármű finanszírozás területén. A dolgozatom egyik kiemelkedő fejezeteként szeretném megemlíteni a riportot, amelyet Révész Tamással készítettem, aki egyrészt a Magyar Lízingszövetség elnöke, másrészt pedig a Budapest Autófinanszírozási Rt. vezérigazgatója.

Beszélgetésünk során konkrét képet vázolt fel a magyar lízingszakma jelenéről és jövőjéről.

Fontos megjegyezni, hogy a TDK tanulmányok megírásához megszabott kereteket szűknek találtam egy komplett tanulmány elkészítéséhez. A dolgozatom ezért inkább elméleti, mint sem gyakorlati megközelítésű, és a gyakorlati kérdésekben is igyekeztem főleg az érdekességekre szorítkozni.

A munkámat nem tekintem lezártnak, de mindazonáltal remélem, hogy elnyeri az olvasó tetszését.

A KÖLTSÉGVETÉSI KAPCSOLATOK HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA EGY
KONKRÉT MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁS JÖVEDELMEZŐSÉGÉN
KERESZTÜL

Szerző: **Kovács Henrietta**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Számviteli és Pénzügyi Tanszék

Témavezető: Dr. Borszéki Éva
egyetemi docens, tanszékvezető

A mezőgazdaság támogatását a gazdasági életben elfoglalt helye és más ágazatoktól eltérő piaci rendszere indokolja. Ahhoz, hogy az ágazat versenyképes legyen, törekedni kell a megfelelő tőkeellátottságra és jövedelmezőségi szintre.

Szakirodalom alapján a 90-es évek második felében a mezőgazdasági termelőknek a megtermelt jövedelem 20 %-a jut, és ez a nettó elvonás az önfinanszírozó képességet nagymértékben csökkenti, így növeli a külső forrás iránti igényt. Az eredményt javították a támogatások, rontották a költségekben megjelenő adó és társadalombiztosítási többletterhek, a kamat és a földbérleti díj fizetése.

Dolgozatomban célként tűztem ki egy konkrét mezőgazdasági vállalkozás átfogó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének elemzését. Vizsgálom a támogatások és az elvonások árbevételre, üzleti eredményre, korrigált eredményre és cash-flow-ra való hatását. Kitérek a költségvetési kapcsolaton kívül az idegen források (hitel, földbérlet) után kifizetett költségekre, amelyek a visszamaradó eredményt csökkentik.

Megállapításaimat, következtetéseimet az 1997-2001. évekre vonatkozó mérleg- és eredménykimutatások felhasználásával végzett számításaimra alapozom. Véggkövetkeztetésként kijelenthető, hogy a vizsgálatomba bevont vállalkozás kedvezőbb helyzetben van az ágazati átlagnál, mivel a nagyobb támogatottságú ágazatok a termelési szerkezetében meghatározóak.

Az egyes termelőknél a hatások differenciált módon jelentkeznek. Ez részben a támogatások EU-tól eltérő szabályozó rendszerével is magyarázható. Ezért vizsgálataimat az elmúlt időszak tényleges adatainak értékelése mellett kiterjesztettem az EU-ban létező támogatások hatásainak modellezésére.

AZ INFORMÁLIS KOCKÁZATI TŐKE SZEREPE A VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSBN

Szerző: **Makra Zsolt**, V. évfolyam
SZTE Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Konzulensek: Buzás Norbert
egyetemi docens

Kosztópulosz Andreász
egyetemi tanársegéd

Az informális kockázati tőke a magyar közgazdasági szakirodalom méltánytalanul elhanyagolt kutatási területe. Az angolszász országokban és a fejlett világ számos országában a téma egyre inkább előtérbe kerül, mivel ezekben az országokban kiemelt szerepet tulajdonítanak az innováció, a vállalatalapítás és a kis- és középvállalkozások támogatásának. Az informális kockázati tőkepiac kínálatoldali szereplői, az ún. üzleti angyalok (business angels) képesek hozzájárulni az innovációorientált kezdő- ill. kisvállalkozások tőke-, tudás- és tapasztalathányának enyhítéséhez azáltal, hogy tőkét bocsátanak ezen vállalatok rendelkezésére, és aktívan közreműködnek azok fejlesztésében is.

Dolgozatom célja bemutatni, hogy a hatékonyan működő informális kockázati tőkepiacok döntően képesek befolyásolni az adott területen tevékenykedő, technológia- és innovációorientált kis- és középvállalkozások fejlődését, lehetőségeit. A nemzetközi szakirodalom eredményeit és az egyes országok legjobb gyakorlatait megismerve javaslatokat kívánok megfogalmazni a hazai informális kockázati tőkepiac fejlesztése érdekében.

A MÁV-TISZAVAS ÁLTALÁNOS ÉS VERSENYKÖRNYEZETÉNEK ELEMZÉSE

Szerző: **Markovics Klára**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Üzleti Vállalkozási Tanszék

Témavezető: Pelczné dr. Gáll Ildikó
egyetemi docens

Napjainkban a vállalati környezet egyre gyakrabban emlegetett kérdéssé válik, hiszen a hosszú távú sikerek egyik kulcsa éppen az, hogy a vállalat milyen gyorsan tud reagálni az őt körülvevő környezet változásaira. Ebből kifolyólag minden szervezet számára alapvető jelentőségű, hogy minél alaposabban megismerje környezetét. A témaválasztásban is elsősorban a szóban forgó kérdés fontossága motivált. A környezetelemzést a MÁV-TISZAVAS Miskolci Járműjavító Kft.-nél végeztem el, amely a MÁV Rt. 100%-os tulajdonában lévő egyszemélyes kft.-ként működik. A téma feldolgozása során röviden bemutatom magát a társaságot, annak működését, amely dolgozatom első részét képezi. Mivel a vállalat termelő és szolgáltató tevékenységet is folytat, ezért a társaságot előbb mint termelő, utána pedig mint szolgáltató vállalatot mutatom be. A második szakaszban térek rá a címben szereplő környezetelemzés témára. Elsőként arra próbálok rámutatni, miért olyan fontos az, hogy a szervezetek megismerjék a környezetüket. Ezután következik az általános környezet vizsgálata. Igaz ugyan, hogy egy szervezet önmagában általában nem képes befolyásolni a makro-környezetet, ennek ellenére elengedhetetlen, hogy a gazdasági élet szereplői mindenkor tisztában legyenek a tágra értelmezett környezetükben zajló folyamatokkal. Ebben az egységben - tekintettel a téma összetettségére - néhány fontos területre szűkítem le a vizsgálataimat, mint például a nemzeti, nemzetközi gazdasági helyzet, technológiai környezet, társadalmi helyzet, természeti környezet, stb. A versenykörnyezet elemzése azért indokolt, mert ez az a „közeg”, amellyel a vállalat nap mint nap szoros kapcsolatban áll. A versenykörnyezet elemzését Porter „5 versenyerő” modellje alapján készítettem el, ezért a következő tényezőket vizsgálom: helyettesítő termékek, piacra belépő új versenytársak, piacon lévő versenytársak, szállítók és vevők. Dolgozatom harmadik és egyben utolsó részében megfogalmazom mind az általános, mind pedig a versenykörnyezetre vonatkozó megállapításaimat, és ennek alapján javaslatokat teszek a társaság számára. Dolgozatomat az Európai Unió csatlakozás után a vasúti közlekedési iparágban várható helyzet rövid ismertetésével zárom.

VESZTESÉGFORRÁSOK A VÁLLALATOKNÁL

Szerző: **Mong Zoltán**, III. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Gálicz Tibor
főiskolai docens

Véleményem szerint a szakirodalomban a veszteségek és a veszteségforrások nem kapják meg az őket megillető helyet, tulajdonképpen alig foglalkoznak velük. Számomra ez rendkívül furcsa, hiszen napjaink egyik legfontosabb vállalati követelményéhez, vagyis a profitmaximalizáláshoz elengedhetetlen a veszteségek illetve a veszteségforrások meghatározásának képessége. Végső soron emiatt esett a választásom erre a témára.

Munkám egyik célja a veszteség illetve a veszteségforrás fogalmának meghatározása, illetve ezek megjelenése, felkutatása a vállalatok működésében. Részletesebben foglalkozom a vállalatfinanszírozással kapcsolatos veszteség-lehetőségekkel.

Dolgozatomban a veszteség fogalmát a számviteli és a mikroökonómiai definíciókon túlmenően értelmezem. Eszerint a veszteség az optimális eredménytől való (természetesen negatív irányú) eltérés. Kutatásom a vállalati gazdálkodás egyes részein, azaz a marketing, az innováció, az erőforrás-gazdálkodás, a termelés és szolgáltatás, a pénzgazdálkodás területén, illetve a vállalat egészére vonatkozóan keresi az optimális megoldásokat és a veszteség létrejöttének tényezőit.

Vizsgálom az egyes eszközök optimális mennyiségét és összetételét a vállalat termelési, szolgáltatási feladatainak függvényében. Úgyszintén elemzem a finanszírozás legmegfelelőbb módozatait is.

GAZDÁLKODÁS A TÁRGYI ESZKÖZÖKKEL, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A BERUHÁZÁSOK GAZDASÁGOSSÁGI SZÁMÍTÁSAIRA

Szerző: **Neszmélyi Zoltán**, III. évfolyam
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: dr. Gálicz Tibor
főiskolai docens

Elméleti érdeklődésemnek megfelelően kutatom a vállalatok tárgyi eszköz gazdálkodás elméleti és gyakorlati összefüggéseit. Foglalkozom a tárgyi eszköz gazdálkodás egyes részterületeivel, részben bővítve a szakirodalomban felsorolt részeket. Elemezem az egyes területek közötti elméleti és gyakorlati összefüggéseket is.

A TDK-dolgozatom fő témája a beruházások gazdaságossága, és a kockázatok elemzése.

A szakirodalomból ismert módszerekhez képest egy új szemléletmódot alkalmazok; matematikai alapon bizonyítom, hogy a beruházás, valamint a beruházás bekerülési értékének milyen hányada térül meg, következésképpen a különbözetet (illetve annál magasabb összeget) kell adózott eredmény jelenértékének biztosítania, ha az értékcsökkenési leírás megtérül az árakban.

Lineáris értékcsökkenési leírási mód esetében az annuitásból következően megtérülési táblázatot rajzolok fel, ezt korrigálva a beruházás egyéb tényezőivel, mutatom meg a megtérülések mértékét, valamint értelmezem a táblázat inverzeit is, azaz a vállalat által minimálisan megtermelendő részt is definiálom.

Az évek szám összege értékcsökkenési leírási mód esetében is hasonló megtérülési táblázatot rajzolok fel, valamint ennek inverzét is, ezeket is értelmezem, korrigálva a beruházás egyéb tényezőivel; majd áttekintem a beruházások megtérülésének definiálási lehetőségeit más értékcsökkenési leírási módok esetén.

Vizsgálom a kapacitást, a kapacitás-kihasználást, valamint annak tényezőit külön-külön.

A beruházások kockázatának kutatása során, konkrét módon, majd általánosítva is meghatározom az elviselhető kockázat mozgásterét, amely alapján meghatározható az egyes, eredményt befolyásoló tényezők negatív változásának megengedhető aránya.

**A MEZŐGAZDASÁGI VÁLLALATOK FINANSZÍROZÁSI SAJÁTOSSÁGAI,
GYAKORLATI MEGVALÓSULÁSA A NAGYKUN 2000 MEZŐGAZDASÁGI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ESETÉN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A
KÖLTSÉGÖSSZETÉTELRE**

Szerző: **Oláh Endre**, V. évfolyam
SZIE Gazdasági és Társadalomtudományi Kar
Üzemtani Tanszék

Témavezető: Kovács Attila
egyetemi adjunktus

A mezőgazdasági vállalkozások működési feltételeit, jövedelemtermelő képességük alakulását nagymértékben befolyásolják a finanszírozás területén bekövetkezett változások.

Az egész vertikum strukturális átalakulása maga után vonta a hitelezési, támogatási és a piaci szereplők kapcsolatrendszerének gyökeres átalakulását. Új igények, prioritások, elvárások és problémák jelentkeztek. A megváltozott feltételrendszer új kihívások elé állította a szektor minden szereplőjét. Az adott válaszok közül főleg a hitelezési és támogatási rendszerek napjainkban betöltött szerepét, várható alakulását részletezem. Kitérek a hitelek strukturális átalakulására, a különböző konstrukciókra, a támogatott hitelek fajtáira, valamint az egyes vállalkozási formák közötti megoszlására.

Az agrártámogatások rendszerének általános ismertetése után felvázolom az igénybevehetőség általános feltételeit, a támogatások megoszlásának elmúlt években bekövetkezett változásait.

Kitekintek az Európai Unió csatlakozás várható hatásaira, valamint az egyes ágazati specifikumok okozta sajátosságokra a finanszírozás területén.

Az elméleti alapok gyakorlati megvalósulását a kisújszállási Nagykun 2000 Mezőgazdasági Részvénytársaság példáján keresztül – a kihívásokra adott válaszok egy lehetséges vetületét szemléltetve – mutatom be az elmúlt öt év eseményeit nyomon követve. Dolgozatomban vizsgálom a gazdasági és társadalmi környezet változásának hatását a termelési paraméterek alakulására. A részvénytársaság általános bemutatása után az egyes ágazatok jellemzését követően az Rt. hitelstruktúráját, az igénybe vett támogatások körét részletezem. Vizsgálatom középpontjába a növénytermesztési ágazat költségoldali adataiban bekövetkezett változásokat helyezem. A felmerült költségeket elemzem időbeli felmerülés, számviteli besorolás szerint, valamint állandó és változó költségekre történő bontásban.

**FORGÓESZKÖZ – GAZDÁLKODÁS A MAL RT. TEVÉKENYSÉGI
RENDSZERÉBEN**

Szerző: **Sallai Szabina**, végzés éve: 2002
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Gálicz Tibor
főiskolai docens

Dolgozatom célja, hogy konkrét példán keresztül mutassam be a forgóeszközök és azokkal való gazdálkodás jelentőségét egy vállalat működésében a forgóeszköz-gazdálkodás a cég létét, jelenti a magyar piacgazdaságban a privatizáció, kiszélesítette a piaci szereplők és a tulajdonosok körét. Szabályai folyamatosan alakulóban vannak. A mai piacgazdaságban a vállalat értékét nem a jelenlegi eszközei, hanem a jövőre vonatkozó stratégiai és a várható hozamok tartározzák meg. Egy vállalat gazdasági, pénzügyi tevékenysége csak akkor folytatható racionálisan, ha időről-időre mérni tudjuk a pénzügyi teljesítmények eredményességét. A vállalati tevékenység sikerét és jövedelmezőségét nagymértékben elősegítik és korrigálják a vállalat vagyontól különböző mértékben képző forgóeszközök, amelyek nélkülözhetetlenek a vállalatok folyó működéséhez. Elsődleges szempontként megemlíthető a vállalat forgóeszközbe fektetett mennyiségi és összetételi aránya, mely hiánya esetén emelkedik a rizikófaktor, illetve a jövedelmezősége rapid módon romolhat.

Dolgozatomban a forgóeszközök közül főként a készletgazdálkodást, és a pénzeszköz állományát, vevőállomány kezelését vizsgáltam részletesebben. Négy év adatait hasonlítottam össze, többek között vizsgáltam és analizáltam őket. Választásom a MAL Termelő és Kereskedelmi Rt. Székesfehérvárott rendelkező anyavállalatára esett, mert kihívást jelentett az a tény, hogy mind a mai napig a forgóeszköz – gazdálkodásnak elemzését divízióként végezték. Különös figyelemmel elemzem a vevőállomány átfutási idejét és a követeléseket az árbevétel függvényében. Megnéztem a kereskedelmi hitelezés eszközeit, segítségükkel a vállalat kockázat vállalását. Általuk betekintést nyertem a vevők és a cég között fennálló kapcsolatba. Foglalkozom a cég piaci helyzetével, és az azt meghatározó készletek forgási sebességével. Bővebben taglalom a vállalat pénzügyi előrejelzését, azaz fedezik-e a vállalat pénzbevételei a kiadásait.

**A TÁRSASÁGOK VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMEZŐSÉGI
HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE, VALAMINT A BESZÁMOLÓ
NEMZETKÖZI ÖSSZEHASONLÍTHATÓSÁGA**

Szerző: *Simon Judit*, végzés éve: 2002
Kodolányi János Főiskola
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Gálicz Tibor
főiskolai docens

Dolgozatom központi témája a társaságok vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetének vizsgálata. Ennek célja, hogy megbízható, valós képet kapjunk a társaságok gazdasági helyzetéről, valamint a jövőbeli fejlődésére vonatkozó tendenciákról, melyek alapul szolgálnak a döntésekhez.

A számvitelről szóló törvény a beszámoló készítési kötelezettség tartalmának és követelményeinek szabályozásával megteremti a kereteket, ugyanis egy vállalkozás gazdálkodásának átfogó elemzésére leggyakrabban a számviteli beszámolók alapján kerül sor. Az információigényt azonban a beszámolókból kapott számtenger nem elégíti ki, hiszen a címzettek mindenképp azokra a tényekre és összefüggésekre kíváncsiak, amelyek alapján meg tudják ítélni a vállalkozás gazdasági helyzetét.

Dolgozatom első részben a téma elméleti hátterét mutatom be, ezen belül az elemzés szükségességét, az alkalmazott összehasonlítási módszereket, valamint a vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzet megítélésének alapjául szolgáló mutatószámokat.

A második részben az elméletben bemutatott mutatókat alkalmazva elemzem egy társaság helyzetét.

A negyedik részben az elemzések alapján összegzem a tapasztalataimat, és javaslatokat fogalmazok meg a jövőre vonatkozóan.

Az utolsó rész pedig a beszámolók nemzetközi összehasonlíthatóságáról szól, hiszen a számvitel nemzetközi harmonizációja igen fontos valamennyi kelet-európai országban, melynek célja a nemzeti szabályozások eltérésének csökkentése.

SZIVÁRVÁNYORSZÁG: DÉL-AFRIKA ÉS A JÖVŐ?

Szerző: **Bakondi Ágnes**, V. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Világgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. habil Balázs Judit
intézetigazgató, egyetemi tanár

Dél-Afrikával kapcsolatban néhány általánosítás él a köztudatban. A legjellemzőbbek az apartheid említése, a gyémánt- és aranybányászat, a fekete-fehér ellentét, a fekete lakosság kizsákmányolása és még sorolhatnám. Dél-Afrika mégsem ennyire fekete és fehér, a szivárvány minden színe megtalálható ebben a változatos világban.

Dél-Afrika gazdasága több szektorú gazdaság. A 20. század második felében alakult ki a modern szektor egy belső fejlődés eredményeképp, melyben a tőkeimport és a tárgyiasult ipari-műszaki tudás közvetítése játszott fontos szerepet. Ez a fejlődés eltér a klasszikus tőkés fejlődés folyamatától ezért a kialakult gazdasági válság jellemvonásai is sajátosak.

Az 1980-as és 1990-es évekre kiterjedő válság több tényező együttes megjelenésére vezethető vissza: a világ gazdaságban végbemenő recessziós folyamatok, a dél-afrikai gazdaság szerkezeti gyengesége, a nem megfelelő gazdaságpolitika és a sajátos instabilitást okozó politikai válság. A gazdaság teljesítőképességét ingadozások jellemzik és a tőkeképződés lelassult, míg a tőkeáramlás egyre inkább komoly problémát okoz a gazdasági egyenlőtlenségek mellett. A gazdasági körülmények romlása még inkább kiélezte a társadalmi feszültségeket, amely nem egyszerűen fekete-fehér ellentétet jelent, hanem egy fekete-fehér ellentétet és egy generációs ellentétet is egyszerre.

Ez az összetett, minden területet érintő probléma-szituáció javulást mutat az 1990-es évek második felétől, azonban teljes megoldásra még nem kerülhetett sor. A politikai rendszer és a gazdasági rendszer is változáson ment keresztül. A továbblépés, az elkövetkező jövő lehetőségeinek vizsgálatával, a jelenlegi helyzettel és továbbfejlesztésének eshetőségeivel foglalkozik ez a dolgozat. Hiszen Dél-Afrika is folyamatosan keresi a legjobb megoldást, hogy egy szivárványos jövőt teremtsen népe számára.

„NIEMAND HAT DIE ABSICHT, EINE MAUER ZU ERRICHTEN!” – ÉLET A BERLINI FAL MENTÉN

Szerző: **Csinyi Diána**, IV. évfolyam
NYME Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető: dr. Fáyné dr. habil Péter Emese
egyetemi docens

A német államot a történelem folyamán állandóan az egység és megosztottság kettősége jellemezte. Ezért a német történelem sohasem csak német, hanem európai probléma, a 19-20. században pedig világprobléma lett.

A második világháború után, az ötvenes években a négyhatalmi megszállás alatt lévő Berlin két közigazgatás alatt állt: három övezetet a nyugatiak, egyet pedig a szovjetek igazgattak. Berlin négyhatalmi helyzete azonban Kelet és Nyugat állandó vitaforrása volt: az NSZK és Nyugat-Berlin hatóságai kezdettől fogva arra törekedtek, hogy a városrészt önálló tartományként mind teljesebben betagozzák az NSZK igazgatási rendszerébe. Kelet-Berlint viszont az NDK-ba integrálták.

Nyugat-Berlin az ötvenes évek végére a „szabadság fátyla” lett, egyúttal azonban mindinkább „szálka az NDK szemében”. 1949 szeptembere és 1960 vége között közel két és fél millió menekült hagyta el az NDK-t, a legtöbben Berlinen keresztül. A kiélezett viszonyok legsúlyosabb következményeként 1961. augusztus 13-án megkezdődött a berlini fal felépítése, amellyel az NDK végképp elzárkózott a Nyugattól.

Az NSZK a Nyugat részeként Európa legerősebb hatalmává emelkedett, míg az NDK szocialista berendezkedéssel nélkülözhetetlen szerepet töltött be a szocialista blokkban. 1970-73 között az NSZK új keleti politikát hirdetett, s elismerte a két német állam egyenjogúságát. A németkérdés 1989 őszén a figyelem középpontjába került, és az egyesítés felé irányuló törekvések mutatkoztak meg. Az állami egység irányába mutató államszerződést 1990. május 18-én írták alá, s ekkor már egy igazán „egységes Európa” kezdett körvonalazódni.

BESZÉLŐ SZÁMOK – A NÉMET BIZTOSÍTÁSI PIAC ALAKULÁSA
1960-2000 KÖZÖTT

Szerző: *Endi Tünde*, IV. évfolyam
SZE Jog- és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: Farkas Szilveszter
főiskolai docens

Hazánkban jelenleg 25 biztosítótársaság tevékenykedik, melyek közül hat német tulajdonrészrel bír. Ezek a társaságok a díjbevételek alapján számított piaci részesedés 33,41%-át birtokolják. Ez a magas arány motivált arra, hogy a németországi biztosítási piac alakulásával foglalkozzak.

Dolgozatomban, nem a német biztosításnak a magyarországi biztosítási piacra gyakorolt hatását vizsgálom. Azt tényként kezelem. A célom, egy olyan piac változásainak megismerése és megismertetése, amely szerintem nagyon fontos a magyar biztosítás fejlődésének szempontjából.

A dolgozat központi részét a német biztosítási gyakorlat 1960-2000 közötti alakulása alkotja, melyet számokon keresztül mutatok be. Ez a bemutatás hivatott azt az állításomat alátámasztani, miszerint a német biztosítási piac ez alatt a 40 év alatt robbanásszerű fejlődésen, és igen jelentős változásokon ment keresztül.

Egy általános bevezetőt követően külön elemzem a biztosítási vállalatok fejlődését koruk, külföldi befolyás és méretváltozás szempontjából. Ezen kívül egy-egy önálló részt szentelek a biztosítási ügyleteknek, a tőkebefektetési ügyleteknek valamint a konszernszerkezetnek.

A dolgozat végén egy rövid összegzésben értékelem a német biztosítástan előrelépését és rámutatok a továbblépés kulcspontjaira is.

Munkásságom során elsősorban Dieter Farny, Zeitschrift für gesamte Versicherungswissenschaft című folyóiratban megjelent tanulmányára támaszkodom, de ezen kívül a Magyar Biztosítók Szövetségének adatait, és különböző internetes forrásokat is felhasználok.

AZ OROSZ VÁLSÁG PÉNZÜGYI KEZELÉSE, AZ IMF SZEREPE, ÉS A
VÁLSÁG MAGYARORSZÁGRA GYAKOROLT HATÁSA

Szerző: *Filinger Ágnes*, IV. évfolyam
Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Pénzügytan Tanszék

Témavezető: Dr. Lentner Csaba
egyetemi docens

Dr. Báger Gusztáv
egyetemi tanár

A dolgozatban az orosz válságot, az IMF válságban játszott szerepét, illetve Magyarországra gyakorolt hatásait mutatom be.

Az orosz válság kialakulásának okai nem a piacgazdaságra való áttérésben keresendők, hanem abban, hogy nem voltak meg a feltételei a piac megfelelő működésének.

Az 1998 nyarán kirobbant orosz pénzügyi válság alapvető változásokat eredményezett Oroszországban, illetve az ország és a külvilág közötti kapcsolatrendszerben. Új korszakot nyitott Oroszország és a fejlett nyugat közötti viszonyban is, amelyet ez utóbbi részéről nagyobb óvatossággal, bizalmatlansággal jellemezhetünk. A válság augusztusi robbanásával nyilvánvalóvá vált, hogy Oroszország a fejlődés saját útját járja, amely igencsak különbözik a nyugat-európaítól.

Az Oroszország - Nyugat viszonyrendszer érdekes vetülete az IMF-fel alakuló kapcsolat. A nyugati pénzügy világ szinte valamennyi intézménye a Nemzetközi Valutaalap mögé bújva várakozik, holott kiderült, az IMF sem tévedhetetlen. Nem ismerte fel az átalakulási folyamat természetét, téves megítélései miatt gyakran rossz tanácsokat adott, vagy csak későn reagált, általában ugyanazokkal a javaslatokkal, mint Dél-Amerikában, vagy a világ más részein. Ugyanakkor mind az Oroszország-IMF, mind pedig általában véve Oroszország és a fejlett világ közti gazdasági kapcsolatokat még mindig döntő mértékben áthatja a politikai szemlélet. A politikai okok gyakran elsöprik a racionális gazdasági megfontolásokat, ezáltal bizonyos előnyöket biztosítva Oroszországnak.

A dolgozat végén a válság Magyarországra gyakorolt hatásaival foglalkozom. A magyar gazdaság is megérezte az orosz válság hatását. A külkereskedelmi forgalomban jelentős visszaesés következett be, a részvényárak meredeken estek. Ugyanakkor a hatás a gazdaságon belül elszeparált maradt, főként csak az orosz piacra termelő vállalkozásokat érintette. Ez főként annak következménye, hogy az orosz piac mára már csak töredékét képviseli a magyar külkereskedelemnek.

A TECHNOLÓGIAI KLINIKÁK HELYE ÉS SZEREPE A TECHNOLÓGIATRANSZFER NEMZETKÖZI INTÉZMÉNYRENDSZERÉBEN

Szerző: **Gulyás Anett Rita**, végzés éve: 2002
Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
Regionális és Alkalmazott Gazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Buzás Norbert
egyetemi docens

Napjainkban a világgazdaság rohamosan fejlődik, a globális versenyben a vállalkozások életben maradásának feltétele a versenyképesség. A versenyelőnyöket, az eredményességet egyéb tényezők mellett egyre jelentősebb mértékben a tudás, a technológiai fejlődés határozza meg, ezt pedig a tudományos kutatás és műszaki fejlesztés eredményei biztosítják. Dolgozatomban a versenyképességet elősegítő technológiatranszfer tevékenységet végző intézmények ismertetését követően egy kevésbé ismert módszerről, az ide tartozó technológiai klinikákról esik szó.

A tanulmányban legelőször a technológiatranszfer jelentőségét emelem ki, majd mivel a technológiatranszfer témaköre elválaszthatatlan a nemzeti innovációs rendszerektől, az alkalmazott elméleti háttér tisztázására kerül sor, ezt követi a nemzeti innovációs rendszerekben található intézménytípusok vizsgálata. A technológiatranszfer szervezetek öt fő típusba sorolhatók, ezek a következők:

- tudományos és technológiai parkok, technológiai központok;
- technopoliszok;
- liaison office-ok;
- aktív hídképző intézmények;
- innovációs ügynökségek (passzív hídképző intézmények).

A fenti típusok részletes jellemzésén illetve konkrét példákon keresztül bemutatásán keresztül képet kapunk a napjainkban alkalmazott technológiatranszfert elősegítő tevékenységekről. Az így kialakult rendszerbe illeszthetők be a még kevésbé ismert technológiai klinikák, melyek kialakulását, pontos definiálását, működésük részletes módszertanát ismertetem a továbbiakban, kiegészítve eddigi tevékenységük eredményességével, vállalkozásokra gyakorolt hatásával.

Végül a nemzeti innovációs rendszerekben alkalmazott eszközök és a technológiai klinikai eljárás előnyeinek ismeretében a klinikák nemzetközi és hazai alkalmazhatóságát vizsgálom meg, amely fontos tanulságokkal szolgál a hazai lehetőségeket illetően.

A TERMÉKBIZTONSÁG KÖVETELMÉNYÉNEK ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ EXPORT-IMPORT TEVÉKENYSÉGEK SORÁN

Szerzők: **Guth Adrienn, Horváth Anikó, Gyurák Csaba**, I. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
főiskolai docens

A dolgozatunk 5 fő témára oszlik, melyek a következők: az almaidar helyzete Magyarországon, áruvédelem, csomagolás, minőségtanúsítás és tájékoztatás, valamint minőségi követelmények és kiegészítői a hazai almaidarban. Mít is takarnak ezek egy kicsit részletesebben?

Mikor eldöntöttük, hogy ezt az érdekes témát fogjuk választani tanulmányunkhoz, (mely nagyon is időszerű és fontos) úgy gondoltuk, hogy a szakszerű és tudományos bemutatás mellett, szeretnénk megnézni, hogyan is történik ez a gyakorlatban, és ehhez választottuk mezőgazdaságunk egyik legfontosabb ágazatát, a magyar almaidart. Először egy rövid áttekintést kaphatnak az olvasók az almaidar gyakorlati jelentőségéről, itt tárgyaljuk az almaidar gyógyhatásait, valamint részletesen bemutatjuk ezen ágazat jellemzőit, magába foglalva a közeljövőben bekövetkező Európai Unió csatlakozásunk által támasztott rövid és hosszú távú teendőinket.

Miután megindokoltuk, hogy miért az almaidart választottuk a gyakorlat bemutatásához, - melyet majd a dolgozat végén tárgyalunk- áttérünk a termékbiztonság érvényesüléséhez szükséges feltételekhez, vagyis milyen tényezők befolyásolják, hogy az adott termék megfelelő minőségi állapotban kerüljön a végső felhasználókhoz. Az árukat előállító nagy- és közepméretű vállalatoknak és kisvállalkozásoknak a legfontosabb feladata annak biztosítása, hogy a termékek eredeti használati értéküket lehetőleg teljesen megőrizve jussanak el a fogyasztókhoz. Sokféle külső tényező hatásával kell számolni az áruk szállítása, tárolása, értékesítése során, amelyek figyelmen kívül hagyása az áru minőségromlásához, sőt akár teljes károsodásához is vezethet. Mindamelllett természetesen meghatározó jelentőségük van az áru belső tulajdonságainak - pl.: összetételének, szerkezetének, állományának stb. is. Természetesen nem vonatkoztathatunk el az áruval kölcsönhatásba kerülő külső tényezők sokaságától sem, úgymint: fizikai (mechanikai, klimatikus)-, kémiai- és biológiai igénybevételek, amelyeket összefoglaló néven környezeti hatásként jelentkezhettek. Végezetül pedig átnézzük, hogy a minőség követelmények hogyan érvényesülnek az almaidarkezelem során. Kiemelt fontosságúak a Magyar Élelmiszerkönyv előírásai (a friss fogyasztásra szánt almával szemben), melyek már az Európai Unió követelményeihez igazodnak. Mindezek mellett foglalkozunk még az ipari felhasználásra, illetve tárolásra szánt almával szemben támasztott követelményekkel, valamint az áruvá készítés folyamatával és a csomagolás fajtáival.

Dolgozatunk során számos szakirodalmat használtunk fel, melyeket saját véleményünkkel és készítés során szerzett tapasztalatainkkal próbáltunk színesebbé tenni. Ezen rövid áttekintéssel reméljük, hogy sikerült felkeltenünk olvasóink figyelmét, és mindenki előszeretettel fogja forgatni dolgozatunkat.

A VILÁGGAZDASÁG SZEPTEMBER 11-E UTÁN

Szerző: **Hoffmann Tünde**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Bartáné dr. Muharay Irén
docens

A dolgozat összeállításakor az a cél motivált, hogy egy minél átfogóbb képet nyújtsak a terrorcselekmények hatására lejátszódó gazdasági folyamatokról. Saját magam számára is tisztázni szerettem volna az összefüggéseket, a fogyasztók, a piacok és a vállalatok reakcióját.

A kutatómunkát megnehezítette a naponta változó gazdasági helyzet és szakértői vélemények. Mivel a dolgozatot 2001 novemberében zártam le, az utószóban felvázoltam az utóbbi egy év legfontosabb tendenciáit és az aktuális világgazdasági helyzet alapján megpróbáltam szemléltetni a lehetséges fejlődési utakat. Ezen kívül különösen érdekel a biztonságpolitikai események hatása a fogyasztói magatartásra, ezért egy közvéleménykutatás keretében igyekszem feltárni a világgazdaság egyik motorjának számító fogyasztói bizalom alakulását a XXI. század első éveiben.

2001. szeptember 11-e – ami azóta már fogalommá vált és történelmi fordulópontként fog bekerülni a lexikonokba – újra bebizonyította, hogy hiába a szabad piac, a felügyelet alatt álló tőzsderendszer és az állami beavatkozás, egy politikai szempontból is jelentős esemény érzékenyen érintheti az egész világgazdaságot. Még egy olyan, földrajzilag is távol lévő ország sem maradt ki a hatókörből, mint Magyarország.

Ennek a dolgozatnak az összeállítása nagyban megnövelte a rálátásom a világgazdaságra és a globális piacokra. Az a recessziós szakasz, ami egyes közgazdászok szerint 2000-ben elkezdődött, S-11-vel (2001. szeptember 11-ének publicisztikai jelölése) csak tovább mélyült. Nem lehet tudni, milyen mély ez a fejlődési „gödör”? Az már biztos, hogy az elmozdulás a mélypontról megtörtént; a kérdés csak az: mekkora lendülettel?

A KÜLFÖLDI MŰKÖDŐTŐKE-BEÁRAMLÁS MAGYARORSZÁGON

Szerzők: **Kádár Zoltán - Markovszky Szabolcs**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Pénzügyek Tanszék

Témavezető: dr. Majoros Pál
főiskolai tanár, tanszékvezető

A külföldi működőtőke szerepe a rendszerváltás utáni magyar gazdaság szerkezetváltásában vitathatatlan, a hatás mértékének és előjelének megítélésében azonban a közgazdász-társadalom és a szélesebb közvélemény is erősen megosztott. Témaválasztásunkat alapvetően a 2002-es parlamenti választások során felerősödött viták motiválták, mert egyfelől úgy éreztük, hogy szükség lenne a téma higgadt, szakmai oldalról való megközelítésére, másrészt le akartuk szűrni saját konklúzióinkat a külföldi tőke szerepét illetően. Ennek értelmében a dolgozat során megfogalmazott állításainkat nem csupán a témával foglalkozó, széleskörű szakirodalomra, hanem saját statisztikai elemzéseinkre is alapoztuk.

A tanulmány alapvetően négy fő részre tagolódik. Először igyekeztünk olyan elméleti modellekkel alátámasztani kutatásunkat, amelyeket a magyar példára jól alkalmazhatónak véltünk. Megvizsgáltuk a külföldi működőtőke-áramlások kiváltó tényezőit, általános jellemzőit és fajtáit annak érdekében, hogy a hazai helyzetet is folyamatában lássuk. A második rész szintén alapozó jellegű, hiszen áttekintést nyújt az FDI magyarországi történetéről, illetve elemzi hazánk relatív helyzetét a közép-kelet-európai országok tükrében.

A harmadik fejezetben elsősorban azt vizsgáltuk, hogy a külföldi tőke milyen megfontolások szerint választja hazánkat, mint befektetési célpontot. Számos makro- és mikrogazdasági mutatót keresztül vettük nagytó alá a beáramlást, és ennek keretében többek között arra a kérdésre igyekeztünk válaszolni, hogy a 2002-es alacsony beáramlási adatok milyen folyamatokat tükröznek, és hogy valóban beszélhetünk-e már a magasabb hozzáadott értéket képviselő beáramlások erőteljes térnyeréséről. Megvizsgáltuk a béremelkedés és a forinterosódás hatásait, áttekintettük a magyar infrastrukturális és humán erőforrás oldalon jelentkező adottságokat és versenyhátrányokat, és többek között kritikusan elemeztük a kormányzati ösztönző-rendszereket is. A fejezetben kiemelt szerepet kapott az EU-csatlakozás támasztotta új lehetőségek és kihívások vizsgálata. Külön alfejezetben szoltunk az országon belüli eloszlást meghatározó tényezőkről, és számításainkkal körbejártuk a fennálló regionális megosztottság kérdését is.

A negyedik, záró fejezetben az FDI hatásmechanizmusát igyekeztünk feltárni, így többek között megvizsgáltuk a gazdasági növekedésben, a gazdasági szerkezetváltásban játszott szerepét. Szektorális elemzéssel a duális gazdaság kérdését boncolgattuk, külön fejezetben foglalkoztunk a külkereskedelemmel és a vámszabad területi gazdálkodással. Áttekintettük az FDI fizetési mérleg-finanszírozó szerepét, emellett részletesen vizsgáltuk a magyar tulajdonban lévő gazdasági szegmensre gyakorolt hatást, a beszállítói helyzetet és az ezt ösztönző gazdaságpolitikát. Végül, akárcsak a motivációs fejezet esetében, ezeken a területeken is igyekeztünk egy reális jövőképet felvázolni.

Szerző: **Kiss Bernadett**, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Idegenforgalmi Intézet

Témavezető: Dr. Jusztin Márta
főiskolai docens

Egy másik földrésről, egy távoli szigetországból, az európai ember számára idegen, és különös kultúrából érkező turisták fogadása, igényeik kielégítése nagy feladat a vendéglátó ország számára. Ugyanakkor mindaddig, míg az ide látogatók száma nem lép túl egy kritikus tömeget, ráadásul azok nem is töltenek két-három napnál hosszabb időt nálunk, elégségesnek tűnik, ha a szakma alapszabályai szerint, a legalapvetőbb, az úgynevezett standard látványosságokat mutatjuk meg nekik, a legáltalánosabb elemekből építve fel programjukat.

De mi történik akkor, ha ez a küldő ország egyre dinamikusabban fejlődő piaccá válik, ha az Európai Unió közelsége miatt egyre nagyobb jelentőségű lesz, hogy turistái elégedetten távozzanak, sőt pozitív tapasztalataik arra serkentsék őket, hogy elhozzák ismerőseiket és barátait is, s hosszabb időre is visszatérjenek? Nem kellene elgondolkodnunk azon, hogy melyek azok az értékek, amelyek révén az eddigieknél sokkal mélyebb érzelmi hatást és kötődést érhetünk el a vendégeknél hazánk iránt? A válasz minden bizonnyal határozott igen.

Magyarország és Japán idegenforgalmi kapcsolata egyértelműen a kulturális turizmusra épül. Ahhoz pedig, hogy számukra igazán vonzó, rájuk mély benyomást gyakorló kulturális programokon alapuló szervezett körutakat tudjunk összeállítani és kínálni, szükség van vallásukon alapuló életfilozófiájuk, kultúrájuk, szokásaik és hagyományaik, világszemléletük, történelmük, aggályaik és sajátosságaik alaposabb megismerésére. Meg kell találnunk azokat a kapcsolódási pontokat, ahol a magyar és a japán kultúra világában valamilyen rokonság, netán kölcsönhatás fedezhető fel, s amelyek kiindulásul szolgálhatnak egy, az eddigi gyakorlatnál sokkal speciálisabb, a japán turisták igényei szerint testre szabottabb kulturális körutakat tartalmazó csomag összeállításához. Ezzel talán egy másfajta filozófián alapuló, új idegenforgalmi termékcsomag is létrejöhet, amely alkalmas lehet arra is, hogy változtasson azon a közel egy évszázad alatt megcsontosodott, romantikus „puszta népe” imázson, amely Magyarországról világszerte uralkodik.

Erre tesztek kísérletet dolgozatomban, tanulmányozva a japán nép kulturális sajátosságait, vizsgálva idegenforgalmi szokásaikat, kutatva azokat a kapcsolódási pontokat, ahol a két kulturális világ hasonlóságot, kölcsönhatást mutat. Az így feltérképezett ismeretek alapján behatárolhatók azok a magyar kulturális értékek, amelyek megismerésére a japánok igazán fogékonyak, s amelyeknek körutakba való beépítése alkalmas arra, hogy pozitív irányba befolyásolja a rólunk kialakult képet, biztosítva ezzel, hogy a hazánkba irányuló japán turizmus dinamikus növekedése újabb lendületet kapjon.

Szerző: **Kneisz Ildikó**, V. évfolyam
ME Gazdaságtudományi Kar
Regionális Gazdaságtan Tanszék

Témavezető: Kalocsai Kornél
doktorandusz (egyetemi)

Ingatlanpiaci szempontból eredményekben és fordulatokban gazdagon telt el a XX. század utolsó évtizede. Számos nem várt esemény következett be, de voltak olyan területek is, ahol teljesen a papírforma szerint alakult minden.

Az irodapiac expanziós időszakát élte, ami egy sor változást indított útjára. A fejlődés a piac e szegmensén belül minden területre kiterjedt, így nemcsak az új irodaházak felépítése, hanem a régebbiek újjávarázsolása is fontos tényezővé vált. Az évtizedes múlttal rendelkező irodapiac a tekintetben azonban nem változott, hogy a fejlesztések célpontjai továbbra is a nagyvárosok maradtak.

A magyar ingatlanpiacon rendszerváltozás időszaka és az azt követő évtized ingatlanfejlesztései között meghatározó szerepet játszottak az irodaház-építések. Az utóbbi években azonban ennek a rendkívül dinamikus fejlődő területnek is új kihívásokkal, jelentős problémákkal kellett szembenéznie. Az elmúlt évtizedben nyugtalanító dinamika alakult ki: az európai városok sorában messze a legnagyobb mértékben nálunk nőtt a bérbe nem adott terület. A kelet-európai régióban, Varsóban - ha nem is a budapestivel azonos mértékben - ugyancsak csökkent, míg például Prágában jelentősen növekedett a kihasználtsági mutató. Ettől függetlenül azonban nem torpant meg a „négyzetméter-gyártás” az utóbbi években sem, hiszen 1999 és 2001 között több mint duplájára nőtt a piacra került területek mértéke.

A közép-kelet-európai ingatlanpiaci fellendülésnek csak az utóbbi években lehetünk szemtanúi, hiszen a folyamatos kínálatbővülés mellett fokozatosan (bár a kínálatnál kisebb mértékben) megjelenik a kereslet is ezeken az irodapiacokon a „közép-keleti nyitás” következtében.

Ezzel teljesen ellentétes képet mutat Nyugat-Európa ingatlanpiaca. Mivel Európára a magas (főleg városi) népsűrűség jellemző, várható volt, hogy előbb-utóbb kevés lesz a terület, ezzel együtt a kínálat ezeken a piacokon. Ez mutatkozik meg minden nyugat-európai ország irodáinak bérleti díjaiban, melyek nem ismernek felső határt.

Megvizsgálva a francia, német, osztrák, holland, belga, portugál, dán, norvég, olasz és angol irodapiacok (többnyire fővárosi) helyzetét, számos egyező vonásra jutottam. Eltérések persze mindig adódtak, hiszen London után Párizs és Stockholm rendelkeznek a legmagasabb bérleti díjakkal, ami az irodákat illeti.

Végül én is feltettem a számos ingatlanszakértőben is felmerülő örök kérdést: érdemes-e évről évre százezer négyzetmétereket építeni? Az elmúlt tíz évben nem volt mindig egyértelmű a válasz, de az utóbbi időben egyhangú a szakemberek véleménye: amennyiben a jelenlegi tendencia folytatódik, akkor az elkövetkezendő években az irodapiac további bővülésének, fejlődésének lehetünk tanúi.

KÜLFÖLDI TŐKEBEFEKTETÉSEK HAZÁNKBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL HAJDÚ-BIHAR MEGYÉRE

Szerző: **Kovács István Dezső**, V. évfolyam
Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék

Témavezető: Láng Eszter
tanszékvezető, egyetemi docens

Dolgozatomban a Magyarországra irányuló tőkebefektetések okait, hatásait vizsgálom, különös figyelmet fordítva a Hajdú-Bihar megyében megvalósított beruházásokra. Megyénk kiemelkedik az észak-alföldi régióból, szerepét a külföldi tőkebefektetések mértéke is jelzi. A külföldi tőkebefektetések tekintetében, a megyék rangsorában Hajdú-Bihar megye évek óta őrzi hatodik helyét. A régióban Debrecen vezető szerepe vitathatatlan, ez megmutatkozik lakosságszámában és a külföldi tőke jelenlétében is. A megyénkbe irányuló tőke 2/3-a Debrecenbe érkezett.

Kutatásomat a szakirodalom és a statisztikai adatok megismerésével kezdtem, majd ezt követően saját számításokat végeztem, következtetéseket vontam le. A külföldi tőkebefektetésekkel kapcsolatos elméleti tételeket igazolva láttam dolgozatom elkészítése során.

Elemzem a befektetések hatására kialakult tulajdonviszonyokat, azok pozitív és negatív következményeit, tendenciáit. Vizsgálom a külföldi tőkebefektetések okait, különös figyelmet fordítva az infrastrukturális tényezőkre, az adópolitikára, a szakképzett munkaerőre. Bemutatom a hazánkba és ezen belül is a megyénkbe érkező külföldi tőkebefektetések hatását a foglalkoztatásra, a technológiára, elemzem a fontosabb problémákat. Rámutatok Hajdú-Bihar megye erősségeire, regionális vezető szerepére.

Megállapítható, hogy bármilyen céllal is érkezett hazánkba a külföldi tőke, a piac és a vállalkozáson belül a teljes irányítás megszerzésére, megtartására törekszik, minden lehetséges eszközt felhasználva ennek érdekében. Ez persze nem elítélendő, hanem tisztán racionális befektetői magatartás.

MŰKÖDŐ TŐKE KIÁRAMLÁSA MAGYARORSZÁGRÓL, TEKINTETTEL A MAGYAR TŐKEEXPORTRA ÉS A KÜLFÖLDIEK TŐKEKIVONÁSÁRA

Szerző: **Lehoczky Anikó**, III. évfolyam
BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar
Nemzetközi Pénzügyek Tanszék

Témavezetők: Sajósiné dr. Kovács Magdolna
tanszékvezető

dr. Szöllösi László
főosztályvezető-helyettes, Gazdasági Minisztérium

A dolgozat célja, hogy bemutassa a működő tőke hazánkban külföldre irányuló mozgásait, tehát kitér a tőkeexport és a tőkekivonás témaköreire.

Először egy általános képet kaphatunk a magyarországi működő tőke történetéről. Ahhoz, hogy megértsük a tőkeexport és a tőkekivonás folyamatait, érdemes megvizsgálni azt, hogy milyen az a gazdasági, politikai, kulturális környezet, ahová a működő tőke szívesen települ. A bevezetést követi tehát azoknak az általános tényezőknek a felsorolása és rövid elemzése, amelyek motiválhatják a működő tőkét (piacbővítés, terjeszkedés, hatékonyság növelése, stratégiai célok).

A második nagy egység a magyar tőkeexporttal foglalkozik, tehát hogy mik a belső, vállalati, és a külső feltételei és lehetőségei magyar viszonylatban annak, hogy egy cég kihelyezze a tőkét. Megtudhatjuk, hogy melyek azok a tényezők, amik a magyar cégeket motiválják a környező országbeli befektetésekre (ilyenek: földrajzi és nyelvi közelség, alacsonyabb munkabérek, családi, rokon és gazdasági kapcsolatok, külföldi magyar egyetemek, szakképzés, vállalat piaci értékének növelése, vámfalak megkerülésének lehetősége).

Megismertet néhány olyan kelet-közép-európai országgal (mint Románia, Ukrajna, Csehország, Lengyelország, és Szlovákia), amelyekbe jelentős mennyiségű magyar tőke irányul, és bemutatja a befektetési klímát, illetve, hogy az ország milyen befektetés-ösztönzési politikát folytat. Ez a rész konkrét piaci példákkal és friss statisztikákkal szolgál, ahol néhány jelentős magyar cégen át láthatjuk a külföldi tőkekivonás folyamatát, és jobban megérthetjük a külföldre történő tőkekivonás komplex rendszerét.

Szó esik az állam fontos szerepvállalásáról az egész folyamatban. Milyen fajta segítség az, amit az állam a magyar befektetőknek ezen a téren nyújtani tud? Bepillantunk az állami kockázati tőketársaság, a Corvinus Rt. a MEHIB, az EXIMBANK és a Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Társaság (ITDH) hatékony tevékenységébe is. Ők mind a tőkeexportot igyekeznek támogatni és fejleszteni, hogy az országunk hosszútávon, a piaci versenyben is versenyképes tudjon maradni.

A harmadik nagy egység a külföldiek Magyarországról történő tőkekivonásával foglalkozik, és az elmúlt időszak nagy eseményeit, vállalati kivonulásait dolgozza fel. Röviden elemzi, hogy mik lehetnek a távozások okainak hátterében.

A GDP ALAKULÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK ELEMZÉSE

Szerzők: **Lóránd Balázs**, V. évfolyam
Rózsás Ábel, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Statisztika Tanszék

Témavezető: Dr. Pintér József
egyetemi adjunktus

Vizsgálódásunk alapvetően egy központi kérdés köré szerveződött: vajon milyen tényezők képesek befolyásolni, és leginkább leírni, bemutatni egy tetszőlegesen választott ország GDP/fő adatának alakulását, és ezek képesek-e megfelelő módon megmagyarázni az adat mozgását? Tehát tudunk-e a rendelkezésünkre álló adatokból megbízható, becslésre alkalmas modellt építeni?

Ezen problémakör vizsgálatára vállalkoztunk a prognosztika és az ökonometria tudományának eszközeivel, mégpedig a regresszióanalízissel. Végző célunk volt egy olyan többváltozós lineáris regressziós modell létrehozása, mely által megmagyarázhatjuk a GDP/fő alakulását a kiválasztott országokban.

Munkánk során emellett még két változóval részletesebben is foglalkoztunk részmodellek segítségével. Elsőként a külföldi működő tőke befektetések nagyságát kívántuk megmagyarázni, míg másik részmodellünk által a várható élettartam alakulását elemeztük. Önmagában a módszer alkalmazása mellett fontosnak tartottuk a megfelelő magyarázatok mellékelését, és ez alapján egy egységes kép felvázolását. Alapvető, hogy bemutassuk azokat a bizonytalansági tényezőket, illetve esetlegességeket is, melyek jelentőségükkel megkérdőjelezhetik elemzésünk jogosságát.

A dolgozat részletesen bemutatja az általunk alkotott új változó, a demokráciamutató létrehozását, majd pedig a modellépítés folyamatát. Ezután következik a három modell részletes elemzése, értékelése, és a tanulságok. Az értekezés negyedik részében elvégeztük a modellek hierarchikus vizsgálatát is. Végül a módszer gyakorlati használhatóságára, értékére világítottunk rá.

A megfelelő vizsgálatok elvégzése után kiderült, hogy a modellek az adott minta alapján mentesek az autokorrelációtól és a heteroszkedaszticitástól. Így elemzésre alkalmasak. Vizsgálódásainkat követően levontuk a leglényegesebb következtetéseket, tanulságokat, és ezeket próbáltuk magyarázni és értelmezni. Az értelmezés kapcsán tágabb kontextusba helyeztük a témát: ország-stratégiai tanácsok megalkotására is felhasználtuk a kapott összefüggéseket.

A dolgozat értékét főként abban látjuk, hogy képes olyan makromodelleket bemutatni, amelyek megállják a helyüket és elemzésekhez jól használhatóak. Eközben új változókat is létrehoztunk. A modellekből következtetéseket vontunk le, alapvetően makroszinten, végül pedig kézzelfogható javaslatokat adtunk.

Tanulmányunk legfontosabb célja az volt, hogy olyan, egyébként talán racionálisan is adódó következtetéseket, összefüggéseket bizonyítsunk be módszertani eszközökkel, melyek fontossága nap mint nap előkerül akár a sajtóban, akár a tankönyvekben. Ezek tudományos megalapozottsága talán még inkább képes ráirányítani a figyelmet a legfontosabb célokra, stratégiákra – ez lehet a statisztika egyik legnemesebb küldetése korunkban.

AZ EU-CSATLAKOZÁS KÜSZÖBÉN KERESKEDŐK ÁRUISMERETI TUDÁSA HAZÁNKBAN ÉS A TULIPÁNOK ORSZÁGÁBAN

Szerző: **Nagy Dávid**, III. évfolyam
BGF Kereskedelmi Vendéglátóipari Idegenforgalmi Főiskolai Kar
Kereskedelmi Intézet

Témavezető: Dr. Buzás Gizella
főiskolai docens

Napjainkban mindannyiunkban számtalanszor felmerül, hogy pontosan mit is jelent az Európai Unió tagjává válni és a sok nagyhatalommal egy közös szervezetben együtt munkálkodni úgy, hogy közben kihasználjuk az adódó lehetőségeket.

Hazánk az Európai Unió egyik legoptimálisabb feltételekkel rendelkező, 2004 májusában teljes jogú tagságot elnyerő tagjelölt országa, és hogy mit kell tennie ahhoz, hogy a csatlakozás teremtette új lehetőségekhez megfelelően fel tudjon nőni és ki is tudja aknázni azokat? E kérdés megválaszolását tűztem ki célul pályamunkám első részének elkészítésénél.

A kereskedők áruismereti tudása vagy éppen annak hiánya nap, mint nap megfigyelhető és elégedettséget illetve bosszankodást kelt a fogyasztóban.

A harmadik évezred kezdetén éppen ennek kapcsán a megkérdozettek köre, a kereskedőkkel "online kapcsolatban" álló gyártók, termelők és maguk a kereskedők is megerősítették azt, hogy milyen fontos a kereskedelmi munka jó elvégzéséhez a megfelelő szakmai áruismereti tudás. Az élelmiszerkereskedelemben és az őt kiszolgáló termelőszférában jól mérhetően növelhető a forgalom nagysága és dinamikája ezzel az ismerettel.

Az interjúk alanyai a különböző kereskedelmi egységek, CBA-hálózat, Jee diszkont, a CORA Hipermarket valamint a MARY-KER Tésztagyár és nagykereskedelmi alkalmazottai, vezetői és tulajdonosai egyaránt érdeklődést tanúsítottak pályamunkám iránt. Ők már biztos, hogy a maguk területén e kérdéskörben még többet fognak tenni és így remélhetőleg pályamunkám is segíti a kereskedők áruismereti tudásának fejlesztését.

Előadásom második részének mottója pedig szinte önmagáért beszél: "*Hasznosítható tapasztalatok Hollandia trópusi zöldség-gyümölcs kereskedelméből*". Mondanivalóm alapjául a Hollandiában töltött szakmai gyakorlatom szolgált, melynek segítségével össze tudtam hasonlítani Hazánk és a Tulipánok Országának - mint egy Európai Unió tagország - gazdaságát, kereskedelmét és lehetséges támpontokat találtam ahhoz, hogy Magyarország is rövid időn belül felzárkózzon és versenyképes partner legyen a Közös Piac - hamarosan- új tagjaként. Ezt akkor lehet megvalósítani, ha minden kereskedő ezért tesz és megfogadja *Cato* mondását, melyet én a magaménak vallok és hiszem, hogy így a siker felé vezető úton lehet haladni:

*"Bár érted a szakmád, ne feledd gyakorolni serényen;
gondot igényel az ész, a gyakorlás képi a mestert!"*

XXVII

AZ INFOKOMMUNIKÁCIÓS
ÁGAZAT GAZDASÁGTANA
ÉS SZABÁLYOZÁSA

CSALÁSI KOCKÁZATOK AZ E-KERESKEDELMI TRANZAKCIÓKBAN

Szerző: **Arthofer Roland**, IV. évfolyam
SZE Jog és Gazdaságtudományi Kar
Általános Közgazdaságtani Tanszék

Témavezető: Dr. Farkas Szilveszter
főiskolai docens

Az Interneten történő ügyintézés során - a biztosítói portálok esetében éppen úgy, mint minden más az ügyfelek személyes adatait, pénzügyeit érintő elektronikus tranzakciók esetében - kiemelkedő fontosságú az információkezelés biztonságának kérdése.

A téma aktualitása nem tagadható. A web térhódításával, az informatikai eszközök rohamos fejlődésével a hosszú éveken keresztül megszokottá vált személyes ügyintézés szerepét bizonyos mértékig a világháló veszi át, így a mindennapok „nyűgjeinek” elektronikus adminisztrációja a biztosítási kárbejelentéstől, a szállodafoglaláson keresztül az árubeszerzésig, „digitalizálódó” életünk természetes velejárója lesz.

Jól tudjuk, hogy a váltás nem történhet meg egyik pillanatról a másikra. Számos, az áttéréssel járó akadályt, aggodalmat, problémát kellett és kell még leküzdeni a jövőben szakembernek és felhasználónak egyaránt.

Ezek közül ma még szinte elsőként említhetjük meg, hogy a felhasználók körében még egyértelműen érezhető egyfajta bizalmatlanság, félelem a „hálón” keresztül bonyolított, elsősorban a személyes adatokat érintő tranzakciókat illetően. Az ilyen jellegű fenntartások érthetőek, hiszen az utóbbi időkben nem egyszer hallhattunk különböző, elsősorban a hitelkártyákat érintő visszaélésekről és kénytelenek voltunk „megbarátkozni” a számítógépes csalás fogalmával is.

Ez Magyarországon még a (közel?)jövő problémájaként jelenik meg, (az elektronikus kereskedelem részarányának elenyésző volta miatt), a témához kapcsolódó publikációk és „szárnybontogatások” az érdeklődők számára többnyire angol nyelven érhetők el. Természetesen ezek bizonyos mértékben fedhetik a magyar viszonyokat, de dolgozatomban igyekeztem egy általános áttekintést adni a világban kialakult nézetekről, a megfogalmazott problémákról és a felvázolt lehetséges kiutakról, megoldásokról.

A MARKETLINE ELHELYEZKEDÉSE ÉS SZEREPE A MAGYAR E-BUSINESSBEN

Szerző: **Blastik Máttyás**, III. évfolyam
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája
Üzlet tudományi Tanszék

Témavezetők: Dr. Horváth Judit
főiskolai docens

Fűrész Gábor
főiskolai adjunktus

Dolgozatomban, az elektronikus piactereken keresztül, szeretnék egy olyan új megoldást bemutatni a vállalatközi kereskedelmi kapcsolatokban, melynek előnyeit kihasználva a vállalatok beszerzéseinél akár 10-15% is megtakaríthatnak.

Hazánkban az elektronikus piacterek az elmúlt pár évben kezdtek csak meg működni, több-kevesebb sikerrel. Tudományos Diákköri Munkámban megpróbálok egy konkrét példán keresztül (Marketline) választ adni azokra a kérdésekre is, hogy miért lehet olyan sikeres egy ilyen kezdeményezés, illetve melyek a felmerülő problémák a piac szereplőinél.

Kritikus kérdés, hogy a magyar piacon megjelenő cégek használják-e, és ha igen, milyen mértékben beszerzéseikhez a legújabb technológiákat. Ennek kapcsán bemutatom, hogy a Marketline milyen intézkedéseket tett meg annak érdekében, hogy az ő rendszerüket vegyék igénybe, így ennek köszönhetően - kategóriájában egyedül - nemrég két éves fennállását ünnepelhette. Ez egy tudatos, napról-napra megújulni tudó alkotómunka eredménye, hiszen már több, a nemzetközi gyakorlatban sikeresen működő piactér mintájára létrehozott rendszer megbukott hazánkban, mivel azok nem voltak megfelelőek az itteni piac igényeinek. Gondoljunk csak bele: egy csak vevő-eladó összepárosítást elvégző rendszer létrehozása nem nagy feladat, mégsem mondhatjuk, hogy tömegével jelennek meg a piacterek hazánkban. Mi lehet ennek az oka? Milyen többlétszolgáltatással várja a Marketline a csatlakozni kívánó cégeket? Mekkora költséggel jár a vállalatoknak a rendszerbe való belépés? Végül, mit hoz a jövő a Marketline-nak, a vállalatoknak, illetve az egész elektronikus piacnak? Dolgozatomban ezekre a kérdésekre is válaszolok.

AZ INTERNET HELYE A POLITIKAI MARKETING STRATÉGIÁBAN

Szerző: **Brachmann Ferenc**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Marketing tanszék

Témavezető: Dr. Rekettye Gábor
tanszékvezető, egyetemi tanár

Munkám célja, hogy a mind a politológiai, mind a marketing szakirodalomban igencsak elhanyagolt politikai marketing kérdéskörét a legújabb nagy horderejű fejlemény, az internet tekintetében tárgyalja, ismertesse a legmodernebb, a politika által alkalmazott illetve alkalmazható on-line marketing és PR technikákat, technológiákat, illetve hogy az új, kiszélesedett médiamix milyen hatással van a kampányokra, illetve milyen új lehetőségeket teremt azok tervezésében és lebonyolításban.

Ezen új technikák, technológiák illetve stratégia-lehetőségek bemutatására azért választottam a politikai kampányok műfaját, mert ez egyszerre egyesíti magában a hagyományos marketinget, a PR-t (illetve a relationship marketinget), valamint az eseménymarketing egyes vonásait.

A világháló „képbe kerülésével” véleményem szerint olyan új eszközök és technológiai lehetőségek jelentek meg a politikai marketingben, melyek teljesen átalakítják mind egy kampány optimális médiamixét, mind a tervezési, mind a nyomon követési (tracking) fázisát. Az új lehetőségeket hatékonyan alkalmazó pártok egyértelmű versenyelőnyhöz jutnak, teljesen új versenyfront nyílt a politikai csatározásokban.

Az internetes marketingeszközöket két csoportba sorolom. Az elsőbe azon ún. klasszikus eszközöket (website, on-line hirdetések, keresőmarketing, direct e-mail, sms) veszem, melyek már a legtöbb kampányban széles körben meghonosodtak. Ezen eszközök alkalmazásának legújabb tapasztalatait ismertetve az optimális bevetési mód meghatározását tárgyalom.

A második csoportba azon új eszközöket sorolom, melyek véleményem szerint új dimenziót nyitnak az interaktív kampányban. Az on-line sajtókiszolgálás, az e-aktivisták tömeges elterjedése, a közösségépítés illetve a célzott negatív kampányok mind-mind olyan lehetőségek, melyek teljesen átalakítják a jövő interaktív kampányát. Ezen második generációs megoldások ragadják igazán meg az internet lényegét, így nélkülük a jövő kampánya félkarú óriás lesz.

A jövő interaktív politikai kampányának bő eszköztára és lehetőségei jól illusztrálják, hogy milyen mélyreható változásokat fog okozni az internet széleskörű elterjedése. A jövő azon kampányoké, melyek az interaktív média előnyeit képesek kiterjeszteni kampányuk egészére, akik nemcsak szócsőként, hanem aktív eszközként tekintenek az internetre.

TÖRVÉNYEK ÉS KÁBELEK KÖZT VERGŐDVE, AVAGY A KÁBELTELEVÍZIÓZÁS SZABÁLYOZÁSÁNAK SZEREPE AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM KIALAKÍTÁSÁBAN

Szerző: **Földes Gábor**, V. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Médiagazdaságtani és Telekommunikációs Tanszék

Témavezető: Urbán Ágnes
egyetemi tanársegéd

Az OTDK tanulmány szemléletmódját a távközlés, az informatika és a média konvergenciájával kialakuló *infokommunikáció jelensége* adja, amelynek elsődleges szerepe van az *információs infrastruktúrákon* keresztül megvalósuló *esélyteremtő, jóléti információs társadalom* kialakításában. **Az OTDK dolgozat alapvetően annak vizsgálatára irányul, hogy melyik az az infrastruktúra, amelynek meghatározó szerep juthat az információs társadalom kiépítésében; valamint arra, hogy a hazai szabályozói gyakorlatnak mennyire konzisztensen sikerül(t) ezen célt elősegítenie az ezredfordulón.** A tanulmány három egységre tagolódik: az első egységben az *információs társadalom jelenségét tekintem át, valamint felvázolom a kábeltelevíziós infrastruktúra potenciális helyettesítőit*; a második egységben a *Távközlési törvényt illetve annak módosításait és az ún. Médiatörvényt vizsgálom meg, hogy mennyiben segítették elő a hazai információs társadalom kialakulását*; végül a harmadik egységben a liberalizáció sikerességét elsődlegesen determináló ún. Egységes Hírközlési Törvény kábeltelevíziózásra vonatkozó részeit elemzem. A **kutatási eredményekről** előljáróban elmondható, hogy a hazai törvényalkotók a kilencvenes évek második felére felismerték, hogy *a kábelhálózatok fejlesztése kedvező lehetőséget kínálhat az információs társadalom megvalósítására*, jöllehet a médiatörvény inkonzisztens elemeivel napjainkig is szükségtelen akadályokat állítottak a fejlesztések útjába. Az *1992-es Távközlési törvény* elsősorban a vezetékes telefonra vonatkozó koncesszió intézményével segítette az információs társadalom kialakulását, amíg a közcélú nem koncessziós intézmény bevezetésével többek között a kábeltelevíziózás fejlődésének biztosított szabad teret. Az *1996-os Rádiózásról és televíziózásról szóló törvény* az információs társadalom építő infrastruktúrájaként kezeli a kábeltelevíziós hálózatokat, így előírja a jelentős tőkeigényű korszerű adatátvitel lehetőségének kötelező megvalósítását. Ugyanakkor paradox, inkonzisztens módon az ún. egyhatodos szabállyal el is riasztja a tőkeerős nemzetközi szolgáltatókat, illetve megnehezíti az újonnan belépők helyzetét. Az *1999-es Távközlési törvény módosítása* a koncessziós telefonszolgáltatók kábelpiacról történő kizárására irányult, amelynek tárgyilagos megítélése összetett feladat. Azonban az biztosan leszögezhető, hogy azáltal, hogy a törvényalkotó nem engedélyezte a párhuzamos infrastruktúrák egy kézbe kerülését, a kábel infrastruktúra kisebb ütemben fejlődött, mint egyébként fejlődött volna, ami csorbította azt a lehetőséget, hogy a társadalom valóban esélyteremtő társadalommá váljon. A *2001-es Egységes Hírközlési Törvény* az egyhatodos kérdésre sajátos választ ad azzal, hogy nem foglalkozik vele, így érvényben hagyja; ugyanakkor a párhuzamos infrastruktúrák birtoklásnak problémájára azt a megoldást adja, hogy két év átmenet után visszaengedi a kábeltelevíziós piacra a koncessziós telefon szolgáltatókat.

GYEREKCIPOBEN.HU, AVAGY A MAGYAR E-BUSINESS HELYZETE ÉS MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEI

Szerző: **Hernádi Gábor**, III. évfolyam
Szent István Egyetem
Gazdálkodási és Mezőgazdasági Főiskolai Kar - Gyöngyös
Marketing- és Vezetéstudományi Tanszék

Témavezető: Domán Szilvia
főiskolai adjunktus

TDK dolgozatom témájául azért választottam az elektronikus kereskedelem hazai bemutatását, mert ez az a terület, amely soha nem látott sikereket ért el az egész világon elenyésző idő alatt, és hazánkban is komoly feltörekvő üzletág. A dolgozatom címéül pedig a GYEREKCIPOBEN.HU szolgál, mert szeretnék rávilágítani arra, hogy mennyi fejlődnie válnak ma Magyarországon, hogy az elektronikus újgazdaság területén a világszínvonalat elérjük.

Három évvel ezelőtt részt vettem egy e-business konferencián. Ezt követően létrehoztam egy egyesületet VisiOn-Line néven, melynek keretében azonos témában konferenciákat szerveztünk. A rendezvény megszervezésével sikerült olyan cégvezető szakemberek környezetébe kerülnöm, akik a mai magyarországi e-business élvonalába tartoznak. Számos cég - többek között a WebServices Kft., a Carnation Consulting, a McCann - Erickson Hungary, segítettek hozzá a legfrissebb adatokhoz és információkhoz. Ezen cégek vezetőivel végzett mélyinterjúm során rengeteg gyakorlati tapasztalatra tettem szert és tudtam meg véleményüket a fejlődés lehetőségeiről.

A történelmi áttekintést követően bemutatom az e-business-t, annak világviszonyait, majd mintegy összehasonlítva megvizsgálom a magyarországi helyzetet. Választ keresek azokra a kérdésekre, hogy működik-e ez az üzletág ma hazánkban, és hol lehetne fejleszteni, minek kellene változnia, hogy elterjedtebb legyen a világon és Magyarországon. Egy amerikai felmérés szerint a vásárlók 60%-a az off-line vásárlást megelőző információgyűjtésre használja az internetet. A hazai helyzetelemzés keretében a mélyinterjúm felül további primer kutatásom eredményeit is bemutatom, melynek célcsoportja a magyarországi felsőoktatási hallgatók voltak.

Dolgozatom befejezéseként a megoldási lehetőségeket vázolom, azaz, hogy miket tehetne az üzleti, gazdasági szféra és a kormányzat az új elektronikus üzletág fejlesztése érdekében. Kiemelem, hogy mekkora szerepe van a marketingnek, vevőközpontúságnak a gazdasági élet ezen új területén, és hogy mekkora lehetőségek rejlenek például a NET Tax havon, amerikai modellben, azaz a 0 %-os adóban, vagy a CRM technológia alkalmazásában.

A HAZAI MOBIL TÁVKÖZLÉSI PIAC

Szerző: **Horányi Péter**, II. évfolyam
BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Közgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Dr. Daruka Magdolna
egyetemi adjunktus

A mobil távközlés nagy fejlődésen ment keresztül a mai rendszerek alapját képző cellás rendszerek alapelveinek 1947-es tisztázásától a GSM rendszerek '90-es évekbeli sikertörténetéig. A dolgozat első fele ezt a kialakulást és fejlődést tekinti át, kiemelve annak hazai sajátosságait.

A GSM piac nagyon vonzó és jövedelmező befektetés, mégis sok tényező korlátozza a tiszta verseny kialakulását az érintett piacon. A szűkös frekvenciakészlet, a városi környezet, a koncessziós szerződések, mind-mind olyan tényezők, melyek a piacot az elemzések szerinti optimum, vagyis a néhány nagy szolgáltató modell felé viszik szerte Európában.

A magyarországi mobil telekommunikációs üzletágban jelenleg öt szolgáltató tevékenykedik: egy személyhívó-, egy NMT- és három GSM szolgáltató. A kialakult öt szolgáltató piaci szerkezet középtávon stabilnak tekinthető a piaci trendek és a koncessziós szerződések miatt.

A másik nagy témakör mellyel a dolgozat foglalkozik, a mobil piac árképzése. A terület fontosságát jelzi, hogy a technológiai egységesedés következtében az árképzés válik a szolgáltatók egyik leghatékonyabb fegyverévé az előfizetőkért vívott harcban.

A telekommunikációban kezdetben az „egységáras módszert” használták, majd a használathoz kapcsolódóan próbálták megállapítani az árat. Ezzel együtt alkalmazni kezdték klasszikus a lineáris árképzési modellt, melyet napjainkra szinte teljesen felváltották a különböző nem-lineáris árképzési modellek. A leggyakrabban használt, nem-lineáris árképzési módszer, a lineáris árképzési modell és egy kedvezmény együttes alkalmazásával jött létre. Hazánkban, a szektorban a használati kedvezményeknek négy alapvető fajtája honosodott meg: az időtől függő kedvezmények, a kijelölt számokon alapuló kedvezmények, a kijelölt körzeten alapuló kedvezmények és az „esernyő” típusú kedvezmények. Ezek tulajdonságaival a dolgozat részletesen foglalkozik.

AZ E-WORLD HATÁSA A STRATÉGIAALKOTÁSRA, AVAGY SIKERTÉNYEZŐK UTÁN KUTATVA A BIZONYTALANSÁG MEZEJÉN

Szerző: **Komáromi Zoltán**, V. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Stratégiai Management Tanszék

Témavezető: dr. Kiss Tibor
egyetemi docens

A digitalizálás korát átélve szemünk előtt zajlik le az a korszakváltás (információs technológiai forradalom), melyben szinte már csak egyetlen tényező maradt biztos számunkra, s ez maga a *bizonytalanság*.

A bizonytalanságot és az állandó környezeti változásokat előidéző tényezők közül három különösen fontos: az egyre gyorsabban fejlődő technológiai környezet, a rendelkezésre álló információmennyiség növekedése és a globalizációs hatások.

Vizsgálataim során elsőként ezt a globalizálódott környezetet, illetve ennek kialakulását és hatásait elemeztem. Ezt követően a stratégiát és annak megalkotását, valamint a stratégiai sikertényezőket és azok vállalati jelentőségével foglalkoztam. Ugyanis az elektronikus világ stratégiai szerepének megvilágítása szempontjából elengedhetetlenül fontos letisztázni, annak környezetét és normarendszerét. Legvégül elemeztem az elektronikus világ szerepét a Hagyományos-, majd az Új Gazdaság szempontrendszerében.

Összegzésként elmondható, hogy az Internet-korszakában folyó verseny kapcsán, az üzleti élet rendkívüli felgyorsulása és kiszámíthatatlanná válása miatt megfogalmazott paradigmaváltás szükségessége végtére is nem nyert teljes és feltétel nélküli bizonyosságot. Kutatásaim során ugyanis fény derült arra, hogy az elektronikus világ adaptációja eltérően bár, de megváltoztatta a különböző iparágak üzleti környezetét, jelentősen csökkentve, ezáltal számos hagyományos üzleti eljárás használhatóságát. Kiderült azonban az is, hogy a hagyományos stratégiai elvek közül néhány tovább él, sőt a versenybeli előny számos kulcseleme – a vízió, a vezetés, az innováció, a minőség, a vásárlók megnyerése és megtartása, valamint a partnerekkel tartott kapcsolatok – még a legturbulensebb környezetben is kulcsfontosságúak maradtak a sikeres vállalat létrehozása szempontjából.

Nehéz tehát eligazodni ebben az „új, de mégsem új” világban. A sikertényezők felértékelődése következtében rendkívüli fontossá vált ugyanis biztos kapaszkodókat találni a bizonytalanságban, ám ami még ennél is fontosabb, megtartani őket. Tapasztalatom szerint azonban a módszerek alkalmazása, kombinálása során minden vállalatnak saját magát, az általa megfogalmazott küldetést kell megtalálnia.

AZ ELEKTRONIKUS RÉSZVÉNYKERESKEDELEM A HARMADIK ÉVEZREDBEN

Szerző: **Kürti Csaba**, IV. évfolyam
PTE Közgazdaságtudományi Kar
Gazdasági Informatika Tanszék

Témavezető: Dr. Dobay Péter
dékán

A dolgozatomat három fő részre bontottam szét. Az elsőben bemutatom a tőzsde magyarországi történetét és a részvénykereskedelemmel kapcsolódó fogalmakat. A második részben részletesen leírom az elektronikus kereskedelemben résztvevő szervezetek működését, szerepét és technikai hátterét. Az utolsó részben az Internet brókering szektor felfutását, tündöklését és "hanyatlását" mutatom be. Zárásul a magyarországi részvénykereskedelem egy lehetséges jövőképét próbálok felvázolni. Mindezeket a magyarországi lehetőségeken, és törvényi kereteken keresztül írom le. Az Internet brókering szektorról alkotott általános elemzésekben kitérek a határon túli eseményekre is.

OKOK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK, AVAGY A SIKERESSÉG ISKOLÁJA

Szerző: **Lemák Gábor**, IV. évfolyam
BKÁE Közgazdaságtudományi Kar
Mikroökonómia Tanszék

Témavezető: Molnár László
egyetemi tanár

*„Nemcsak az számít, ki fut gyorsabban,
hanem az is, ki gondolkodik gyorsabban
és okosabban.”*

„A virtuális rajtvonalnál felsorakozott az internetes világ apraja-nagyja, s a régi gazdaság hagyományos értékeire fittyet hányva, egy Új Világra vágytak. Ám a szép Új Világ stabil alapok híján hamar megroggyant, így ki pénzzel nem sokáig bírta, nevét a történelem fel nem írta. A romokon már sarjad az új nemzedék, mely a régiektől és a bukottaktól tanulva az e-stratégiáját alkotja. Szemeik előtt már nem a rövid távú haszon lebeg, hiszen tudják Ők, hogy a részvényárfolyamok helyett a cash-flow áramlás a helyes. Tudják Ők azt is nagyon jól, hogy számukra a fogyasztó a Mindenható, így ki bizalmát el nem nyeri, önmaga létét veszélyezteti; „Hagyd, hogy megmondja Ő, mi a követendő!” Ha a sors ellen nem vétesz, az internetes világ etalonjaként élhetsz. Azért vigyázz, s el ne bízd magad, hiszen a gyors adaptáció megkeserítheti életed. Menj hát, s ne feled: folyamatos innováció és fogyasztói hűség a Te ismérved!”

E rövid internetes példabeszéd célja, az olvasó ráhangolása a tanulmány fő mondanivalójára. Céлом egyrészt az internetben rejlő üzleti lehetőségek fejlődésének rövid bemutatása, másrészt a sikerességet meghatározó tényezők közötti ok-okozati összefüggések megvilágítása. Hiányoznak a gyökerek, hiányzik a letisztult kép az internet nyújtotta előnyökről és lehetőségekről, így én ezek összefoglalását tekintettem megvalósítandó feladatnak. A tanulmány első részében az internetes világ gyökereit, a konszolidációhoz vezető okokat, majd a sikeresség „iskoláját” és a következő „lépéseket” vizsgálom, míg a második részben a hazai internetes világ helyzetét mutatom be. Felvázolom az egyes internetes vállalkozásokban rejlő üzleti alternatívákat, és azt, hogy milyen feltételek mellett sikeresek az adott modellek. A másodlagos céloom a tanulmánnyal, hogy azok számára, akik internetes vállalkozás indításában gondolkodnak, átfogó képet adjak lehetőségeikről, illetve arról, hogy milyen akadályokat kell leküzdeniük a sikeressé váláshoz.

A STRATÉGIA ÉS AZ E-BUSINESS SZEREPE A KIS-ÉS KÖZÉPVÁLLALATOKBAN

Szerző: **Marton András**, III. évfolyam
BKÁE Gazdálkodástudományi Kar
Vállalatgazdaságtan Tanszék

Témavezető: Bartók István
adjunktus

A tanulmány, egy a gazdaság szempontjából igen fontos témát elemez: a kis- és középvállalatok versenyképességét. Az információs technológia, a szektor visszaesése ellenére még mindig a hatékonyság egyik fő motorja a vállalatokban, az elektronikus üzletmenettel együtt. A nagyvállalatok körében, már magas szinten integrálódott az új gazdaság eszközzrendszere a mindennapi- és stratégiai döntésekbe, de mi a helyzet a kis- és középvállalatok esetében? A dolgozat célja ezen vállalatok lehetőségeinek bemutatása. A vizsgálat mind stratégiai, mind pedig üzletmeneti szempontból körüljárja a témát. Kitér a vezetői felelősségre és elemzi a versenyelőny szerzésének lehetőségeit. Az elméleti vizsgálatot egy esettanulmánnyal igazolja. Az eBusiness Budapest Kft. esetén keresztül példázza, hogy a kis- és középvállalatoknak hogyan kellene integrálniuk az új gazdaság eszközzrendszerét. A vállalat sikeres tevékenységét stratégiai oldalról és az általa nyújtott szolgáltatások szempontjából vizsgálja. A szolgáltatások példázta, hogy a többi vállalat számára milyen gyakorlati lehetőségek kínálkoznak az elektronikus üzletmenetbe történő belépésre, és ezek hogyan hatnak vissza a tevékenységükre. A tanulmány konklúziója egyszerre ösztönző és elkeserítő a kis- és középvállalkozások számára. Ösztönző, a számtalan új lehetőség miatt, mely piaci helyzetüket javíthatja és elkeserítő a költségek, a verseny és az érintettek erősödő pozíciója miatt.

“HONLAP TE DRÁGA!”

Szerző: *Németh Krisztina*, I. évfolyam
Simon Andrea, I. évfolyam
Széchenyi István Egyetem
Menedzsment Tanszék

Témavezető: Dr. Nagy György László
főiskolai docens

Munkánk során a Széchenyi István Egyetem műszaki menedzser, valamint gazdasági informatika szak honlapjának használhatóságát vizsgáltuk.

Tavalyi jelentkezésünk során az internetet is igénybe vettük mint tájékozási formát. Megdöbbenve tapasztaltuk hogy elvesztünk a számunkra idegen kifejezések sokaságában. Gondolkodóba estünk, ha a pályaválasztó fiatalok ezt olvasgatják, ebből mennyit értenek meg, és mennyire kapnak kedvet ezen szak választásához.

Kérdőívet állítottunk össze, mely alapján megtudtuk hogy hallgatótársaink jelentkezésük során mi alapján döntöttek, milyen mértékben vették igénybe az internetet, és mennyire voltak elégedettek az ott található információkkal.

Terveink között szerepel az ez évi jelentkezők körében való vizsgálódás, az új honlap megismertetése, és az általunk javasolt értékek alapján történő további formálás.

E-BUSINESS AVAGY A PROAKTÍV VERTIKÁLIS PARADIGMA ELMÉLETE

Szerző: *Patkós Zoltán*, III. évfolyam
BGF Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar - Zalaegerszeg

Témavezető: Ujj Tamás
főiskolai tanársegéd

Az internet és a számítógépes hálózatok elterjedése nagy változást hozott világszerte a társadalom szinte minden rétegében, és kiemelkedő jelentőséggel jelent meg a vállalatok életében is. Ezekkel az eszközökkel és lehetőségekkel valóban óriási hatékonyságot és kiemelkedő eredményeket lehet elérni, de egy pillanatra sem szabad elfelejtenünk a közgazdaságtan alapvető axiómáit és szabályait, ugyanis mint számos más területen, ezek itt is helytállóak, és hiába a modern eszközök és eljárások: ezeket az alapigazságokat ezek sem tudták megdönteni.

Dolgozatomban arra törekedtem, hogy rávilágítsak az e-business vagy magyarosabban a hálózati gazdaság jellemzőire, lehetőségeire, megvilágítsak alapvető problémákat és tévhiteket vele kapcsolatban, lehetőleg gyakorlati példákon keresztül is bemutatva. Elsősorban gazdasági oldalról elemeztem az e-business jelentőségét és lehetőségeit a lehető legszerteágzóbb gazdasági területeken, amik a valós életben is előfordulhatnak: például egy vállalat életében. Némi történelmi áttekintés mellett bemutatok néhány jelenlegi magyarországi e-business stratégiát alkalmazó céget és ezek tapasztalatait.

Természetesen nem térhetem ki minden apró problémára, ami ebben a témában felmerülhet, hiszen elég átfogó a téma, de a lényeges vonásait és kérdéseit remélem meg tudtam jeleníteni. Aki további megoldásokra és elemzésekre is kíváncsi, annak ajánlom a forráslistámban felsorolt irodalmat.

VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉS AZ INTERNETEN OROSZORSZÁGBAN

Szerző: **Pisartsov Andrei**, V. évfolyam
SZIE Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Gazdasági Informatika Tanszék

Témavezető: Dr. Pitlik László
tanszékvezető

Az Internet jelenleg nagyon gyors fejlődési ütemben van. Az Internet-felhasználók számának növelésével egyben szélesedik az Internetes piac, ami hihetetlen gazdasági lehetőségeket rejt magában.

Ahogy a Horváth László mondta az Internet Hungary 2000 nevű konferencián: „a különböző vállalkozások „hajóknak” tekinthetők az új kontinens (Internet), a kibernetikai kontinens felfedezéséért vívott versenyben. És mint tudjuk, az első gályák arannyal térnek vissza, de van még idő nagyon sok felfedező út elindítására, mert az új földrészt csak tegnap fedezték fel”.

Az „új földrészen” azonban a gazdasági törvények is érvényesek, ezért az Internetes vállalkozásfejlesztésnek nem csupán egy web-portál vagy egy elektronikus bolt készítése a lényege, hanem gazdaságilag átgondolt, komplex vállalkozásfejlesztés, ami beilleszti az Internetet és az új IT-megoldásokat a vállalkozás működési sémájába, s többletprofitot hoz a továbbiakban.

A dolgozatomban bemutatottam, hogy a teljes körű vállalkozásfejlesztésre kidolgoztak már sokféle eszközt és koncepciót (pl.: CRM, ERP, PSA). Az irodalom és a saját webszolgáltatási tapasztalatok feldolgozása után arra a felismerésre jutottam, hogy egyre inkább egy fajta „szükségyszerű” vállalkozásfejlesztésről érdemes beszélni, vagyis bevezettem az RBD-fogalmát (Reasonable Business Development), melynek a koncepcióját egy IT-cég megalakítása esetére kidolgoztam.

ELEKTRONIKUS KOMMUNIKÁCIÓ AZ ÜZLETI ÉLETBEN

Szerző: **Záhonyi Ádám**, IV. évfolyam
SZTE Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kar
Élelmiszeripari Gazdaságtan és Marketing Tanszék

Témavezető: Nagy Elemér
műszaki gazdasági tanár

Napjainkban egyre több vállalat-szervezet veszi tudomásul, hogy versenyelőnyül a gazdaságban az rendelkezik, aki képes az üzleti céljaihoz szükséges tudás folyamatos feltérképezésére, felhasználására és a szervezeten belüli megosztására, ezáltal a környezeti feltételek változásaira történő gyors reagálásra. Újraértékelődik a cégek informatikai infrastruktúrája s egyre inkább az minősíti e rendszereket, hogy milyen módon képesek a külső és a belső információk koncentrációjára, a felhasználók információs igényeinek kielégítésére, a széleskörű külső és belső kommunikációra.

Az információ olyan értékévé vált a mai korban, hogy a vállalatok külön árpolitikát, stratégiai partnereket alakítanak ki, hogy saját információjukat, mint „szellemi kincset” megőrizzék, megkülönböztessék a konkurenséktől.

Még sok olyan kérdés van, amely nyitott, hogy melyik stratégia mely helyzetben a megfelelő, de az általam bemutatott marketing illetve közgazdasági oldalról elemzett valós példák jól szemléltetik, hogy eddig csak az a vállalat maradt meg, aki képes volt változni, saját termékét megkülönböztetni, vagy monopolhelyzetbe kerülni a piacon.

Magyarországon az üzleti életben a '90-es évek elején kezdtek egyre inkább elterjedni a mobiltelefonok és a mobil kommunikáció. A négy fő kritérium mellett (megbízhatóság, gyorsaság, biztonság és ár) még egy olyan plusz tulajdonsága is volt, amely miatt széles körben elterjedt, ez pedig a mobilitás. A mobil telefonok és hálózatok szolgáltatásai rohamos léptekben fejlődtek és a verbális kommunikáció mellett megjelentek olyan kommunikációs formák is, mint például az SMS, WAP és GPRS.

A tervezői törekvések (a gyorsaság és felhasználó barátság, a biztonságosság növelése, a készülék és a szolgáltatás árának csökkentése, a potenciális vevők bizalmatlanságának csökkentése megfelelő mennyiségű és minőségű információk által, stb.) azonban egyre inkább lehetővé teszik az elektronikus kommunikáció térnyerését mind az üzleti, mind a magán életben.

A technikai fejlesztéseknek köszönhetően olyan lehetőségek nyílnak meg a felhasználók előtt, amik gyökeresen meg fogják változtatni a kommunikáció módját.